

משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' חינוך ילדים ונוער בסיכון

חוקי ילדים נוער

חוקים, נהלים וחומרי עזר
לעובדים בחינוך ילדים ונוער בסיכון

[מהדורה שלישית]

עריכה: ד"ר סער הראל
ד"ר אילן שמש
אילנה בוזגלו

ניסן תשע"ז - מאי 2017

תוכן העניינים

5	דבר מנהל האגף - ד"ר סער הראל, מנהל אגף א' חינוך ילדים ונוער בסיכון
7	מבוא
12	אמנה בדבר זכויות הילד
33	א. חוקים העוסקים בנער ובמערכת החינוך
1	חוק לימוד חובה, תש"ט-1949, כולל: תיקון חוק לימוד חובה חינוך החל מגיל 3 ועד כיתה י"ב, התשס"ו-2006
35	מטרות החינוך הממלכתי מתוך: חוק חינוך ממלכתי, תשי"ג-1953
46	יישום חינוך חינוך חינוך לפי החוק לנוער מנותק - חוזר מנכ"ל, תשנ"ב-1992
47	חוק זכויות התלמיד, התשס"א-2000
49	קווים מנחים לעובדי קידום נוער
53	ב. חוקים העוסקים בנער ובעבודה
55	1. חוק עבודת הנוער, תשי"ג-1953
57	2. חוק החניכות, תשי"ג-1953
78	3. קווים מנחים לעובדי קידום נוער
85	ג. חוקים העוסקים בנער ובמשפחה
87	1. חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962
89	2. חוק הנוער טיפול והשגחה, תש"ך-1960
103	3. חוק למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א-1991
115	4. עבירות כלפי קטינים ונכים (מתוך חוק העונשין, תשל"ז-1977)
123	5. חוק חסרי ישע, חובת דיווח
125	6. חוק גיל הנישואין, תשי"ו-1950
128	7. הפסקת הריון (מתוך חוק העונשין, תשל"ז-1977)
130	8. קווים מנחים לעובדי קידום נוער (כולל תיאור מקרים)
133	

עריכה לשונית: יעל לביא

עיצוב גרפי: גלית סבג "טו דו דיזיין"

הוצאה לאור: גף הפרסומים, משרד החינוך
© כל הזכויות שמורות למשרד החינוך

עובדי חינוך ילדים ונוער בסיכון מחויבים בעבודתם להגן על שלום הילדים והנוער, לדאוג לרווחתם ולביטחונם וכמובן לחנכם, לקדמם ולהעצימם לטובתם ולטובת החברה. לעיתים עבודתם מיועדת למניעת נשירה או הידרדרות, אך תמיד מכוונת היא לחיזוק הילד/נער במסלולים הנורמטיביים של בני גילו.

העבודה החינוכית-טיפולית בילדים ונוער בסיכון מחייבת ראייה מקצועית כוללת של תחומי הילדים והנוער במרחב המשפחתי, הקהילתי וכמובן הבית-ספרי. יש לזכור, שעבודתם מכוונת לילדים ולבני נוער עם תחושות פגיעה, ניכור וחוסר אמון משמעותי במסגרות, ולעיתים גם ניתוק מהעוגנים המשפחתיים והקהילתיים המרכזיים. הקשר המשמעותי המחויב בעבודה החינוכית-טיפולית עם ילדים ועם בני נוער בסיכון מוביל לפעולות ייחודיות בכלל המרחבים. מגוון הפעולות מחייב את העובדים להכיר ולפעול בהתאם לתשתית החוקית הרחבה של חוקי המדינה.

חוברת זו מכילה את החוקים המרכזיים המתייחסים לילדים ולנוער בתחומי החינוך, המשפחה, העבודה, והעבריינות יחד עם קווים מנחים לעובדים. החוברת נועדה לשמש כלי עזר בידי עובדי החינוך במילוי תפקידם, ולהקל עליהם לקבל החלטות בדילמות המורכבות שבתחומי עבודתם. רואה אני חובה, שכל עובד חינוך באגף טרם כניסתו לתפקיד יעבור הכשרה מתאימה ויכיר את החוקים וההנחיות המפורטים בחוברת.

ברוכים יהיו יוזמי הרעיון להוצאת מדריך זה, ותודה מיוחדת לאילנה בוזגלו, ליעל קרן צבי ולמרסלו טרנרודר ממחוז ירושלים על עדכון תיקוני החקיקה הנעשים מעת לעת.

ד"ר סער הראל

מנהל אגף א' חינוך ילדים ונוער בסיכון

ד. חוקים העוסקים בעבריינות נוער

- 137
- 139 חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), תשל"א-1971.
- 182 חוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים), תשט"ו-1955.
- 197 תקנות העמדת עבריינים במבחן (שירותי המבחן) תשי"ט-1959.
- 199 פקודת המבחן (נוסח חדש), תשכ"ט-1969.
- 201 חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, תשמ"א-1981.
- 207 הימנעות מפתיחה ומסגירה של תיקים.
- 210 פקודת הסמים המסוכנים (נוסח חדש), תשל"ג-1973.
- 8. איסור מכירת משקאות משכרים לקטין (מתוך: חוק העונשין, תשל"ז-1977)
- 215
- 9. איסור אחזקת אגרופן או סכין שלא כדין (תיקון לחוק העונשין תשס"א)
- 217
- 10. עבודת המשטרה עם הנוער
- 218
- 11. הסנגוריה הציבורית - מידע לנאשם הקטין ולבני משפחתו
- 221
- 12. קווים מנחים לעובדי קידום נוער
- 223

ה. חוקים, נהלים וחומר עזר - לעובדי חינוך טיפול בילדים ונוער בסיכון

- 225
- 1. חוקים והנחיות בנושא שמירת והעברת מידע
- 227
- חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998
- 227
- חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981
- 238
- קווים מנחים לעובדי קידום נוער בהעברת מידע פלילי
- 257
- 2. חוקים והנחיות בנושא חשיפת ילדים ובני נוער בתקשורת
- 261
- מבוא
- 261
- מקבץ הוראות מחוקים שונים
- 262
- עשרת איסורי הפרסום
- 264
- 3. חוק למניעת העסקת עברייני מין במוסד המכוון למתן שירותים לקטינים
- 266
- 4. קידום נוער - אמנת שירות
- 268

"חנוך לנער על-פי דרכו
גם כי יזקין לא יסור ממנה"
(משלי, כ"ב: 6)

לעובדי קידום הנוער במדינת ישראל נודעת חשיבות רבה במערכות החינוך, הרווחה והמשפט בעבודתם למען שלום הנוער, ביטחונו וטובתו. יש שעבודתם מיועדת למניעת הידרדרות לעבריינות, ויש שתרומתם בהחזרת נוער עבריין למוטב והעלאתו על דרך הישר. חזקה על עובדי קידום הנוער, שבטרם כניסתם לתפקידם החיוני והמבורך לאחר שנמצאו ראויים לו, עוברים הם הכשרה מתאימה והשתלמויות שמוסיפות להם דעת וידע. המדריך שלפנינו נועד לשמש אך כלי עזר בידי עובדי קידום הנוער במילוי תפקידם היום-יומי, והימצאותו בהישג ידם לשימוש מידי תקל עליהם במלאכתם. למותר לציין, שכל החפץ להעמיק ולדרוש יוסיף ויעיין גם במקורות אחרים, דוגמת אלה המובאים ברשימה הביבליוגרפית. ברוכים יהיו יוזמי הרעיון להוצאת מדריך זה, ומי ייתן שתחזקנה ידיהם גם בעתיד לבוא בשמירת עדכונו, בהתחשב בתיקוני החקיקה הנעשים מעת לעת.

ה ש ו פ ט חיים נחמיאס

מתוך המהדורה הראשונה, תשנ"ג

הערה:

לפני שפועלים על-פי החוק יש לפנות אל החוק עצמו. תקציר החוק אינו משום חוות דעת משפטית, ולכן מומלץ לפנות אל יועץ משפטי במידה שהדבר נדרש.

מבוא

חוקי נוער, אשר עוסקים בחייהם של קטינים, נובעים מעקרון טובת הילד ומעוגנים במימוש זכויותיו.

עקרון טובת הילד הוא עיקרון-על, שנובע מתפיסה חברתית, שלפיה:

א. טובתו של הילד עומדת מעל לכול.

ב. הילד אינו מסוגל להיות אחראי באופן בלעדי לעצמו, לדאוג לכל זכויותיו ולהבין תמיד מהי טובתו.

"טובת הילד" כערך חברתי עליון השפיעה על חדירתם של מרכיבים שיקומיים-טיפוליים לחוקים רבים, וגרמה למחוקק להעניק לאלמנטים אלה מקום מרכזי בשיקוליו. למשל: חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), תשל"א-1971 מושתת על שיקולים מן הסוג הזה בעצם ההפרדה בין עבריין קטין לבין עבריין בוגר ובהגדרת העונשים ודרכי הטיפול הייחודיים לקטינים. עקרון טובת הילד מקנה לחברה גם את האפשרות לנקוט במקרים מסוימים התערבות כופה על הקטין. לדוגמה: חוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960, אשר קובע מיהו קטין בסיכון ומאפשר למוסדות החברה לכפות עליו טיפול גם בניגוד לרצונו. זכויות הילד, אשר הוכרו ומוסדו באמנה בין-לאומית על-ידי עצרת האו"ם בסוף שנת 1989, משקפות את מחויבותה של החברה להתפתחותם התקינה של ילדים ושל בני נוער - החל מזכותם הבסיסית למזון ולהגנה, דרך החובה המוטלת על המדינה לאפשר להם ללמוד וכלה בהסדרת זכויותיהם במסחר ובתקשורת.

קדמן* רואה את מושג "זכויות הילד" כמשולב בהתפתחותם של חוקי הנוער. הוא מפרט בהקשר זה ארבע תקופות עיקריות:

התקופה הראשונה - עד המאה ה-17, שבה היה מקובל ברוב החברות בעולם לראות בילד רכוש של הוריו. הילד הוגדר, גם חוקית, כרכוש הבלעדי של הוריו והיחס אליו היה כאל רכוש.

* קדמן (1990). זכויות הילד - התפתחותן ההיסטורית ועיגוןן בחוק הישראלי (עמ' 24-13). ירושלים: המועצה לשלום הילד.

התקופה הרביעית - משנות ה-70 ועד היום, שבה קמו והתפתחו, בעיקר בארה"ב ובאנגליה, תנועות שלחמו למען זכויות ילדים, לא רק כהגנה מפני ניצול אלא גם במשמעות הרחבה יותר המתייחסת לזכויות אזרח. תנועות שונות, ובהן ארגונים של ילדים ושל בני נוער, תבעו זכויות כמו חופש ביטוי, פרטיות, סודיות וזכות התארגנות לאוכלוסייה זו.

מדינת ישראל נמנית עם המדינות המפותחות בעולם מבחינת היקפה של התחיקה הסוציאלית בכלל ושל חוקי הנוער בפרט. שלא כמו בבריטניה, שם ניסו לאחרונה לשלב את עיקרי החוקים הנוגעים להגנת הילד וזכויותיו בהוראת חוק אחת (Children's Act), בישראל פוזרים הנושאים העוסקים באופן ישיר ובלעדי בקטינים ובהגנה על חייהם ועל רווחתם במערכת ענפה ומסועפת של חוקים. בתחיקה הישראלית בולטת אפוא התייחסות לילדים ולבני נוער באמצעות מספר רב מאוד של חוקים ושל תקנות.

ב-4 באוגוסט 1991 אישרה מדינת ישראל את הצטרפותה לאמנה הבין-לאומית לזכויות הילד של האומות המאוחדות, ובכך הכירה בזכויות הבסיסיות של כל ילד ובמכלול החובות שיש למדינה כלפי ילדים (ראו פירוט האמנה בהמשך).

החוקים שקובצו בחוברת זו נועדו לסייע לעובדים בחינוך ילדים ונוער בסיכון במגעייהם עם אוכלוסיית הקטינים מתוך ראייה המכבדת את טובת הילד ואת השמירה על זכויותיו.

ד"ר אילן שמש

מקור: אבי שחף - עורך המהדורה הראשונה

כבר במשפט העברי הקדום בולטת בהקשר זה פרשת בן סורר ומורה: "כי יהיה לאיש בן סורר ומורה, איננו שומע בקול אביו ובקול אמו, ויסרו אותו ולא ישמע אליהם, ויתפשו בו אביו ואמו והוציאו אותו אל זקני עירו [...] ורגמוהו כל אנשי עירו באבנים ומת, ובערת הרע מקרבך, וכל ישראל ישמעו וייראו" (דברים, כא: 18).

בשנת 1646 נחקק במסצ'וסטס שבארה"ב חוק שקבע, כי להורים יש זכות לפנות לבית-המשפט ולטעון שילדם עיקש, מרדן או אינו מציית להם, ואז - על-פי החוק - היה בית-המשפט יכול להטיל עונש על הילד כולל עונש מוות.

במאה ה-16 חוקק צ'ארלס החמישי מלך אנגליה את חוק אישור הקבצנות, שלפיו נאסר על קבצנים לקבץ נדבות אלא אם היה להם רישיון מיוחד. בחוק זה היה חריג אחד: האיסור על הקבצנות היה מוחלט להוציא ילדים שלהם הותר לקבץ נדבות. אין ספק, כי היה זה תקדים חשוב ומיוחד שבו הוקנתה בראשונה זכות נפרדת לילדים בתור שכאלה.

התקופה השנייה - במאות ה-18 וה-19, שבהן החלו להתגבש מערכות חוקיות נפרדות לילדים. כך למשל,

קיימת התייחסות נפרדת לעבודת ילדים בחוק שבא להסדיר זכויות של עובדים באנגליה, ובו נקבע שאסור להעביד ילד למעלה מ-12 שעות ביום.

בשנת 1899 נוסד באילינוי שבארה"ב בית-משפט נפרד לנוער, ששיקף בראשונה תפיסה, שלפיה צריך להתייחס אל הילד בהגנה משפטית נפרדת ומיוחדת.

התקופה השלישית - מראשית המאה ה-20 ועד שנות ה-70 - הוכר הילד כישות משפטית נפרדת בעניינים מסוימים, ובוודאי כאישיות בפני עצמה ולא כרכוש הוריו. שינוי זה מתבטא בשלושת המסמכים הבאים, שכולם מכוונים לטובתו של הילד.

1. מגילת זכויות הילד, שפורסמה בג'נבה בשנת 1924.

"Declaration of the rights of the child - declaration of Geneva,"
"1924"

2. ההכרזה לכל באי העולם בדבר זכויות האדם, שהתקבלה בעצרת האו"ם בשנת 1948.
"Universal declaration of human rights"

3. ההכרזה על זכויות הילד, שהתקבלה בעצרת האו"ם בשנת 1959.
"U.N. declaration of the rights of the child"

נתקבלה על-ידי עצרת האומות המאוחדות ביום 20 בנובמבר, 1989

אושררה על-ידי ישראל ביום 4 באוגוסט, 1991

מבוא

המדינות החברות באמנה זו:

בסוברן, כי בהתאם לעקרונות המוצהרים במגילת האומות המאוחדות, הכרה בכבודם ובזכויותיהם השוות והבלתי ניתנות לערעור של כל בני משפחת אנוש היא היסוד לחופש, לצדק ולשלום בעולם;

בשימן אל ליבן, כי עמי האומות המאוחדות אישרו במגילת הארגון מחדש את אמונתם בזכויות האנוש הבסיסיות, בכבוד האדם ובערכו, והחליטו לפעול למען קידמה סוציאלית ושיפור רמת החיים בחופש גדול יותר;

בהכירן, כי האומות המאוחדות בהצהרה האוניברסלית בדבר זכויות האדם ובאמנות בין-לאומיות על זכויות האדם הצהירו והסכימו, שכל אחד זכאי לכל הזכויות המובעות בהן, ללא הבדל מכל סוג שהוא כגון גזע, צבע, מין, שפה, דת השקפה פוליטית או אחרת, מוצא לאומי או חברתי, רכוש, לידה או מעמד;

בהזכירן, כי בהצהרה האוניברסלית בדבר זכויות האדם הצהירו האומות המאוחדות, כי בתקופת הילדות זכאים לתשומת לב ולסיוע מיוחדים;

בהיותן משוכנעות, כי המשפחה, כקבוצת יסוד בחברה וכסביבה טבעית להתפתחותם ולרווחתם של כל בניה, ובפרט הילדים, מן ההכרח כי יובטחו לה ביטחון וסיוע ככל הנדרש, באופן שתוכל לשאת במלוא אחריותה בתוך הקהילה;

בהכירן, כי לשם פיתוח אישיותו באופן מלא והרמוני מן הראוי שהילד יגדל בסביבה משפחתית, באווירה של אושר, של הבנה ושל אהבה;

בסוברן, כי הילד ראוי להכנה מלאה לקראת חיים עצמאיים בחברה, ולחינוך ברוח האידיאלים המובעים במגילת האו"ם, ובמיוחד ברוח השלום, הכבוד, הסובלנות, החופש,

השוויון והסולידריות;

בהטעמן, כי הצורך להקדיש לילד תשומת לב מיוחדת הובע בהצהרת ג'נבה בדבר זכויות הילד משנת 1924, ובהצהרה בדבר זכויות הילד שאומצה על-ידי העצרת הכללית ב-20 בנובמבר 1959, והוכר בהצהרה האוניברסלית בדבר זכויות האדם, באמנה הבין-לאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות (במיוחד בסעיפים 23 ו-24), באמנה הבין-לאומית בדבר זכויות כלכליות, סוציאליות ותרבותיות (במיוחד בסעיף 10), וכן בחוקי יסוד של סוכנויות מיוחדות ושל ארגונים בין-לאומיים העוסקים ברווחת הילד ובמסמכיהם הנוגעים בדבר;

בהזכירן, כי "בשל אי-בגרותו הפיזית והנפשית זקוק הילד לביטחונות ולהשגחה מיוחדים, לרבות הגנה משפטית נאותה בטרם לידה ואחריה", כפי שצוין בהצהרה בדבר זכויות הילד, בהזכירן את הוראות ההצהרה בדבר עקרונות חברתיים ומשפטיים בנוגע להגנה על ילדים ועל רווחתם, תוך התייחסות מיוחדת לסידור באומנה ולאומי במישור הלאומי והבין-לאומי, כללי האו"ם הבסיסיים לניהול בתי המשפט לנוער (כללי בייג'ין), והצהרה בדבר הגנה על נשים ועל ילדים בשעת משבר ומאבק מזוין;

בהכירן, כי בכל מדינות העולם ישנם ילדים החיים בתנאים קשים במיוחד, וכי ילדים כאלה זקוקים ליחס מיוחד;

בשימן את ליבן לחשיבות המסורות וערכי התרבות של כל עם באשר להגנת הילד ולהתפתחותו ההרמונית;

בהכירן בחשיבותו של שיתוף פעולה בין-לאומי לשיפור תנאי החיים של ילדים בכל ארץ ובארצות מתפתחות בפרט;

הסכימו להלן:

סעיף 1

לצורכי אמנה זו, ילד פירושו כל יצור אנוש מתחת לגיל שמונה-עשרה, בלתי אם נקבע גיל הבגרות קודם לכן על-פי הדין החל על הילד.

סעיף 2

א. המדינות החברות יכבדו ויבטיחו את הזכויות המפורטות באמנה זו לכל ילד שבתחום שיפוטם, ללא הפליה משום סוג שהוא, ללא קשר לגזע, לצבע, למין, לשפה, לדת, להשקפה פוליטית או אחרת, למוצא לאומי, אתני, או חברתי, לרכוש, לנכות, ללידה או למעמד אחר, בין אם של הילד ובין אם של הוריו או אפוטרופוסו החוקי.

ב. המדינות החברות ינקטו את כל האמצעים המתאימים להבטיח, כי הילד מוגן מפני כל צורה של הפליה או של ענישה על יסוד מעמד, פעילויותיהם, השקפותיהם, או אמונותיהם של הורי הילד, של אפוטרופוסיו החוקיים או של בני משפחתו.

סעיף 3

א. בכל הפעולות הנוגעות לילדים, בין אם הן ננקטות על-ידי מוסדות רווחה סוציאלית ציבוריים או פרטיים ובין אם על-ידי בתי משפט, רשויות מינהל או גופים תחיקתיים, תהא טובת הילד שיקול ראשון במעלה.

ב. המדינות החברות מקבלות על עצמן להבטיח לילד הגנה וטיפול ככל שיידרש לטובתו, תוך התייחסות לזכויות ולחובות הוריו, אפוטרופוסים חוקיים או אישיים אחרים האחראיים משפטית לו או לה, ולשם כך ינקטו צעדים מתאימים, תחיקתיים או מינהליים.

ג. המדינות החברות יבטיחו, כי מוסדות ושירותים האחראיים לטיפול או להגנה על ילדים וכיוצא באלה מתקנים, יעמדו בתקנים הנקבעים על-ידי הרשויות המוסמכות, בפרט בתחום הבטיחות, מספר עובדיהם וכשירותם והפיקוח הנאות.

סעיף 4

המדינות החברות ינקטו צעדים נאותים, תחיקתיים, מינהליים או אחרים, למימוש הזכויות המוכרות באמנה זו באשר לזכויות כלכליות, סוציאליות ותרבותיות. המדינות החברות ינקטו אמצעים כאמור, במידה המרבית הניתנת על-פי המשאבים שברשותם ובמקום שדרוש, במסגרת שיתוף הפעולה הבין-לאומי.

סעיף 5

המדינות החברות יכבדו את אחריותם, זכויותיהם וחובותיהם של הורים, או של מקום שניתן ליישום, של בני המשפחה המורחבת או הקהילה, כנהוג על-פי המסורת המקומית, של אפוטרופוסים חוקיים או של אישים אחרים האחראיים משפטית לילד, על מנת לספק באופן המתאים את צרכי הילד המתפתח, את ההכונה וההדרכה הנאותות להפעלת הזכויות המוכרות באמנה זו.

סעיף 6

א. המדינות החברות מכירות בזכותו הטבעית של כל ילד לחיים.
 ב. המדינות החברות יבטיחו במידה המרבית האפשרית את הישרדות הילד והתפתחותו.

סעיף 7

א. הילד יירשם תיכף לאחר לידתו, ותהיה לו מלידתו הזכות להיקרא בשם, הזכות לקבל אזרחות, וככל האפשר הזכות להכיר את הוריו ולהיות מטופל על-ידם.

ב. המדינות החברות יבטיחו את מימוש זכויות אלה, בהתאם לדיניהם הלאומיים והתחייבויותיהם על-פי המסמכים הבין-לאומיים הנוגעים בדבר בתחום זה, ובמיוחד כאשר בהיעדרן יהיה הילד חסר אזרחות.

סעיף 8

א. המדינות החברות מקבלות על עצמן לכבד את זכותו של הילד לשמור על זהותו, לרבות אזרחות, שם וקשרי משפחה כמוכר בחוק, וזאת ללא התערבות שלא כדין.

ב. במקום שנשללו מילד כמה ממרכיבי זהותו או כולם, יספקו המדינות החברות סיוע והגנה נאותים, במטרה לכוון מחדש את זהותו בהקדם.

סעיף 9

א. המדינות החברות יבטיחו, כי ילד לא יופרד מהוריו בניגוד לרצונם, אלא רק כאשר קובעות רשויות מוסמכות הכפופות לביקורת משפטית, בהתאם לדינים ולנהלים הנוגעים לעניין שהפירוד כאמור נדרש לטובת הילד. קביעה כאמור יכול שתידרש במקרה מסוים, כגון מקרה של התעללות או של הזנחת הילד על-ידי הוריו, או כאשר חיים ההורים בנפרד ונדרשת החלטה באשר למקום מגורי הילד.

ב. בהליכים שעל-פי סעיף קטן א' לסעיף זה, תינתן לצדדים הנוגעים בדבר הזדמנות להשתתף בהליכים ולתת פומבי להשקפותיהם.

ג. מדינות חברות יכבדו את זכות הילד המופרד מהורה אחד או משניהם לשמור על יחסים אישיים ועל מגע ישיר עם שני ההורים על בסיס סדיר, זולת אם מנוגד הדבר לאינטרסים של הילד.

ד. במקום שבו פירוד כאמור נובע מפעולה יזומה על-ידי מדינה חברה כגון מעצר, מאסר, הגליה, גירוש או מוות (לרבות מוות הנגרם מסיבה כלשהי בעוד מצוי האדם במשמורת המדינה) של אחד או של שני הורי הילד, תספק מדינה חברה זו על-פי בקשה להורים, לילד, או במקרה מתאים לבן משפחה אחר, מידע חיוני על מקום הימצאות בן[י] המשפחה הנעדר[ים], זולת אם עלול המידע להזיק לרווחת הילד. עוד יבטיחו

המדינות החברות, כי הגשת הבקשה כאמור לא תגרור תוצאות שליליות לאדם או לאנשים הנוגעים בדבר.

סעיף 10

א. בהתאם למחויבותן של מדינות חברות על-פי סעיף 9, סעיף קטן א', תטופל בקשתו של ילד או של הוריו להיכנס למדינה חברה או לצאת ממנה לשם איחוד משפחה על-ידי מדינות חברות בצורה חיובית, אנושית ומזורזת. נוסף על כך יבטיחו המדינות החברות, כי הגשת בקשה כאמור לא תהיה כרוכה בתוצאות שליליות עבור המבקשים ובני משפחתם.

ב. ילד אשר הוריו מתגוררים במדינות שונות תהא לו הזכות לקיים על בסיס סדיר, בלתי אם בנסיבות יוצאות מהכלל, קשרים אישיים ומגעיים ישירים עם שני הוריו גם יחד. למטרה זו ובהתאם למחויבותן של המדינות החברות לפי סעיף 9, סעיף קטן ב', יכבדו המדינות החברות את זכותו של הילד ושל הוריו לצאת מכל ארץ שהיא, לרבות הארץ שלהם ולהיכנס לארץ שלהם. הזכות לצאת מארץ כלשהי תהיה כפופה רק למגבלות הנקבעות בחוק והנחוצות לשמירה על ביטחון לאומי, על סדר ציבורי (תקנת הציבור), על בריאות או על מוסר ציבוריים, או על זכויות וחירויות הזולת והעולות בקנה אחד עם זכויות אחרות המוכרות באמנה זו.

סעיף 11

א. המדינות החברות ינקטו צעדים כנגד העברה בלתי חוקית של ילדים מחו"ל או אי-החזרתם לשם.

ב. למטרה זו יקדמו המדינות החברות כריתת הסכמים דו-צדדיים או הצטרפות להסכמים קיימים.

סעיף 12

א. מדינות חברות יבטיחו לילד המסוגל לחוות דעה משלו את הזכות להביע דעה כזו בחופשיות בכל עניין הנוגע לו, תוך מתן משקל ראוי לדעותיו, בהתאם לגילו ולמידת בגרותו של הילד.

ב. למטרה זו תינתן לילד הזדמנות להישמע בכל הליך שיפוטי או מינהלי הנוגע לו במישרין או בעקיפין, באמצעות נציג או גוף מתאים, בצורה המתאימה לסדרי הדין שבדין הלאומי.

סעיף 13

א. לילד תהא הזכות לחופש ביטוי: זכות זו תכלול את החופש לבקש, לקבל, ולמסור מידע ורעיונות מכל סוג שהוא ללא התחשבות בגבולות, בעל-פה, בכתב או בדפוס, בצורת אמנות או באמצעי אחר, לפי בחירת הילד.

ב. הפעלת זכות זו יכול שתהיה כפופה למגבלות מסוימות, ובלבד שהן יהיו כאלה הנקבעות בחוק והדרושות:

1. כדי לשמור על זכויות של אחרים או על שמם הטוב; או
2. כדי לשמור על ביטחון לאומי, על סדר ציבורי (תקנת הציבור), על בריאות הציבור או על המוסר.

סעיף 14

א. המדינות החברות יכבדו את זכות הילד לחופש מחשבה, מצפון ודת.

ב. המדינות החברות יכבדו את זכויות ההורים וחובותיהם, ובמקום שניתן, את זכויות האפוסטרופוסים החוקיים לספק הכוונה לילד במימוש זכויותיו באופן המתיישב עם התפתחותו הטבעית.

ג. החופש לתת ביטוי לדת או לאמונה יהיה כפוף רק למגבלות הנקבעות בחוק והדרושות לשמירה על בטיחות, על סדר, על בריאות הציבור על המוסר, או על זכויות היסוד והחירויות של הזולת.

סעיף 15

א. המדינות החברות מכירות בזכויות הילד לחופש התאגדות ולחופש התקהלות שלווה.

ב. לא יוטלו מגבלות על מימוש זכויות כאמור, זולת אלה המוטלות על-פי חוק והנחוצות בחברה דמוקרטית למען ביטחון לאומי או סדר ציבורי (תקנת הציבור), שמירה על בריאות הציבור או על המוסר או שמירה על זכויות וחירויות הזולת.

סעיף 16

א. ילד לא יהא נתון להתערבות שרירותית או בלתי חוקית בפרטיותו, במשפחתו, בביתו או בתכתובתו, ואף לא לפגיעות שלא כחוק בכבודו ובשמו הטוב.

ב. לילד זכות להגנת החוק כנגד התערבות או פגיעות כאמור.

סעיף 17

המדינות החברות מכירות בחשיבות תפקידם של אמצעי התקשורת ההמוניים ויבטיחו, כי לילד תהיה גישה למידע ולחומר ממגוון מקורות לאומיים ובין-לאומיים, במיוחד אלה הנוגעים לקידומו החברתי, הרוחני והמוסרי ולבריאותו הגופנית והנפשית. לצורך זה יהא על המדינות החברות:

- א. לעודד את אמצעי התקשורת ההמוניים להפיץ מידע וחומר המועילים לילד מבחינה חברתית ותרבותית, ברוח סעיף 29;
- ב. לעודד שיתוף פעולה בין-לאומי בהפקת מידע וחומר כאמור, החלפתו והפצתו, מתוך מגוון מקורות תרבותיים, לאומיים ובין-לאומיים;
- ג. לעודד הפקת ספרי ילדים והפצתם;
- ד. לעודד את אמצעי התקשורת ההמוניים להקדיש תשומת לב מיוחדת לצרכיו הלשוניים של ילד ששייך לקבוצת מיעוט או שהוא מילידי המקום המקוריים;
- ה. לעודד פיתוח קווי הנחיה מתאימים להגנת הילד מפני מידע וחומר העלולים להזיק לו, בשים לב להוראות בסעיפים 13 ו-18.

סעיף 18

- א. המדינות החברות ישקיעו את מיטב מאמציהן כדי להבטיח הכרה בעיקרון, שלשני ההורים אחריות משותפת לגידול הילד ולהתפתחותו. להורים, או לפי העניין, לאפוטרופוסים החוקיים, אחריות בסיסית לגידול הילד ולהתפתחותו. בראש מעייניהן תעמוד טובתו של הילד.
- ב. על מנת להבטיח ולקדם את הזכויות המפורטות באמנה זאת, יתנו מדינות חברות סיוע נאות להורים ולאפוטרופוסים החוקיים לביצוע מטלותיהם החינוכיות, ויבטיחו את פיתוחם של מוסדות, של שירותים ושל מתקנים לטיפול בילד.
- ג. המדינות החברות ינקטו צעדים מתאימים להבטיח, כי לילדי הורים עובדים תהא הזכות ליהנות משירותי טיפול בילד ומתקנים המגיעים להם.

סעיף 19

- א. המדינות החברות ינקטו אמצעים תחקיטיים, מינהלים, חברתיים וחינוכיים מתאימים,

על מנת להגן על הילד מפני אלימות גופנית או נפשית לסוגיה, ומפני חבלה, פגיעה או שימוש לרעה, הזנחה או טיפול רשלני, ניצול את התעללות, ניצול לרבות מיני, שעה שהוא נתון בטיפול הורים, אפוטרופוסים חוקיים או אדם אחר המופקד על הטיפול בו.

- ב. אמצעי הגנה, כאמור, ראוי שיכללו - מקום מתאים, נהלים יעילים ליצירת תכניות חברתיות הנוגעות לספק תמיכה הדרושה לילד ולמופקדים על הטיפול בו, וכן לצורות אחרות של מניעה, ולזיהוי דיווח, העברה, חקירה, טיפול ומעקב אחר מקרי התעללות בילד כמתואר לעיל ולפי העניין, וכן מעורבות שיפוטית.

סעיף 20

- א. ילד אשר באורח זמני או קבוע נשללה ממנו סביבתו המשפחתית, או אשר מרב טובתו מחייב כי לא יושאר בסביבה זו, יהיה זכאי להגנה מיוחדת ולסיוע מצד המדינה.
- ב. המדינות החברות יבטיחו בהתאם לדיניהם הלאומיים טיפול חלופי לילד כאמור.
- ג. טיפול, כאמור, יכול לכלול, בין היתר, השמה באומנות, "קאפאלה" לפי דיני האיסלם, אימוץ, או לפי הצורך, השמה במוסדות מתאימים לטיפול בילדים. שעה שבוחנים פתרונות ראוי לשים לב לרציות שברצף חינוכו של ילד, וכן לרקעו האתני, הדתי, התרבותי והלשוני.

סעיף 21

- מדינות חברות המכירות בשיטת האימוץ ו/או המתירות אותה יבטיחו שטובת הילד תהיה השיקול המכריע וכן:
- א. יבטיחו, כי אימוץ הילד יאושר רק על-ידי רשויות מוסמכות הקובעות בהתאם לחוק ולנהלים ישימים, ועל יסוד מידע שייך ואמין, כי ניתן לאשר את האימוץ בשים לב למעמד הילד כלפי הוריו, קרוביו ואפוטרופוסיו החוקיים, וכי האנשים הנוגעים בדבר הסכימו מתוך ידיעה מלאה לאימוץ, על יסוד התייעצות במידה שתידרש.
 - ב. יכירו, כי אימוץ בין-ארצי יישקל כאמצעי חלופי לטיפול בילד במקום שלא ניתן לשים את הילד במשפחה אומנת או מאמצת, או להסדיר לו טיפול נאות במדינת מוצאו.
 - ג. יבטיחו, כי ילד המועמד לאימוץ בין-ארצי ייהנה מביטחונות ומתנאים ברמה זהה לאלה הקיימים באימוץ פנימי.

ד. ינקטו את כל האמצעים הנאותים כדי להבטיח, כי סידור הילד באימוץ בין-ארצי לא יישא רווח כספי בלתי הוגן עבור המעורבים בכך.

ה. יפעלו במקום שמתאים לקידום היעדים המפורטים בסעיף זה על-ידי קביעת הסדרים או הסכמים דו-צדדיים או רב-צדדיים, וישתדלו במסגרת זו להבטיח, כי השמת הילד בארץ אחרת תבוצע על-ידי רשויות או מוסדות מוסמכים.

סעיף 22

א. מדינות חברות ינקטו אמצעים מתאימים להבטיח, כי ילד המבקש מעמד של פליט או הנחשב כפליט בהתאם לחוקים ולנהלים בין-לאומיים או מקומיים יוכל, בין אם הוא מלווה על-ידי הוריו או על-ידי אדם אחר בין אם לאו, לקבל הגנה מתאימה וסיוע הומניטרי, תוך מיצוי זכויות מתאימות המפורטות באמנה זו ובמסמכים הומניטריים שהמדינות האמורות הן צד להם.

ב. למטרה זו יתרמו המדינות החברות את חלקן כראוי בעיניהן למאמצי האומות המאוחדות וארגונים בין-ממשלתיים או לא-ממשלתיים מוסמכים אחרים, המשתפים פעולה באומות המאוחדות, כדי להגן על ילד כאמור ולסייע לו, ולהתחקות אחרי הוריו או בני משפחה אחרים של ילד פליט, על מנת לקבל מידע הדרוש לאיחודו מחדש עם משפחתו. במקרים שלא נמצאו הורים או בני משפחה אחרים, תינתן לילד הגנה כלכל ילד אחר אשר סביבתו המשפחתית נשללה ממנו מכל סיבה שהיא, זמנית או לצמיתות, כמפורט באמנה זו.

סעיף 23

א. המדינות החברות מכירות בזכותו של ילד שכושרו הנפשי או הגופני לקוי ליהנות מחיים מלאים והוגנים בתנאים המבטיחים כבוד, מקדמים עצמאות ומקילים על השתתפותו הפעילה של הילד בחיי הקהילה.

ב. המדינות החברות מכירות בזכותו של ילד הלוקה בכושרו לטיפול מיוחד, וידאגו במסגרת המשאבים הזמינים להעניק לילד ולאחראים לטיפול את הסיוע המבוקש המתאים למצב הילד ולתנאי קיומו של ההורים או של אנשים אחרים המטפלים בילד.

ג. מתוך הכרה בדרישות מיוחדות של ילד הלוקה בכושרו, יינתן הסיוע המוענק בהתאם לסעיף קטן ב' חינוך כל אימת שאפשר, תוך התחשבות במשאביהם הפיננסיים של ההורים או של אחרים המטפלים בילד, סיוע, כאמור, שתוכנן באופן שיבטיח לילד

הלוקה בכושרו לקבל חינוך וגישה אפקטיבית לשירותי בריאות, שיקום, הכשרה לתעסוקה והזדמנויות בילוי, בדרך העשויה להוביל להשתלבות הילד בחברה ולהתפתחותו האישית המלאה, לרבות תרבותית ורוחנית, במידה המרבית.

ד. המדינות החברות יקדמו ברוח שיתוף הפעולה הבין-לאומי חילופי מידע בתחום הרפואה המונעת והטיפול הרפואי, הפסיכולוגי והפונקציונלי בילדים הלוקים בכושרם, לרבות הפצת מידע בדבר שיטות שיקום, חינוך ושירותי הוראה והכוונה מקצועית וגישה למידע זה, במטרה לאפשר למדינות חברות לשפר את יכולתן ומיומנותן ולהרחיב את ניסיוןן בתחומים אלה. תשומת לב מיוחדת תינתן בהקשר זה לצורכיהן של ארצות מתפתחות.

סעיף 24

א. המדינות החברות מכירות בזכותו של ילד ליהנות מבריאות ברמה הגבוהה ביותר הניתנת להשגה, מאמצעים לטיפול במחלות ומשיקום הבריאות. המדינות החברות ישתדלו להבטיח כי משום ילד לא תישלל הגישה לשירותי טיפול ובריאות.

ב. המדינות החברות יפעלו למימושה המלא של זכות כאמור, ובמיוחד ינקטו אמצעים על מנת:

1. להקטין תמותת תינוקות וילדים;
2. להבטיח אספקת סיוע רפואי חיוני וטיפול בריאותי לכל ילד תוך שימת דגש על פיתוח טיפול רפואי ראשוני;
3. להיאבק במחלות ובתת-תזונה, לרבות במסגרת טיפול רפואי ראשוני, בין היתר, באמצעות יישום טכנולוגיה זמינה והספקת מזון מתאים ומזין ומי שתייה נקיים, תוך התחשבות בסכנות ובסיכונים הכרוכים בזיהום סביבתי;
4. להבטיח שירותי בריאות נאותים לאימהות לפני הלידה ואחריה;
5. להבטיח, כי כל מגזרי החברה, במיוחד הורים וילדים, זוכים למידע, לחינוך ולסיוע ביישום מידע בסיסי על בריאות הילד ועל הזנתו, על היתרונות שבהנקה, בהיגיינה ובסניטציה סביבתית ובמניעת תאונות;
6. לפתח שירותי רפואה מונעת, הדרכה להורים וכן חינוך לתכנון המשפחה ושירותים לתכנון זה.

ג. המדינות החברות ינקטו אמצעים יעילים ונאותים לביטול נהגים מסורתיים המזיקים לבריאותם של ילדים.

ד. המדינות החברות מתחייבות לקדם ולעודד שיתוף פעולה בין-לאומי במטרה להשיג בהדרגה מימוש מלא של הזכות המוכרת בסעיף זה. בהקשר זה תינתן תשומת לב מיוחדת לצורכיהן של ארצות מתפתחות.

סעיף 25

המדינות החברות מכירות בזכות הילד המושם על-ידי רשויות מוסמכות לצרוך סיעוד או טיפול בבריאותו הגופנית או הנפשית, לביקורת תקופתית על הטיפול הניתן לו ועל שאר הנסיבות הנוגעות להשמתו כאמור.

סעיף 26

א. המדינות החברות יכירו בזכותו של ילד ליהנות מביטחון סוציאלי, לרבות ביטוח סוציאלי, וינקטו אמצעים להשיג את מימושה המלא של זכות זו בהתאם לדיניהן הלאומיים.
 ב. יש להעניק הטבות כאמור במקום שראוי, תוך התחשבות במשאבי הילד, במצבו ובמצב האנשים האחראיים למחייתו, וכן בשיקולים אחרים הנוגעים לבקשת הטבות המוגשת על-ידי הילד או מטעמו.

סעיף 27

א. המדינות החברות מכירות בזכותו של כל ילד לרמת חיים ההולמת את התפתחותו הגופנית, הנפשית, הרוחנית, המוסרית והחברתית.
 ב. להורי הילד או לאחרים האחראים לו האחריות הראשונית להבטיח, ככל שמאפשרים יכולתם ואמצעיהם הכספיים, את תנאי המחיה הנדרשים להתפתחות הילד.
 ג. המדינות החברות, בהתאם לתנאיהן הלאומיים ואמצעיהן, ינקטו צעדים נאותים לסייע להורים ולאחרים לילד לממש זכות זו, ויספקו במקרה הצורך עזרה חומרית ותכניות סיוע במיוחד באשר לתזונה, לביגוד ולדיוור.
 ד. המדינות החברות ינקטו צעדים נאותים להבטיח גביית מזונות עבור הילד מאת הוריו או מאת אנשים אחרים הנושאים באחריות כספית ביחס אליו, הן בתחום המדינה החברה והן מחוצה לה. במקום שאדם הנושא באחריות כספית לילד מתגורר במדינה אחרת מזו של הילד, יקדמו המדינות החברות הצטרפות להסכמים בין-לאומיים או התקשרות בהסכמים כאלה וכן קביעת הסדרים נאותים אחרים.

סעיף 28

א. המדינות החברות מכירות בזכותו של הילד לחינוך, ומתוך כוונה להשיג זכות זו בהדרגה על בסיס הזדמנות שווה:
 1. ידאגו, כי יהיה חינוך יסודי חובה חנם פתוח לכול;
 2. יעודדו את פיתוחן של צורות שונות של חינוך תיכון, לרבות חינוך כללי ומקצועי, יעשו אותן זמינות ונגישות עבור כל ילד, וינקטו צעדים מתאימים כגון הנהגת חינוך חנם והגשת סיוע כספי במקרה הצורך;
 3. ידאגו בכל האמצעים המתאימים, שהשכלה גבוהה תהיה נגישה לכול על בסיס של כשירות;
 4. ידאגו לכך, שמידע והדרכה חינוכיים ומקצועיים יהיו זמינים ונגישים לכל ילד;
 5. ינקטו אמצעים לעידוד ביקור סדיר בבתי-ספר ולהקטנת שיעור הנשירה.
 ב. המדינות החברות ינקטו אמצעים נאותים להבטיח, שהמשמעת בבתי-הספר תונהג באופן ההולם את כבוד הילד ובהתאם לאמנה זו.
 ג. המדינות החברות יקדמו ויעודדו שיתוף פעולה בין-לאומי בעניינים הנוגעים לחינוך, במיוחד כדי לתרום לביעור הבערות והאנאלפביתיות בעולם כולו, ולהקל על הגישה לידע מדעי טכני ולשיטות הוראה מודרניות. בהקשר זה תינתן תשומת לב מיוחדת לצורכיהן של ארצות מתפתחות.

סעיף 29

א. המדינות החברות מסכימות כי חינוך הילד יכוון:
 1. לפיתוח אישיות הילד, כישרונותיו ויכולתו הגופנית עד למיצויים המלא;
 2. לפיתוח יחס של כבוד לזכויות האדם ולחירויות היסוד, ולעקרונות הגלומים במגילת האומות המאוחדות;
 3. לפיתוח יחס של כבוד להורי הילד, לזהותו התרבותית, ללשונו וכן לערכיה הלאומיים של הארץ שבה מתגורר הילד, לארץ מוצאו ולתרבויות שונות מתרבותו הוא;
 4. להכנת הילד לחיי אחריות בחברה חופשית ברוח של הבנה, של שלום, של סובלנות, של שוויון המינים ושל ידידות בין כל העמים, הקבוצות האתניות, הלאומיות והדתיות, ואנשים שהם מילידי המקום המקוריים.
 5. לפתח יחס של כבוד לסביבה הטבעית.

ב. שום חלק מסעיף זה או מסעיף 28 לא יפורש כעילה לפגוע בחופש יחידים וגופים לכוון ולהנחות מוסדות חינוכיים, בכפוף לעקרונות המפורטים בסעיף קטן א' לסעיף זה ולדרישות, כי החינוך הניתן במוסדות אלה יעמוד באמות מידה מינימליות, כפי שתקבענה על-ידי המדינה.

סעיף 30

במדינות שבהן קיימים מיעוטים אתניים, דתיים, או לשוניים או אנשים שהם מילידי המקום המקוריים, אין לשלול מילד השייך למיעוט, כאמור, או שהוא מילידי המקום את הזכות ליהנות מתרבותו, להצהיר על דתו ולקיים את מצוותיה או להשתמש בשפתו הוא.

סעיף 31

א. המדינות החברות מכירות בזכותו של ילד למנוחה, לשעות פנאי, לעסוק בפעילויות משחק ונופש המתאימות לגילו, ולהשתתף כאוות נפשו בחיי התרבות ובאמנויות.

ב. מדינות חברות יכבדו ויקדמו את זכותו של הילד להשתתף ללא סייג בחיי תרבות ואמנות, וידאגו ליצור הזדמנויות מתאימות ושוות לפעילות תרבותית, אמנותית מנפשת ומבדרת.

סעיף 32

א. המדינות החברות מכירות בזכותו של הילד להיות מוגן מפני ניצול כלכלי ומפני ביצוע עבודה העלולה להיות הרת סכנות או לפגוע בחינוך הילד או להזיק לבריאותו או להתפתחותו הגופנית, הנפשית, הרוחנית, המוסרית או החברתית.

ב. המדינות החברות ינקטו צעדים תחיקתיים, מינהליים, חברתיים וחינוכיים להבטחת הגשמתו של סעיף זה. למטרה זו ומתוך התייחסות להוראות מסמכים בין-לאומיים אחרים הנוגעים בדבר, ידאגו המדינות החברות במיוחד:

1. לקבוע גיל מינימלי או גילים מינימליים להעסקה בעבודה;
2. לקבוע תקנות מתאימות בעניין שעות ותנאי העסקה;
3. לקבוע עונשים מתאימים או סנקציות אחרות כדי להבטיח אכיפה יעילה של סעיף זה.

סעיף 33

מדינות חברות ינקטו צעדים מתאימים, לרבות אמצעים תחיקתיים, מינהליים, חברתיים וחינוכיים, כדי להגן על ילדים מפני שימוש בלתי חוקי בסמים נרקוטיים וחומרים פסיכותרפיים, כמפורט באמנות בין-לאומיות הנוגעות לעניין, ולמנוע ניצול ילדים בייצור ובסחר בלתי חוקיים של החומרים כאמור.

סעיף 34

המדינות החברות מקבלות על עצמן להגן על הילד מפני ניצול מיני ותקיפה מינית לצורתיים. לצורך זה במיוחד ינקטו המדינות החברות אמצעים מתאימים במישור הלאומי, הדו-צדדי והרב-צדדי על מנת למנוע:

1. הדחת ילד או כפייתו לעסוק בפעילות מינית בלתי חוקית כלשהי;
2. שימוש בילדים לשם ניצול בזנות או בעיסוק מיני בלתי חוקי אחר;
3. שימוש בילדים לשם ניצול בהצגות פורנוגרפיות או בחומר פורנוגרפי.

סעיף 35

המדינות החברות ינקטו אמצעים מתאימים במישור הלאומי, הדו-צדדי והרב-צדדי על מנת למנוע חטיפה ומכירה של ילדים או סחר בהם לכל מטרה או בכל צורה שהיא.

סעיף 36

המדינות החברות יגנו על הילד מפני כל צורה אחרת של ניצול שהוא פגיעה בתחום מתחום רווחת הילד.

סעיף 37

המדינות החברות יבטיחו כי:

1. ילד לא יעונה, לא יטופל או לא יענש בעונשים אכזריים, בלתי אנושיים או משפילים. לא יוטל עונש מוות אף לא מאסר עולם בלא אפשרות שחרור על עבירות שנעברו על-ידי אנשים שטרם מלאו להם שמונה-עשרה שנים;
2. לא יישלל החופש מילד שלא כדן או באופן שרירותי. מעצרו, חבישתו או מאסרו של ילד יהיו בהתאם לחוק, וישמשו רק כאמצעי אחרון ולפרק הזמן המתאים הקצר ביותר;
3. ילד שנשלל ממנו החופש ינהגו בו באנושיות ותוך כיבוד אישיותו כבן אדם ובאופן המתחשב בצורכיהם של בני גילו. במיוחד, ילד שהחופש נשלל ממנו יופרד מן

הבוגרים, אלא אם כן מצריכה טובת הילד שלא לעשות כן, ותינתן לו הזכות לשמור על קשר עם משפחתו על-ידי התכתבות וביקורים, למעט בנסיבות חריגות;

4. לילד שחופש נשלל ממנו תהיה הזכות לגישה מהירה לעזרה משפטית או לעזרה מתאימה אחרת. כן תעמוד לו הזכות לערער על חוקיות שלילת החופש בפני בית-משפט או רשות מוסמכת אחרת, עצמאית וחסרת משוא פנים, ולקבלת החלטה מהירה בהליך כאמור.

סעיף 38

א. המדינות החברות מקבלות על עצמן לכבד ולהבטיח, כי יכובדו כללים של חוק הומניטרי בין-לאומי החלים עליהן במצבים של מאבק מזוין והנוגעים לילד.

ב. המדינות החברות ינקטו כל צעד אפשרי כדי להבטיח, כי אנשים שטרם מלאו להם חמש-עשרה שנים לא ייטלו חלק ישיר במעשי איבה.

ג. מדינות חברות יימנעו מלגייס אדם שטרם מלאו לו חמש-עשרה שנים לכוחותיהם המזוינים. בבואן לגייס אנשים שמלאו להם חמש-עשרה שנים וטרם מלאו להם שמונה-עשרה שנים, ישתדלו המדינות החברות לתת קדימות למבוגרים יותר.

ד. בהתאם למחויבותן על-פי החוק ההומניטרי הבין-לאומי להגן על אוכלוסייה אזרחית במהלך מאבקים מזוינים, ינקטו המדינות החברות כל צעד אפשרי כדי להבטיח הגנה וטיפול לילדים הנפגעים על-ידי מאבק מזוין.

סעיף 39

מדינות חברות ינקטו את כל האמצעים הנאותים כדי להבטיח שיקום גופני ופסיכולוגי ושילוב מחדש בחברה לילד שרוי במצוקה, בשל כל צורה של הזנחה, של ניצול, או של התעללות, של עינויים או צורות אחרות של יחס או של ענישה אכזריים, בלתי אנושיים, או משפילים או בשל מאבקים מזוינים. שיקום ושילוב מחדש כאמור יעשו בסביבה המטפחת את בריאות הילד ואת כבודו העצמי.

סעיף 40

א. המדינות החברות מכירות בזכותו של ילד אשר נטען כי הפר את דיני העונשין, או הואשם בהפרתם או נקבע כי הפר אותם, להיות מטופל באופן המתיישב עם תחושת כבודו של הילד וערכו העצמי, המחזק את הכבוד שהוא רוכש לזכויות האדם ולחירויות

הבסיסיות של אחרים, תוך התחשבות בגיל הילד ובחויניות שילובו בחברה ומילו תפקיד יצירתי בה.

ב. למטרה זו, ותוך התחשבות בהוראות המסמכים הבין-לאומיים הנוגעים בדבר, יבטיחו במיוחד המדינות החברות כי:

1. לא תועלה טענה או אשמה כנגד ילד או קביעה, שהפר את דיני העונשין בעת מעשה או מחדל שלא היו אסורים על-פי חוק לאומי או בין-לאומי בעת עשייתם.
2. ילד אשר נטען כי הפר את דיני העונשין או הואשם בהפרתם, יהיו לו לפחות הערביות הבאות:

I. להיות בחזקת זכאי, כל עוד לא הוכחה אשמתו על-פי דין;

II. לקבל ללא דיחוי ובמישרין מידע על האשמות נגדו, ובמקום שמתאים, באמצעות הוריו או אפוטרופוסיו החוקיים לקבל סיוע משפטי או אחר לפי הצורך בהכנת הגנתו והצגתה;

III. שהעניין יוכרע ללא דיחוי על-ידי רשות מוסמכת או גוף שיפוטי בלתי תלויים וחסרי משוא פנים, בשימוע הוגן על-פי דין, בסיוע משפטי מתאים או אחר, ובמיוחד תוך התחשבות בגילו ובמצבו, בנוכחות הוריו או אפוטרופוסיו החוקיים, אלא אם כן ייחשב הדבר שלא לטובתו של הילד;

IV. שלא להיאלץ לתת עדות או להודות באשמה: לחקור, או לדרוש כי יחקרו עדים עוינים, ולהשיג את השתתפותם וחקירתם של עדים מטעמו בתנאי שוויון;

V. הסתבר, כי הפר את דיני העונשין, יש להביא לעיון מחדש בהחלטה זו ובאמצעים הנקוטים בעקבותיה על-ידי רשות מוסמכת או גוף שיפוטי בלתי תלויים וחסרי משוא פנים, על-פי דין;

VI. במקום שאין ביכולתו של הילד להבין או לדבר בשפה שבה משתמשים, להסתייע במתורגמן חינם אין כסף;

VII. בכל שלבי ההליכים תכובד פרטיות הילד במלואה.

ג. המדינות החברות ישאפו לקדם קביעת חוקים, נהלים, רשויות ומוסדות הנועדים במיוחד לילדים אשר נטען כי הפרו את דיני העונשין, או הואשמו בהפרתם, או נקבע שהפרו אותם, ובפרט:

1. קביעת גיל מזערי שמתחתיו יחשבו ילדים כחסרי יכולת להפר את דיני העונשין;

2. במקום שרצוי ומתאים, אמצעים לטיפול בילדים כאמור, מבלי להיזקק להליכים שיפוטיים, ובלבד שזכויות האדם ואמצעי ההגנה המשפטיים יכובדו במלואם.
- ד. מגוון סידורים כגון טיפול, צווי הכוונה והשגחה, ייעוץ, מבחן, טיפול אומן, חינוך ותכניות הכשרה מקצועיות וחלופות אחרות לטיפול מוסדי יהיו זמינים, על מנת להבטיח כי ילדים יטופלו באופן העולה בקנה אחד עם רווחתם ושהוא יחסי למצבם ולעבירה שנעברה.

סעיף 41

אין באמנה זו כדי לפגוע בהוראות העשויות להיות יעילות למימוש זכויות הילד, ואשר יכולות להיכלל:

1. בחוק מחוקי מדינה חברה; או
2. במשפט הבין-לאומי כפי שהוא בתוקף באותה מדינה.

סעיף 42

מדינות חברות מקבלות על עצמן להביא את עקרונות אמנה זו והוראותיה לידיעת הציבור הרחב, באמצעים מתאימים ויעילים למבוגרים ולילדים כאחד.

סעיף 43

- א. על מנת לבחון את התקדמות המדינות החברות במילוי ההתחייבויות המפורטות באמנה זו תוקם ועדה לזכויות הילד שתמלא את התפקידים המפורטים להלן.
- ב. הוועדה תורכב מעשרה מומחים בעלי מעמד מוסרי גבוה ומיומנות מוכרת בתחום המכוסה על-ידי אמנה זו. חברי הוועדה ייבחרו על-ידי המדינות החברות מקרב אזרחיהן, וישותפו על בסיס כישוריהם האישיים, תוך התחשבות בהתפלגות גיאוגרפית הוגנת ובשיטות המשפטיות העיקריות.

ג. חברי הוועדה ייבחרו בהצבעה חשאית מתוך רשימת מועמדים מוצעים על-ידי המדינות החברות. כל מדינה תוכל להציע מועמד אחד מקרב אזרחיה.

- ד. הבחירות הראשונות לוועדה יתקיימו לא יאוחר משישה חודשים אחרי כניסת אמנה זו לתוקף, ולאחר מכן אחת לשנתיים. לפחות ארבעה חודשים לפני מועד הבחירות ישלח המזכיר הכללי של האו"ם למדינות החברות מכתב המזמין אותן להגיש את מועמדיהן בתוך חודשיים. לאחר מכן יערוך המזכיר הכללי רשימה אלפביתית של המועמדים, תוך ציון המדינות המציעות אותם, ויגיש אותה למדינות שהן חברות באמנה זו.

ה. הבחירות יתקיימו בכינוסי המדינות החברות המזומנות על-ידי המזכיר הכללי של האומות המאוחדות. בכינוסים אלה, שבהם שני שלישים מהמדינות החברות יהוו מניין חוקי, האנשים שייבחרו לוועד יהיו אלה המקבלים את מספר הקולות הגדול ביותר ורוב מוחלט של קולות נציגי המדינות החברות הנוכחים והמצביעים.

ו. חברי הוועדה ייבחרו לתקופה בת ארבע שנים. הם יוכלו לשוב ולהיבחר אם תוגש מועמדותם בשנית. כהונת חמישה מבין חברי הוועדה שנבחרו בבחירות הראשונות תסתיים בתום שנתיים. שמותיהם של חמישה חברים אלה ייבחרו על-פי גורל מיד לאחר הבחירות הראשונות על-ידי יושב ראש הכינוס.

ז. נפטר חבר הוועדה או מתפטר, או מצהיר כי מסיבה כלשהי שאין הוא יכול כבר למלא את תפקידי הוועדה, תמנה המדינה החברה שהציעה אותו מומחה אחר מבין אזרחיה לשרת במשך יתרת תקופת הכהונה, בכפוף לאישור הוועדה.

ח. הוועדה תקבע לעצמה כללי נהל.

ט. הוועדה תבחר את עובדיה לתקופה בת שנתיים.

י. ישיבות הוועדה יתקיימו כרגיל במרכז האומות המאוחדות או במקום מתאים אחר כפי שתקבע הוועדה. הוועדה תתכנס כרגיל אחת לשנה. משך ישיבות הוועדה ייקבע וייבחן מחדש אם יהיה צורך בכינוס המדינות החברות באמנה זו, בכפוף לאישור העצרת הכללית.

יא. המזכיר הכללי של האומות המאוחדות ידאג לספק את הסגל ואת המתקנים הדרושים לביצוען היעיל של משימות הוועדה במסגרת אמנה זו.

יב. באישור העצרת הכללית יקבלו חברי הוועדה המוקמת במסגרת אמנה זו גמול ממקורות האומות המאוחדות, לפי תנאים שתקבע העצרת הכללית.

סעיף 44

א. המדינות החברות מקבלות על עצמן להגיש לוועדה, באמצעות המזכיר הכללי של האומות המאוחדות, דוחות על האמצעים שנקטו, כדי לתת תוקף לזכויות המוכרות בזה ועל ההתקדמות שהושגה במימוש זכויות אלה:

1. בתוך שנתיים ממועד כניסת האמנה לתוקף עבור המדינה החברה הנוגעת לעניין;
2. לאחר מכן אחת לחמש שנים.

ב. בדוחות המוגשים על-פי סעיף זה יצוינו, במקום שיש, גורמים וקשיים המשפיעים על מידת יישום ההתחייבויות על-פי אמנה זו. כמו כן יכילו הדוחות מידע מספיק כדי לאפשר לוועדה הבנה מקיפה בדבר יישום האמנה בארץ הנוגעת לעניין.

ג. מדינה חברה שהגישה דוח ראשוני מפורט לוועדה, אינה מחויבת לחזור על מידע בסיסי שכבר סופק בדוחותיה הבאים המוגשים בהתאם לסעיף קטן א' [2].

ד. הוועדה רשאית לבקש ממדינות חברות מידע נוסף בנוגע ליישום האמנה.

ה. הוועדה תגיש אחת לשנתיים לעצרת הכללית באמצעות המועצה הכלכלית והחברתית, דוחות על פעולותיה.

ו. המדינות החברות ידאגו להפיץ את דוחותיהן בקרב הציבור הרחב בארצותיהן.

סעיף 45

על מנת לקדם את יישומה המלא של אמנה זו ולעודד שיתוף פעולה בין-לאומי בתחומים המכוסים על-ידה:

1. הסוכנויות המיוחדות, קרן האומות המאוחדות למען הילד וגופים אחרים של האומות המאוחדות זכאים להיות מיוצגים בדיונים על ביצוע אותן הוראות של אמנה זו הנוגעות לתחומים שעליהם מופקדים הגופים והסוכנויות כאמור. הוועדה רשאית להזמין את הסוכנויות המיוחדות, את קרן האומות המאוחדות למען הילד וגופים מוסמכים אחרים כראות עיניה, על מנת לספק חוות דעת מקצועית בדבר יישום האמנה בתחומים שבטיפולם הספציפי. הוועדה רשאית להזמין את הסוכנויות המיוחדות, את קרן האומות המאוחדות למען הילד וגופי או"ם אחרים להגיש דוחות על יישומה של האמנה בתחומים החלים בתחום פעילותם;

2. הוועדה תעביר לסוכנויות המיוחדות, לקרן האומות המאוחדות למען הילד ולגופים מוסמכים אחרים, על-פי שיקוליה, דוחות ממדינות חברות המכילים בקשה ליעוץ טכני או לסייע, או הבעת צורך בשכאלה, בצירוף הערות הוועדה והצעותיה במקום שיש, על אודות פניות כאמור;

3. הוועדה רשאית להמליץ בפני העצרת הכללית לבקש מהמזכיר הכללי לערוך מטעמה מחקרים בנושאים ספציפיים הקשורים לזכויות הילד;

4. הוועדה רשאית להציע הצעות ולהמליץ המלצות כלליות המבוססות על מידע שנתקבל בעקבות סעיפים 44 ו-45 לאמנה זו. הצעות והמלצות כאמור יועברו למדינות חברות הנוגעות בדבר, וידווח עליהם לעצרת הכללית בצירוף הערות, אם ישנן כאלה, ממדינות חברות.

סעיף 46

אמנה זו פתוחה לחתימה בפני כל המדינות.

סעיף 47

אמנה זו כפופה לאשרור. מסמכי האשרור יופקדו בידי המזכיר הכללי של האומות המאוחדות.

סעיף 48

אמנה זו תישאר פתוחה להצטרפות של כל מדינה. מסמכי ההצטרפות יופקדו בידי המזכיר הכללי של האומות המאוחדות.

סעיף 49

א. אמנה זו תיכנס לתוקף ביום השלושים לאחר מועד הפקדתו של מסמך האשרור או ההצטרפות העשירים בידי המזכיר הכללי של האומות המאוחדות.

ב. לגבי מדינה המאשררת את האמנה או המצטרפת אליה לאחר הפקדת מסמך האשרור או ההצטרפות העשירים, תיכנס האמנה לתוקף ביום השלושים לאחר הפקדת מסמך האשרור או ההצטרפות על-ידי המדינה האמורה.

סעיף 50

א. מדינה חברה רשאית להציע תיקון ולהגישו למזכיר הכללי של האומות המאוחדות. המזכיר הכללי יעביר את הצעת התיקון למדינות החברות בצירוף בקשה לציין אם הן בעד כינוס ועידה של המדינות החברות לשם דיון בהצעות והצבעה עליהן. במקרה שבתוך ארבעה חודשים ממועד ההודעה הנ"ל יתמכו לפחות שליש מן המדינות החברות בוועידה כאמור, יזמן המזכיר הכללי את הוועידה בחסות האו"ם. תיקון שאומץ על-ידי שליש מן המדינות החברות הנוכחות ומצביעות בוועידה יוגש לאישור העצרת הכללית.

פרק א'

חוקים העוסקים בנער ובמערכת החינוך

1. חוק לימוד חובה [כולל לימוד חינוך] תש"ט-1949. כולל: תיקון חוק לימוד חובה חינוך החל מגיל שלוש ועד כיתה י"ב, התשס"ז-2007
2. מטרות החינוך הממלכתי מתוך: חוק חינוך ממלכתי, תשי"ג-1953
3. יישום חינוך חינוך לפי החוק לנוער מנותק - חוזר מנכ"ל, תשנ"ב-1992
4. חוק זכויות התלמיד/ה, תשס"א-2000
5. קווים מנחים לעובדי קידום נוער

ב. תיקון שאומץ על-פי סעיף קטן א' לסעיף זה ייכנס לתוקף עם אישורו על-ידי העצרת הכללית של האומות המאוחדות, והוא יתקבל על-ידי רוב של שני שלישים מן המדינות החברות.

ג. תיקון שנכנס לתוקף יחייב את אותן המדינות החברות שקיבלו אותו, כשמדינות חברות אחרות יישארו מחויבות למלא אחרי הוראות אמנה זו וכן כל תיקון אחר שקיבלו בעבר.

סעיף 51

א. המזכיר הכללי של האומות המאוחדות יקבל ויפיץ בכל המדינות את נוסח ההסתייגויות של המדינות בעת האשרור או ההצטרפות.

ב. לא תותר הסתייגות הנוגדת את יעדיה ומטרותיה של אמנה זו.

ג. ניתן לבטל הסתייגויות בכל עת על-ידי הודעה על כך למזכיר הכללי של האומות המאוחדות, אשר יודיע על כך לכל המדינות. ההודעה כאמור תיכנס לתוקף במועד קבלתה על-ידי המזכיר הכללי.

סעיף 52

מדינה חברה רשאית להסתלק מאמנה זו על-ידי הודעה בכתב למזכיר הכללי של האומות המאוחדות. ההסתלקות כאמור תיכנס לתוקף בתום שנה אחת לאחר מועד קבלתה על-ידי המזכיר הכללי של האומות המאוחדות.

סעיף 53

המזכיר הכללי של האומות המאוחדות נקבע להיות הנאמן של אמנה זו.

סעיף 54

המקור של אמנה זו, אשר נוסחיו הערבי, הסיני, האנגלי, הצרפתי, הרוסי והספרדי מהימנים במידה שווה, יופקד בידי המזכיר הכללי של האומות המאוחדות.

1. חוק לימוד חובה, תש"ט-1949

[כולל: תיקון חוק לימוד חובה חנינם החל מגיל שלוש ועד כיתה י"ב,
התשס"ז-2007]

פרק ראשון - פירושים

1. בחוק זה -

"שר" פירושו - שר החינוך והתרבות

"רשות חינוך מקומית" פירושה -

[א] לגבי תחום שיפוטה של רשות מקומית - אותה רשות מקומית; אולם רשאי השר לקבוע בצו שפורסם ברשומות, כי אדם או חבר-בני-אדם המקיימים מוסד חינוך לגילאי לימוד חובה בתחום מועצה אזורית, יהיו רשות חינוך מקומית נפרדת ביחס לשטח המוסד שיוגדר בצו, אם ראה לעשות כן מטעמים מיוחדים, ולאחר שנתן למועצה האזורית הזדמנות לטעון טענותיה;

[ב] לגבי מושב, קבוצה או קיבוץ - ועד המושב, או מזכירות הקבוצה או הקיבוץ, לפי העניין; ושטח המושב, הקבוצה או הקיבוץ הוא תחום השיפוט של הוועד או של המזכירות, לפי העניין;

[ג] לגבי שטח אחר - ועד שהוכר או אדם שנתמנה על-ידי השר בצו שפורסם ברשומות כרשות חינוך מקומית בשטח שתואר בצו; ואותו שטח הוא תחום השיפוט של אותו ועד או של אותו אדם, לפי העניין.

"ילד" פירושו - אדם שבראשית שנת הלימודים היה בגיל משלוש עד שלוש-עשרה ועד בכלל;

"נער" פירושו - אדם שבראשית שנת הלימודים היה בגיל מארבע-עשרה עד שבע-עשרה; "הורים" של ילד או של נער כוללים את אפוטרופוסו של הילד או של הנער, וכל אדם שהילד או הנער נמצא ברשותו, בפיקוחו או בהשגחתו;

פרק שני - לימוד חובה

2. [א] לימוד חובה יקיף כל ילד וכל נער.

[ד] ילד שלימוד חובה חל עליו נקרא בחוק זה "ילד בגיל לימוד חובה"; ונער שלימוד חובה חל עליו נקרא בחוק זה "נער בגיל לימוד חובה".

א2. [א] חניכות של נער החל בגיל חמש-עשרה על-פי חוק החניכות, תשי"ג-1953, בתנאים שייקבעו בתקנות שיותקנו על-ידי השר בהסכמת שר התעשייה המסחר והתעסוקה ובאישור ועדת החינוך והתרבות של הכנסת - תיחשב כלימוד חובה לעניין חוק זה.

[ב] השר יקבע בהסכמת שר התעשייה המסחר והתעסוקה תכנית חובה ללימודים עיוניים לחניכות כאמור בסעיף קטן [א].

[ג] תכנית הלימודים העיוניים לפי סעיף קטן [ב] תהיה ממלכתית או ממלכתית דתית, ותכנית ממלכתית דתית תיקבע לאחר התייעצות במועצה לחינוך ממלכתי דתי שהוקמה לפי סעיף 13 לחוק חינוך ממלכתי, תשי"ג-1953.

3. [א] הורים של ילד בגיל חמש חייבים, כל אחד מהם, לרשמו במועד ובאופן שנקבע בתקנות ברשות החינוך המקומית שבתחום שיפוטה גר הילד; רשם אחד מהם את הילד, השני פטור.

[אא] הורים של ילד בגיל שש ומעלה או של נער בגיל לימוד חובה חייבים, כל אחד מהם, לרשום את הילד או את הנער, כמפורט בסעיף קטן [ב], במוסד חינוך או ברשות חינוך מקומית כאמור בסעיפים 10 ו-21 לחוק חינוך ממלכתי, תשי"ג-1953; רשם אחד מהם את הילד או הנער - השני פטור.

[ב] לפי סעיפים קטנים [א] ו-[אא] יש לרשום -

[2] ילד שבראשית שנת הלימודים תשי"ד או בראשית כל שנת לימודים שאחריה יהיה בגיל שש במועד שנקבע בתקנות;

[3] ילד בגיל לימוד חובה או נער בגיל לימוד חובה שהגיע לארץ כעולה - תוך שלושים יום מיום העלייה;

[4] ילד בגיל לימוד חובה או נער בגיל לימוד חובה שהעתיק את מקום מגוריו בתחום השיפוט של רשות חינוך מקומית אחת לתחום השיפוט של רשות

"נותן עבודה" פירושו - אדם המעסיק ילד או נער בכל עבודה שהיא, בין בשכר ובין שלא בשכר;

"חינוך בגן ילדים" - פירושו חינוך הניתן בגן ילדים, לרבות גן במעון ילדים, לילדים בגיל שלוש עד חמש ועד בכלל;

"חינוך חובה" פירושו - לימוד המיועד לילדים ולנערים, והניתן במשך חמש-עשרה שנות לימוד, מהן שלוש בגן ילדים בגיל שלוש עד חמש ועד בכלל, ושתיים-עשרה שנות לימוד, בכיתות א' עד י"ב לילדים ולנערים;

"מוסד חינוך" פירושו - מוסד ללימוד שיטתי לילדים או לנערים;

"מוסד חינוך לילדים" פירושו - מוסד לחינוך חובה לילדים;

"מוסד חינוך לנערים" - מוסד לחינוך חובה לנערים;

"מוסד חינוך לנערים עובדים" - מוסד חינוך ללימודי ערב לנערים עובדים;

"מוסד חינוך רשמי" פירושו - מוסד חינוך מוחזק על-ידי המדינה, או על-ידי רשות חינוך מקומית, או על-ידי רשויות חינוך מקומיות אחדות במשותף, או על-ידי המדינה ורשות חינוך מקומית, או על-ידי המדינה ורשויות חינוך מקומיות אחדות במשותף, ואשר השר הכריז עליו באכרזה שפורסמה ברשומות, שהוא מוסד חינוך רשמי לצורך חוק זה;

"מוסד חינוך מוכר" פירושו -

[א] כל מוסד חינוך רשמי;

[ב] כל מוסד חינוך אחר שהשר הכריז עליו באכרזה שפורסמה ברשומות, שהוא מוסד חינוך מוכר לצורך חוק זה;

א1. רשות חינוך מקומית שאיננה רשות מקומית תהיה תאגיד כשר לכל חובה, זכות ופעולה משפטית בתחום תפקידיה.

חינוך מקומית אחרת - תוך שלושים יום מהיום שבו העתיק הילד או הנער את מקום מגוריו;

[5] ילד בגיל לימוד חובה או נער בגיל לימוד חובה, הגר בתחומה של רשות חינוך מקומית שאין בה מוסד חינוך רשמי ואותה רשות הודיעה באופן שנקבע בתקנות, כי היא עומדת לפתוח מוסד כזה - תוך שלושים יום מיום ההודעה.

[ג] [1] נותן עבודה המקבל לעבודה נער בגיל חמש-עשרה ומעלה חייב להודיע על כך בכתב תוך שבעה ימים מיום קבלת הנער לעבודה, לרשות החינוך המקומית שבתחום שיפוטה גר הנער;

[2] נותן עבודה המפסיק עבודתו של נער חייב להודיע על כך בכתב תוך שבעה ימים מיום הפסקת העבודה, לרשות החינוך המקומית שבתחום שיפוטה גר הנער.

[ה] סעיף קטן [ג] לא יחול ביחס לנער כאמור -

[1] שסיים את לימודיו לפי תכנית לימודים בכיתה י"ב;

[3] שהוא חניך לפי חוק החניכות, תשי"ג-1953.

[ו] העובר על הוראות סעיפים קטנים [א] עד [ג] - דינו מאסר עד ארבעה-עשר יום; אך אם הילד או הנער שביחס אליו נעברה העבירה מועסק בעבודה, דין העובר - מאסר עד עשרים ושמנה ימים.

3א. [א] לא התחילה רשות חינוך מקומית מסוימת לערוך רישום לפי חוק זה והתקנות שהותקנו על-פיו תוך עשרה ימים מהמועד שנקבע לכך, או שהיה לשר יסוד להניח שאין בדעתה או ביכולתה לערוך רישום כאמור - רשאי השר לצוות בצו שיפורסם בדרך הנראית לו, שאותה רשות חינוך מקומית לא תערוך עוד רישום כאמור, והרישום ייערך על-ידי מי שהשר יקבע ובמועד שהשר יקבע.

4. [א] הורים של ילד בגיל לימוד חובה או של נער בגיל לימוד חובה חייבים, כל אחד מהם, לדאוג לכך שהילד או הנער ילמד באופן סדיר במוסד חינוך מוכר.

[ב] [1] לא למד ילד או נער עד גיל חמש-עשרה באופן סדיר במוסד חינוך מוכר, דינו של כל אחד מהוריו מאסר שני חודשים או קנס אלף לירות, זולת אם הוכיח מעל לכל ספק סביר שעשה כמיטב יכולתו כדי שהילד או הנער ילמד כאמור;

[2] לא יובא אדם לדין לפי סעיף קטן זה, אלא לאחר שמנהל מוסד החינוך המוכר שבו רשום הילד או הנער שלח לו בדואר רשום הודעה בכתב שהילד או הנער לא למד, כאמור, ואף לאחר משלוח ההודעה לא למד הילד או הנער, כאמור, בזמן מן הזמנים; ולא יובא אדם לדין לפי סעיף קטן זה אלא לאחר שעברו שבעה ימים מיום משלוח ההודעה;

[3] בית-המשפט הדין בעבירה לפי סעיף קטן זה ישמע בכל מקרה את חוות דעתו של עובד סוציאלי כהגדרתו בחוק העובדים הסוציאליים, תשנ"ו-1996, או את חוות דעתו של קצין ביקור סדיר, וכן במידת האפשר את חוות דעתו של היועץ הפסיכולוגי העובד בבית-הספר שבו לומד הילד. לעניין פסקה זו, "קצין ביקור סדיר" - עובד המדינה או עובד רשות מקומית ששר החינוך והתרבות הסמיכו לעניין זה.

[ג] [1] נותן עבודה המעסיק ילד בגיל לימוד חובה, או נער בגיל לימוד חובה אשר טרם סיים את החינוך היסודי, חייב לשחרר את הילד או את הנער מהעבודה מבלי לנכות משכרו בימים ובשעות המיועדים ללימוד הילד או הנער, הכול לפי מה שייקבע בתקנות;

[2] נותן עבודה שעבר על הוראות סעיף קטן זה, דינו -

[I] על עבירה ראשונה - מאסר עד ארבעה-עשר יום או קנס עד עשר לירות או שני העונשים כאחד;

[II] על עבירה נוספת - מאסר עד עשרים ושמנה ימים או קנס עד עשרים לירות או שני העונשים כאחד;

[3] בית-משפט הדין בעבירה לפי סעיף קטן זה ישמע בכל מקרה את חוות דעתו של אדם הכשיר לעבודה סוציאלית, כמשמעותו בחוק שירותי הסעד, תשי"ח-1958, וכן במידת האפשר את חוות דעתו של היועץ הפסיכולוגי העובד בבית-הספר שבו לומד הילד.

[ה] יצא אדם חייב בדין על עבירה לפי סעיף זה והוכח לבית-המשפט כי בזמן היעדרו מן הלימודים, אשר בגללו יצא חייב בדין, הועסק הילד או הנער בעבודה בשכר, רשאי בית-המשפט להטיל על אותו אדם נוסף על כל עונש אחר, קנס שלא יעלה על שכר עבודתו של הילד או של הנער באותו זמן.

6, 7 ו-10, אלא בכפוף לתנאים ולסייגים שבהוראות הפטור, ובלבד שתישמר החובה לספק לילד או לנער לימודים במסגרת שקבע השר בכל מקרה שהילד או הנער מסוגל לכך.

פרק שלישי - לימוד חינוך

6. אלה זכאים לחינוך חינוך במוסד חינוך רשמי:

- [1] מי שחל עליו לימוד חובה לפי חוק זה, זולת אם סיים את לימודיו לפי תכנית לימודים בכיתה י"ב.
- [2] מי שבגיל שמונה-עשרה ולא סיים אלא לימודים לפי תכנית לימודים בכיתה י"א.
- [ב] השר רשאי לזכות בחינוך חינוך בנוסף על האמורים בסעיף קטן [א] את מי שטרם השלים לימודיו לפי תכנית לימודים בכיתה י"ב עד שישלים אותם לפי כללים, מבחנים, תנאים וסייגים שנקבעו בתקנות, בהתייעצות עם ועדת החינוך והתרבות של הכנסת.
- [ג] על-אף האמור בסעיף קטן [א] רשאי השר להורות בצו ביחס למי שלא ניתן, לדעת השר, להבטיח לימודיו במוסד חינוך רשמי - ילמד במוסד חינוך אחר, ואוצר המדינה ישא בשכר לימודיו במוסד כאמור בתנאים שנקבעו בצו האמור.
- [ד] מי שזכאי לחינוך חינוך לפי סעיף זה לא ידרשו עבורו דמי הרשמה או כל תשלום אחר בעד לימודיו במוסד חינוך רשמי או בעד לימודיו במוסד חינוך אחר שאוצר המדינה נושא בשכרם לפי סעיף קטן [ג]; ואולם, רשות החינוך המקומית שבתחום שיפוטה נמצא מוסד החינוך שבו הוא לומד ובמוסד חינוך שאינו רשמי - בעל המוסד, יהיו רשאים באישור השר לגבות תשלומים והחזר הוצאות בשיעורים שהשר יקבע, בעד אספקה שהם נותנים לו ובעד שירותים שהם נותנים לו נוסף על השירותים אשר השר הגדיר אותם בתקנות כשירותים מקובלים. אישור השר וקביעת שיעור התשלומים והחזר ההוצאות בידי השר טעונים אישור של ועדת החינוך והתרבות של הכנסת.
- [1ד] מי שזכאי לחינוך חינוך לפי סעיף זה יהיה מבטוח בביטוח תאונות אישיות באמצעות רשות החינוך המקומית שבתחום שיפוטה נמצא מוסד החינוך שבו

[ו] הוכח לשר, כי ילד או נער שבעטיו שילמו הוריו קנס על עבירה לפי סעיף קטן [ב] למד באופן סדיר במוסד חינוך מוכר במשך שנה אחת לאחר הטלת הקנס, יהיה השר רשאי לצוות על החזרת הקנס למשלמו והקנס יוחזר כמצווה.

[ז] ילד בגיל לימוד חובה או נער בגיל לימוד חובה הרשום במוסד חינוך מוכר, ובלי סיבה מספקת

[1] נעדר מלימודיו לעיתים כה תכופות עד שלדעת מנהל מוסד החינוך יש בכך משום הפרעה רצינית ללימודיו; או

[2] נעדר מלימודיו שבעה ימי לימוד רצופים,

רואים אותו כאילו לא למד במוסד החינוך באופן סדיר, ומנהל מוסד החינוך ישלח אל הוריו של הילד או של הנער הודעה כאמור בסעיף קטן [ב][2] ויעביר העתק ממנה לרשות החינוך המקומית.

5. [א] השר רשאי להורות בהוראה שתפורסם ברשומות, כי ההורים של ילדים ושל נערים וכן הנערים עצמם הלומדים באופן סדיר במוסד חינוך המתואר באותה הוראה ואינו מוסד חינוך מוכר - יהיו פטורים מן החובות המוטלות עליהם לפי סעיף 4. ורשאי השר לקבוע הוראות ותנאים שיחולו על מוסד החינוך כאמור.

[1א] הורים של ילדים או של נערים וכן הנערים עצמם, הלומדים באופן סדיר במוסד חינוך תרבותי ייחודי, כהגדרתו בחוק מוסדות חינוך תרבותיים ייחודיים, התשס"ח-2008, יהיו פטורים מן החובות המוטלות עליהם לפי סעיף 4.

[ב] [1] השר רשאי להורות בהוראה כללית או מיוחדת, כי ההורים ונותן העבודה של ילד או של נער וכן הנער עצמו יהיו פטורים מן החובות המוטלות עליהם לפי סעיף 4, אם -

[I] קיימים, לדעת השר טעמים מיוחדים לכך, שהילד או הנער לא ילמד במוסד חינוך מוכר, והילד או הנער מקבל באופן פרטי לימוד שיטתי המניח את דעת השר; או

[II] השר משוכנע שאין הילד או הנער מסוגל ללמוד באופן סדיר במוסד חינוך מוכר;

[2] בהוראה לפי סעיף קטן זה רשאי השר לקבוע כל תנאי וכל סייג הנראים לו;

[3] מי שניתנה לו הוראת פטור לפי סעיף זה, לא יחולו ביחס אליו הוראות סעיפים

הוא לומד; גובה התשלומים שייגבו מהמבוטחים בעד הביטוח ייקבע על-ידי השר במסגרת התשלומים לפי סעיף קטן (ד).

(ה) הוראות סעיף קטן (ד) אינן גורעות מהוראות סעיף 8 לחוק חינוך ממלכתי, תשי"ג-1953, ובמוסד חינוך שאינו רשמי - מכוחה של ההתחייבות לשאת בהוצאותיה של תכנית לשעות נוספות על השעות שנקבעו בתכנית הלימודים.

(ו) למרות האמור בסעיף קטן (ב), כל רשות חינוך מקומית תספק חינוך לכל נער הלומד במוסד חינוך רשמי לנערים עובדים שבתחום שיפוטה ספרים, מחברות, מכשירי כתיבה ויתר הציוד הדרושים ללימודיו.

6א. (א) תשלומים כאמור בסעיף 6(ד) ו-1(ד) וכן כל תשלום אחר שהתקבל, במישרין או בעקיפין, ממי שזכאי לחינוך חינוך לפי סעיף 6 הלומד במוסד חינוך רשמי או במוסד חינוך אחר שאוצר המדינה נושא בשכר הלימוד עבורו לפי סעיף 6(ג), בין אם הוא תשלום חובה ובין אם הוא תשלום שאינו חובה (בסעיף זה - תשלומים), ישמשו רק למטרות שלשמן נועדו.

(ב) רשות החינוך המקומית או בעל מוסד חינוך יחזיקו את כספי התשלומים בחשבון בנק נפרד (בסעיף זה - חשבון הבנק) המיועד אך ורק למטרה זו; בסעיף זה "חשבון בנק נפרד" - חשבון בנק נפרד לכל מוסד חינוך שבו ינוהלו כספי התשלומים שהתקבלו בעד תלמידי אותו מוסד.

(ג) כספים אשר נותרו בחשבון הבנק בסופה של כל שנת לימודים יוחזרו לתלמידים שמהם נגבו, או ינוכו מהתשלום שיהיה עליהם לשלם בשנת הלימודים שאחריה, במועד ובאופן שיקבע השר, באישור ועדת החינוך והתרבות של הכנסת.

(ד) השר, באישור ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, יקבע הוראות לביצוע סעיף זה לרבות בדבר ניהול חשבון הבנק ודרכי הביקורת על ניהולו, וכן בדבר מתן זכות עיון ודיווח להורים ולוועד ההורים במוסד החינוך לעניין כספי התשלומים וניהולם.

7. (א) המדינה אחראית למתן חינוך חובה לפי חוק זה.

(ב) קיום מוסדות חינוך רשמיים למתן חינוך חובה חינוך לפי חוק זה לילדים ולנערים הגרים בתחום שיפוטה של רשות חינוך מקומית מסוימת, יהא מוטל על המדינה ועל אותה רשות חינוך מקומית במשותף. השר, בהתייעצות עם שר הפנים ועם ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, יקבע בצו שיפורסם ברשומות ביחס לכל שנת לימודים ולכל רשות חינוך מקומית את שיעור ההשתתפות של המדינה ושל רשות

החינוך המקומית לקיום מוסדות החינוך הרשמיים, שבהם ניתן חינוך חובה לילדים ולנערים הגרים בתחום שיפוטה של אותה רשות חינוך מקומית.

(ג) השר רשאי לחייב בצו רשות חינוך מקומית או רשויות חינוך מקומיות אחדות במשותף לפתוח ולקיים מוסדות חינוך רשמיים לחינוך חובה.

7א. (א) (1) רשות חינוך מקומית, אשר לא קיים בתחומה מוסד חינוך מתאים בעבור ילד או נער המתגורר בתחומה והוא זכאי לחינוך חינוך (בסעיף זה - הרשות השולחת), השולחת בהתאם להוראות סעיף זה את הילד או הנער למוסד חינוך מתאים הנמצא בתחום שיפוטה של רשות חינוך מקומית אחרת (בסעיף זה - הרשות הקולטת), תשלם את סכום ההשתתפות כאמור בסעיף קטן (ב) (בסעיף זה - סכום ההשתתפות) עבור אותו ילד או נער.

(2) הרשות השולחת תשלם את סכום ההשתתפות, לפי הוראות סעיף זה, לרשות הקולטת או לבעל מוסד החינוך המתאים שאליו נשלח הילד או הנער, לפי קביעת הרשות הקולטת.

(3) רשות שולחת, השולחת ילד או נער כאמור בפסקה (1) למוסד חינוך מתאים ברשות קולטת, תשלם אותו למוסד, כאמור, הסמוך ביותר למקום מגוריו, אלא אם כן קבע השר או מי שהוא הסמיך לכך, בהסכמת הרשות השולחת ובהתחשב, בין השאר, בהסדרי התחבורה הציבורית, כי ילד או נער יישלח למוסד חינוך מתאים אחר.

(4) השר, בהתייעצות עם מרכז השלטון המקומי ובאישור ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, יתקין, בכפוף להוראות סעיף קטן (ג), תקנות לעניין מוסד חינוך מתאים לצורך סעיף זה. התקנות התקנות תיעשה בהתחשב בסוגי מוסדות חינוך, במיקומם ובאזורי המגורים של הילדים או של הנערים.

(ב) השר, בהתייעצות עם מרכז השלטון המקומי ובאישור ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, יקבע את סכום ההשתתפות, ורשאי לקבוע סכומי השתתפות שונים. קביעה לפי סעיף קטן זה תיעשה, בין השאר, בהתחשב בהשתתפות של הרשות השולחת בהוצאות חינוכו של ילד או של נער אילו היה לומד במוסד חינוך מתאים בתחומה וכן בסוגי מוסדות החינוך.

(ג) הוראות סעיף זה יחולו על מוסדות החינוך המפורטים להלן:
(1) מוסדות חינוך רשמיים;

[ב] בסעיף זה -

"מנהל מחלקת חינוך" - כהגדרתו בחוק הרשויות המקומיות [מנהל מחלקת חינוך], תשס"א-2001;

"תלמיד" - מי שזכאי לחינוך חנם לפי סעיף 6.

12.ב. לא יורחק תלמיד, כהגדרתו בסעיף 12א, לצמיתות ממוסד חינוך בשל הישגיו הלימודיים, אלא בהתאם לכללים שקבע השר. אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהוראות חוק זכויות התלמיד, תשס"א-2000.

12.ג. [א] מנהל מוסד חינוך ידווח, על-פי כללים שקבע השר, למי שהשר הסמיכו לעניין זה מבין עובדי משרדו על כל אירוע אלימות שהתרחש במוסד החינוך, שהוא אחד מאלה:

[1] אירוע של אלימות גופנית בין עובד הוראה לבין תלמיד;

[2] אירוע של אלימות גופנית בין תלמידים שנגרמה בו חבלה.

[ב] מנהל מוסד חינוך ידווח על אירוע כאמור בסעיף קטן [א] מיד לאחר התרחשותו, וכן על תוצאות הטיפול באירוע, לרבות אמצעי משמעת שננקטו, עם סיום הטיפול כאמור.

[ג] בסעיף זה -

"מוסד חינוך" - לרבות מוסד חינוך שלומדים בו תלמידים בכיתות י"א וי"ב אשר חל עליו חוק פיקוח על בתי-ספר, התשכ"ט-1969;

"תלמיד" - מי שלומד במוסד חינוך.

13. [א] השר רשאי להעביר לאחר את הסמכויות המסורות לו על-פי סעיפים 4[ו] ו-5[ב], כולן או מקצתן.

[ב] הודעה על העברת סמכויות על-פי סעיף זה תפורסם ברשומות.

יוסף שפרינצק
יושב ראש הכנסת
ממלא מקום נשיא המדינה

דוד בן-גוריון
ראש הממשלה

זלמן שזר
שר החינוך והתרבות

[2] מוסדות חינוך מוכרים לחינוך על יסודי;

[3] מוסדות חינוך של תאגיד מרכז החינוך העצמאי;

[4] מוסדות חינוך של תאגיד מרכז מעיין החינוך התורני בארץ ישראל.

פרק רביעי - זכות הורים לבחור בזרם מוכר

10. השר רשאי לחייב בצו רשות חינוך מקומית או רשויות חינוך מקומיות אחדות במשותף לפתוח ולקיים - לפי רצון הורי הילדים או הנערים הגרים בתחום השיפוט של אותה רשות חינוך מקומית או אותן רשויות חינוך מקומיות - מוסד חינוך רשמי לחינוך חובה. הוראות מפורטות בנוגע למתן צווים לפי סעיף קטן זה ייקבעו בתקנות.

[ג] [1] הוראות סעיפים קטנים [א] ו-[ב] לא יחולו ביחס למחנות עולים;

[2] השר רשאי לקבוע בתקנות סדרי לימוד במחנות עולים;

[3] בסעיף קטן זה "מחנה עולים" פירושו - מקום המשמש לאכסון עולים סמוך לעלייתם ועד להשתכנותם בשיכון קבוע או ארעי.

פרק חמישי - הוראות כלליות

11. לצורך חוק זה, רואים אדם כאילו הגיע לגיל מסוים בראשית כל שנת לימודים אם יגיע לאותו גיל לפני יום א' בטבת שבאותה שנת לימודים.

12. כל רשות חינוך מקומית תנהל כרטיסייה של כל הילדים בגיל לימוד חובה וכל הנערים הגרים בתחום שיפוט.

12.א. [א] מנהל מוסד חינוך ידווח, על-פי כללים שקבע השר, למי שהשר הסמיכו לעניין

זה מבין עובדי משרדו, ולמנהל מחלקת חינוך ברשות המקומית שבתחומה מצוי מוסד החינוך, על אלה:

[1] תלמיד הרשום במוסד החינוך שאינו לומד באופן סדיר כאמור בסעיף 4[ז];

[2] תלמיד שהיה רשום במוסד החינוך בשנת הלימודים החולפת ולא נרשם לשנת הלימודים הקרובה באותו מוסד חינוך.

2. מטרת החינוך הממלכתי מתוך: חוק חינוך ממלכתי, תשי"ג-1953

- [1] לחנך אדם להיות אוהב אדם, אוהב עמו ואוהב ארצו, אזרח נאמן למדינת ישראל, המכבד את הוריו ואת משפחתו, את מורשתו, את זהותו התרבותית ואת לשונו;
- [2] להנחיל את העקרונות שבהכרזה על הקמת מדינת ישראל ואת ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, ולפתח יחס של כבוד לזכויות האדם, לחירויות היסוד, לערכים דמוקרטיים, לשמירת החוק, לתרבותו ולהשקפותיו של הזולת, וכן לחנך לחתירה לשלום ולסובלנות ביחסים בין בני אדם ובין עמים;
- [3] ללמד את תולדות ארץ ישראל ומדינת ישראל;
- [4] ללמד את תורת ישראל, תולדות העם היהודי, מורשת ישראל והמסורת היהודית, להנחיל את תודעת זכר השואה והגבורה ולחנך לכבדם;
- [5] לפתח את אישיות הילד והילדה, את יצירתיותם ואת כישורונותיהם השונים, להרחיב את אופקיהם התרבותיים ולחשפם לחוויות אמנותיות, והכול למיציאו מלוא יכולתם כבני אדם חיים חיים של איכות ושל משמעות;
- [6] לבסס את ידיעותיהם של הילד ושל הילדה בתחומי הדעת והמדע השונים, ביצירה האנושית לסוגיה ולדורותיה, ובמיומנויות היסוד שיידרשו להם בחייהם כבני אדם בוגרים בחברה חופשית, ולעודד פעילות גופנית ותרבות פנאי;
- [7] לחזק את כוח השיפוט והביקורת, לטפח סקרנות אינטלקטואלית, מחשבה עצמאית ויוזמה, ולפתח מודעות וערנות לתמורות ולחידושים;
- [8] להעניק שוויון הזדמנויות לכל ילד וילדה, לאפשר להם להתפתח על-פי דרכם וליצור אווירה המעודדת את השונה והתומכת בו;
- [9] לטפח מעורבות בחיי החברה הישראלית, נכונות לקבל תפקידים ולמלאם מתוך מסירות ואחריות, רצון לעזרה הדדית, תרומה לקהילה, התנדבות וחתימה לצדק חברתי במדינת ישראל;
- [10] לפתח יחס של כבוד ושל אחריות לסביבה הטבעית וזיקה לארץ, לנופיה, לחי ולצומח;
- [11] להכיר את השפה, התרבות, ההיסטוריה, המורשת והמסורת הייחודית של האוכלוסייה הערבית ושל קבוצות אוכלוסייה אחרות במדינת ישראל, ולהכיר בזכויות השוות של כל אזרחי ישראל;
- [12] לחנך להכרה בקדושת החיים ולהנחיל תודעת בטיחות וזהירות, לרבות בטיחות בדרכים.

3. יישום חינוך חנים לפי החוק לנוער מנותק

[מתוך חוזר המנהל הכללי משרד החינוך, כ"ח בשבט התשנ"ב - 2.2.1992]

1. כללי

בעקבות החלטת ועדה משותפת למשרד החינוך והתרבות ולמשרד האוצר בדבר יישום חוק חינוך חנים לנוער שאינו לומד במסגרות הלימוד הפורמליות, נערך מינהל חברה ונוער, גף קידום נוער, לפעול על-פי העקרונות האלה:

- א. התכנית תופעל רק ברשויות המקומיות שפועלות בהן יחידות לקידום נוער בפיקוח ובהנחיית משרד החינוך, מינהל חברה ונוער.
- ב. התכנית תפעל ביחידות לקידום נוער הנותנות את השירותים האלה: שירותי טיפול על-ידי עובדי קידום נוער מוסמכים, שירותי השכלה על-ידי תכנית היל"ה באמצעות מרכז מפצה או רכז השכלה, שירותי חינוך חברתי ערכי ובכלל זה תכנית הכנה לקראת גיוס, הכנה לצה"ל, הכנה לעולם העבודה, חינוך יהודי-ציוני ופעולות תרבות וחברה.
- ג. התכנית תופעל ביחידות לקידום נוער המפעילות מאגר מידע לאיתור ולמעקב אחר הנוער הפוטנציאלי והאקטואלי לקידום, והמדווחות למאגר הנתונים הארצי של קידום נוער במשרד החינוך.

2. אוכלוסיית היעד

- א. בני נוער בגילאים ארבע-עשרה - חמש-עשרה, שאינם לומדים במסגרת חינוך רשמית וקיבלו פטור מחוק חינוך חובה.
- ב. בני נוער בגילאים שש-עשרה - שמונה-עשרה, שאינם לומדים במסגרות חינוך.
- ג. נוער עובד ולומד במסגרות חינוכיות ו/או בקבוצות עבודה של משרד העבודה בגילאים של חוק חינוך חובה [עד גיל שמונה-עשרה ועד בכלל].

התכנית תופעל רק עבור בני נוער שיירשמו על-פי תעודת זהות וכתובת המופיעות במרשם

4. חוק זכויות התלמיד, התשס"א-2000

מטרה

1. חוק זה מטרתו לקבוע עקרונות שעליהם תתבססנה זכויות התלמיד ברוח כבוד האדם ועקרונות אמנת האומות המאוחדות בדבר זכויות הילד,¹ תוך שמירה על ייחודם של מוסדות החינוך לסוגיהם השונים כמוגדר בחוק לימוד חובה, התש"ט-1949², בחוק חינוך ממלכתי, התשי"ג-1953,³ בחוק החינוך המיוחד, התשמ"ח-1988,⁴ ובכל דין אחר.

הגדרות

2. בחוק זה -

"הוועדה" - ועדת החינוך והתרבות של הכנסת;
 "מוסד חינוך", 1949;
 מוסד חינוך רשמי, "מוסד חינוך מוכר", "הורים", "נער", "ילד" - כהגדרתם בחוק לימוד חובה, התש"ט;
 "המנהל הכללי" - המנהל הכללי של משרד החינוך;
 "מנהל המחוז" - מנהל לשכה מחוזית של משרד החינוך;
 "תלמיד" - מי שלומד במוסד חינוך;
 "השר" - שר החינוך.

הזכות לחינוך

3. כל ילד ונער במדינת ישראל זכאי לחינוך בהתאם להוראות כל דין.

פרסום הוראות

4. א) הוראות חוק זה יובאו לידיעת התלמידים והוריהם בראשית כל שנת לימודים, כפי שיקבע השר באישור הוועדה.

ב) הוראות המנהל הכללי למנהלי מוסדות החינוך וכן כל ההוראות הניתנות על-ידי מנהלי מוסדות החינוך בדבר זכויות וחובות תלמידים לרבות כללי המשמעת, יפורסמו ויובאו לידיעת התלמידים והוריהם בדרך שיקבע השר ובאישור הוועדה.

התושבים, ואינם מופיעים בקובץ התלמידים של משרד החינוך והתרבות. תלמיד שמופיע בפועל בתכנית יגרע שמו באופן אוטומטי מקובץ התלמידים [אם הוא היה רשום בו לפני כן].

האחריות לבדיקת פרטי הזיהוי והתפקוד של הנער חלה על היחידה לקידום נוער ברשות המקומית. על היחידה לבצע בדיקה זו לפני העברת שם הנער כחינך במסגרת התכנית.

חינך שהחל בתכנית ופרש ממנה במשך שלושה שבועות, רואים בו חינך שעזב ויש לדווח על עזיבתו. חינך רשאי לחזור ולהמשיך בתכנית, ומשחזר עליו לעבור תהליך מחודש של בדיקה, זיהוי ואישור.

כיצד ניתן ליישם את החוק בקרב נוער שאינו לומד?

החוק מאפשר לכל קטין במדינת ישראל שאינו נמצא במסגרת החינוך הפורמלי ליהנות מסל שירותי חינוך חלופיים. היחידות לקידום נוער ומרכזי ההשכלה אחראים על החלת החוק על אוכלוסייה זו. נער, שנשר ממסגרת לימודים פורמלית ואינו מסוגל להשתלב בה חזרה, זכאי לקבל תכנית לימוד, העשרה וליווי אישי.

התכנית כוללת לימודי היל"ה באופן פרטני, שילוב בתכניות חברתיות כגון: הכנה לצה"ל, מניעת שימוש בסמים ועוד, וקורסים מקצועיים למימוש הפוטנציאל האישי. וכל זאת, בליווי אישי של עובד לקידום נוער.

עובדים שנמצאים בקשר עם נער שאינו לומד במסגרת פורמלית יכולים להפנותו ליחידה לקידום נוער כדי לבדוק אפשרות לשילובו בתכנית.

איסור הפליה

5. א רשות חינוך מקומית, מוסד חינוך או אדם הפועל מטעמם לא יפלו תלמיד מטעמים עדתיים, מטעמים של רקע חברתי-כלכלי, או מטעמים של השקפה פוליטית, בין של הילד ובין של הוריו בכל אחד מאלה:
- 1 רישום תלמיד, קבלתו או הרחקתו ממוסד חינוך;
 - 2 קביעת תכניות לימודים ומסלולי קידום נפרדים באותו מוסד חינוך;
 - 3 קיום כיתות נפרדות באותו מוסד חינוך;
 - 4 זכויות וחובות של תלמידים לרבות כללי המשמעת והפעלתם.
- ב העובר על הוראות סעיף זה דינו - מאסר שנה או קנס, כאמור בסעיף 16א(3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

הרחקה לצמיתות של תלמיד ממוסד חינוך

6. א החלטה בדבר הרחקת תלמיד ממוסד חינוך לצמיתות והעברתו למוסד אחר תינתן רק לאחר שניתנה לתלמיד ולהוריו הזדמנות להשמיע את טענותיהם. לעניין סעיף זה, יראו מתן הזדמנות לתלמיד ולהוריו להשמיע את טענותיהם אם הוזמנו פעמיים כדין ולא הופיעו. השר באישור הוועדה יתקין תקנות לעניין זה.
- ב החלטה לפי סעיף קטן א) תהיה בכתב ומנומקת.
- ג מיד לאחר קבלת החלטה לפי סעיף קטן א) יודיע מנהל מוסד החינוך להורי התלמיד ולתלמיד, כי הם רשאים לערור על ההחלטה בכתב לפני ועדת שימוע שהוקמה כאמור בסעיף 7, בתוך ארבעה-עשר ימים מיום שהומצאה להם ההודעה. להודעה תצורף ההחלטה.
- ד 1 לא יורחק תלמיד, כאמור בסעיף קטן א), עד להגשת ערר. הוגש ערר, לא יורחק תלמיד אלא לאחר קבלת ההחלטה בערר.
- 2 על-אף הוראות פסקה 1), מנהל מוסד החינוך באישור מפקח המחוז, ובאין מפקח מחוז - באישור המפקח הכולל, רשאי להרחיק תלמיד, כאמור בסעיף קטן א), לאלתר. הוראות פסקה זו לא יחולו על הרחקה לצמיתות בשל הישגים לימודיים במשמעותה בסעיף 12ב לחוק לימוד חובה, התש"ט-1949;
- 3 מנהל מוסד חינוך שהרחיק תלמיד לאלתר לפי פסקה 2) יודיע על כך מיד עם ההרחקה כאמור, למי שהשר הסמיכו לעניין זה מבין עובדי משרדו.
- ה השר יקבע את סדרי הגשת הערר.

ועדת שימוע

7. א בכל מחוז תוקם ועדת שימוע וזה הרכבה:
- 1 מנהל המחוז אשר במחוזו מצוי מוסד החינוך, והוא יהיה היושב ראש;
 - 2 נציג הארגון שאליו משתייכים רוב המורים במוסד החינוך, כפי שיקבע הארגון;
 - 3 נציג ארגון הורים ארצי מתוך רשימה שיקבע הארגון, אלא אם כן ביקשו התלמיד או הוריו כי לא ישתתף בדיון;
 - 4 ראש מועצת תלמידים מחוזית או סגנו, אלא אם כן ביקשו התלמיד או הוריו כי לא ישתתף בדיון.
- ב) ההחלטה בערר תינתן על-ידי מנהל המחוז לאחר ששמע את הורי התלמיד ואת התלמיד, אם רצו בכך, ולאחר שמנהל המחוז שמע את מפקח המחוז או את המפקח הכולל האחראים על מוסד החינוך, או את מנהל מוסד החינוך או מי מטעמם, וכן את דעות הנציגים שהוזמנו כדין לדיון בוועדה.
- ג) ההחלטה בערר תהיה בכתב ומנומקת.
- ד) נמנע ממנהל המחוז למלא את תפקידו על-פי סעיף זה, ימלא את תפקידו מי שמכהן כמפקח המחוז או כמפקח על החינוך הדתי במחוז, ומוקנות לו לשם כך סמכויות מנהל המחוז לפי סעיף זה.

עתירה

8. על ההחלטה בערר ניתן לעתור לפני בית-המשפט לעניינים מינהליים.

הזכות להיבחן בבחינות בגרות

9. כל תלמיד זכאי להיבחן בבחינת בגרות ממשלתית הנערכת במוסד החינוך שבו הוא לומד, אלא אם כן לא עמד התלמיד בתנאים שקבע השר בהתייעצות עם הוועדה.

אמצעי משמעת

10. כל תלמיד זכאי לכך, שהמשמעת במוסד החינוך תונהג באופן ההולם את כבוד האדם, ובכלל זה הוא זכאי שלא יינקטו כלפיו אמצעי משמעת גופניים או משפילים.

סייג לענישה

11. מוסד חינוך לא ינקוט אמצעי ענישה נגד תלמיד בשל מעשה או בשל מחדל של הוריו.

5. קווים מנחים לעובדי קידום נוער

חוק חינוך חובה, התש"ט-1949, מחייב כל קטין במדינת ישראל, מגיל חמש ועד גיל חמש-עשרה. ביישובים שבהם חלים צווי ההרחבה מכוח חוק חינוך חובה צו לימוד חובה (החלה בגני ילדים), התשנ"ט-1999, וצו לימוד חובה (החלה בגני ילדים), התשס"א-2001, חל חוק חינוך חובה מהגילאים שלוש או ארבע בהתאם לקבוע בצו או עד סיום כיתה י', ללימוד במסגרת חינוכית מוכרת. למעשה, החוק מכונן להוריו של הקטין וחל עליהם כאחראים ישירות על הקטין. קציני ביקור סדיר (קב"סים) הפועלים במחלקות החינוך בכל אחת מהרשויות המקומיות מופקדים על אכיפת החוק.

עובד קידום נוער המטפל בנער בגיל לימוד חובה שאינו מבקר בבית-ספר, כשהוריו מסייעים לו בכך או תומכים בו, יכול לפנות לקצין ביקור סדיר ברשות המקומית לשם הגשת תביעה משפטית נגד הוריו של הנער בגין הפרת חוק לימוד חובה. התביעה תוגש על-ידי היועץ המשפטי של הרשות המקומית. עילה להפעלת החוק קיימת רק אם ההורים אחראים לכך שהנער אינו מבקר בבית-הספר. אם ההורים אינם עובדי חוק אלא חסרי אונים לנוכח התנגדות הנער לבקר בבית-הספר, ניתן להיעזר בחוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ד-1960, כמפורט בהמשך חוברת זו.

אם הנער אינו מבקר באופן סדיר בבית-הספר על-אף שהחוק חל עליו על-פי גילו, ועובד קידום הנוער סבור שלטובת הנער עדיף לשלבו במסגרת תעסוקתית או בלימודים בתכנית היל"ה, יכול העובד לקידום נוער לפנות לקצין ביקור סדיר ולבקש ממנו אישור לפטור מחובת לימוד. רק אישור כזה מאפשר לעובד קידום הנוער לשלב את הנער בתכנית היל"ה.

מימוש זכויות

12. מוסד חינוך לא ימנע מתלמיד לממש את זכויותיו כאמור בחוק זה או בכל דין אחר.

מועצת תלמידים

13. א) מוסד חינוך יעודד הקמת מועצת תלמידים ולא יעשה כל פעולה למנוע את הקמתה. מסגרת פעילותה תיקבע בהוראות המנהל הכללי בהתייעצות עם מועצת התלמידים והנוער.

ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על גן ילדים כמשמעותו בחוק לימוד חובה, התש"ט-1949.

חובת סודיות

14. מי שהגיע אליו מידע על תלמיד עקב מילוי תפקיד שהוטל עליו לפי חוק זה, חובה עליו לשמרו בסוד ואינו רשאי לגלותו אלא לצורך ביצוע תפקידו.

ביצוע ותקנות

15. השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא יתקין בתוך שישה חודשים מיום פרסומו של חוק זה תקנות לביצועו באישור הוועדה.

סייג לתחולה

16. א) הוראות חוק זה יחולו על כל מוסד חינוך רשמי.

ב) על מוסד חינוך מוכר שאינו רשמי יחולו הוראות חוק זה למעט סעיפים 6, 7 ו-13, ואולם רשאי השר באישור הוועדה ובהתחשב באופי המוסד להחיל עליו בצו את הוראות הסעיפים האמורים, כולן או חלקן.

משה קצב נשיא המדינה	אהוד ברק ראש הממשלה	אברהם בורג יושב ראש הכנסת	אהוד ברק שר החינוך
------------------------	------------------------	------------------------------	-----------------------

[1] כתבי אמנה 1038 כרך 31.

[2] ס"ח התש"ט, עמ' 287.

[3] ס"ח התשי"ג, עמ' 137.

[4] ס"ח התשמ"ח, עמ' 137.

[5] ס"ח התשל"ז, עמ' 266.

פרק ב'

חוקים העוסקים בנער ובעבודה

1. חוק עבודת הנוער, תשי"ג - 1953
2. חוק החניכות, תשי"ג - 1953
3. קווים מנחים לעובדי קידום נוער

1. חוק עבודת הנוער, תשי"ג-1953

פרק ראשון: מבוא

1. פירושים

[א] בחוק זה -

"ילד" פירושו - מי שעדיין לא מלאו לו שש-עשרה שנים;
"צעיר" פירושו - מי שמלאו לו שש-עשרה שנים, אך עדיין לא מלאו לו שמונה-עשרה שנים;
"נער" פירושו - ילד או צעיר;
"הורים", לגבי נער, לרבות האפוטרופוס של הנער וכל מי שהנער נמצא ברשותו, בפיקוחו או בהשגחתו;
"מפקח עבודה" פירושו - מפקח כמשמעותו בחוק ארגון הפיקוח על העבודה, התשי"ד-1954;
"מפקח עבודה אזורי" פירושו - מפקח עבודה שנתמנה על-ידי שר העבודה והרווחה להיות מפקח עבודה אזורי;
"פנקס עבודה" פירושו - פנקס שהוצא על-פי סעיף 28;
"רוכלות" או "התעסקות ברוכלות" פירושו - מכירה או הצעה למכירה, וכן שירות או הצעה לשירות, ברשות הרבים, במקום ציבורי או מבית לבית.

[ב] לעניין חוק זה רואים נער כמועבד ואת מי שהנער עובד אצלו רואים כמעבידו אם הנער עובד -

[1] אצל הוריו - בעבודה שהיא לצורך עסקם או משלח ידם, להוציא עבודה ארעית שלא בתעשייה ובעבודה חקלאית במשק של ההורים;

[2] אצל אדם אחר בכל עבודה, בין אם נתקיימו יחסי עובד ומעביד ובין אם לאו. לעניין זה, "עבודה" - לרבות רוכלות;

[3] בכל מקום שהעבודה בו אינה לסיפוק צרכיו בלבד אף אם אינה לשם עסק או לשם רווח, ובכלל זה במקום שהוכרז על-ידי שר העבודה והרווחה כמרכז להכשרה מקצועית לנערים המיועד להקנות מקצוע אגב עבודה מעשית.

4. הופעות וצילומים - בתוקף החל מ-16 במרס 1999

[א] מבלי לגרוע מהוראות סעיף 2[א], אין להעסיק ילד שטרם מלאו לו חמש-עשרה שנים בהופעה ציבורית, אמנותית או לצורכי פרסום או בצילומים לצורכי פרסום.

[ב] על-אף הוראות סעיף קטן [א] וסעיף 2, רשאי שר העבודה והרווחה לתת היתר לתקופה מוגבלת להעבדתו של ילד פלוני או לתיווך להעסקתו של אותו ילד בהופעה או בצילומים, כאמור בסעיף קטן [א].

[ג] בסעיף זה "הופעה" - לרבות הופעה מוקלטת ולרבות חזרות, לימוד או אימון לצורך ההופעה.

5. איסור עבודה במקומות מסוימים

ילד, אף אם מלאו לו 15 שנה לא יועסק במקום שקבע שר העבודה והרווחה, בין בדרך כלל ובין במיוחד, אם לדעתו עבודתו של ילד באותו מקום עלולה לסכן את התפתחותו הגופנית, הנפשית או החינוכית בשל טיב העיסוק, מיקומו או בשל כל סיבה אחרת.

6. עבודות אסורות

שר העבודה רשאי לאסור או להגביל בתקנות העסקת ילד או צעיר בעבודות, בתהליכי ייצור או במקומות עבודה, שהעבודה בהם עלולה לדעתו לפגוע בבריאותם, בשלומם או בהתפתחותם הגופנית, אף אם העסקתם אינה אסורה על-פי הסעיפים הקודמים.

7. גיל מיוחד לעבודות מסוימות

שר העבודה והרווחה רשאי לקבוע בתקנות, כינער שעדיין לא הגיע לגיל פלוני לא יועסק בעבודה פלונית, אם לדעתו עלולה העבודה לפגוע בבריאותו, בשלומו או בהתפתחותו הגופנית, החינוכית, הרוחנית או המוסרית של הנער, אף אם העסקתו אינה אסורה על-פי הסעיפים הקודמים.

פרק שלישי: בדיקות רפואיות**8. מוסד רפואי מוסמך**

[א] בפרק זה -

"מוסד רפואי מוסמך" - קופת חולים, כהגדרתה לפי חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994.

לעניין חוק זה יראו העסקת ילד בהופעה ציבורית, אמנותית או לצורכי פרסום, או בצילומים לצורכי פרסום כהעסקה, אף אם לא נתקיימו בהעסקה יחסי עובד ומעביד, ואף אם ההעסקה הייתה חד-פעמית. וזאת, בין אם ההעסקה הייתה בתמורה ובין שלא בתמורה. לעניין זה "העסקת ילד" - לרבות שיתופו.

פרק שני: גיל עבודה ועבודות אסורות**2. גיל עבודה לילד**

[א] לא יועסק ילד שעדיין לא מלאו לו חמש-עשרה שנים.

[ב] ילד שמלאו לו חמש-עשרה שנים וחל עליו לימוד חובה לפי חוק לימוד חובה, התש"ט-1949, לא יועסק אלא אם נתקיים אחד מאלה:

[1] הילד עובד כחניך כמשמעותו בחוק החניכות, התשי"ג-1953;

[3] ניתנה ביחס לילד הוראה לפי סעיף 5[ב][1][11] לחוק לימוד חובה, התש"ט-1949;

[4] מפקח מטעם משרד החינוך והתרבות אישר, כי הילד השלים חינוך חובה בתקופה קצרה מתקופת הלימוד המתאימה לגילו;

[ב1] צעיר ומי שמלאו לו שמונה-עשרה שנים שחל עליהם לימוד חובה לא יועסקו בשעות הלימודים אלא אם חל עליהם האמור בפסקאות [1], [3] או [4] שבסעיף קטן [ב].

[ג] שר העבודה והרווחה רשאי להתיר העבדת ילד שמלאו לו ארבע-עשרה שנים וניתן לו פטור לפי סעיף 5 לחוק לימוד חובה, התש"ט-1949. היתר על-פי סעיף קטן זה יכול להיות כללי או מיוחד.

2א. עבודה בחופשת לימודים

[א] ילד שמלאו לו ארבע-עשרה שנים וטרם מלאו לו חמש-עשרה שנים, מותר להעסיקו בתקופת חופשת לימודים רשמית, על-אף האמור בסעיף 2, בעבודות קלות שאין בהן כדי להזיק לבריאותו ולהתפתחותו, הכול כפי שיקבע שר העבודה והרווחה בתקנות ובתנאים שיקבע, לרבות מספר השעות שמותר להעביד ילד כאמור. תקנות כאמור או מקצתן יכול שיחולו גם על העסקת ילד לפי סעיף 2[ג].

[ב] הוראות חוק החניכות, התשי"ג-1953, לא יחולו על העבדה כאמור בסעיף קטן [א].

"רופא משפחה" - רופא, רופא בעל תואר מומחה ברפואת ילדים או רופא בעל תואר מומחה ברפואת המשפחה, כמשמעותם לפי פקודת הרופאים) נוסח חדש], התשל"ז-1976 (להלן - פקודת הרופאים), המועסקים על-ידי מוסד רפואי מוסמך.

"רופא מורשה" - רופא בעל תואר מומחה ברפואה תעסוקתית לפי פקודת הרופאים או רופא המועסק על-ידי מוסד רפואי מוסמך, שהורשה לעניין הוראות פרק זה על-ידי שר העבודה והרווחה בהסכמת שר הבריאות.

[ב] בדיקה רפואית לעניין עבודות המחייבות בדיקות התאמה לפי סעיפים 11(ב) ו-12, תיעשה בידי רופא מורשה.

9. איסור תשלום

נער, הוריו או מעסיקו אינם חייבים בכל תשלום בעד בדיקה רפואית או בעד אישור רפואי, על-פי פרק זה.

10. סדרי בדיקה רפואית

שר העבודה והרווחה רשאי, לאחר התייעצות עם שר הבריאות, לקבוע בתקנות הוראות בדבר עריכתן והיקפן של בדיקות רפואיות על-פי פרק זה.

11. אישור רפואי להעסקה

[א] לא יועסק נער אלא אם כן נבדק בבדיקה רפואית, ורופא המשפחה שבדק אותו נתן אישור רפואי לעסקתו.

[ב] [1] בפרק זה, "עבודה המחייבת בדיקות התאמה" - עבודה ששר העבודה והרווחה קבע, כי דרושה קביעה מקדמית רפואית באשר להתאמתו הבריאותית של הנער לעבוד בה, וכן עריכת בדיקות רפואיות חוזרות לעניין התאמתו הבריאותית לאותה עבודה.

[2] לא יועסק נער בעבודה המחייבת בדיקות התאמה אלא אם כן נבדק גם בידי רופא מורשה שקבע את התאמתו לעבודה, כאמור, ושנתן לו אישור רפואי על כך.

[3] אישור לפי פסקה [2] יהיה לעבודה מסוימת המחייבת בדיקות התאמה או לסוג עבודות בדומה לה מבחינת סיכון הבריאות והמאמץ הגופני הנדרש מהנער, ויכול הוא להיות מותנה בתנאים מוגבל בזמן לשם ניסיון. האישור יירשם בפנקס העבודה של הנער.

11א. עבודה זמנית

שר העבודה והרווחה רשאי להתיר לנער, בכפוף להוראות סעיף 2, לעבוד תקופה שלא תעלה על שלושה חודשים בעבודה שקבע בהיתר, שאינה מסכנת את הבריאות ואינה כרוכה במאמץ גופני קשה, אם ניתן מאת רופא המשפחה אישור רפואי להעסקתו של הנער באותה עבודה. היתר לפי סעיף זה יכול שיהיה כללי או מיוחד.

12. בדיקה רפואית חוזרת

[א] נער העובד בעבודה המחייבת בדיקות התאמה ייבדק בידי רופא מורשה במועדים ובתנאים שקבע שר העבודה והרווחה הנוגעים לעבודה כאמור, ולפחות אחת לשנה (להלן - בדיקה רפואית חוזרת).

[ב] על סמך דין וחשבון של הרופא המורשה שערך בבדיקה רפואית חוזרת על-פי סעיף זה, ירשום המוסד הרפואי המוסמך בפנקס העבודה של הנער כל הגבלה בעבודה וכל שינוי לרעה במצב בריאותו של הנער, ויביא אותם לידיעת ההורים, המעסיק, לשכת העבודה לנוער כמשמעותה בחוק שירות התעסוקה, התשי"ט-1959, וכן לידיעת מפקח העבודה ומפקח החניכות האזורי כמשמעותם בחוק החניכות, התשי"ג-1953.

13. הודעה על תוצאות בדיקה רפואית

[א] העלתה בבדיקה רפואית על-פי סעיפים 11(ב) ו-12, כי

- [1] הנער אינו מתאים מבחינה רפואית לעבודה שבה הוא מועסק;
 - [2] העבודה שבה מועבד הנער משפיעה לרעה על מצב בריאותו;
- ימסור המוסד הרפואי המוסמך הודעה בכתב למפקח עבודה אזורי.

[ב] מפקח העבודה האזורי ישלח העתק של ההודעה לאחד מהורי הנער. אם נאמר בהודעה שהנער אינו מתאים לעבודה שבה הוא מועסק, יישלח העתק גם למעסיקו של הנער ולשכת העבודה הכללית שבאזורה הוא מועסק.

14. איסור העסקה לאחר קבלת הודעה

קיבל המעסיק העתק הודעה בהתאם לסעיף 13, יחדל להעסיק את הנער תוך עשרה ימים מיום קבלת ההודעה, או תוך זמן קצר יותר שנקבע על-ידי מפקח העבודה האזורי, בעבודה שאליה מתייחסת ההודעה או בעבודה הדומה לה מבחינת סיכון הבריאות או המאמץ הגופני הנדרש מהנער.

16. בדיקה רפואית עד גיל עשרים ואחת

[א] מועסק אדם שעדיין לא מלאו לו עשרים ואחת שנה, והוא מועסק בעבודה שיש בה סיכון מיוחד לבריאות - חלות עליו הוראות פרק זה והוראות הפרק השישי כאילו היה נער.

[ב] שר העבודה והרווחה יקבע בתקנות, לאחר התייעצות עם שר הבריאות, את העבודות שיש בהן סיכון מיוחד לבריאות לעניין סעיף זה.

פרק רביעי: הדרכה בבחירת מקצוע**17. פירושים**

בפרק זה הדרכה בבחירת מקצוע פירושו - ההדרכה הניתנת לנער בבחירת מקצוע או להתקדמותו במקצוע, בשים לב לתכונותיו האישיות של הנער ולסיכויי התעסוקה.

18. מתן הדרכה בבחירת מקצוע

[א] שר העבודה והרווחה ינקוט את הצעדים הדרושים לדעתו כדי לאפשר הדרכה בבחירת מקצוע.

[ב] שר העבודה והרווחה רשאי לקבוע בתקנות עבודות שאין לקבל אליהן נער אלא אם נוכח המקבל שניתנה לנער הדרכה בבחירת מקצוע על-ידי מוסד מוסמך, על-פי סעיף 19.

19. מנגנון להדרכה בבחירת מקצוע

[א] שר העבודה והרווחה רשאי למנות אדם להיות הממונה על הדרכה בבחירת מקצוע. הודעה על המינוי תפורסם ברשומות.

[ב] שר העבודה והרווחה יסמך מוסדות למתן הדרכה בבחירת מקצוע, ומוסד שהוסמך כאמור לא יעסיק במתן הדרכה בבחירת מקצוע אלא אנשים שיש להם ההכשרה שנקבעה על-ידי שר העבודה והרווחה בתקנות.

פרק חמישי: שעות עבודה ומנוחה**20. יום עבודה ושבע עבודה**

[א] לא יועסק נער יותר משמונה שעות עבודה ביום וארבעים שעות עבודה בשבוע. [א1] על-אף הוראות סעיף קטן [א], במקום עבודה שמותר בו לעבוד יותר משמונה שעות עבודה ביום, לפי סעיף 5 [א] לחוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951, יכול צעיר להיות מועסק עד תשע שעות ביום עבודה, ובלבד ששבוע העבודה לא יעלה על ארבעים שעות עבודה.

[ב] ביום שלפני יום המנוחה השבועי וביום שלפני חג שהנער אינו עובד בו, בין על-פי החוק ובין על-פי הסכם או נוהג, לא יועבד נער יותר משבע שעות עבודה.

[ג] "שעות עבודה" פירושו - הזמן שבו עומד הנער לרשות העבודה, לרבות הפסקות קצרות ומוסכמות הניתנות לנער להחלפת כוח ואוויר, חוץ מהפסקות על-פי סעיף 22.

21. שעות המנוחה השבועית

[א] לא יועסק נער ביום המנוחה השבועי.

[ב] המנוחה השבועית של נער כוללת לפחות שלושים ושש שעות רצופות ותכלול -

[1] לגבי נער יהודי - את יום השבת;

[2] גבי נער שאינו יהודי - את יום השבת או את יום ראשון או את יום שישי בשבוע, הכול לפי המקובל עליו כיום המנוחה השבועי שלו.

22. הפסקות

[א] נער העוסק שש שעות עבודה ביום או למעלה מזה, תופסק עבודתו למנוחה ולסעודה במשך שלושת רבעי השעה לפחות, ובכלל זה תהיה הפסקה רצופה אחת בת חצי שעה לפחות. ביום שלפני המנוחה השבועית וביום שלפני חג ההפסקה היא בת חצי שעה לפחות.

[ב] הפסקה לא תעלה על שלוש שעות.

[ג] בשעת הפסקה הנמשכת חצי שעה או יותר רשאי הנער לצאת מהמקום שבו הוא עובד, אלא אם הייתה נוכחותו במקום העבודה הכרח לתהליך העבודה או להפעלת הציד והשימוש בו, והנער נדרש על-ידי מעבידו להישאר במקום העבודה. במקרה זה ייחשב זמן ההפסקה כחלק משעות העבודה.

הפסקה לשם שימוש בחדר שירותים

א.22.

[א] נער זכאי במהלך יום עבודתו להפסיק את עבודתו לשם שימוש בחדר שירותים בהתאם לצרכיו.

[ב] [1] המעסיק יוודא, כי יש חדר שירותים תקין וראוי לשימוש העובדים במקום העבודה או בקרבתו;

[2] על-אף הוראות סעיף 44, הוראות שנקבעו לפי סעיף 20א[ב][2] לחוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951, יחולו גם על תחולת הוראות פסקה [1].

[ג] אין בהוראות סעיף קטן [ב] כדי לגרוע מחובות המוטלות לפי כל דין לעניין חדרי שירותים, אלא להוסיף עליהן.

[ד] הוראות סעיף זה יחולו לעניין מעסיק ועובד גם על מעסיק בפועל ועל עובד של קבלן כוח אדם המועסק אצל מעסיק בפועל, ועל מזמין שירות ועל עובד של קבלן שירות המועסק אצל מזמין השירות, ובלבד שלעניין תחולת הוראות סעיף קטן [ב][1] העובד מועסק בחצרים שבהחזקתו של המעסיק בפועל או של מזמין השירות, לפי העניין. בסעיף זה -

"מזמין שירות" - מי שמקבל אצלו שירות מקבלן שירות במסגרת עסקו, משלח ידו או פעילותו הציבורית;

"מעסיק בפועל", "קבלן כוח אדם" - כהגדרתם בחוק העסקת עובדים על-ידי קבלני כוח אדם, התשנ"ו-1996;

"קבלן שירות" - מי שעיסוקו במתן שירות באמצעות עובדיו אצל זולתו.

על הליכים בשל הפרת הוראות סעיף זה יחולו הוראות סעיף 5 לחוק הזכות לעבודה בישיבה, התשס"ז-2007.

23. לימוד ושעות עבודה

[א] נמסרה למעסיק הודעה בכתב מאת מוסד מוסמך להשתלמות, האומרת שנער פלוני מבקר בימים מסוימים בשיעורי ערב של המוסד, לא יועסק הנער באותם הימים אחרי שעה 16:00.

[ב] לא ינוכה משכר עבודתו של נער על שנעדר מהעבודה לרגל ביקור בשיעורי ערב כאמור, אלא אם המוסד המוסמך להשתלמות הודיע למעביד בכתב שהנער לא ביקר בשיעורים, ורק בעד השעות שבהן נעדר מהעבודה על מנת לבקר בשיעורים ולא ביקר.

[1] לעניין סעיף זה "מוסד מוסמך להשתלמות" פירושו - מוסד להשתלמות נוער עובד ששר החינוך והתרבות הסמיכו לכך, או מוסד להשתלמות במסגרת חוק החניכות, התשי"ג-1953, ששר העבודה והרווחה הסמיכו לכך ושפורסמה על כך הודעה ברשומות.

[2] הוראות סעיף זה באות להוסיף על הוראות סעיף 4[ג] לחוק לימוד חובה, התש"ט-1949, ועל סעיף 14 לחוק החניכות, התשי"ג-1953, ולא לגרוע מהן.

24. איסור עבודת לילה

[א] נער לא יועסק ולא ירכול בלילה.

[ב] בסעיף זה "לילה" לגבי ילד וצעיר שחוק לימוד חובה, התש"ט-1949, חל עליהם - פרק זמן בן שתיים-עשרה שעות שבין 20:00 לבין 08:00, ולגבי צעיר שחוק חינוך חובה, התש"ט-1949, אינו חלק עליו, פרק זמן בן עשר שעות שבין 22:00 לבין 06:00.

[ג] על-אף האמור בסעיף 1 [ב] רואים נער כמועבד לעניין סעיף זה, גם אם הוא עובד בבית-ספר מקצועי.

25. היתר עבודת לילה

[א] שר העבודה והרווחה רשאי להתיר העסקת צעיר עד שעה 23:00 בחקלאות או במפעל תעשייה שבהם עובדים במשמרות.

[1] ניתנה החלטה על שעת חירום, רשאי שר התעשייה המסחר והתעסוקה להתיר העסקת צעיר גם אחרי השעה 23:00, במקום שבו עובדים במשמרות או כאשר עבודת הצעיר נחוצה בשל החלטה כאמור, ובלבד שהובטחו לדעת השר תנאים לשמירת בריאותו ורווחתו של הצעיר;

[2] תוקפו של היתר לפי פסקה [1] יפקע במועד שבו יפקע תוקפה של החלטה על שעת חירום שבעקבותיה ניתן ההיתר, או במועד אחר שנקבע בהיתר;

[3] בסעיף קטן זה "החלטה על שעת חירום" - כל אחת מאלה:

[א] הכרזה על מצב מיוחד בעורף לפי סעיף 9 לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951;

[ב] הוצאת צו הקורא ליוצאי צבא להתייבב לשירות מילואים לפי סעיף 8 לחוק שירות המילואים, התשס"ח-2008;

[ג] הכרזה על אירוע אסון המוני לפי סעיף 90 לפקודת המשטרה [נוסח חדש], התשל"א-1971;

[ד] סבור שר העבודה והרווחה שהדבר דרוש להשתלמותו המקצועית של צעיר, רשאי הוא להתיר התרת שעה את העבדתו בלילה במקום שבו עובדים ברציפות;

[ה] סבור שר העבודה והרווחה שרצוי לעשות כן למען האמנות, רשאי הוא להתיר התרת שעה להעבדתו של נער שמלאו לו עשר שנים עד שעה 24:00, אם לדעתו הובטחו התנאים לשמירת בריאותו, חינוכו והתפתחותו המוסרית של הנער;

[ו] שר העבודה והרווחה רשאי להתיר העבדת צעיר עד שעה 24:00 בחקלאות או במפעל תעשייה שבהם עובדים במשמרות ותנאים מיוחדים מצדיקים זאת; כן רשאי שר העבודה והרווחה להתיר העבדת צעיר משעה 05:00 בעבודה חקלאית עונתית שבה מקדימים להתחיל בעבודה.

26. היתרים הוראות כלליות

[א] בהיתר לפי סעיף 25 ייקבע תנאי המבטיח לנער מנוחה בת ארבע-עשרה שעות לפחות בין יום עבודה למשנהו, ורשאי שר העבודה והרווחה לקבוע תנאים והגבלות אחרים.

[ב] היתר לפי סעיף 25 [ג] או [ד] יהיה מיוחד; היתר לפי סעיף 25 [א] או [ב] יכול להיות כללי או מיוחד לסוג של צעירים או של מפעלים. היתר לפי סעיף 25 [א] או [ה] יהיה כללי למקום או לעבודה המפורטים בהיתר, וינתן לאחר התייעצות בארגון העובדים הארצי המייצג את המספר הגדול ביותר של העובדים, בארגון הגדול ביותר של נוער עובד ובארגוני מעבידים שלדעת שר העבודה והרווחה נוגעים לדבר.

[ג] כל היתר, להוציא היתר מיוחד, והתנאים וההגבלות שנקבעו בו, וכן ביטול היתר כזה ושינוי התנאים שנקבעו בו - יפורסמו ברשומות.

[ד] מי שניתן לו היתר מיוחד יציג אותו הצגה נראית לעין במקום שבו מעסיקים לפיו, אך אם הוא מנהל פנקס לפי סעיף 30, רשאי הוא לצרף את ההיתר לפנקס.

[ה] במשלחי יד לא תעשייתיים, כמשמעותם באמנה בדבר הגבלת עבודת לילה של ילדים ושל נערים במשלחי יד לא תעשייתיים, 1946, לא יינתן היתר לפי סעיף 25 [א], אלא אם נתמלאו התנאים הקבועים בסימן ג' פסקה 2 לאמנה.

27. חופשה שנתית

[א] לגבי נער יש לקרוא בסעיף 3 [א] לחוק החופשה השנתית, התשי"א-1951, "שמונה-עשר יום" במקום "ארבעה-עשר".

[ב] הוראות סעיף זה יחולו על שנת העבודה כמשמעותה בחוק האמור, שתחילתה ביום ט"ז בניסן התשי"ג (1 באפריל 1953) ועל כל שנת עבודה שאחריה.

פרק שישי: חובת יום לימודים

27א. חובת יום לימודים

[א] שר העבודה והרווחה יטיל בצו על כל נער עובד שמלאו לו חמש-עשרה שנים ועדיין לא מלאו לו שמונה-עשרה שנים חובת לימודים לשם הכשרה מקצועית, והם יקוימו במקום שקבע לכך.

[ב] שר העבודה והרווחה רשאי להחיל את חובת הלימודים בהדרגה, ובלבד שתוך חמש שנים מיום תחילת סעיף זה יחיל אותו על כל נער עובד שאין חוק החניכות, התשי"ג-1953 [להלן חוק החניכות] חל עליו.

[ג] שר העבודה והרווחה לאחר התייעצות עם שר החינוך והתרבות, יקבע תכנית לימודים מינימלית אחידה. קביעת התכנית לא תמנע הוספות שיעורים על המפורטים בה. משך הלימודים, לפי סוגי הנערים, ייקבע בתקנות באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת.

[ד] צו כאמור בסעיף [א] יכול שיהא כללי או מיוחד למפעל פלוני או לסוגי מפעלים, לענפי עבודה או לאזורים גיאוגרפיים או לבני גיל או רמת השכלה מסוימים.

(ה) בצוי יכול שתיקבע חובת לימודים רצופה יום אחד בשבוע או מפוצלת לכמה ימים בשבוע, ובלבד שלא תעלה בסך הכול על תשע שעות בשבוע.

(ו) לגבי סוגי נערים מסוימים, רשאי השר לקבוע תקופות לימודים מרוכזות במשך השנה, ואת מספר השעות בשבוע שיוקדשו ללימודים אלה.

(ז) נער החייב בחובת לימודים לפי סעיף זה זכאי לקבלם חינם, ולא יידרש לשלם כל תשלום בעדם. הוראה זו אינה חלה על ציוד ועל חומרי לימוד.

27ב. פטור מן החובה

חובת הלימודים לפי פרק זה לא תחול על נער -

(1) הלומד בבית-ספר שחוק פיקוח על בתי-ספר, התשכ"ט-1969, חל עליו;

(2) הלומד במוסד מוסמך להשתלמות כמשמעותו בסעיף 23;

(3) הלומד בבית-ספר או במוסד לימודים שרוב עובדי החינוך בו הם עובדי המדינה הפועלים בתוקף תפקידם;

(4) הלומד בבית-ספר או במוסד לימודים ששר העבודה והרווחה קבע אותו כמוסד שהלימודים בו פוטרים את הנער מהחובה לפי פרק זה;

(5) בגיל שחלה עליו חובת לימודים לפי חוק לימוד חובה, התש"ט-1949, זולת אם שוחרר מחובה זו מטעם שר החינוך והתרבות.

27ג. סמכות פיקוח

(א) מפקח על חניכות שמשמעותו בחוק החניכות, יפקח גם על מילוי החובות לפי פרק זה, ויהיו לו לשם כך הסמכויות המוקנות בחוק האמור.

(ב) מועצת החניכות שהוקמה לפי חוק החניכות תהיה מועצה מייעצת לעניין הוראות פרק זה.

27ד. אישור על סיום לימודים

שר העבודה והרווחה רשאי לקבוע בתקנות הוראות בדבר מתן אישור על סיום חובת הלימודים לפי פרק זה.

27ה. שחרור ללימודים

(א) מי שמעסיק נער שחלה עליו חובת לימודים לפי פרק זה, חייב לשחררו מעבודה לשעות הלימודים ואין להעסיקו בשעות אלה.

(ב) לא ינוכה משכר עבודתו של נער שנעדר מעבודתו לרגל לימודים כאמור, אלא אם הוכח כי לא השתתף בלימודים, והכול אם אין בהסכם הקיבוצי החל על הנער ועל מעסיקו הוראה אחרת לעניין זה.

(ג) המוסד שבו לומד הנער בשעות היעדרו מהעבודה יודיע למעבידו בדרך שנקבעה על שעות הלימודים שבהן חייב הנער ואם אכן השתתף בהן.

(ד) שר העבודה והרווחה רשאי לקבוע בהוראה כללית או מסווגת שהוראות סעיפים קטנים (א) עד (ג) יחולו גם על נער הלומד בבית-ספר או במוסד מן המנויים בסעיף 27ב.

פרק שישי 1: הוראות בדבר היתרים

27ו. היתר להעסקת נער

(א) לא יינתן היתר להעסקת נער לפי חוק זה (בפרק זה - היתר להעסקת נער) אם יש בו כדי לפגוע בטובתו של הנער.

(ב) שר העבודה והרווחה, באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, רשאי לקבוע ולעניין סעיף 4 יקבע כללים, תנאים וסייגים למתן היתר להעסקת נער או לתיווך להעסקת נער. כללים, תנאים וסייגים כאמור יכול שייקבעו דרך כלל או לסוגי היתרים מסוימים.

(ג) היתר להעסקת נער יכלול את אלה:

(1) תנאים שיבטיחו כי הנער לא ינוצל לרעה, כי בריאותו, בטיחותו, חינוכו או התפתחותו התקינה לא ייפגעו, וכי יהיו לו שעות מנוחה ופנאי הולמות;

(2) תנאים בדבר שעות העבודה, הפסקות בעבודה וכן הפסקות בין יום עבודה אחד למשנהו.

(ד) שר העבודה והרווחה רשאי לקבוע תנאים נוספים על אלה שקבע לפי סעיף קטן (ב) או על אלה המפורטים בסעיף קטן (ג), לעניין היתר להעסקת נער פלוני.

27. שמיעת הנער

[א] במתן היתר להעסקת נער תהיה זכות לנער המסוגל לחוות דעה משלו, להביא את עמדתו לעניין מתן היתר להעסקתו, וינתן לדעתו משקל ראוי בהתאם לגילו ולמידת בגרותו.

[ב] שר העבודה והרווחה, באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, יתקין תקנות לעניין דרכי המימוש של זכות הנער לפי סעיף זה.

פרק שביעי: ביצוע ועונשים**28. פנקס עבודה**

[א] נער לא יועסק אלא אם קיים פנקס עבודה שהוצא על שמו על-ידי שר העבודה והרווחה, ועל המעביד הראיה כי קיים פנקס כאמור. פנקס עבודה יוצא ללא תשלום על-פי בקשה שהוגשה בצירוף מסמכים להוכחת גילו של הנער.

[ב] שר העבודה והרווחה יקבע בתקנות את הנוהל להגשת בקשה לפנקס עבודה ואת דרך מסירתו, החזקתו והצגתו.

29. סמכויות מפקח עבודה

[א] הסמכויות של מפקח עבודה ביחס לכל מקום שיש בו יסוד להניח שמועבד בו נער יהיו כסמכויותיו של מפקח לפי סעיף 2 לחוק ארגון הפיקוח על העבודה, התשי"ד-1954.

[ב] אדם הנמצא במקום שאליו בא מפקח עבודה בתוקף סמכויותיו לפי סעיף קטן [א], וכן נער שיש למפקח העבודה יסוד להניח שהוא עובד או רוכל - רשאי מפקח העבודה לחקור אותו אדם, את אותו נער ואת הוריו בכל עניין הנוגע לחוק זה, אך לא יידרש איש ליתן תשובה או עדות העלולות להפלילו. מפקח העבודה רשאי לרשום בפרוטוקול את תשובותיו והודעותיו של הנחקר.

[ג] דין פרוטוקול שנרשם בהתאם לסעיף קטן [ב] כדין הודעה שנרשמה בהתאם לסעיף 2 לפקודת הפרוצדורה הפלילית [עדות], והסעיפים 3 ו-4 לאותה פקודה חלים עליו.

א.29

[א] [1] היה ליועץ המשפטי לממשלה או לבא כוחו או למפקח עבודה בכיר ששר

התעשייה המסחר והתעסוקה הסמיך לעניין זה, יסוד סביר להניח, שאדם מבצע או עומד לבצע, במעשה או במחדל, פעולה מפירה, רשאי הוא להגיש לבית-הדין האזורי לעבודה בקשה למתן צו המורה לאותו אדם להימנע מהפעולה המפירה או לעשות מעשה למניעתה [בסעיף זה - צו למניעת פעולה מפירה];

[2] הוגש כתב אישום בשל עבירה לפי חוק זה, רשאי תובע כהגדרתו בסעיף 12 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, להגיש בקשה למתן צו למניעת פעולה מפירה;

[3] בסעיף זה "פעולה מפירה" - פעולה בניגוד להוראות לפי סעיפים 2, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 14, 18, [ב], 20, 21, 22, 22א, 23, 24, 27, 28, 28א, 31, 32, 33ד.

[ב] [1] בית-הדין האזורי לעבודה רשאי לתת צו למניעת פעולה מפירה במעמד צד אחד;

[2] ניתן צו במעמד צד אחד, יתקיים הדיון במעמד הצדדים בהקדם האפשרי ולא יאוחר משבעה ימים מיום מתן הצו, ורשאי בית-הדין האזורי לעבודה להאריך את תוקפו של הצו למניעת פעולה מפירה, לבטלו או לשנותו, אף אם מי שלגביו ניתן הצו והוזמן כדין לא התייצב לדיון.

[ג] נוכח בית-הדין האזורי לעבודה כי יש בפעולה המפירה או בנסיבות העניין משום סיכון לשלומו או לבריאותו של נער, רשאי הוא להורות בצו למניעת פעולה מפירה על מתן ערובה לקיום הצו בסכום ולתקופה שייקבעו.

30. מועצה לענייני נוער עובד

[א] תוקם מועצה לענייני נוער עובד [להלן - המועצה] שתייעץ לשר העבודה והרווחה בכל עניין הנוגע לחוק זה.

[ב] המועצה תהיה מורכבת מבאי כוח הממשלה שיתמנו על-ידי שר העבודה והרווחה, מבאי כוח מרכז לשכות העבודה הכלליות, ומאנשי הציבור שיתמנו על-ידי שר העבודה והרווחה כנציגיהם של עובדים, של נוער עובד, של מעבידים וכן של מוסדות ציבוריים שלדעת שר העבודה והרווחה הם נוגעים לדבר. נציגי עובדים יתמנו לאחר התייעצות עם ארגון העובדים הארצי המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים, עם נציגי הנוער העובד ועם ארגונים אחרים של נוער עובד לפי החלטת שר העבודה והרווחה, ונציגי המעבידים יתמנו לאחר התייעצות עם ארגונים ארציים רפרזנטיביים של מעבידים שלדעת שר העבודה והרווחה הם נוגעים לדבר.

[ג] מספר חברי המועצה לסוגיהם ייקבע על-ידי שר העבודה והרווחה בהודעה שתפורסם ברשומות, ובלבד שמספר נציגי העובדים והנוער העובד גם יחד יהיה כמספר נציגי המעבידים.

[ד] שר העבודה והרווחה, ובהיעדרו מי שנתמנה על-ידו לכך, יהיה יושב ראש המועצה.

[ה] המועצה תקבע את סדרי דיוניה ועבודתה אם הם לא נקבעו בתקנות.

330. ועדות המועצה

המועצה רשאית למנות מבין חבריה או שלא מבין חבריה ועדות, ולאצול להן מסמכויותיה, למעט הסמכות לייעץ לשר בכל עניין הנוגע להתקנת תקנות כאמור בסעיף 42.

31. רישום נערים עובדים

[א] מעסיק חייב לנהל פנקס שבו יירשמו יחד לכל נער המועסק על-ידו הפרטים שייקבעו בתקנות.

[ב] שר העבודה והרווחה יקבע בהודעה שתפורסם ברשומות את סוגי המעבידים סעיף שעליהם חל זה, ורשאי הוא לקבוע כאמור שהפנקס יהיה חלק מפנקס אחר שמעסיק חייב לנהלו על-פי חוק ששר העבודה והרווחה ממונה על ביצועו.

32. חובת יידוע

[א] מעסיק יביא לידיעת נער המועסק על-ידו את הוראות חוק זה.

[ב] שר העבודה והרווחה רשאי לקבוע דרכים ליידוע נער על-פי הוראות סעיף זה.

33. העבדה מסכנת

המעסיק נער באחד מאלה -

- [1] בניגוד להוראות סעיפים 2, 2א, או 4 או בניגוד להוראות היתר שניתן מכוחן;
- [2] במקום ששר העבודה והרווחה קבע, בהתאם להוראות סעיף 5, כי עבודה של נער בו עלולה לסכנו;
- [3] בעבודות, בתהליכי ייצור או במקומות עבודה ששר העבודה והרווחה אסר או הגביל העבדת נער בהם, בהתאם להוראות סעיף 6;
- [4] בעבודה, שעל-פי הקבוע בתקנות לפי סעיף 7 אין להעבידו בה בגילו;
- [5] בניגוד להוראות סעיף 14 דינו - מאסר שנה או קנס פי אחד וחצי מן הקנס הקבוע בסעיף 61[א]2 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 [להלן - חוק העונשין].

[ב] המעסיק צעיר או מי שמלאו לו שמונה-עשרה שנים שחל עליהם לימוד חובה, בניגוד להוראות סעיף 2[ב]1 דינו - מאסר שנה או קנס פי אחד וחצי מן הקנס הקבוע בסעיף 61[א]2 לחוק העונשין.

333. העבדה אסורה אחרת

המעסיק נער באחד מאלה -

- [1] בניגוד להוראות סעיפים 11 או 12 או בניגוד להוראות היתר שניתן לפי סעיף 11א, שעניינן בדיקות רפואיות;
- [2] בניגוד להוראות סעיפים 20, 21, 22 ו-24, או בניגוד להוראות היתר שניתן לפי סעיף 25, שעניינן שעות עבודה ומנוחה;
- [3] בניגוד להוראות היתר שניתן לפי חוק זה ושלא לפי סעיפים 2, 2א, או 4, לרבות הוראות בעניין קביעת מספר מרבי של שעות עבודה, מנוחה שבועית, הפסקות בעבודה או עבודה בלילה. דינו - מאסר שישה חודשים או קנס כאמור בסעיף 61[א]2 לחוק העונשין.

333. העבדת בוגר

מעביד את מי שמלאו לו שמונה-עשרה שנים וטרם מלאו לו עשרים ואחת שנים בעבודה ששר העבודה והרווחה קבע לפי סעיף 16, שיש בה סיכון מיוחד לבריאות, בניגוד להוראות פרק שלישי: בדיקות רפואיות, או בניגוד להוראות פרק שלישי: חובת יום לימודים דינו - כדין המעביד נער לפי סעיפים 33 או 33 א, לפי העניין.

333. עבירות נוספות

[א] המעסיק נער באחד מאלה -

- [1] [ב] בעבודה שנקבעה לפי סעיף 18 מבלי שנוכח שניתנה לנער קודם לכן הדרכה בבחירת מקצוע, כאמור באותו סעיף;
- [2] בניגוד להוראות סעיף 23, למעט סעיף קטן [ב] שבו, שעניינן נער המבקר בשיעורי ערב;
- [3] מבלי שהציג היתר מיוחד לעבודת לילה בהתאם להוראות סעיף 26 [ד];
- [4] בניגוד להוראות סעיף 27 ה[א], שעניינן נער שחובת לימודים חלה עליו;
- [5] מבלי שהוצא לו פנקס עבודה בהתאם להוראות סעיף 28;
- [6] מבלי שניהל פנקס בהתאם להוראות לפי סעיף 31;

333. הפרעה למפקח עבודה

מפריע למפקח עבודה להשתמש בסמכויותיו לפי חוק זה דינו - מאסר שנה או קנס פי אחד וחצי מהקנס הקבוע בסעיף 61 [א] [2] לחוק העונשין.

34. נער המועסק על-ידי מעבידים שונים

המעסיק נער שלפי הרישום בפנקס העבודה הוא מועסק גם על-ידי מעסיק אחר, רואים - את מי שהעסיקו באותו יום או באותו שבוע שעות העודפות על שמונה ביום או על ארבעים בשבוע - כמעסיקו של הנער בכל השעות אלא אם לא ידע ולא היה יכול לדעת את מספר השעות שבהן כבר הועסק הנער על-ידי מעסיק אחר.

37. חובת הורים

[א] הורה לנער חייב לפקח ולעשות כל שניתן למניעת העסקת הנער בניגוד להוראות סעיף 33. המפר חובה זו דינו - מחצית הקנס הקבוע למעסיק נער בניגוד לאותן הוראות.

[ב] הועסק נער בניגוד להוראה מהוראות סעיף 33, חזקה היא כי הורה הנער הפר חובתו האמורה בסעיף קטן [א], אלא אם כן הוכיח כי נהג ללא מחשבה פלילית וללא רשלנות ועשה כל שניתן כדי למלא את חובתו.

38. חובת פיקוח

[א] נושא משרה בתאגיד חייב לפקח ולעשות כל שניתן למניעת עבירות כאמור בסעיפים 33, 33א, 33ב, 33ג ו-33ד בידי התאגיד או בידי עובד מעובדיו. המפר חובתו האמורה דינו - קנס פי אחד וחצי מן הקנס הקבוע בסעיף 61 [א] [2] לחוק העונשין. לעניין סעיף זה "נושא משרה" - מנהל פעיל בתאגיד, שותף, למעט שותף מוגבל ופקיד האחראי מטעם התאגיד על התחום שבו בוצעה העבירה.

[ב] נעברה עבירה לפי סעיפים 33, 33א, 33ב, 33ג ו-33ד בידי תאגיד, חזקה היא כי נושא משרה הפר חובתו האמורה בסעיף זה, אלא אם כן הוכיח כי נהג ללא מחשבה פלילית וללא רשלנות ועשה כל שניתן כדי למלא את חובתו.

38א. חובות פיקוח ברשות ציבורית

[א] בסעיף זה -

"ראש רשות ציבורית" - המנהל הכללי, ובאין מנהל כללי - בעל תפקיד מקביל ברשות

[7] מבלי שהביא לידיעתו של הנער את הוראות חוק זה בהתאם לחובתו לפי סעיף 32;

דינו - קנס כאמור בסעיף 61 [א] [1] לחוק העונשין.

[1א] המעסיק צעיר או מי שמלאו לו שמונה-עשרה שנים שחל עליהם לימוד חובה מבלי שנמסרה לו הודעה כאמור בסעיף 28א או שלא החזיק הודעה לפי הוראות סעיף 28א [ב] דינו - קנס כאמור בסעיף 61 [א] [1] לחוק העונשין.

[ב] מעסיק שניכה משכר עבודתו של נער בשל היעדרות לצורך לימודים, בניגוד להוראות סעיפים 23 [ב] או 27 [ב] דינו - קנס כאמור בסעיף קטן [א].

333. פעולות אסורות בהופעות ובצילומים [בתוקף מ-16 במרס 1999]

[א] המתווך ללא היתר להעבדה של ילד בהופעה או בצילומים כאמור בסעיף 4, או המתווך להעסקת ילד בניגוד להוראות היתר שניתן לו לפי הוראות סעיף 4 דינו - כדין המעביד ילד בניגוד להוראות אותו סעיף.

[ב] המזמין הופעה או צילומים כמשמעותם בסעיף 4, שבהם אמור לעבוד ילד, חייב להתנות את העבדת הילד בהופעה או בצילומים שהזמין בקבלת היתר לפי הוראות אותו סעיף; הפר המזמין חובה זו וילד הועבד ללא היתר בהופעה או בצילומים שהזמין דינו - מחצית העונש הקבוע למעביד ילד בניגוד להוראות סעיף 4.

[ג] בסעיף זה "ילד" - מי שטרם מלאו לו חמש-עשרה שנים.

333. אחריות תאגיד

בוצעה עבירה לפי סעיפים 33, 33א, 33ב, 33ג, או 33ד, בידי תאגיד דינו - כפל הקנס הקבוע לאותה עבירה.

333. אחריות קפידה

עבירה לפי סעיפים 33, 33א, 33ב, 33ג, 33ד, ו-38א [ג] היא מסוג העבירות של אחריות קפידה.

333. עבירה נמשכת

בית-משפט רשאי, בנוסף לכל עונש הקבוע לעבירה לפי חוק זה שהיא עבירה נמשכת, להטיל על הנידון קנס כאמור בסעיף 61 [ג] לחוק העונשין לכל יום שבו נמשכת העבירה.

גילו של אדם, או אישור משרד הרישום המעיד שלפי הפקודה האמורה נמסרה הודעה למשרד הרישום שאדם נולד בתאריך פלוני - ישמשו ראיה לגילו של אדם בכל תביעה על-פי חוק זה, אלא אם הוכח על-פי תעודת לידה שהאדם נולד בתאריך אחר.

[ב] נמצא נער במקום שנעשית בו עבודה או פועלות בו מכונות, רואים את הנער כעובד באותו מקום ובאותה שעה, אלא אם הוכח ההיפך.

40. אגרות

שר העבודה והרווחה רשאי באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת לקבוע אגרות שיש לשלמן בעד בקשות להיתרים לפי חוק זה ובעד מתן ההיתרים.

40א. תשלום שכר עבודה

העסקת נער בניגוד להוראות חוק זה אינה פוטרת את המעביד מתשלום שכר העבודה או מכל תשלום אחר שהנער זכאי לו עבור עבודתו, עקב עבודתו ולפי כל דין.

41. המדינה כמעביד

לעניין חוק זה דין נער המועסק על-ידי המדינה כדין נער המועסק על-ידי כל מעסיק אחר.

42. ביצוע ותקנות

[א] שר העבודה והרווחה ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל עניין הנוגע לביצועו.

[ב] [ב] שר העבודה והרווחה לא יתקין תקנות להוציא תקנות על-פי סעיפים 10, 31 ו-32, אלא לאחר התייעצות במועצה לענייני נוער עובד המוקמת על-פי סעיף 30.

43. העברת סמכויות

[א] שר העבודה והרווחה רשאי להעביר לאחר את סמכויותיו לפי סעיפים 3, 4, 25 ו-28 [א], פרט לסמכות ליתן היתר כללי לפי סעיף 25 [א] או [ב].

[ב] הודעה על העברת סמכויות תפורסם ברשומות.

44. אי-חלות חוק

חוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951, לא יחול על העסקת נער.

45. פקודת העבדותם של ילדים ונערים, 1945, והתקנות שהותקנו על-פיה - בטלות.

46. תוקפו של חוק זה הוא בתום שישה חודשים לאחר שנתקבל בכנסת.

הציבורית, ובהיעדר ראש הרשות, ולעניין רשות מקומית - ראש הרשות המקומית; "רשות ציבורית" - גוף מהגופים המפורטים בתוספת, אולם לעניין פסקה [9] בתוספת - רשאי שר העבודה והרווחה לפטור בצו חברה כאמור באותה פסקה מהחובות האמורות בסעיף זה, כולן או חלקן.

[ב] ראש רשות ציבורית חייב לעשות את כל אלה כדי למנוע העסקת נער בניגוד להוראות סעיפים 33 ו-33א על-ידי קבלן המבצע עבודה או הנותן שירותים לפי הזמנתה של הרשות הציבורית [בסעיף זה - הקבלן המבצע]:

[1] למנות מבין עובדי הרשות הציבורית אחראי מטעמו, שתפקידו לדווח לראש הרשות על כל הפרה של הוראה מהוראות סעיפים 33 ו-33א בידי קבלן מבצע [בסעיף זה - אחראי];

[2] לכלול בחוזה בין הרשות הציבורית לבין הקבלן המבצע סעיף המפרט את הוראות סעיפים 33 ו-33א והקובע, כי הפרת הוראות החוק האמורות מהווה גם הפרת החוזה בין הצדדים;

[3] לדווח מיידית לאגף לאכיפת חוקי עבודה במשרד העבודה והרווחה על כל הפרה של הוראה מהוראות סעיפים 33 או 33א על-ידי קבלן המבצע האחראי לדווח לו עליה;

[4] לדרוש מהקבלן המבצע להפסיק לאלתר הפרה של הוראה מהוראות סעיפים 33 או 33א, שהאחראי דיווח לו עליה.

[ג] אלה דינם מחצית הקנס הקבוע בסעיף 33:

[1] ראש רשות ציבורית המפר חובה מהחובות המפורטות בסעיף קטן [ב];
[2] אחראי שאינו מדווח לראש רשות על הפרת הוראה מהוראות סעיפים 33 או 33א בידי קבלן מבצע.

[ד] ראש רשות ציבורית חייב לדווח מיידית לאגף לאכיפת חוקי עבודה במשרד העבודה והרווחה על הפרת הוראה מהוראות סעיפים 33 או 33א בידי קבלן מבצע, ולדרוש מהקבלן המבצע להפסיק את ההפרה לאלתר, אף אם ההפרה לא דווחה לו בידי האחראי אלא נודעה לו בדרך אחרת. העובר על הוראות סעיף זה דינו - מחצית הקנס הקבוע בסעיף 33.

39. ראיות

[א] תמצית מהרישום בספר התושבים לפי פקודת מרשם התושבים, התש"ט-1949, בדבר

פרק ראשון: מבוא

פירושים

1. [א] בחוק זה -

"נער" פירושו - מי שעדיין לא הגיע לגיל שמונה-עשרה;

"מקצוע" פירושו - משלח יד שהוכרז בצו כמקצוע שיירכש בדרך חניכות;

"חניך" פירושו - נער העובד על מנת לרכוש מקצוע על-ידי עבודה מעשית מודרגת ועל-ידי לימוד בשיעורי מקצוע מאושרים לפי חוק זה, לרבות בבית-ספר תעשייתי שעל-יד המפעל שבו הוא עובד, והממונה על החניכות אישר את בית-הספר לעניין חוק זה.

"בית-ספר מקצועי" פירושו - בית-ספר שאושר לעניין חוק זה על-ידי שר החינוך והתרבות באכרזה שפורסמה ברשומות.

[ב] לעניין חוק זה רואים נער כמועסק ואת מי שהנער עובד אצלו כמעסיקו, אם הנער עובד -

[1] אצל הוריו לצורך עסקם או משלח ידם; או

[2] בכל מפעל שהוא, אף אם העבודה אינה לשם עסק או לשם רווח, ובכלל זה מקום שהוכרז על-ידי שר העבודה כמרכז להכשרה מקצועית לנערים המיועד להקנות מקצוע אגב עבודה מעשית, אך להוציא בית-ספר מקצועי.

פרק שני: עיקרי החניכות

אין להעסיק נער אלא כחניך

2. [א] לא יועסק נער במקצוע אלא כחניך. יוצא מכלל זה נער שקיבל על-פי סעיף 22

תעודה לאותו מקצוע, או שעמד בבחינה וקיבל תעודת גמר באותו מקצוע מבית-ספר מקצועי.

[ב] הממונה על החניכות רשאי להתיר העסקת נער במקצת שלא כחניך באחד המקרים האלה:

[1] [נמחקה];

[2] אם לדעתו, ובשים לב לסגולות הנער, יהיה זה לטובתו שיועסק שלא כחניך;

[3] אם הנער עובד אצל הוריו.

תכנית חניכות

3. שר העבודה, אחר התייעצות עם שר החינוך והתרבות, יקבע את שלביה הראשונים של תכנית חניכות לכל מקצוע. הודעה על קביעת תכנית חניכות תפורסם ברשומות והתכנית גופה תפורסם בדרך שהשר ימצא לנכון.

איסור להעביד חניכים ונערים

7. הממונה על החניכות רשאי לאסור על אדם להעביד חניכים, אם לדעתו אין באפשרותו להבטיח לחניך את ההדרכה הדרושה למטרת החניכות. איסור כזה אינו גורע מן האיסור שבסעיף 2.

איסור תשלום

8. לא ידרוש אדם ולא יקבל כל תשלום או פרס בעד חניך או בעד מי שעומד להיות חניך בקשר לחניכותו.

דין חניך שמלאו לו שמונה-עשרה שנים

9. חניך שמלאו לו שמונה-עשרה שנים דינו לעניין חוק זה כדין נער אם הוא -

[א] ממשיך בעבודתו אצל אותו מעסיק; או

[ב] ממשיך בעבודה אצל מעסיק אחר באותו מקצוע.

עידוד חניכות

10. [א] שר העבודה רשאי לתת תעודת הוקרה בנוסח שייקבע לאדם, שחניכיו הצטיינו בהתקדמותם במקצוע ובבחינות או לאדם שבהדרכתו עבד חניך כאמור.

[ב] בקביעת ההכנסה החייבת במס של אדם שהוציא באישור השר, בשנה שקדמה לשנת שומה מסוימת, הוצאת הון לרכישת ציוד בקשר להעסקת חניכים במפעל, ינוכה מאותה הכנסה כל שנה במשך חמש שנים מאותה שנת שומה ואילך סכום של 20% מן ההוצאה האמורה.

פרק שלישי: דרך החניכות

הודעה לממונה

11. מעסיק יודיע לממונה על החניכות על כל חניך שהתחיל לעבוד אצלו תוך חמישה-עשר יום מיום שהתחילה עבודתו, ויכלול בהודעה פרטים לפי טופס שנקבע בתקנות.

חובות המעסיק

14. [א] המעסיק חייב -

[1] להעסיק את החניך עד תום תקופת החניכות;

[2] להעסיק את החניך לפי תכנית החניכות;

[3] להבטיח לחניך הדרכה מתאימה ושיטת עבודה שיש בה כדי להקנות את המקצוע תוך תקופת החניכות שנקבעה לו. אם אין המעביד מפקח במישרין על עבודת החניך ואינו מדריך אותו, חייב הוא להטיל חובה זו על אדם אחר במפעל. ומשהסכים אותו אדם לקבל על עצמו את החובה חייב הוא למלאה כאילו היה המעסיק. אולם, הטלת חובה כאמור אין בה כדי לפטור את המעביד עצמו מאחריות למלאה;

[4] לשחרר את החניך מעבודה בלי ניכוי משכרו, כדי לאפשר לו לבקר בשיעורי מקצוע מאושרים, במידה שהחניך חייב לעשות כך על-פי סעיף 16[ג], ולהיבחן כמוטל עליו לפי סעיף 22.

שכר עבודה לחניך

15. [א] המעסיק חייב לשלם לחניך שכר עבודה שלא יהיה פחות משכר המינימום שקבעה לאותו מקצוע ועדת השכר לחניכים [להלן - ועדת השכר] בהתאם לסעיף קטן [ג].

[ב] שר העבודה רשאי למנות לכל המקצועות או למקצוע מסוים ועדת שכר, שסדרי עבודתה ייקבעו בתקנות, ובלבד שבכל ועדת שכר יהיו מיוצגים שווה בשווה ארגון העובדים הארצי המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים במדינה, וארגוני מעבידים רפרזנטטיביים במדינה שלדעת השר הם נוגעים לדבר. הודעה על מינוי כל ועדת שכר תפורסם ברשומות.

[ג] [1] על-פי הוראות שר העבודה, תקבע ועדת השכר בהחלטה את שיטת השכר בשים לב להתקדמותו של החניך במקצוע, את שיעורו המינימלי ואת אופן התשלום לו;

[2] החלטת הוועדה כוחה יפה לא פחות משנה אחת ולא יותר משלוש שנים, הכול כפי שנקבע בהחלטה. אך רשאית ועדת שכר לפני תום התקופה להאריך אותה מזמן לזמן לתקופה נוספת שלא תעלה על שנה אחת.

[ד] העתק של החלטת ועדת השכר לפי סעיף קטן [ג] יימסר לממונה על החניכות ולארגוני העובדים והמעבידים המיוצגים בוועדה. הממונה על החניכות יביא בדרך שימצא לנכון את החלטת ועדת השכר לידיעתם של המעסיקים ושל החניכים הנוגעים לדבר.

[ה] אין הוראות סעיף זה חלות כשהחניך עובד אצל הוריו או במפעל המפורש בפסקה [2] לסעיף 1[ב].

חובות החניך

16. החניך חייב -

[1] לעבוד אצל מעסיקו עד תום תקופת החניכות;

[2] לשקוד על עבודתו כדי לרכוש את המקצוע בתקופה שנקבעה בתקופת החניכות לאותו מקצוע ולעמוד בבחינות בהתאם לסעיף 22;

אחדים. אולם, קביעת תכנית כאמור לא תפגע בזכות להוסיף שיעורים על הקבועים בתכנית.

[ד] שיעורי מקצוע מאושרים יהיו נתונים לפיקוחו של שר העבודה או של מי שנתמנה על-ידו. האחראי למעשה להתנהלותם של שיעורים אלה חייב להגיש לו במועדים שידרוש דין וחשבון לפי טופס שייקבע בתקנות.

[ה] חניך לא יידרש לשלם כל תשלום בעד שיעורי מקצוע מאושרים. הוראה זו אינה חלה על ציוד ועל חומרי לימוד.

בחינות ותעודות מקצוע

22 [א] חניך חייב בבחינות ביניים ובבחינות סופיות.

[ב] שר העבודה יקבע בתקנות את דרכי הבחינות, את תכנן ואת סדריהן.

[ג] בעד בחינות סופיות ישלם הנבחן אגרה שתיקבע בתקנות.

[ד] מי שעמד בבחינות ביניים יקבל תעודה המאשרת זאת, ומי שעמד בבחינות סופיות יקבל תעודת מקצוע. כל תעודה תיחתם בידי הממונה על החניכות ובידי יושב ראש ועדת הבחינות. צורת התעודה ואופן נתינתה ייקבעו בתקנות.

[ה] הממונה על החניכות ינהל פנקס בשם "פנקס חניכים שהוסמכו", ובו ירשום את הפרטים שנקבעו בתקנות.

פרק רביעי: ביצוע ועונשין

מינויים

24. שר העבודה ימנה את הממונה על החניכות, ממונים מחוזיים על החניכות ומפקחים על חניכות.

פיקוח

31. [א] מפקח על חניכות רשאי להיכנס לכל מקום שבו עובדים נערים, או שיש לו יסוד להניח שעובדים בו נערים, ולחקור כל אדם הנמצא באותו מקום, בכל עניין הנוגע לחוק זה, אך לא יידרש אדם ליתן תשובה או עדות העלולות להפילו.

[3] לבקר באופן סדיר בשיעורי מקצוע מאושרים, כפי שיקבע שר העבודה בתקנות לאותו המקצוע, אם הממונה על החניכות לא פטר אותו לחלוטין או לשיעורין מחובה זו;

[4] להישמע להוראות מעבידו ולהוראות האדם שבפיקוחו ובהדרכתו הוא עובד בכל הנוגע לעבודה ולסדריה.

יישוב סכסוכים

20. [א] התעוררו חילוקי דעות או סכסוך בין מעסיק לבין חניך בשאלה אם אפשר להתיר את הקשר בהתאם לסעיף 17 - יכריע הממונה על החניכות או מי שמונה על כך על-ידו, לאחר ששמע את הצדדים או את נציגי ארגון העובדים ונציגי ארגון המעבידים שהצדדים חברים בהם.

[ב] [1] סכסוך שלא יישבו אותו בדרך מוסכמת בתקופה שנראית לממונה על החניכות, ייושב בדרך שתיקבע בתקנות;

[2] בסעיף קטן זה "סכסוך" פירושו - סכסוך או חילוקי דעות בקשר לתנאי עבודה של חניך, שנתגלעו בין מעסיק לבין חניך או בין מעסיק לבין ארגון עובדים שהחניך חבר בו או בין ארגון מעבידים שהמעסיק חבר בו לבין ארגון עובדים שהחניך חבר בו, והסכסוך או חילוקי הדעות גרמו או עלולים לגרום להפסקת עבודתו של החניך, להוציא חילוקי דעות או סכסוך הנובעים מסעיף 17.

[ג] אין הוראות סעיף זה חלות כשהחניך עובד אצל הוריו או במפעל המפורש בפסקה [2] לסעיף 1 [ב].

שיעורי מקצוע מאושרים

21 [א] שיעורי מקצוע מאושרים הם שיעורים במקצוע ובהשכלה כללית הקשורה לכך, שאושרו על-ידי שר העבודה לעניין חוק זה.

[ב] שר העבודה רשאי לארגן ולקיים שיעורי מקצוע מאושרים ולעודדם בכל דרך אחרת שימצא לנכון.

[ג] שר העבודה יקבע, לאחר התייעצות עם שר החינוך והתרבות, תכנית לימודים מינימלית אחידה לשיעורי מקצוע מאושרים, בין למקצוע אחד ובין למקצועות

3. קווים מנחים לעובדי קידום נוער

בהתאם לחוק עבודת הנוער, התשי"ג-1953, נער/ה יכולים לעבוד מגיל חמש-עשרה בלבד. מותר לנער/ה מגיל ארבע-עשרה לעבוד בתקופת החופשה מלימודים. צעיר ומי שמלאו לו שמונה-עשרה שנים שחל עליהן לימוד חובה, לא יועסקו בשעות הלימודים אלא בהתקיים לגביהם האמור בפסקאות [1], [3] או [4] שבסעיף קטן [ב]. עובדי קידום נוער המשלבים נער/ה בעבודה [כולל ביוזמות עסקיות, מעסיק ידיד וכדומה], יקפידו על הגיל המתאים, על קבלת אישור רפואי לעבודה מרופא המשפחה וכמובן על הזכויות והחובות המוגדרות בחוק.

יש לזכור, שנער עובד אשר אינו לומד במסגרת פורמלית זכאי להשלמת השכלה במסגרת תכנית היל"ה. סעיף 23 בחוק מגדיר את זכויותיו של הנער בנושא לימוד ושעות עבודה.

חוק החניכות, התשי"ג-1953, מגדיר מיהו חניך ומפרט את החובות החלות על המעסיק ועל החניך. המעסיק חייב, בין השאר, להעסיק את החניך עד תום תקופת החניכות, להעסיקו בהתאם לתכנית החניכות ולשלם לו שכר שלא יהיה פחות משכר המינימום שקבעה לאותו מקצוע ועדת השכר לחניכים. החניך חייב, בין השאר, לעבוד אצל מעבידו עד תום תקופת החניכות, לבקר באופן סדיר בשיעורי מקצוע ולהישמע להוראות מעבידו.

מומלץ מאוד, שעובד קידום נוער המטפל בחניכים יכין וידריך אותם בכל הנוגע לחובותיהם ולזכויותיהם במסגרת החניכות. אם יש צורך בעזרה לביצוע החוק, ניתן לפנות ללשכת התעסוקה לנוער ברשות המקומית וכן למזכיר הנוער העובד ביישוב.

עבירות עונשין

32. [א] מי שעבר אחת העבירות האלה:

[1] העסיק נער שלא כחניך בניגוד לסעיף 2;

[2] סירב או נמנע מלהעסיק חניכים במספר שהוא חייב להעביד לפי סעיף 6, או העסיק חניכים במספר העולה על המספר שהוא רשאי להעביד לפי סעיף 6;

[3] העסיק בניגוד לאיסור על-פי סעיף 7;

[4] קיבל תשלום או פרס בניגוד לסעיף 8;

דינו - קנס חמש מאות לירות על כל נער או חניך שהועסק או שלא הועסק כאמור או שבקשר איתו נעברה העבירה, או מאסר חודש אחד או שני העונשים כאחד.

[ב] מי שעבר אחת העבירות האלה:

[1] הפריע למפקח על החניכות להשתמש בסמכויותיו;

[2] סירב להשיב למפקח על החניכות על שאלה שהוא חייב להשיב עליה;

דינו - קנס חמש מאות לירות או מאסר בן שבועיים או שני העונשים כאחד, אך לא יוטל על נער מאסר או קנס העולה על עשרים וחמש לירות ולא יאסר נער על אי-תשלום קנס.

[ג] מעסיק שעבר אחת העבירות האלה:

[1] לא מילא אחרי הוראות סעיף 11;

[2] לא שלח הודעה בהתאם לסעיף 19;

דינו - קנס מאה וחמישים לירות על כל חניך שבקשר איתו נעברה העבירה.

35. לענין חוק זה דין המדינה כשהיא מעסיקה - כדין כל מעסיק אחר.

חוקים העוסקים בנער ובמשפחה

1. חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962
2. חוק הנוער טיפול והשגחה, תש"ך-1960
3. חוק למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א-1991
4. עבירות כלפי קטינים ונכים (מתוך חוק העונשין, תשל"ז-1977)
5. חסרי ישע - חובת דיווח
6. חוק גיל הנישואין, תש"י-1950
7. הפסקת היריון (מתוך חוק העונשין, תשל"ז-1977)
8. קווים מנחים לעובדי קידום נוער (כולל תיאור מקרים)

1. חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962

פרק ראשון: כשרות משפטית

1. כשרות לזכויות ולחובות: כל אדם כשר לזכויות ולחובות מלידתו ועד מותו.
2. כשרות לפעולות משפטיות: כל אדם כשר לפעולות משפטיות, זולת אם נשללה או הוגבלה כשרות זו בחוק או בפסק דין של בית-משפט.
3. קטינות ובגירות: אדם שלא מלאו לו שמונה-עשרה שנה הוא קטין. אדם שמלאו לו שמונה-עשרה שנה הוא בגיר.
4. פעולות של קטין: פעולה משפטית של קטין טעונה הסכמת נציגו. ההסכמה יכולה להינתן מראש או למפרע לפעולה מסוימת או לסוג מסוים של פעולות. יכול נציגו של קטין לבטל הסכמתו לפעולה כל עוד לא נעשתה הפעולה.
5. ביטול פעולות של קטין: פעולה משפטית של קטין שנעשתה שלא בהסכמת נציגו ניתנת לביטול -
 - [1] על-ידי נציגו, ואם אין לקטין נציג - על-ידי היועץ המשפטי לממשלה, תוך חודש ימים לאחר שנודע להם על הפעולה;
 - [2] אם לא נודע לנציג או ליועץ המשפטי לממשלה על הפעולה על-ידי הקטין, תוך חודש ימים לאחר שהיה לבגיר.
6. סייג לביטול פעולות: פעולה משפטית של קטין שדרכם של קטינים בגילו לעשות כמותה, וכן פעולה משפטית בין קטין לבין אדם שלא ידע ולא היה עליו לדעת שהוא קטין, אינה ניתנת לביטול כאמור בסעיף 5, אף שנעשתה שלא בהסכמת נציגו, אלא אם היה בה משום נזק של ממש לקטין או לרכושו.
- א6. פעולות בטלות [תיקון: תשל"ג]: פעולה משפטית של קטין שהיא רכישת נכס באשראי או במקח אגב שכירות, שכירות נכס או קבלת שירות באשראי, אין לה תוקף, על-אף האמור בסעיפים 5 ו-6, כל עוד לא באה עליה הסכמה נציגו. לעניין סעיף זה "אשראי" - לרבות תשלום בשיעורים.

7. פעולות הטענות אישור בית-המשפט: פעולה משפטית של קטין טעונה אישור בית-המשפט אם הייתה טעונה אישור כזה אילו נעשתה בידי נציגו, ואין תוקף לפעולה כל עוד לא בא עליה אישור בית-המשפט.

8. הכרזת פסלות: אדם שמחמת מחלת נפש או ליקוי בשכלו אינו מסוגל לדאוג לענייניו, רשאי בית-המשפט לבקשת בן זוגו או קרובו או לבקשת היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו, ולאחר ששמע את האדם או נציגו, להכריזו פסול-דין.

9. פעולות של פסול-דין: על פעולה משפטית של מי שהוכרז פסול-דין יחולו, בשינויים המחויבים, הוראות הסעיפים 4 עד 7.

10. ביטול ההכרזה: אדם שהוכרז פסול-דין, רשאי בית-המשפט, לבקשתו, לבקשת בן-זוגו או קרובו או לבקשת היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו, ולאחר ששמע את פסול-הדין, לבטל את הכרזת הפסלות אם מצא שההכרזה לא הייתה מוצדקת או שהתנאים להכרזה חדלו מלהתקיים.

11. חישוב גיל: כל מקום שמדובר בו בניב כל שהוא באדם בגיל פלוני, ייחשב גילו מתחילת היום שבו הוא נולד, והוא כשאין כוונה אחרת מפורשת או משתמעת. יום מתחיל עם שקיעת החמה של היום שלפניו ונגמר עם שקיעת החמה של אותו יום.

12. חזקת תאריך הלידה: ידועה שנת לידתו של אדם ולא ידוע יום לידתו, חזקה שנולד באחד בניסן באותה שנה. ידוע חודש לידתו של אדם ולא ידוע יום לידתו, חזקה שנולד ביום חמישה-עשר באותו חודש.

13. שמירת דינים: הוראות פרק זה אינן חלות על כשרותו של אדם לפעולות הקובעות או המשנות את מעמדו האישי, ואינן גורעות מכל דין הקובע לעניין פלוני גיל כשרות או תוצאות של שלילת כשרות או הגבלתה או הקובע תוצאות של הצהרת מוות.

13א. המרת דתו של קטין [תיקון: תשכ"ה, תשמ"א, תשנ"ו]

[א] לא תומר דתו של קטין אלא אם שני הוריו נתנו מראש הסכמתם בכתב או שבית-המשפט, לפי בקשת אחד ההורים או לפי בקשת האפוטרופוס של הקטין, אישר מראש את המרת הדת.

[ב] מלאו לקטין עשר שנים, לא תומר דתו אלא אם נוסף על הסכמת הוריו או אישור בית-המשפט לפי סעיף-קטן [א], נתן גם הוא מראש הסכמתו בכתב.

[ג] לא תומר דתו של קטין אלא בדת של הוריו או של אחד מהוריו, או של אדם שהקטין היה סמוך על שולחנו מתוך כוונה לאמצו בששת החודשים שקדמו להגשת הבקשה להמרת הדת, ובתנאי שבית-המשפט שוכנע, כי ההמרה דרושה לשם אימוצו של הקטין בידי אותו אדם לפי חוק אימוץ ילדים, התשמ"א-1981.

[ד] המרת דתו של קטין בניגוד להוראות סעיף זה - אין לה תוקף משפטי.

פרק שני: הורים וילדיהם הקטינים

14. מעמד ההורים: ההורים הם האפוטרופסים הטבעיים של ילדיהם הקטינים.

15. תפקידי ההורים: אפוטרופסות ההורים כוללת את החובה והזכות לדאוג לצורכי הקטין, לרבות חינוכו, לימודיו, הכשרתו לעבודה ולמשלח יד לעבודתו, וכן שמירת נכסיו, ניהולם ופיתוחם. וצמודה לה הרשות להחזיק בקטין ולקבוע את מקום מגוריו והסמכות לייצגו.

16. חובת ציות קטין: הקטין חייב תוך כיבוד אב ואם לציית להוריו בכל עניין הנתון לאפוטרופסותם.

17. קנה מידה לחובת ההורים: באפוטרופסותם לקטין חייבים ההורים לנהוג לטובת הקטין כדרך שהורים מסורים היו נוהגים בנסיבות העניין.

18. שיתוף בין ההורים: בכל עניין הנתון לאפוטרופסותם חייבים שני ההורים לפעול תוך הסכמה. הסכמתו של אחד מהם לפעולתו של רעהו יכולה להינתן מראש או למפרע, בפירוש או מכללא, לעניין מסוים או באופן כללי. וחזקה על הורה שהסכים לפעולת רעהו כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר. בעניין שאינו סובל דיחוי רשאי כל אחד מההורים לפעול על דעת עצמו.

[ד] לא יישלח ולא יימסר מידע בעניין קטין על-ידי גוף המנוי בתוספת או על-ידי פקיד רישום כהגדרתו בחוק עדכון כתובת, אם הורה או גורם אחר המציא להם החלטה של בית-משפט, שלפיה נשללה או הוגבלה לעניין זה האפוטרופסות של ההורה שהגיש את הבקשה, או החלטה של בית-משפט המונעת את מסירת המידע כאמור לאותו הורה.

19. הכרעת בית-המשפט: לא באו ההורים לידי הסכמה ביניהם בעניין הנוגע לרכוש הקטין, רשאי כל אחד מהם לפנות לבית-המשפט והוא יכריע בדבר. לא באו ההורים

- לידי הסכמה ביניהם בעניין אחר הנתון לאפוטרופוסותם, רשאים הם יחד לפנות לבית-המשפט ובית-המשפט, אם לא עלה בידו להביא לידי הסכמה ואם ראה שיש מקום להכריע בדבר, יכריע הוא בעצמו או יטיל את ההכרעה על מי שימצא לנכון.
20. פעולות טעונות אישור בית-המשפט: ואלה הפעולות שבהן אין ההורים מוסמכים לייצג את הקטין מבלי שבית-המשפט אישרן מראש:
- [1] העברה, שעבוד, חלוקה או חיסול של יחידה משקית בחקלאות, בתעשייה, במלאכה או במסחר, או של דירה;
 - [2] פעולה שתוקפה תלוי ברישום בפנקס המתנהל על-פי חוק;
 - [3] נתינת מתנות, זולת מתנות ותרומות הניתנות לפי הנהוג בנסיבות העניין;
 - [4] נתינת ערבות;
 - [5] פעולה משפטית בין הקטין לבין הוריו או קרובי הוריו, זולת קבלת מתנות הניתנות לקטין.
21. הגנת צד שלישי: פעולה של הורים הטעונה אישור לפי סעיף 20(5) תהא בת תוקף אף באין אישור אם נעשתה כלפי אדם שלא ידע ולא היה עליו לדעת שהיא טעונה אישור.
22. אחריות ההורים: ההורים לא יישאו באחריות לנזק שגרמו לקטין תוך מילוי תפקידי אפוטרופוסותם, אלא אם פעלו שלא בתום לב או שלא נתכוונו לטובת הקטין. הם לא יישאו באחריות לנזק שגרמו לרכושו של הקטין תוך מילוי תפקידי אפוטרופוסותם אם פעלו בתום לב ונתכוונו לטובת הקטין.
23. הכנסות הקטין ונכסיו: קטין הסמוך על שולחן הוריו יש לו הכנסות מעבודתו או מכל מקור אחר, הכנסותיו ישמשו, במידה נאותה לפי הנהוג בנסיבות דומות, לקיום משק הבית המשפחתי ולסיפוק צורכי הקטין עצמו. אולם נכסיו של הקטין לא ישמשו למטרות אלה, אלא במידה שבית-המשפט אישר שההורים אינם יכולים לקיים את משק הבית המשפחתי ולספק את צורכי הקטין.
24. הסכם בין הורים החיים בנפרד: היו הורי הקטין חיים בנפרד - בין שנישואיהם הותרו או הופקעו ובין שעדיין קיימים - רשאים הם להסכים ביניהם על מי מהם תהיה האפוטרופוסות לקטין, כולה או מקצתה, מי מהם יחזיק בקטין, ומה יהיו זכויות ההורה שלא יחזיק בקטין לבוא עימו במגע. הסכם כזה טעון אישור בית-המשפט, ומשאור דינו - לכל עניין זולת ערעור - כדין החלטת בית-המשפט.

25. קביעת בית-המשפט באין הסכם בין ההורים: לא באו ההורים לידי הסכם כאמור בסעיף 24, או שבאו לידי הסכם אך ההסכם לא בוצע, רשאי בית-המשפט לקבוע את העניינים האמורים בסעיף 24 כפי שייראה לו לטובת הקטין, ובלבד שילדים עד גיל שש יהיו אצל אימם אם אין סיבות מיוחדות להורות אחרת.
26. הורה שאינו מסוגל למלא חובתו: הורה שאינו מסוגל למלא חובותיו לפי פרק זה בנוגע לרכושו של ילדו הקטין או מזניח חובות אלה, או שנשקפת ממנו סכנה לרכושו של הקטין, רשאי בית-המשפט להורות שיחולו עליו, בשינויים המחויבים, ההוראות החלות על אפוטרופוסות לפי סעיפים 44, 50 עד 54, 58 ו-59, כולן או מקצתן.
27. שלילת האפוטרופוסות או הגבלתה (תיקון: תשמ"ג): הורה של קטין שבית-משפט שלום נקט כלפיו את הדרך האמורה בסעיף 3(3) או [4] לחוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960, רשאי בית-המשפט לשלול ממנו את אפוטרופוסותו על הקטין או להגבילה. הוא הדין אם הוכח להנחת דעתו של בית-המשפט כי נתמלאו התנאים שאותם היה בית-משפט שלום נקט כלפי ההורה בדרך האמורה.
28. אפוטרופוס בנוסף על ההורה (תיקון: תשמ"ג): מת אחד ההורים, תהא האפוטרופוסות על הקטין להורה השני. ואולם רשאי בית-המשפט, בנוסף על אותו הורה, למנות לקטין אפוטרופוס באופן כללי או לעניינים שיקבע בית-המשפט. והוא הדין אם אחד ההורים הוכרז פסול-דין או שאינו מסוגל למלא חובותיו לפי פרק זה, או שבית-המשפט קבע בהחלטה מנומקת, כי ההורה נמנע ללא סיבה סבירה מלמלא את חובותיו האמורות, כולן או מקצתן, או שהאפוטרופוסות לקטין נשללה על-ידי בית-המשפט, וכן אם אחד ההורים אינו ידוע, או שלא היה נשוי להורה השני ולא הכיר בקטין כבילדו.
- 28א. זכותם של הורים שכולים (תיקון: תשל"ו): מת אחד ההורים של קטין, רשאי בית-המשפט לתת הוראות בעניין המגע בין הורי המת לבין הקטין.
29. הורה שאפוטרופוסתו הוגבלה: הוגבלה אפוטרופוסתו של אחד ההורים, רשאי בית-המשפט בנוסף על ההורים למנות לקטין אפוטרופוס לעניינים שיקבע.
30. סייגים לסעיפים 28, 29: לא ימנה בית-המשפט אפוטרופוס בנוסף על הורה, אלא אם ראה סיבה מיוחדת לכך לטובת הקטין ולאחר שניתנה הזדמנות להורה להשמיע טענותיו. מונה אפוטרופוס כאמור, יחולו הוראות הסעיפים 45 ו-46, בשינויים המחויבים.
31. נכסים שאינם בהנהלת ההורים: מי שהקנה לקטין נכס במתנה או בצוואה והתנה שניהול הנכס יהיה בידי אחד מהורי הקטין בלבד או בידי אדם זולת הורי הקטין, תנאי

קיים על-אף האמור בפרק זה. צוין אדם זולת ההורים לנהל נכס כזה, יחולו עליו הוראות הפרק השלישי, כולל סעיף 64.

32. שמירת דינים: הוראות פרק זה אינן גורעות מחובת ההורים לתשלום מזונות לילדיהם הקטינים לפי הוראות חוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), תשי"ט-1959.

פרק שלישי: האפוטרופוסים על-פי מינוי

33. אימתי יתמנה אפוטרופוס (תיקון: תשמ"ג)

(א) בית-המשפט רשאי למנות אפוטרופוס -

[1] לקטין ששני הוריו מתו או שהוכרזו פסולי-דין או שהאפוטרופוסות על הקטין נשללה מהם לפי סעיף 27 או הוגבלה לפי סעיף 29, או שהם אינם מסוגלים למלא כלפי הקטין את חובותיהם לפי הפרק השני, או שהם נמנעים ללא סיבה סבירה מלמלא את חובותיהם האמורות, כולן או מקצתן.

[2] לקטין - בנסיבות האמורות בסעיף 28 או בסעיף 29;

[3] לפסולי-דין;

[4] לאדם אחר שאינו יכול דרך קבע או דרך ארעי לדאוג לענייניו, כולם או מקצתם, ואין מי שמוסמך ומוכן לדאוג להם במקומו;

[5] לאדם שאין עדיין אפשרות לזהותו;

[6] לעובר.

(ב) בקשה למינוי אפוטרופוס לאדם יכול שתוגש בידי בן זוגו או קרובו או בידי היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו.

34. מי יכול להיות אפוטרופוס (תיקון: תשמ"ב): יכול להתמנות אפוטרופוס אחד מאלה:

[1] יחיד;

[2] תאגיד;

[3] האפוטרופוס הכללי.

[4] ועדת אפוטרופוסות לנפגעי השואה לגבי נפגעי השואה שהרכבה:

(א) נציג משרד הבריאות;

(ב) נציג גוף המטפל בענייני נפגעי השואה.

מינה בית-המשפט תאגיד להיות אפוטרופוס, רשאי הוא לקבוע יחיד שיבצע את תפקידי האפוטרופוס מטעם התאגיד.

35. עדיפות בבחירת האפוטרופוס (תיקון: תשמ"ד)

(א) בית-המשפט ימנה לאפוטרופוס מי שנראה לו בנסיבות העניין מתאים ביותר לטובת החסוי.

(ב) במינוי אפוטרופוס לקטין לפי סעיף 33(א)[1] ייתן בית-המשפט עדיפות לאדם מתאים שהוא בן משפחתו של הקטין, אלא אם כן מצא כי בנסיבות העניין יהיה זה לטובת הקטין למנות לו אפוטרופוס שאינו בן משפחתו. בסעיף קטן זה "בן משפחה" - אח, אחות, הורה של הורה, אח או אחות של הורה, בן זוג או בת זוג של הורה.

36. שמיעת החסוי על-ידי בית-המשפט: לפני מינוי האפוטרופוס ישמע בית-המשפט את דעת החסוי אם הוא מסוגל להבין בדבר וניתן לברר דעתו.

37. הסכמת האפוטרופוס: לא יתמנה אפוטרופוס אלא מי שהביע לבית-המשפט את הסכמתו לכך.

38. תפקידי האפוטרופוס לקטין ולפסול-דין: אפוטרופוס של קטין חייב לדאוג לצורכי הקטין לרבות חינוכו, לימודיו, הכשרתו לעבודה ולמשלח יד לעבודתו, וכן חייב הוא בשמירת נכסי הקטין, ניהולם ופיתוחם. הוא רשאי להחזיק בקטין ולקבוע את מקום מגוריו והוא מוסמך לייצגו. והכול אם לא הגביל בית-המשפט את תפקידי האפוטרופוס, והוא הדין בשניונים המחויבים באפוטרופוס של פסול-דין.

39. תפקידי של אפוטרופוס אחר: אפוטרופוס שאינו של קטין או של פסול-דין חייב לדאוג לעניינים שנמסרו לו על-ידי בית-המשפט.

40. פטור ממזונות: אין במינוי אדם כאפוטרופוס כדי לחייבו במזונותיו של החסוי.

41. קנה מידה לאפוטרופוסות: במילוי תפקידיו חייב האפוטרופוס לנהוג לטובת החסוי כדרך שאדם מסודר היה נוהג בנסיבות העניין.

42. הקשר עם החסוי: בענייני האפוטרופוסות חייב האפוטרופוס לשמוע את דעת החסוי אם הוא מסוגל להבין בדבר וניתן לברר דעתו.

43. ציות להוראות האפוטרופוס: החסוי חייב למלא אחרי הוראות האפוטרופוס בענייני האפוטרופוסות שנקבעו על-ידי בית-המשפט.
44. הוראות בית-המשפט: בית-המשפט רשאי בכל עת לבקשתו של האפוטרופוס או של היועץ המשפטי לממשלה או של בא-כוחו או של צד מעוניין ואף מיוזמתו הוא לתת לאפוטרופוס הוראות בכל עניין הנוגע למילוי תפקידיו. וכן רשאי בית-המשפט לבקשת האפוטרופוס לאשר פעולה שעשה.
45. מינוי אפוטרופסים אחדים: בית-המשפט רשאי, אם ראה סיבה מיוחדת לכך, למנות לחסוי יותר מאפוטרופוס אחד. משעשה כן, יחליט בית-המשפט אם להטיל את תפקידי האפוטרופוסות על האפוטרופסים במשותף או לחלקם ביניהם.
46. דין אפוטרופסים משותפים: הטיל בית-המשפט תפקידי אפוטרופוסות על שני אפוטרופסים או יותר במשותף, יחולו ההוראות הבאות זולת אם הורה בית-המשפט אחרת:
- (1) האפוטרופסים חייבים לפעול תוך הסכמה. בעניין שדעותיהם חלוקות יפעלו כפי שיחליט בית-המשפט;
 - (2) פעולה של אחד או של אחדים מן האפוטרופסים טעונה הסכמת האחרים או אישור בית-המשפט מראש או למפרע;
 - (3) בעניין שאינו סובל דיחוי רשאי כל אדם מהאפוטרופסים לפעול על דעת עצמו;
 - (4) האפוטרופסים אחראים לחסוי יחד ולחוד;
 - (5) נתפנה מקומו של אחד מן האפוטרופסים או שחדל מפעול זמנית או לצמיתות, חייבים האחרים להודיע על כך מיד לבית-המשפט, והם חייבים ומוסמכים להמשיך בתפקידיהם כל עוד לא קבע בית-המשפט אחרת.
47. סמכויות האפוטרופוס ואישור בית-המשפט [תיקון: תש"ל]: האפוטרופוס מוסמך לעשות כל הדרוש למילוי תפקידיו. בפעולות המנויות להלן אין הוא מוסמך לייצג את החסוי מבלי שבית-המשפט אישר מראש:
- (1) העברה, שעבוד, חלוקה או חיסול של יחידה משקית בחקלאות, בתעשייה, במלאכה או במסחר או של דירה;
 - (2) השכרה שחוקי הגנת הדייר חלים עליה;
 - (3) פעולה שתוקפה תלוי ברישום בפנקס המתנהל על-פי חוק;
 - (4) נתינת מתנות זולת מתנות ותרומות הניתנות לפי הנהוג בנסיבות העניין;
 - (5) נתינת ערבות;

- (6) פעולה אחרת שבית-המשפט קבע בצו המינוי או לאחר מכן כטעונה אישור כאמור.
48. פעולות שיש בהן ניגוד אינטרסים: בפעולה משפטית בין החסוי לבין האפוטרופוס, בן זוגו או קרוביו של האפוטרופוס, זולת מתנות הניתנות לחסוי, ובפעולה משפטית בין החסוי לבין חסוי אחר של אותו אפוטרופוס, אין האפוטרופוס מוסמך לייצג את החסוי מבלי שבית-המשפט או אפוטרופוס אחר שנתמנה למטרה זו אישרן מראש.
49. הגנת צד שלישי: פעולה של אפוטרופוס הטעונה הסכמה או אישור לפי סעיף 46(2) וסעיף 47(6) תהא בת תוקף אף באין הסכמה או אישור כזה אם נעשתה כלפי אדם שלא ידע ולא היה עליו לדעת שהיא טעונה הסכמה או אישור.
50. השקעות: כספי החסוי, במידה שאינם דרושים לצרכיו השוטפים, חייב האפוטרופוס להחזיקם או להשקיעם כדרוש לשם שמירת הקרן והבטחת פירות באחת הדרכים שקבע לכך שר המשפטים בתקנות או בדרך שהורה בית-המשפט.
51. פרטה [תיקון: תשמ"ה]: האפוטרופוס חייב להגיש לאפוטרופוס הכללי תוך שלושים ימים מיום מינויו פרטה של נכסי החסוי, כולל חובותיו, זולת אם פטר אותו האפוטרופוס הכללי מחובה זו או קבע מועד אחר להגשת הפרטה.
52. הוראות בנוגע לשומה [תיקון: תשמ"ה]: בית-המשפט רשאי להורות -
- (1) שהאפוטרופוס יגיש לאפוטרופוס הכללי, במועד שקבע, שומת שוויים של נכסי החסוי ערוכה לתאריך שקבע בית-המשפט;
 - (2) שהשומה האמורה תיערך על-ידי שמאי או על-ידי אדם אחר כפי שקבע בית-המשפט.
53. חשבונות דוח ומתן ידיעות [תיקון: תשמ"ה]: האפוטרופוס חייב בכל ענייני האפוטרופוסות לנהל חשבונות, להגיש לאפוטרופוס הכללי דין וחשבון כפי שיוורה, אך לפחות אחת לשנה ובגמר תפקידו או בפקיעת האפוטרופוסות, ולהמציא לאפוטרופוס הכללי ידיעות מלאות לפי דרישתו. שר המשפטים רשאי להתקין תקנות בדבר החשבונות שעל האפוטרופוסים לנהל.
54. בדיקת דוחות [תיקון: תשמ"ה]: שר המשפטים רשאי, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, להתקין תקנות בדבר אופן בדיקת הפרטה והדוחות בידי האפוטרופוס הכללי, ורשאי הוא לקבוע סוגי דוחות שהאפוטרופוס הכללי פטור מבדיקתם, בתנאים שייקבעו.

55. הוצאת האפוטרופוס: ההוצאות הסבירות שהאפוטרופוס הוציא במילוי תפקידיו חלות על החסוי, ורשאי האפוטרופוס להחזירן לעצמו מנכסי החסוי.

56. שכר האפוטרופוס [תיקון: תשמ"ג]

[א] בית-המשפט רשאי לקבוע לאפוטרופוס שכר אם ראה טעם לכך בנסיבות העניין. שכר האפוטרופוס שנקבע על-ידי בית-המשפט חל על החסוי ורשאי האפוטרופוס לקבלו מנכסי החסוי.

[ב] שר המשפטים רשאי לקבוע כללים בדבר השכר שבית-המשפט רשאי לקבוע לאפוטרופוס.

57. אחריות האפוטרופוס: האפוטרופוס אחראי לנזק שגרם לחסוי או לרכושו. בית-המשפט רשאי לפטרו מאחריותו, כולה או מקצתה, אם פעל בתום לב ונתכוון לטובת החסוי. האפוטרופוס אינו נושא באחריות אם פעל בתום לב לפי הוראות בית-המשפט או קיבל אישורו אם מראש ואם למפרע.

58. ערובה: בית-המשפט רשאי, לפני מינויו של אפוטרופוס או אחרי כן, לדרוש שהאפוטרופוס ישעבד נכסים או ימציא ערבות להבטחת מילוי תפקידיו וחובותיו. ורשאי בית-המשפט בכל עת לדרוש ערובה נוספת או לשחרר ערובה שניתנה, כולה או מקצתה.

59. מימוש הערובה: ערובה לפי סעיף 58 תינתן לזכות החסוי, והאפוטרופוס הכללי מוסמך לייצגו בכל הנוגע למימושה.

60. התפטרות האפוטרופוס: האפוטרופוס רשאי, על-ידי הודעה בכתב לבית-המשפט, להתפטר מתפקידו. ההתפטרות אינה תופסת אלא אם בא עליה אישור בית-המשפט ומן היום שנקבע לכך באישור.

61. פיטורי האפוטרופוס: בית-המשפט רשאי לפטר אפוטרופוס אם לא מילא תפקידיו כראוי או אם ראה בית-המשפט סיבה אחרת לפיטוריו.

62. פקיעת האפוטרופוס: אפוטרופוסות על קטין פוקעת בהגיעו לבגרות. על פסול-דין - עם ביטול פסלותו על-ידי בית-המשפט. על מי שאינו קטין או פסול-דין - אם קבע בית-המשפט שחדלו סיבות האפוטרופוסות או שהושגה מטרתה. פקיעת אפוטרופוסות כזאת היא מן היום שנקבע לכך על-ידי בית-המשפט. אפוטרופוסות על כל אדם פוקעת במות החסוי.

63. סיום תפקידו של האפוטרופוס [תיקון: תשמ"ג]: בהתפטרותו ובפיטוריו של

האפוטרופוס ובפקיעת האפוטרופוסות חייב האפוטרופוס - ובמותו חייבים יורשיו - למסור לחסוי או למי שקבע בית-המשפט את נכסי החסוי הנמצאים בידו או בפיקוחו, ואת המסמכים הנוגעים לנכסים אלה. ורשאי בית-המשפט להורות, שהאפוטרופוס יהא חייב ומוסמך לסיים פעולות שבית-המשפט קבע במידה שהדבר דרוש לטובת החסוי, רכושו או עזבונו.

64. הוראות צוואה של הורה החסוי או בן זוגו: מתו הורי החסוי או אחד מהוריו או בן זוגו, ובצוואתם ציינו שמו של אפוטרופוס או הורו בעניין מהעניינים הנתונים לפי פרק זה לשיקול הדעת של בית-המשפט או של האפוטרופוס, יפעלו בית-המשפט והאפוטרופוס בהתאם להוראות אלה שבצוואה אם קוימה כדין, זולת אם ראו שטובת החסוי דורשת לסטות מהן. אין בסעיף זה כדי לגרוע מהוראות סעיף 28 בנוגע לאפוטרופוסות של ההורה שנשאר בחיים.

65. האפוטרופוס הכללי כאפוטרופוס [תיקון: תשל"ח, תשמ"ג, תשמ"ה]: נתמנה האפוטרופוס הכללי כאפוטרופוס, לא יחולו הוראות הסעיפים 37, 50, 57, 58, 59 ו-60.

66. אפוטרופוס שהיה פגם במינויו: פעולה של אפוטרופוס תהא בת תוקף אף שהיה פגם במינויו, אם נעשתה כלפי אדם שלא ידע ולא היה עליו לדעת על הפגם.

67. אפוטרופוס למעשה: מי שפועל כאפוטרופוס, חובותיו ואחריותו כלפי החסוי יהיו לפי הוראות פרק זה, אף אם לא נתמנה כלל או שהיה פגם במינויו או שהתפטר או פוטר או שפקעה אפוטרופוסותו.

67א. ועדה לענייני אפוטרופוסות לנפגעי שואה [תיקון: תשמ"ב 2].

[א] שר העבודה והרווחה ימנה ועדה לענייני אפוטרופוסות לנפגעי השואה וזה הרכבה:

[1] נציג משרד העבודה והרווחה שהוא פקיד סעד ראשי לסדרי דין שנתמנה לפי

חוק הסעד (סדרי דין בענייני קטינים, חולי נפש ונעדרים), התשט"ו-1955, או

פקיד סעד שהתמנה לפי החוק האמור שהציע פקיד הסעד הראשי;

[2] נציג משרד הבריאות שיציע שר הבריאות;

[3] נציג משרד המשפטים שיציע שר המשפטים.

[ב] החסוי, אפוטרופוסו, קרובו, מנהל בית-חולים שבו מאושפז חסוי וכל אדם המטפל

בחסוי רשאי לפנות לוועדה בכל שאלה המתעוררת בקשר לטיפול בחסוי או

בדבר הצורך במינוי או בהחלפת אפוטרופוס לחסוי.

[ג] הוועדה תבחן כל פנייה כאמור בסעיף קטן [ב] והיא רשאית ליתן את המלצותיה לאפוטרופוס בעניינים הנוגעים לטיפול בחסוי, וכן לפנות ליועץ המשפטי לממשלה או לנציגו ולאפוטרופוס הכללי, ולהמליץ להם לנקוט פעולות על-פי סמכותם, לרבות פנייה לבית-משפט לפי חוק זה.

פרק רביעי: הוראות שונות

68. סמכות כללית לאמצעי שמירה [תיקון: תש"ל, תשמ"ג]

[א] בית-המשפט רשאי בכל עת לבקשת היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו או לבקשת צד מעוניין ואף מיוזמתו הוא, לנקוט אמצעים זמניים או קבועים הנראים לו לשמירת ענייניו של קטין, של פסול-דין ושל חסוי, אם על-ידי מינוי אפוטרופוס זמני או אפוטרופוס לדין ואם בדרך אחרת. וכן רשאי בית-המשפט לעשות אם הקטין, פסול-הדין או החסוי פנה אליו בעצמו.

[ב] הייתה הבקשה להורות על ביצוע ניתוח או על נקיטת אמצעים רפואיים אחרים, לא יורה על כך בית-המשפט אלא אם שוכנע על-פי חוות דעת רפואית, כי האמצעים האמורים דרושים לשמירת שלומו הגופני או הנפשי של הקטין, פסול-הדין או החסוי.

69. מעמד היועץ המשפטי לממשלה [תיקון: תש"ל]: היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו רשאים, אם הם סבורים שטובתו של קטין, של פסול-דין או של חסוי או טובת הכלל מחייבת זאת, לפתוח בכל הליך משפטי כולל ערעור לפי חוק זה, וכן להתייצב ולטעון בכל הליך כזה.

70. מעמדו של פקיד סעד: פקיד סעד שנתמנה לעניין חוק הסעד [סדרי דין בענייני קטינים, חולי נפש ונעדרים], תשט"ו-1955, רשאי בעניין לפי חוק זה שאינו תלוי ועומד בבית-המשפט ואם ראה צורך בכך להגנתו של קטין, של פסול-דין, של חסוי או של אדם הזקוק לאפוטרופוסות, לחקור כל מי שהוא סבור שיש לו ידיעות הנוגעות לאותו אדם, וחייב הנחקר לענות לפקיד הסעד תשובות כנות ומלאות, זולת אם התשובה עלולה להפילולו. ורשאי פקיד הסעד, אם הורשה לכך על-ידי בית-המשפט, להיכנס לכל מקום שבו נמצא או עשוי להימצא אדם כאמור.

71. שמירת דינים: הוראות הסעיפים 69 ו-70 אינן גורעות מהוראות חוק הסעד [סדרי דין בענייני קטינים, חולי נפש ונעדרים], תשט"ו-1955.

72. מעמדם של קרובים: בכל עניין לפי חוק זה רשאי בית-המשפט גם ביוזמתו הוא לשמוע דעתם של קרובי הקטין, פסול-הדין או החסוי, ככל שבית-המשפט ימצא לרצוי לשמעם.

73. [בוטל] [תיקון: תשנ"ה]

74. שינוי החלטות: בית-המשפט רשאי לשנות או לבטל החלטותיו לפי חוק זה אם נשתנו הנסיבות או נתגלו עובדות נוספות לאחר שנתן החלטתו.

75. [בוטל] [תיקון: תשנ"ה]

76. סמכות מבחינה בין-לאומית: בתי-המשפט בישראל מוסמכים -

[1] להכריז על אדם פסול-דין או לבטל הכרזת פסלות אם מקום מושבו או מקום מגוריו של האדם הוא בישראל;

[2] לפעול לפי הפרק השני והשלישי לחוק זה בכל מקרה שהצורך לעשות כן התעורר בישראל.

77. משפט בין-לאומי פרטי: על ענייני חוק זה יחול דין מקום מושבו של הקטין, פסול-הדין או החסוי. אולם - [1] פעולה משפטית שנעשתה בישראל על-ידי אדם שכשרותו המשפטית מוגבלת או נשללה והיא מן הפעולות שדרכם של בני אדם כאלה לעשות כמותן, וכן פעולה משפטית שנעשתה בישראל בין אדם שכשרותו המשפטית מוגבלת או נשללה ממנו לבין מי שלא ידע ולא היה עליו לדעת על כך, תהא בת תוקף זולת אם היה בה משום נזק של ממש לאותו אדם או לרכושו;

78. [2] לעניין פעולה שנעשתה בישראל על-ידי הוריו של קטין או על-ידי אפוטרופוס, אין לטעון כלפי צד שלישי שסמכותם של ההורים או של האפוטרופוס הייתה מצומצמת מן הסמכות הנתונה להם לפי חוק זה, זולת אם אותו צד ידע או היה עליו לדעת על כך.

79. בית-המשפט המוסמך [תיקון: תשנ"ה]: הסמכויות הנתונות לפי חוק זה לבית-המשפט יהיו של בית-המשפט לענייני משפחה, בכפוף להוראות סעיף 79.

78. בית-המשפט המוסמך [תיקון: תשנ"ה]: הסמכויות הנתונות לפי חוק זה לבית-המשפט יהיו של בית-המשפט לענייני משפחה, בכפוף להוראות סעיף 79.

79. שמירת דינים ושיפוט: חוק זה אינו בא לפגוע בדיני נישואין וגירושין. הוא אינו בא

2. חוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960

1. הגדרות (תיקון: תשל"א, תשנ"ה)

בחוק זה

"אחראי על קטין" - הורה, לרבות הורה חורג, מאמץ, אפוטרופוס או מי שהקטין נמצא במשמורתו או בהשגחתו;

"בית-המשפט" - בית-משפט שלום שהוא בית-משפט לנוער כמשמעותו בחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), תשל"א-1971;

"ועדה פסיכיאטרית מחוזית לילדים ולנוער" - ועדה כאמור בסעיף 24(א) לחוק טיפול בחולי נפש;

"חוק טיפול בחולי נפש" - חוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991;

"פסיכולוג מומחה" - פסיכולוג שאושר כמומחה לפי סעיף 8 לחוק הפסיכולוגים, התשל"ז-1977;

"פסיכיאטר מומחה לילדים ולנוער" - כהגדרתו בסעיף 1 לחוק טיפול בחולי נפש;

"פסיכיאטר מחוזי" - כהגדרתו בסעיף 1 לחוק טיפול בחולי נפש.

"קטין" - מי שלא מלאו לו שמונה-עשרה שנה;

"רשות סעד" - לשכת סעד של רשות מקומית או מי שנתמנה על-ידי שר הסעד כרשות סעד לעניין חוק זה.

2. קטין נזקק (תיקון: תשנ"ה)

קטין הוא נזקק כשנתקיים בו אחד מהתנאים האלה:

[1] לא נמצא אחראי עליו;

[2] האחראי על הקטין אינו מסוגל לטפל בו או להשגיח עליו או שהוא מזניח את הטיפול או ההשגחה;

[3] הוא עשה מעשה שהוא עבירה פלילית ולא הובא בפלילים;

להוסיף על סמכויות השיפוט של בתי-דין דתיים ולא לגרוע מהן. ומקום שביית-דין דתי מוסמך על-פי דין לשפוט, יראו כל הוראה בחוק זה - פרט לסעיף 75 - שמדובר בה בבית-משפט כאילו מדובר בה בבית-דין דתי.

80. הגדרות (תיקון: תש"ל): בחוק זה -

"חסוי" - מי שבית-המשפט מינה לו אפוטרופוס לפי סעיף 33, או מי שבית-המשפט רשאי למנות לו אפוטרופוס כאמור, אף כשעדיין לא הוברר אם נתקיימו התנאים למינוי, הכול לפי העניין;

"נציג" של אדם - הוריו או אפוטרופוסו הממונה, הכול לפי הוראות הפרק השני והשלישי; "קרוב" - אב, אם, בן, בת, אח, אחות, סב, סבה, נכד, נכדה;

"מקום מושב" - של אדם - המקום שבו נמצא מרכז חייו. קטין, פסול-דין וחסוי חזקה עליו שמקום מושבו הוא במקום מושבו של נציגו כל עוד לא הוכח שמרכז חייו נמצא במקום אחר.

81. הוראות מעבר: מי שהוכרז פסול-דין לפני תחילת חוק זה, רואים אותו מתחילת חוק זה כאילו הוכרז פסול-דין לפי חוק זה. מי שנתמנה אפוטרופוס על-ידי בית-משפט או על-ידי בית-דין דתי מוסמך לפני תחילת חוק זה, רואים אותו מתחילת חוק זה כאילו נתמנה לפי חוק זה.

הקטין להתייצב לצורך אבחון מצבו הנפשי לבדיקה אצל פסיכיאטר מומחה לילדים ולנוער או אצל פסיכולוג מומחה, במקום שעליו יורה ובתנאים שיקבע, אם סבר על סמך ראיות שהובאו בפניו, כי קיימת אפשרות של ממש כי הקטין זקוק לטיפול נפשי.

[ב] בצו לפי סעיף זה רשאי בית-המשפט להורות, כי התייצבות הקטין תהיה בלוויית האחראי עליו.

[ג] צו לפי סעיף זה יעמוד בתוקפו שלושים יום.

3ג. בדיקה פסיכיאטרית באשפוז (תיקון: תשנ"ה)

[א] בית-משפט הדין בעניינו של קטין רשאי להורות על אשפוז הקטין בבית-חולים שעליו יורה ובתנאים שיקבע לצורך אבחון מצבו הנפשי של הקטין אם סבר, על סמך חוות דעת של פסיכיאטר מחוזי הנסמכת על חוות דעת של פסיכיאטר מומחה לילדים ולנוער שבדק את הקטין, כי קיימת אפשרות של ממש שהקטין חולה במחלת נפש או שיש לו הפרעה נפשית קשה והמחלה או ההפרעה עלולות לסכן את עצמו או את זולתו סיכון פיזי מידי או להביא לנזק נפשי חמור להתפתחותו, וכי לא ניתן לאבחן את מצבו הנפשי של הקטין אלא בדרך של אשפוז.

[ב] צו לפי סעיף זה יהיה לתקופה שקבע בית-המשפט ושלא תעלה על שבעה ימים. ואולם, רשאי מנהל בית-החולים אם נוכח כי הארכה כאמור חיונית לשם אבחון מצבו הנפשי של הקטין, להאריך את האשפוז לתקופה שלא תעלה על שבעה ימים נוספים.

[ג] לענין סעיף זה, סעיפים 3(ה) עד 3(ז), סעיף 11 וסעיף 23, "מנהל" ו"בית-חולים" - כהגדרתם בסעיף 1 לחוק טיפול בחולי נפש.

3ד. טיפול נפשי במרפאה (תיקון: תשנ"ה)

[א] בית-משפט הדין בעניינו של קטין רשאי להורות על טיפול נפשי בקטין במקום שעליו יורה ובתנאים שיקבע, ובלבד שנתקיים אחד מאלה:

[1] בית-המשפט נוכח, על סמך חוות דעת של פסיכיאטר מחוזי הנסמכת על חוות דעת של פסיכיאטר מומחה לילדים ולנוער שבדק את הקטין, כי הקטין חולה במחלת נפש או אובחנה אצלו הפרעה נפשית המצריכה טיפול פסיכיאטרי לשם מניעת סיכון פיזי לקטין או לזולתו או לשם מניעת נזק נפשי חמור להתפתחותו;

[2] בית-המשפט נוכח על סמך חוות דעת של פסיכולוג מומחה שבדק את הקטין, כי מצבו הנפשי של הקטין מצריך טיפול פסיכולוגי לשם מניעת נזק נפשי להתפתחותו.

[4] הוא נמצא משוטט, פושט יד או רוכל בניגוד לחוק עבודת הנוער, תשי"ג-1953;

[5] הוא נתון להשפעה רעה או שהוא חי במקום המשמש דרך קבע מקום עבירה;

[6] שלומו הגופני או הנפשי נפגע או עלול להיפגע מכל סיבה אחרת;

[7] הוא נולד כשהוא סובל מתסמונת חסר בסם (סינדרום גמילה).

3. דרכי טיפול והשגחה (תיקון: תשל"ח, תשנ"ה, תשנ"ו)

היה עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה) סבור, שקטין הוא נזקק ושלמען הטיפול בו וההשגחה עליו יש צורך בהחלטת בית-המשפט, משום שאין הסכמת האחראי על הקטין או שהוא מסכים אך אין הקטין מציית לו, רשאי הוא לפנות בבקשה אל בית-המשפט לנקוט את אחת או את אחדות מהדרכים לפי סעיף זה, ומשנכח בית-המשפט כי הקטין הוא נזקק, רשאי הוא -

[1] לתת לקטין או לאחראי עליו כל הוראה הנראית לבית-המשפט הדרושה לטיפול בקטין או להשגחה עליו כולל לימודיו, חינוכו ושיקומו הנפשי;

[2] להעמיד ידיד לקטין שישמש גם יועץ לאחראי עליו ולקבוע את סמכויותיו ותפקידיו;

[3] להעמיד את הקטין בהשגחתו של עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה);

[4] להוציא את הקטין ממשמורתו של האחראי עליו, אם ראה בית-המשפט שאין דרך אחרת להבטיח את הטיפול וההשגחה, ולמסור אותו למשמורתה של רשות סעד אשר תקבע את מקום חסותו או להורות על החזקתו במעון או במעון נעול כמשמעותם בחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), תשל"א-1971;

[5] להורות כי הקטין ייבדק או יטופל לפי סעיפים 3(ב) עד 3(ז);

[6] להורות על מסירת תוצאה חיובית של בדיקה לגילוי נגיפי איידס בקטין לאחראי עליו.

3א. צו הגנה וצו למניעת הטרדה מאיימת (תיקון: תשנ"א, תשס"ב)

בית-המשפט הדין בעניינו של קטין רשאי אם ראה צורך בכך לתת צו הגנה על-פי חוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991, וכן לתת צו למניעת הטרדה מאיימת על-פי חוק מניעת הטרדה מאיימת, התשס"ב-2001.

3ב. בדיקה נפשית במרפאה (תיקון: תשנ"ה)

[א] בית-משפט הדין בעניינו של קטין רשאי להורות לקטין או לאחראי על הקטין, כי על

[ב] צו לפי סעיף קטן [א] יהיה לתקופה שקבע בית-המשפט ושלא תעלה על שלושה חודשים. בית-המשפט רשאי על סמך חוות דעת של פסיכיאטר או של פסיכולוג כאמור בסעיף קטן [א] המטפל בקטין, להאריך את תוקפו של הצו לתקופות נוספות שכל אחת מהן לא תעלה על שלושה חודשים.

3ה. אשפוז לצורך טיפול פסיכיאטרי (תיקון: תשנ"ה)

[א] בית-משפט הדרן בעניינו של קטין רשאי להורות על אשפוזו של הקטין בבית-חולים לצורך קבלת טיפול נפשי, אם ראה על סמך חוות דעת של פסיכיאטר מחוזי הנסמכת על חוות דעת של פסיכיאטר מומחה לילדים ולנוער שבדק את הקטין, כי נתקיים אחד התנאים האלה:

[1] הקטין חולה במחלת נפש ונתקיימו בו העילות לאשפוז כפוי לפי הוראות סעיף 9 לחוק טיפול בחולי נפש;

[2] הקטין חולה במחלת נפש או אובחנה אצלו הפרעה נפשית קשה, העלולות לסכן אותו או את זולתו סיכון פיזי מידי או להביא לנזק נפשי חמור להתפתחותו אם לא יטופל בדרך של אשפוז כאמור, ובלבד שבית-המשפט לא יורה על אשפוז הקטין, אלא אם כן נוכח על סמך חוות דעת של ועדה פסיכיאטרית מחוזית לילדים ולנוער שבדקה את הקטין, כי לא ניתן לטפל בקטין אלא בדרך של אשפוז.

[ב] בית-משפט הדרן בעניין אשפוזו של קטין לפי סעיף קטן [א] [2] רשאי להורות לקטין או לאחראי עליו, כי על הקטין להתייצב בפני ועדה פסיכיאטרית מחוזית לילדים ולנוער לצורך בדיקתו.

[ג] צו לפי סעיף קטן [א] [2] יהיה לתקופה שקבע בית-המשפט ושלא תעלה על שלושים יום. בית-המשפט רשאי על סמך המלצה של ועדה פסיכיאטרית מחוזית לילדים ולנוער, שלפיה מוסיפים להתקיים בקטין התנאים לאשפוזו לפי סעיף קטן [א] [2] והוא מלווה בתכנית טיפול, להאריך את תוקפו של הצו לתקופות נוספות שכל אחת מהן לא תעלה על שלושה חודשים.

3ו. מעמדו של קטין המתנגד לאשפוז פסיכיאטרי (תיקון: תשנ"ה)

[א] בהליך לפי סעיף 4 [א] לחוק טיפול בחולי נפש בעניין קטין שמלאו לו חמש-עשרה שנים, שאינו מסכים לאשפוז בבית-חולים בידי האחראי עליו, יהיה הקטין משיב.

[ב] בהליך לפי סעיף זה ימנה בית-המשפט לקטין עורך דין שייצגו, זולת אם הקטין בחר להיות מיוצג על-ידי עורך דין מטעמו.

3ז. בקשת קטין לאשפוז פסיכיאטרי (תיקון: תשנ"ה)

[א] לבקשתו של קטין רשאי בית-משפט להורות על בדיקה או על טיפול בו לפי סעיפים 3 [ב] עד 3 [ה], אף אם לא נתקיימו בו כל התנאים המנויים בהם ולמרות התנגדותו של האחראי על הקטין, ובלבד שנתקיימו שניים אלה:

[1] לקטין מלאו חמש-עשרה שנים;

[2] בית-המשפט נוכח, כי הקטין מבין את מהות הבדיקה או הטיפול ואת השלכותיהם והוא מעוניין להיבדק או לקבל טיפול.

[ב] על-אף הוראות סעיף קטן [א], לא יורה בית-משפט על אשפוזו של קטין בבית-חולים לצורך בדיקה או טיפול אלא לאחר שנוכח על סמך חוות דעת של פסיכיאטר מחוזי הנסמכת על חוות דעת של פסיכיאטר מומחה לילדים ולנוער שבדק את הקטין, כי מצבו הנפשי של הקטין מצריך אשפוז בבית-חולים לצורך בדיקה או טיפול.

4. ערובה

רשאי בית-המשפט לחייב את הקטין ואת האחראי עליו במתן ערובה למילוי הוראותיו של בית-המשפט.

5. העמדת ידיד

לא יעמיד בית-המשפט ידיד אלא בהסכמתו.

6. דת

בבחירת ידיד ובבחירת מקום חסותו של קטין יושם לב, בין השאר, לדתו של הקטין.

7. זכויות האחראי וחובותיו

הוראות חוק זה אינן גורעות מזכויות האחראי על קטין ומחובותיו לפי דין אחר, אלא במידה שבית-המשפט הגבילן לצורכי חוק זה.

א. [א] קיום קשר בין עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה) לבין קטין ואחראי על קטין והעברת מידע בכל עניין לפי חוק זה, לרבות לשם הכנת תסקיר, ייעשו בשפת הקטין או האחראי על הקטין או בשפה שהם מבינים ודוברים אותה, או

בתרגום לשפה כאמור, ותוך מתן הזדמנות לכל אחד מהם להשמיע את דבריו בשפה זו. תרגום כאמור ייעשה על-ידי מתורגמן או עובד סוציאלי כאמור או מי מטעמו, וזהות המתרגם תתועד בכתב.

(ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי לעכב נקיטת אמצעי חירום לפי סעיף 11 או אמצעים זמניים שאינם סובלים דיחוי לפי סעיף 12, אם בעת נקיטתם לא היה בנמצא עובד סוציאלי או אדם אחר הדוברים את השפה, כאמור באותו סעיף קטן, ובלבד שבסמוך לאחר נקיטת האמצעים כאמור תימסר לקטין ולאחראי על הקטין הודעה בדבר נקיטתם, בשפה כאמור, והם יוכלו להשמיע את דברם בשפה זו.

8. שמיעת הקטין, האחראי ופקיד הסעד (תיקון: תשנ"ה)

לא ייתן בית-משפט החלטה לפי חוק זה אלא לאחר שעובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה) הגיש לו תסקיר ולאחר שנתן לקטין, לאחראי עליו ולפקיד הסעד הזדמנות לטעון טענותיהם ולהציע הצעותיהם. על תסקיר כאמור יחולו הוראות חוק הסעד (סדרי דין בענייני קטינים, חולי נפש ונעדרים), תשט"ו-1955, בשינויים המחויבים לפי העניין.

8א. הזמנת אחראי על קטין (תיקון: תש"ן)

הזמין בית-משפט את האחראי על הקטין להתייצב בפניו בהליך לפי חוק זה והאחראי על הקטין לא התייצב, רשאי בית-משפט לצוות על הבאתו, ויחולו לעניין זה סעיפים 73 עד 73(ב) לחוק בתי-המשפט (נוסח משולב), התשמ"ד-1984, בשינויים המחויבים.

8ב. דיון בהיעדר האחראי (תיקון: תשנ"ו)

על-אף הוראות סעיפים 8 ו-8(א), לא יוזמן אחראי על קטין לדיון בעניין קטין ולא יהיה נוכח בו אם הדיון הוא בעניין חוק לגילוי נגיפי איידס בקטינים, התשנ"ו-1996, אלא אם כן הורה בית-המשפט אחרת.

8ג. מינוי אפוטרופוס לדיון (תיקון: תש"ס)

בית-המשפט הדן בעניינו של קטין רשאי בכל עת למנות לקטין אפוטרופוס לדיון או לעניינים הנובעים מן ההליך שבפניו, אם מצא כי הדבר דרוש לטובת הקטין ולשם שמירה על ענייניו.

9. היעדר הקטין מבית-המשפט

על-אף האמור בסעיף 8, רשאי בית-המשפט להימנע מלהזמין קטין לפניו אם הוא סבור, שהקטין אינו מסוגל להבין את העניין או שהבאתו עלולה לסכן את שלומו.

9א. מניעת עדותו של קטין (תיקון: תשל"ב)

בית-המשפט רשאי להימנע מלהזמין קטין כעד בהליכים לפי חוק זה או להפסיק עדותו אם היה סבור, שמתן העדות עלול לסכן את שלומו של הקטין. במקרה זה רשאי הוא לקבל כראיה עדות שגבה ורשם חוקר נוער לפי חוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים), תשט"ו-1955, או זיכרון דברים או דין וחשבון שרשם חוקר נוער בשעת חקירה או לאחריה.

9ב. דין ראיות קודמות על נזקקות (תיקון: תשל"ב)

בית-המשפט בבואו להחליט אם קטין הוא נזקק לפי סעיף 2(2) ו-5], רשאי לקבל כראיה עדויות שהושמעו לאותו עניין ביחס לאחיו ולאחיותיו של הקטין, ובלבד שלא יכריע על סמך עדויות אלה בלבד. בית-המשפט ישמע את העדויות מחדש אם ביקש זאת אחד הצדדים.

10. הוצאות טיפול

רשאי בית-המשפט לחייב את הקטין ואת הוריו לשאת בהוצאות הכרוכות בטיפול ובהשגחה לפי חוק זה, בין בשלמותן ובין בחלקן, וחייב זה כוחו יפה גם לאחר שפקעה ההחלטה בדבר דרכי הטיפול וההשגחה.

11. אמצעי חירום (תיקון: תשנ"ה)

(א) היה עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה) סבור, כי קטין הוא נזקק ונשקפת לו סכנה תכופה או שהוא נזקק לטיפול רפואי או אחר שאינו סובל דיחוי, רשאי הוא לנקוט את כל האמצעים הדרושים, לדעתו, למניעת אותה סכנה או למתן אותו טיפול אף ללא הסכמת האחראי על הקטין, ובלבד שלא יוחזק קטין יותר משבוע ימים מחוץ לרשותו של האחראי עליו אלא באישור בית-המשפט.

(ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי להסמיך עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה) להורות ללא הסכמת האחראי על הקטין, כי הקטין ייבדק בדיקה פסיכיאטרית או כי יאושפז בבית-חולים, אך רשאי עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה) לנקוט אחד מאלה:

- [1] לפנות בעניינו של הקטין לפסיכיאטר מחוזי, על מנת שישקול אם להורות שהקטין יובא בדחיפות לבדיקה פסיכיאטרית לפי סעיף 6 לחוק טיפול בחולי נפש;
- [2] להביא קטין לבית-חולים לשם בדיקה רפואית, נפשית וגופנית, על-ידי פסיכיאטר מומחה לילדים ולנוער, לצורך החלטה לפי סעיף 5 לחוק טיפול בחולי נפש.

12. החלטות ביניים

רשאי בית-המשפט בהחלטת ביניים, אף לפני שמיעת הקטין או האחראי עליו ולפני קבלת תסקיר, להורות על נקיטת אמצעים זמניים כלפי הקטין, ולאשר אמצעי חירום שננקטו כלפיו על-ידי עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה). החלטת ביניים כאמור תפקע כעבור שלושים יום מיום הינתנה אם לא הוארכה תקופת תוקפה כאמור בסעיף 14.

13. תקופות החלטות

החלטה של בית-המשפט לפי חוק זה לא תינתן לתקופה העולה על שלוש שנים. אולם רשאי בית-המשפט להאריך את תוקפה מדי פעם לתקופה שלא תעלה על שלוש שנים.

14. שינוי החלטות

רשאי בית-המשפט לפי בקשת הקטין, האחראי עליו, ידיד, עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה) או כל אדם שהוטלה עליו חובה בהחלטה לפי חוק זה, לשנות החלטה שניתנה לפי חוק זה, להאריך או לקצר את תקופת תוקפה, לבטלה או לתת הוראות להוצאתה לפועל. ואולם, רשאי בית-המשפט שלא להיזקק לבקשה כאמור אלא אחת לשלושה חדשים.

15. מבוטל**16. ערעור (תיקון: תשל"א)**

החלטה של בית-המשפט לפי חוק זה ניתנת לערעור לפני בית-משפט מחוזי. בערעור ידון בית-המשפט המחוזי בהרכב של שופט אחד שהוא שופט נוער כמשמעותו בחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), תשל"א-1971.

17. פקיעת החלטות

החלטה של בית-משפט לפי חוק זה, למעט החלטה לפי סעיף 10, תפקע במלאת לקטין שמונה-עשרה שנה.

18. הוצאה לפועל (תיקון: תשל"ב)

(א) החלטה לפי חוק זה תוצא לפועל על-ידי עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה) אם לא הורה בית-המשפט על הוצאה לפועל בדרך אחרת.

(ב) בית-המשפט רשאי לשם ביצוע הוראות חוק זה לכפות התייצבותו של קטין לפניו או לפני מוסד שצוין בהחלטתו.

(ג) לשם ביצוע צווי חירום לפי סעיף 11, זכאי עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה) לקבל בשעת הצורך עזרה מתאימה מהמשטרה.

(ד) קטין שעזב ללא רשות מקום חסות שנקבע לו על-פי חוק זה, זכאי עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה) לשם מילוי תפקידו האמור בסעיף קטן (א), לקבל בשעת הצורך עזרה מתאימה מהמשטרה, ומוסמך שוטר לעצור את הקטין ולהחזירו למקום החסות.

19. פיקוח על שלום הקטין

עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה) יפקח על שלומו של הקטין כל עוד החלטה לפי חוק זה עומדת בתוקפה.

20. שמירת דינים (תיקון: תשנ"ה)

(א) הסמכויות הנתונות לבית-המשפט לפי חוק זה באות להוסיף על סמכויותיו לפי כל דין אחר ולא לגרוע מהן.

(ב) סמכויות בית-המשפט לפי סעיפים 3(ב) עד 3(ז) באות להוסיף על הסמכויות הנתונות לפסיכיאטר מחוזי או לאחרים בחוק טיפול בחולי נפש.

21. (בוטל) (תיקון: תשל"א)**22. חקירות**

נודע לפקיד סעד על קטין נזקק, רשאי הוא להשתמש בסמכויות לפי סעיף 3 לחוק הסעד (סדרי דין בענייני קטינים, חולי נפש ונעדרים), תשט"ו-1955, אף שלא נצטווה על-ידי בית-המשפט.

23. סודיות (תיקון: תשנ"ה)

(א) עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה) שהגיעה אליו ידיעה אגב חקירה, ישמרנה בסוד ולא יגלנה, אלא במידה שיש צורך בכך לשם ביצוע חוק זה או חוק אחר והתקנות לפיהם.

(ב) אשפוז של קטין לצורך אבחנה או טיפול לא יתועד במסמכים או במאגרי מידע של מערכת בריאות הנפש, למעט בתיק האישי או הרפואי של הקטין בבית-החולים, אלא אם כן אובחן כחולה במחלת נפש המסכנת אותו או את זולתו.

[ג] מי שהגיעה אליו ידיעה בקשר לבדיקה, לטיפול או לאשפוז פסיכיאטריים של קטין, ישמרנה בסוד ולא יגלנה אלא במידה הנדרשת על-פי דין.

24. הגנת קטין מפני פרסומים מזיקים [תיקון: תשכ"ח, תשמ"ח, תשנ"ו, תשנ"ח]

[א] אלה דינם מאסר שנה אחת או קנס כאמור בסעיף 61[א]4 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, [להלן - חוק העונשין]:

[1] המפרסם שמו של קטין או כל דבר אחר העשוי להביא לידי זיהויו של קטין, בין על-ידי כלל הציבור ובין על-ידי סביבתו הקרובה, או לרמוז על זיהויו כאמור, בין באמצעות פרסום של קולו, דמותו, כולה או חלקה, סביבתו או דמויות הקרובות לקטין ובין בדרך אחרת, באופן או בנסיבות שיש בהם כדי לגלות את אחת האפשרויות האלה:

[א] הקטין הובא בפני בית-משפט;

[ב] פקיד סעד פעל או פועל ביחס לקטין לפי חוק זה;

[ג] הקטין ניסה להתאבד או התאבד;

[ד] דבר שיש בו כדי לייחס לקטין עבירה או שחיתות מידות;

[ה] הקטין הוא בן משפחתו של אדם שמייחסים לו עבירה או שחיתות מידות, ואולם אין בכך כדי למנוע פרסום דמותו של בגיר שמייחסים לו עבירה;

[ו] נעברה בקטין עבירת מין, עבירת אלימות, עבירה של התעללות, או שנעברה בו עבירה בידי האחראי עליו כמשמעותו בסעיף 368[א] לחוק העונשין, התשל"ז-1977, למעט לעניין קטין שהוא נפגע תאונת דרכים או פגיעת איבה, כהגדרתן בחוק לתיקון דיני הראיות [הגנת ילדים], התשט"ו-1955, או מעשה טרור, או עד להם;

[1] הקטין חשוד, נאשם או עד במשפט פלילי או שהוא בעל דין או עד במשפט אחר הקשור לעבירה לפי סעיפים 208, 214, 345 עד 368, [ג]374[א] או 377[א] [5] עד [7] לחוק העונשין;

[ז] דבר המקשר קטין לבדיקה לגילוי נגיפי איידס;

[ח] דבר המקשר קטין לבדיקה, לטיפול או לאשפוז פסיכיאטריים;

[ט] דבר בעניין מצבו הבריאותי, הגופני או הנפשי של קטין בהליך משפטי, למעט דבר שגילוייו אינו מהווה פגיעה של ממש בפרטיותו של הקטין;

[2] המפרסם תמונת עירום של קטין שמלאו לו תשע שנים ויש בפרסום כדי לזהותו.

[א1] בסעיף זה -

"קטין" - קטין הנמצא בישראל או שמקום מושבו, כמשמעותו בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962, הוא בישראל; "בן משפחתו" - ילדו, אחיו, אחותו, נכדו או נכדתו.

[ב] לעניין סעיף זה אין נפקא מינה אם הקטין או האחראי עליו הסכים לפרסום או שלא הסכים.

24א. פרסומים מותרים [תיקון: תשכ"ח]

סעיף 24 לא יחול על פרסום שהתיר בית-המשפט ועל פרסום כאמור בפסקה [1] לסעיף 24[א] שנעשה על-ידי המשטרה או מטעמה לשם חקירת עבירות, חקירת מוות או חיפוש אחרי קטינים שנעלמו כשאיין להימנע מהפרסום.

24ב. שמירת דינים [תיקון: תשכ"ח]

סעיפים 24 ו-24[א] באים להוסיף על איסורי פרסום על-פי כל דין ולא לגרוע מהם.

24ג. ההגנות המנויות בסעיף 18[2] [ב] ו-[ד]3 לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981, לא יחולו על צילום קטין שנעשה בנסיבות המנויות בסעיף 24[א]1, תוך פגיעה בפרטיותו של הקטין כמשמעותה בסעיף 2[1] לחוק האמור, למעט צילום לפי סעיף 24[א] או צילום של התרחשות עבירה.

25. הפרעה למילוי תפקיד

המפריע לרשות סעד, לעובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), לידיד או לאדם אחר שהוטל עליו תפקיד לפי חוק זה מלמלא תפקידים דינו - מאסר שישה חדשים.

26. אי-מילוי אחרי החלטת בית-המשפט

מי שאינו ממלא אחרי החלטת בית-המשפט לפי חוק זה, למעט החלטה לפי סעיף 10 דינו - מאסר שישה חדשים. אולם, רשאי בית-המשפט להחליט כי לא יישא הנאשם בעונשו, כולו

3. חוק למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א-1991

הגדרות

1. בחוק זה -

"בית-משפט" - בית-משפט שלום או בית-משפט מחוזי;

"בן זוג" - לרבות ידוע בציבור;

"בן משפחה" - לרבות מי שהיה בן משפחה בעבר, והוא אחד מאלה:

[1] בן זוג, הורה או בן זוג של הורה, סב או סבתא, צאצא או צאצא של בן זוג, אח או

אחות, גיס או גיסה, דוד או דודה, אחיין או אחיינית;

[2] מי שאחראי לצורכי מחייתו, בריאותו, חינוכו או שלומו של קטין או של חסר ישע

המתגורר עימו, וקטין או חסר ישע המתגורר עם מי שאחראי עליו כאמור;

"חסר ישע" - כהגדרתו בסעיף 368(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977;

"קטין" - כהגדרתו בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות, התשכ"ב-1962.

"פקיד סעד" - מי שמונה לכך על-פי דין.

צו הגנה

2. [א] בית-המשפט רשאי לתת צו האוסר על אדם לעשות את אלה, כולם או מקצתם, או לקבוע להם תנאים [להלן - צו הגנה]:

[1] להיכנס לדירה שבה מתגורר בן משפחתו או להימצא בתחום מרחק מסוים מאותה דירה, והוא אף אם יש לו זכות כלשהי בה;

[2] להטריד את בן משפחתו בכל דרך ובכל מקום;

[3] לפעול בכל דרך המונעת או המקשה על שימוש בנכס המשמש כדין את בן משפחתו, והוא אף אם יש לו זכות כלשהי בנכס;

[ב] צו הגנה יכול שיכיל גם דרישה לערובה הן לקיומו והן להתנהגות טובה, או כל הוראה אחרת הדרושה לדעת בית-המשפט להבטחת שלומו וביטחונו של בן משפחה, ויכול שיכיל גם הוראות בדבר הסידורים הנדרשים כתוצאה ממתן הצו.

או מקצתו, אלא אם לא ימלא אחרי החלטת בית-המשפט תוך התקופה שיקבע.

27. חילוט ערובה

נתן הנאשם ערובה לפי סעיף 4 והורשע באישום לפי הסעיפים 25 או 26, רשאי בית-המשפט להחליט על חילוט הערובה, כולה או מקצתה, במקום להטיל עונש או נוסף על העונש שיטיל עליו.

28. [שולב בפקודת החוק הפלילי, 1936]

29. ביטולים

בטלים -

[1] הסעיפים 16 ו-17 לפקודת העבריינים הצעירים, 1937;

[2] סעיף 36 לחוק עבודת הנוער, תשי"ג-1953.

ג. תנאי הערובה כאמור בסעיף קטן (ב), לרבות חילוטה, יפורטו בצו ההגנה.

[ז] [1] ניתן צו הגנה להגנתו של קטין, תימסר הודעה על כך על-ידי בית-המשפט לעובד סוציאלי שמונה לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960;

[2] ניתן צו הגנה להגנתו של קטין, רשאי בית-המשפט להורות לעובד סוציאלי כאמור בפסקה [1] להגיש תסקיר בכתב במועד שיקבע;

[3] ניתן צו הגנה להגנתו של קטין כאמור בסעיף קטן [א] [1] מפני אדם האחראי על הקטין, יורה בית-המשפט לעובד סוציאלי כאמור בפסקה [1] על הגשת תסקיר לבית-המשפט. תסקיר כאמור יוגש בתוך שלושים יום ובו ימסור העובד הסוציאלי, בין היתר, את עמדתו ביחס לקיומה של אפשרות לשמירת קשר בין הקטין לבין האחראי על הקטין;

[4] נוכח בית-המשפט על סמך תסקיר כאמור בפסקה [3], כי שמירת הקשר בין הקטין לבין האחראי על הקטין שמפניו ניתן צו ההגנה, עולה בקנה אחד עם טובת הקטין, רשאי הוא ליתן הוראות לעניין זה.

ח. ניתן צו הגנה כאמור בסעיף קטן [א] [1] מפני אדם האחראי על קטין ומטרת הצו אינה להגן על הקטין, רשאי בית-המשפט לתת הוראות לעניין שמירת הקשר שבין האדם לבין הקטין, ובלבד שנוכח על סמך תסקיר לפי הוראות סעיף 6 או בדרך אחרת, כי מתן הוראות כאמור לא יהיה כרוך בפגיעה בקטין.

[10] בית-משפט הדין בבקשה למתן צו הגנה לפי הוראות חוק זה רשאי לתת גם צו למניעת הטרדה מאיימת לאדם לעניין בן משפחתו, בהתאם להוראות חוק למניעת הטרדה מאיימת, התשס"ב-2001.

ט. לעניין סעיף זה "אחראי על קטין" - הורה, הורה חורג, אפוטרופוס, או מי שהקטין נתון במשמורתו או בהשגחתו.

א. [א] ניתן צו הגנה, רשאי בית-המשפט עם מתן הצו או במועד מאוחר יותר להורות למחויב על-פי הצו לתת התחייבות שיקבל טיפול מגורם שיקבע בית-המשפט (להלן בסעיף זה - התחייבות לקבלת טיפול).

[ב] לא יורה בית-משפט על התחייבות לקבלת טיפול, אלא לאחר שהוגש לו תסקיר כאמור בסעיף 6 ובית-המשפט נוכח, כי המחויב על-פי צו ההגנה מתאים לטיפול, מסכים ומבין את תנאיו ואת מהותו של הטיפול וכי קיימת מסגרת לטיפול בו.

ב. ניתן צו הגנה כאמור בסעיף 2, ייאסר על המחויב בצו להחזיק או לשאת נשק, לרבות נשק שניתן לו מטעם רשות ביטחון או רשות אחרת מרשויות המדינה. בית-המשפט יורה במעמד מתן הצו על תפיסת נשקו של המחויב בצו, לאלתר.

ג. [א] על-אף הוראות סעיף 2 [ב], ניתן צו הגנה שאינו כולל איסור כאמור בסעיף 2 [א] [1], רשאי בית-המשפט לבקשת המחויב בצו הנושא או המחזיק נשק כדין, להתיר לו להמשיך להחזיק או לשאת נשק אם סבר, כי אין בכך כדי להוות סיכון לשלומו של בן משפחה, והתקיימה אחת מהוראות פסקאות [1] עד [3] -

[1] הנשק דרוש לו לשם הגנה עצמית מפני סכנה ממשית;

[2] הנשק משמש אותו במסגרת עבודתו אצל בעל רישיון מיוחד או במפעל ראוי והתקיימו שני אלה:

[א] איסור החזקה או נשיאה של נשק עלול להביא להפסקת עבודתו או לפגוע באופן ממשי בהמשך עבודתו;

[ב] הממונה על המחויב בצו אצל בעל הרישיון המיוחד או במפעל הראוי הגיש לבית-המשפט בקשה מנומקת בכתב להמשיך החזקה והנשיאה של הנשק בידי המחויב בצו;

בפסקה זו -

"בעל רישיון מיוחד" - בעל רישיון מיוחד לפי סעיף 10 [ג] לחוק כלי הירייה, התש"ט-1949 (להלן - חוק כלי הירייה);

"מפעל ראוי" - כהגדרתו בסעיף 10 לחוק כלי הירייה;

[3] הוא איש רשות ביטחון והממונה עליו ברשות הביטחון הגיש לבית-המשפט בקשה מנומקת בכתב להמשיך החזקה והנשיאה של הנשק בידי המחויב בצו. בפסקה זו "הממונה" - אחד מאלה:

[א] כשהמחויב בצו הוא איש משטרת ישראל - ממונה שהוא בדרגת ניצב משנה ומעלה;

[ב] כשהמחויב בצו הוא איש משמר הכנסת - ממונה שהוא בדרגת גונן משנה ומעלה;

[ג] כשהמחויב בצו הוא איש צבא הגנה לישראל - ממונה שהוא מפקד יחידה בדרגת סגן אלוף ומעלה;

[ד] כשהמחויב בצו הוא איש שירות בתי-הסוהר - ממונה שהוא בדרגת גונדר משנה ומעלה;

[ה] כשהמחויב בצו הוא איש הרשות להגנה על עדים - מנהל הרשות או עובד הרשות שהוא הסמיכו לכך.

[ב] לעניין מחויב בצו הנמנה עם הכוחות הסדירים או עם כוחות המילואים של צבא הגנה לישראל, רשאי גם מפקד יחידה שדרגתו סגן אלוף ומעלה להגיש ביוזמתו בקשה לבית-המשפט, כי יותר למחויב בצו הגנה כאמור להחזיק או לשאת נשק, ורשאי בית-המשפט להתיר כן למחויב בצו אם סבר, כי אין בכך כדי להוות סיכון לשלומו של בן משפחה.

[1] לפי סעיף 2ג[א] [2] או [3] יתקיים הדיון גם במעמד הנציג בעל הרישיון המיוחד, המפעל הראוי או רשות הביטחון לפי העניין;

[2] לפי סעיף 2ג[ב] יוזמן לדיון גם המחויב בצו.

2ה. התיר בית-המשפט למחויב בצו הגנה להחזיק או לשאת נשק לפי הוראות סעיף 2ג, יפרט את הנימוקים ויקבע בצו תנאים והסדרים להבטחת שלום בן משפחתו של המחויב בצו. ניתן ההיתר על-פי הבקשה לפי סעיף 2ג[א] [2] או [3] או [ב], יפרט בית-המשפט את הצעדים שינקוט בעל הרישיון המיוחד, בעל המפעל הראוי או רשות הביטחון, לפי העניין, שנקבעו בהסכמתם להבטחת קיומם של התנאים וההסדרים שקבע לעניין זה.

12. בית-המשפט ימסור לגורמים האלה הודעה על צו הגנה שנתן לפי הוראות סעיף 2 וכן על היתר שנתן לפי הוראות סעיפים 2 ו-2ה:

[1] פקיד הרישוי כהגדרתו בחוק כלי הירייה;

[2] משטרת ישראל;

[3] צבא הגנה לישראל - אם המחויב בצו נמנה עם כוחות המילואים של צבא הגנה לישראל או אם נמסר לו נשק מטעם צבא הגנה לישראל או בהסכמתו כדי להחזיקו, לרבות נשק שנמסר לו לפי תעודת הרשאה כאמור בסעיף 5ב[ג] לחוק כלי הירייה;

[4] רשות ביטחון - רשות הביטחון שעמיה נמנה המחויב בצו.

3. לבקשת בן משפחה, היועץ המשפטי לממשלה או נציגו, תובע משטרתי או עובד סוציאלי שהתמנה על-פי חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960, או על-פי חוק ההגנה על חוסים, התשכ"ו-1966, רשאי בית-המשפט לתת צו הגנה מפני אדם אם ראה כי התקיימה אחת מהאפשרויות האלה:

[1] בסמוך לפני הגשת הבקשה נהג באלימות בבן משפחתו, ביצע בו עבירת מין או כלא אותו שלא כדין;

[2] התנהגותו נותנת בסיס סביר להניח, כי הוא מהווה סכנה גופנית ממשית לבן משפחתו או שהוא עלול לבצע בו עבירת מין;

[3] התעלל בבן משפחתו התעללות נפשית מתמשכת, או התנהג באופן שאינו מאפשר לבן משפחתו ניהול סביר ותקין של חייו;

לעניין סעיף זה "עבירת מין" - עבירה לפי סימן ה' בפרק י' לחוק העונשין, תשל"ז-1977.

3א. [א] בקשה למתן צו הגנה מפני קטין תוגש לבית-המשפט לענייני משפחה או לבית-דין דתי שהוקמה בו יחידת סיוע לפי חוק בתי-דין דתיים (יחידות סיוע), התשע"א-2011, ובלבד שבית-הדין דן בעניינו של הקטין בתובענה אחרת שבסמכותו.

[ב] על בקשה שהגיש בן משפחה יחולו הוראות אלה:

[1] בית-המשפט יפנה את המבקש ואת הקטין (בסעיף קטן זה - הצדדים) ליחידת הסיוע שבבית-המשפט;

[2] יחידת הסיוע תודיע לבית-המשפט אם הגיעו הצדדים להסכמה בדבר הסדר הסכסוך ואת המלצותיה בעניין;

[3] לא הגיעו הצדדים לידי הסכמה, תודיע יחידת הסיוע לקטין על זכותו להיות מיוצג על-ידי עורך דין בדיון כאמור בפסקה [4], בהתאם להוראות חוק הסיוע המשפטי, התשל"ב-1972, זולת אם בחר הקטין להיות מיוצג על-ידי עורך דין מטעמו;

[4] ראה בית-המשפט לאחר ששקל את נסיבות העניין ואת טובת הקטין נושא הבקשה, כי יש צורך לתת צו הגנה, רשאי הוא לאחר שנתן לקטין הזדמנות להשמיע את עמדתו לפניו לתת צו הגנה. ואולם, לא ייתן בית-המשפט צו לפי

סעיף 2[א]1], אלא לאחר שקיבל תסקיר בכתב מעובד סוציאלי כמשמעותו בסעיף 3, ובלבד שנמצא סידור חוץ-ביתי הולם לקטין.

סדרי דין

4. [א] בית-המשפט רשאי לתת צו הגנה במעמד צד אחד. ניתן צו במעמד צד אחד יתקיים הדיון בנוכחות שני הצדדים בהקדם האפשרי ולא יאוחר משבעה ימים מיום מתן הצו.

[ב] נקבע דיון כאמור בסעיף קטן [א], רשאי בית-המשפט להאריך את תוקפו של הצו כאמור בסעיף 5, לבטלו או להכניס בו שינויים, אף אם מי שמחויב בצו לא התייצב לדיון.

תקופת תוקף

5. תוקפו של צו הגנה לא יעלה על שלושה חודשים. בית-המשפט רשאי להאריך את תוקפו של הצו מפעם לפעם, ובלבד שהתקופה הכוללת לא תעלה על שישה חודשים.

תסקיר

6. לצורך הליך על-פי סעיף 4 [ב] רשאי בית-המשפט לצוות על פקיד סעד להכין תסקיר בכתב בכל דבר הקשור למתן צו הגנה, והוראות חוק הסעד [סדרי דין בענייני קטינים, חולי נפש ונעדרים], התשט"ו-1955, יחולו בשניונים המחויבים על הכנתו, אף אם התסקיר נתבקש ביחס למי שאינו כלול בחוק האמור.

הפרת צו

7. [א] הוגשה בקשה לבית-המשפט בשל הפרת צו הגנה או נעצר אדם כאמור בסעיף קטן [ב], ידון בית-המשפט בבקשה על-פי פקודת בידון בית-המשפט.

[ב] הוגשה תלונה במשטרה על הפרת צו הגנה הכולל איסור לפי סעיף 2 [א] 1], רשאי שוטר לעצור את המפר. על מעצרו יחולו הוראות סעיף 16 [ב] לפקודת סדר הדין הפלילי [מעצר וחיפוש] [נוסח חדש], התשכ"ט-1969.

[ג] לא תהיה זו הגנה טובה למי שהפר צו הגנה שבני משפחתו לא עמדו על קיומו או על הפעלת הוראות החוק בשל הפרתו.

דיני ראיות

8. בהליך על-פי חוק זה לא יחולו הוראות סעיפים 3 ו-4 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971.

דרכי המצאה

9. כתבי בית-דין וצווים על-פי חוק זה יומצאו על-ידי פקיד בית-המשפט או על-ידי מי שהוסמך בכתב בידי בית-המשפט או על-ידי מנהל בתי-המשפט. ואולם, לא יוסמך לכך בן משפחתו של צד בהליך או כל אדם מטעמו, למעט עורך דינו אם זה הסכים לכך.

סמכות

10. בהליך על-פי חוק זה לא תישמע טענה, כי בית-המשפט מנוע מלדון או מלתת סעד בעניין מחמת שהוא מתברר בהליך אחר או מחמת שבן משפחה התנה את זכותו על-פי חוק זה או מחמת סיבה אחרת.

הוצאות ופיצויים בפניית סרק

11. דחה בית-המשפט בקשה למתן צו הגנה וקבע כי היא קנטרנית, רשאי הוא להטיל על מי שביקש צו הגנה את אלה או חלק מהם:

[1] הוצאות לטובת המדינה ולצד שנפגע בשיעור שימצא לנכון, [2] פיצוי נאות למי שנפגע מהגשת הבקשה.

שמירת דינים

12. הוראות חוק זה באות להוסיף על הוראות כל דין ולא לגרוע מהן.

ביצוע ותקנות

13. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.

תיקון חוק הנוער [טיפול והשגחה]

14. בחוק הנוער [טיפול והשגחה], התש"ך-1960, אחרי סעיף 3 יבוא:

"צו הגנה 3א. בית-המשפט הדין בעניינו של קטין רשאי, אם ראה צורך בכך, לתת צו הגנה על-פי חוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991."

4. עבירות כלפי קטינים ונכים (מתוך: חוק העונשין, תשל"ז-1977)

נטישת ילד

361. הנוטש או משאיר שלא כדין ילד שלא מלאו לו שנתיים, ובכך מסכן את חיי הילד או פוגע או עלול לפגוע פגיעה מתמדת בבריאותו דינו - מאסר חמש שנים.

הזנחת ילדים ומושגחים אחרים

362. הורו של ילד שלא מלאו לו ארבע-עשרה שנים או של מי שאינו מסוגל לדאוג לצורכי חייו (בסעיף זה ובסעיף הבא - מושגחים), וכל המחויב על-פי דין או הסכם לדאוג לצורכי חייו של מושגח הנתון להשגחתו, והוא אינו מספק מזון, לבוש, צורכי לינה וצורכי חיים חיוניים אחרים במידה הדרושה לשמירת שלומו ובריאותו דינו - מאסר שלוש שנים, זולת אם הוכיח שנקט אמצעים סבירים לפי הנסיבות להשגת הדרוש כדי לספק את הצרכים ואין בידו לספקם.

נטישת מושגחים

363. הורו של מושגח או המחויב על-פי דין או הסכם לדאוג לצורכי חייו של מושגח, שסירב לקבל את המושגח מידי מי שאינו מחויב לדאוג לצורכי חייו, או שהשאיר אותו בידי אדם שלא הסכים לדאוג לצורכי חייו דינו - מאסר שישה חודשים. נטש את המושגח דינו - מאסר שלוש שנים.

מסירת קטין להחזקה בתמורה

364. המציע או הנותן תמורה בעד הרשות להחזיק בקטין שלא מלאו לו ארבע-עשרה שנים, והמבקש או מקבל תמורה בעד מתן רשות להחזיק בקטין כאמור דינו - מאסר שלוש שנים, ואין נפקא מינה אם הייתה התמורה בכסף או בשווה כסף.

מסירת קטין להחזקה בתמורה

365. [א] הורה או אפוטרופוס של קטין שלא מלאו לו ארבע-עשרה שנים המוסר או מרשה למסור את הקטין למי שאינו הורו או אפוטרופוסו, ויש במסירה משום התנערות מחובותיו או מזכויותיו כלפי הקטין דינו - מאסר שנתיים.

תיקון חוק סדר הדין הפלילי

15. בחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), התשמ"ב-1982, בסעיף 44 בסופו יבוא "כן רשאי בית-המשפט לתת צו הגנה כאמור בחוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991".

תחילה

16. תחילתו של חוק זה תשעים ימים מיום פרסומו.

5. חסרי ישע - חובת דיווח

הגדרות

368א. בסימן זה -

"אחראי על קטין או חסר ישע" - כל אחד מאלה:

- [1] הורה או מי שעליו האחריות לצורכי מחייתו, לבריאותו, לחינוכו או לשלומו של קטין או של חסר ישע - מכוח דין, החלטה שיפוטית, חוזה מפורש או מכללא, או מי שעליו האחריות כאמור לקטין או לחסר ישע מחמת מעשה כשר או אסור שלו;
- [2] בן משפחה של קטין או של חסר ישע שמלאו לו שמונה-עשרה שנים ואיננו חסר ישע, והוא אחד מאלה: בן זוגו של הורו, סבו או סבתו, צאצאו, אחיו או אחותו, גיסו או גיסתו, דודו או דודתו;
- [3] מי שהקטין או חסר הישע מתגורר עימו או נמצא עימו דרך קבע, ומלאו לו שמונה-עשרה שנים, ובלבד שקיימים ביניהם יחסי תלות או מרות.
- "חסר ישע" - מי שמחמת גילו, מחלתו או מוגבלותו הגופנית או הנפשית, ליקויו השכלי או מכל סיבה אחרת אינו יכול לדאוג לצורכי מחייתו, לבריאותו או לשלומו. "מעשה" - לרבות מחדל.
- "פקיד סעד" - מי שמונה לכך לפי חוק.
- "קטין" - בהגדרתו בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962.

תקיפת קטין או חסר ישע

- 368ב. [א] התוקף קטין או חסר ישע וגורם לו חבלה של ממש דינו - מאסר חמש שנים. היה התוקף אחראי על הקטין או על חסר הישע דינו - מאסר שבע שנים.
- [ב] נעברה עבירה לפי סעיף קטן [א] ונגרמה לקטין או לחסר הישע חבלה חמורה, דינו של התוקף - מאסר שבע שנים, ואם היה התוקף אחראי על הקטין או חסר הישע דינו - מאסר תשע שנים.
- [ג] לעניין סעיף זה "חבלה" - בין גופנית בין נפשית.

- [ב] תהיה זאת הגנה טובה באישום לפי סעיף זה אם הוכחה אחת מאפשרויות אלה:
- [1] מסירת הקטין הייתה למטרת אימוץ לפי חוק אימוץ ילדים, תש"ך-1960;
- [2] מסירת הקטין הייתה לזמן קצוב ובהסכמתו של פקיד סעד כמשמעותו בחוק שירותי הסעד, תשי"ח-1958;
- [3] מסירת הקטין הייתה להורה הורו, לדודו, לדודתו, לאחיו או לאחותו והייתה לטובת הקטין.

גניבת קטין

367. המוציא או המעכב במרמה, בנוח או בפיתויים קטין שלא מלאו לו ארבע-עשרה שנים, או מקבלו או מסתירו ביודעין שהוא הוצא או עוכב כאמור, הכול בכוונה לשלול את החזקת הקטין מהורו, מאפוטרופסו או ממי שחייב לפי הדין לטפל בו או להשגיח עליו ולקחת אותה לעצמו או לאחר דינו - מאסר שבע שנים. והוא, אם לא הוכיח שיש לו תביעה בתום לב לזכות ההחזקה כאמור.

המרת דתו של קטין

368. [א] העורך טקס המרת דתו של קטין או עושה פעולה אחרת המביאה לידי המרת דתו של קטין בניגוד להוראות סעיף 13 [א] לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962 דינו - מאסר שישה חודשים.
- [ב] המשדל קטין בפנייה ישירה אליו להמיר דתו דינו - מאסר שישה חודשים.

התעללות בקטין או בחסר ישע

368ג. העושה בקטין או בחסר ישע מעשה התעללות גופנית, נפשית או מינית דינו - מאסר שבע שנים. היה העושה אחראי על קטין או על חסר ישע דינו - מאסר תשע שנים.

חובת דיווח (תיקון לחוק תש"ס)

א. היה לאדם יסוד סביר לחשוב, כי זה מקרוב נעברה עבירה בקטין או בחסר ישע בידי האחראי עליו, חובה על האדם לדווח על כך בהקדם האפשרי לפקיד סעד או למשטרה. העובר על הוראה זו דינו - מאסר שלוש חודשים.

ב. רופא, אחות, עובד חינוך, עובד סוציאלי, עובד שירותי רווחה, שוטר, פסיכולוג, קרימינולוג או עוסק במקצוע פרה-רפואי, וכן מנהל או איש צוות במעון או במוסד שבו נמצא קטין או חסר ישע - שעקב עיסוקם במקצועם או בתפקידם היה להם יסוד סביר לחשוב כי נעברה עבירה בקטין או בחסר ישע בידי אחראי עליו - חובה עליהם לדווח על כך בהקדם האפשרי לפקיד סעד או למשטרה. העובר על הוראה זו דינו - מאסר שישה חודשים.

ג. היה לאחראי על קטין או על חסר ישע יסוד סביר לחשוב, כי אחראי אחר על קטין או על חסר ישע עבר בו עבירה, חובה עליו לדווח על כך בהקדם האפשרי לפקיד סעד או למשטרה. העובר על הוראה זו דינו - מאסר שישה חודשים.

ד. נעברה בקטין או בחסר ישע הנמצא במעון, במוסד או במסגרת חינוכית או טיפולית אחרת, עבירת מין לפי סעיפים 345 עד 348, או עבירה של גרימת חבלה חמורה לפי סעיף 368ב(ב) או עבירת התעללות לפי סעיף 368ג, חובה על מנהל או על איש צוות במקום כאמור לדווח על כך בהקדם האפשרי לפקיד סעד או למשטרה. העובר על הוראה זו דינו - מאסר שישה חודשים.

ה. חובת דיווח לפי סעיף זה לא תחול על קטין.

ו. פקיד סעד שקיבל דיווח לפי סעיף זה יעבירו למשטרה בצירוף המלצתו לפעול או להימנע מלפעול בקשר לדיווח, אלא אם כן קיבל אישור שלא להעביר את הדיווח למשטרה מאת אחת הוועדות שהקים שר המשפטים לעניין זה. חברי ועדה כאמור יהיו נציג פרקליט מחוז והוא יהיה היושב ראש, קצין משטרה בדרגת רב פקד ומעלה ופקיד סעד מחוזי.

ז. הגיע למשטרה מידע לפי סעיף זה, תעביר אותו לפקיד סעד ולא תפעל לפני שתיוועץ בפקיד הסעד, אלא אם כן נדרשת פעולה מידית שאינה סובלת דיחוי. אין בפעולה מידית כאמור כדי לשלול את חובת העברת המידע לפקיד סעד וההתייעצות עימו לאחר מכן.

ח. סעיף זה, למעט בסעיף קטן ד "עבירה" - עבירות זנות לפי סעיפים 199א, 201, 202, 203, 203ב, 203ג ו-205א, עבירה של פרסום ושל הצגת תועבה לפי סעיף 214 ב, עבירה של סיכון החיים והבריאות לפי סעיף 337, עבירת מין לפי סעיפים 345 עד 348 ו-351, עבירה של נטישה או של הזנחה לפי סעיפים 361 ו-362, ועבירה של תקיפה או של התעללות לפי סעיפים 368 ב ו-368ג.

תיקון חדש לחוק העונשין - "חובת הדיווח", תשס"ז-2007

[מתוך אתר שפ"י - השירות הפסיכולוגי ייעוצי]

מובא בזאת לידיעת עובדי מערכת החינוך חקיקת תיקון לחוק העונשין המוסיפה חובת דיווח לכל אדם, לאחראי על הקטין ולאנשי מקצוע לרבות אנשי חינוך.

מדובר בהוספת חובת דיווח לפקיד הסעד או למשטרה, במקרים שבהם בן משפחה (אח, אחות, דוד או דודה) שטרם מלאו לו שמונה-עשרה שנה, עובר אחת מעבירות המין הבאות:

- אינוס
- בעילה אסורה בהסכמה
- מעשה סדום
- מעשה מגונה
- עבירת מין במשפחה

החידוש בחוק הוא בכך, שהוא מוסיף חובת דיווח על עבירות שבוצעו על-ידי קטינים במשפחותיהם, כאשר עד עתה חובת הדיווח הייתה על עבירות שבוצעו על-ידי האחראי על הקטין או על עבירות שבוצעו במסגרות חינוך.

בנוסף לחובת הדיווח יש לפעול על-פי ההנחיות המופיעות בחוזר מנכ"ל "מניעת התעללות בקטינים ובחסרי ישע", חוזר מיוחד א' משנת תשנ"ז-1997.

6. חוק גיל הנישואין, תש"י-1950

פירושים

"עובד סוציאלי לפי חוק גיל הנישואין" - עובד סוציאלי שמונה בידי שר הרווחה והשירותים החברתיים לעניין חוק זה;

"קטין" - כמשמעותו בסעיף 3 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962.

עבירות

2. אדם שעשה אחת מפעולות אלה -

[א] נשא קטינה או נשאה קטין;

[ב] ערך נישואין או סיעע בכל תפקיד שהוא בעריכת נישואין או בקשר לעריכת נישואין של קטינה או של קטין;

[ג] השיא קטינה או קטין שהם ביתו או בנו שהם נתונים לאפוטרופסותו דינו - מאסר שנתיים או קנס כאמור בסעיף 61[א]3 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

עילת תביעה להתרת קשר נישואין

[א] נערכו נישואין בניגוד לסעיף 2, והם תופסים לפי החוק החל על ענייני המעמד האישי של הצדדים - תשמש העובדה שהנישואין נערכו בניגוד לסעיף 2 עילת תביעה להתרתם בדרך של גט או בדרך של פירוק קשר הנישואין או בדרך אחרת, הכול לפי הוראות החוק החל על ענייני המעמד האישי של הצדדים.

[ב] תביעה להתרת קשר נישואין על יסוד העילה האמורה בסעיף קטן [א] יכולה להיות מוגשת על-ידי מי שנישאה בהיותה קטינה או מי שנישא בהיותו קטין, או על-ידי אחד מהוריהם או מאפוטרופסיהם, או על-ידי עובד סוציאלי לפי חוק גיל הנישואין.

[ג] הוגשה, שלא על-ידי עובד סוציאלי לפי חוק הנישואין, תביעה להתרת קשר נישואין על יסוד העילה האמורה בסעיף קטן [א], ובשעת הגשת התביעה לא מלאו לאישה שמונה-עשרה שנים תמימות, והעובד הסוציאלי לפי חוק הנישואין סבור שהדין בתביעה יש בו עניין לכלל - רשאי הוא להופיע בדיון ולהשמיע בו את טענותיו.

[ד] אין נזקקים לתביעה להתרת קשר נישואין על יסוד העילה האמורה בסעיף קטן [א], אלא אם:

[1] הוגשה התביעה על-ידי מי שנישאה בהיותה קטינה או מי שנישא בהיותו קטין לפני שמלאו להם תשע-עשרה שנים תמימות; או

[2] הוגשה התביעה על-ידי אחד מהוריהם או מאפוטרופסיהם של מי שנישאה בהיותה קטינה או מי שנישא בהיותו קטין, או על-ידי עובד סוציאלי לפי חוק גיל הנישואין, לפני שמלאו להם שמונה-עשרה שנים תמימות.

נסיבות מקלות

4. בקביעת עונשו של אדם שיצא חייב בדין על עבירה לפי פסקה [א] של סעיף 2, יביא בית-המשפט בחשבון כגורם להתקת העונש את העובדות הבאות:

[א] אותו אדם התיר את קשר הנישואין לפי דרישת האישה, בהתאם להוראות החוק החל על ענייני המעמד האישי של הצדדים;

[ב] אותו אדם קיים פסק דין להתרת קשר הנישואין שניתן מאת בית-משפט או מאת בית-דין מוסמך.

היתר נישואי נערה

[א] על-אף האמור בחוק זה, רשאי בית-המשפט לענייני משפחה לתת היתר לנישואי קטין או קטינה אם מלאו להם שש-עשרה שנים, ולדעת בית-המשפט קיימות נסיבות מיוחדות הקשורות לטובת הקטין או הקטינה, לפי העניין, המצדיקות מתן היתר זה. בית-המשפט לענייני משפחה יכריע בבקשה למתן היתר לאחר ששמע את הקטין או הקטינה, לפי העניין.

[ב] לא יכריע בית-המשפט לענייני משפחה בבקשה להיתר נישואין של קטין או של קטינה שמלאו להם שש-עשרה שנים אך טרם מלאו להם שבע-עשרה שנים, אלא לאחר שקיבל תסקיר מאת עובד סוציאלי לפי חוק גיל הנישואין.

בקשה להיתר נישואין

5א. בקשה להיתר נישואין לפי סעיף 5 תוגש על-ידי הקטינה או הקטין או על-ידי אחד מהוריהם או אפוטרופסיהם או על-ידי מי שמבקש להינשא להם.

נישואין לפי היתר

5ב. סעיף 2 לא יחול על נישואין שנערכו בהיתר לפי סעיף 5.

7. הפסקת היריון (מתוך: חוק העונשין, תשל"ז-1977)

הגדרות

312. בסימן זה -

"מוסד רפואי מוכר" - מוסד או מרפאה ששר הבריאות הכיר בהם כמוסד רפואי לעניין סימן זה, והודעה על כך פורסמה ברשומות;

"רופא נשים" - רופא מוסמך שהוא בעל תואר מומחה ביילוד ובגינקולוגיה שניתן לו על-פי פקודת הרופאים (נוסח חדש), תשל"ז-1976 (להלן בסימן זה - הפקודה), או רופא מוסמך המתמחה לשם קבלת אותו תואר במוסד רפואי מוכר בפיקוחו של רופא בעל התואר האמור.

איסור הפסקת היריון

313. מי שהפסיק ביודעין הריונה של אישה, בין בטיפול רפואי ובין בדרך אחרת דינו - מאסר חמש שנים או קנס חמישים אלף לירות.

הפסקת היריון באישור

314. לא יישא רופא נשים באחריות פלילית בשל הפסקת הריונה של אישה אם נתקיימו כל אלה:

- (1) הפסקת היריון נעשתה במוסד רפואי מוכר;
- (2) ניתן מראש אישור בהתאם לסעיף 316.

ועדה

315. אישור לעניין סעיף 314 יהיה מאת ועדה של שלושה. את חבריה יקבע - במוסד רפואי מוכר שהוא בית-חולים רשום כאמור בסעיף 25 לפקודת בריאות העם, 1940 - מנהל המוסד, ובמוסד רפואי מוכר אחר - שר הבריאות או מי שהוא הסמיך לכך. וזה הרכב הוועדה:

- (1) רופא מוסמך שהוא בעל תואר מומחה על-פי הפקודה ביילוד ובגינקולוגיה;
- (2) רופא מוסמך נוסף שעיסוקו הוא באחד המקצועות הבאים: יילוד וגינקולוגיה, רפואה פנימית, פסיכיאטריה, רפואת משפחה ובריאות הציבור;

(3) אדם הרשום כעובד סוציאלי על-פי חוק שירותי הסעד, תשי"ח-1958. אחד מחברי הוועדה לפחות יהיה אישה.

אישור

316. (א) הוועדה רשאית, לאחר שנתקבלה הסכמתה המודעת של האישה, לתת אישור להפסקת ההיריון אם ראתה שיש הצדקה לכך מחמת אחד מאלה:

- (1) האישה היא למטה מגיל הנישואין או מלאו לה ארבעים שנה;
- (2) ההיריון נובע מיחסים אסורים לפי החוק הפלילי או מיחסי עריות או שהוא שלא מנישואין;
- (3) הוולד עלול להיות בעל מום גופני או נפשי;
- (4) המשך ההיריון עלול לסכן את חיי האישה או לגרום לאישה נזק גופני או נפשי;

(ב) לעניין סעיף זה, "הסכמה מודעת" של אישה להפסקת הריונה - הסכמתה בכתב לאחר שהוסברו לה הסיכונים הגופניים והנפשיים הכרוכים בהפסקת ההיריון. לעניין זה הסכמתה של קטינה אינה טעונה אישור נציגה.

(ג) לא תסרב הוועדה לתת אישור בטרם נתנה לאישה הזדמנות להופיע בפניה ולמסור לוועדה את נימוקה.

(ד) האישור יהיה בכתב ויפרש את הסיבה המצדיקה את הפסקת ההיריון.

הפסקת היריון במקרים מיוחדים

317. לא יישא רופא מוסמך באחריות פלילית בשל הפסקת הריונה של אישה אם התקיים אחד מאלה, ובלבד שניתנה על כך למנהל הכללי של משרד הבריאות הודעה מנומקת בכתב תוך חמישה ימים לאחר המעשה:

- (1) היה צורך להפסיק את ההיריון מיד לשם הצלת חייה של האישה או כדי למנוע ממנה נזק חמור שאין לתקנו;
- (2) הפסקת ההיריון הייתה תוך טיפול רפואי אחר בגופה של האישה ודבר ההיריון לא היה ידוע לרופא קודם לכן והפסקתו הייתה דרושה לאותו טיפול רפואי.

8. קווים מנחים לעובדי קידום נוער

1. חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות קובע את כשרותו המשפטית של הקטין לרבות כשרותו המשפטית לבצע פעולות מסוימות. עוד מבקש החוק להגן על טובתו של הקטין ועל זכויותיו הקבועות בחוק. החוק יוצר אבחנה ברורה וחד-משמעית בין קטין לבין בגיר על-פי סעיף 3: "אדם שלא מלאו לו שמונה-עשרה שנה הוא קטין. אדם שמלאו לו שמונה-עשרה שנה הוא בגיר".

החוק קובע את חובותיהם וזכויותיהם של אפוטרופסיו של הקטין, לרבות מגבלות על ההורים בכל הנוגע לענייני הקטין והרכוש השייך לו. מגבלות אלו נועדו למנוע פגיעה בזכויות הקטין, גם אם הן נעשו על-ידי ההורים בתום לב.

החוק קובע, כי ההורים הם האפוטרופסים הטבעיים של הקטין. אם אין לקטין הורים או שהוריו אינם יכולים למלא תפקיד זה כגון: הורים חולי נפש, לוקים בפיגור שכלי וכיו"ב, ניתן לפנות לבית-המשפט בבקשה למנות לקטין אפוטרופוס אחר שיחויב לדאוג לחינוכו, לרווחתו ולענייניו הכספיים.

עם זאת, החוק מגביל את סמכויותיו של האפוטרופוס, ומפרט פעולות שאותן הוא רשאי לבצע רק בתנאי שאושרו על-ידי בית-המשפט קודם לכן. למשל: העברה, שיעבוד, חלוקה או חיסול של יחידה משקית בחקלאות, בתעשייה, במלאכה או במסחר או של דירה, השכרה שחוקי הגנת הדייר חלים עליה, נתינת ערבות ועוד (סעיף 47 לחוק).

בפועל, עובד קידום נוער שמטפל בנער שנעל-פי התרשמותו הוא זקוק לאפוטרופוס, יפנה לפקיד הסעד לסדרי דין ברשות המקומית בבקשה שיטפל במינוי האפוטרופוס בהתאם למפורט בחוק.

2. חוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960, הוא כלי מרכזי בעבודה עם נוער. ייחודו - ביכולתו לאפשר לעובדי קידום נוער לטפל בנערים במקרים שבהם הם נמצאים בסכנה - פיזית ו/או נפשית - מוחשית או פוטנציאלית, כשאין אפשרות לטפל בהם בהסכמה. החוק יכול לעזור לטיפול בנער בתנאי שקיימת תכנית טיפול ישימה שהוערכה כמתאימה לנער.

נער שמוכר לעובד נוער ומתנגד לתכנית טיפול של העובד, ו/או הוריו מחבלים בטיפול והוא עונה על אחד הקריטריונים בהגדרת החוק ל"קטין נזקק", יופנה על-ידי עובד

הסתייגות מטעמי מצפון או שיקול דעת רפואי

318. אין במתן אישור לפי סימן זה כדי לחייב רופא נשים להפסיק הריונה של אישה אם הדבר הוא בניגוד למצפוננו או לשיקול דעתו הרפואי.

אי-תחולה

319. סעיף 22 לא יחול על עבירה לפי סימן זה.

סייג לאחריות

320. אישה שבוצעה בה עבירה בניגוד לסימן זה לא תישא באחריות פלילית בקשר לעבירה זו.

ביצוע ותקנות

321. שר הבריאות ממונה על ביצוע סימן זה, והוא רשאי, בהתייעצות עם שר המשפטים ועם ועדת השירותים הציבוריים של הכנסת, להתקין תקנות לביצועו ובין השאר בעניינים אלה:

[1] תנאים לאישור מוסד רפואי כמוסד מוכר, הנוהל למתן אישור כזה, תקופת תוקפו, חידושו וביטולו;

[2] ונוהל למתן אישורים לפי סעיף 316.

הנוער לפקיד סעד לחוק הנוער (טיפול והשגחה) לצורך הפעלת טיפול סמכותי בסיוע החוק.

עובד נוער שאיתר נער שנמצא בסיכון מידי, יפנה ללא דיחוי לפקיד הסעד לחוק הנוער (טיפול והשגחה) ברשות המקומית בכל שעה משעות היום והלילה. פקידי הסעד מקיימים כוננות ויענו לפנייה.

3. חוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991, הוא כלי חשוב ומרכזי בטיפול בקטינים. ייחודו של חוק זה הוא ביכולתו ליתן צו הגנה. אחת האפשרויות שאותן יכול לכלול צו ההגנה היא להרחיק מהבית את האדם האלים בבית, ובמקרים רבים לעזור לנער להישאר בתוך הבית. בני משפחה לעניין החוק מוגדרים באחת מן האפשרויות הבאות:

א. אנשים הקשורים בקשרי דם כמו: הוריו של הנער, אחיו ואחיותיו, סבו וסבתו, דודו ודודתו.

ס. אנשים הקשורים בקשרי נישואין כמו: אביו החורג של הנער, הורים מאמצים, ידוע בציבור של האם או ידועה בציבור של האב.

ג. כל מי שבעבר היו קשורים בקשרי משפחה שהוזכרו קודם כגון: גרוש של האם.

במקרים שבהם הייתה פגיעה גופנית או פגיעה מינית בפועל בנער ואם קיים איום בפגיעה, כשהתנהגותו של התוקפן נותנת בסיס סביר להניח שהוא אכן מהווה סכנה גופנית ממשית לנער או שהוא עלול לבצע בו עבירת מין, החוק דורש הגשת צו הגנה תוך שעות אחדות או לכל היותר כמה ימים מזמן הפגיעה.

עובד נוער שבידו מידע על בן משפחה המתעלל בנער שאיתו הוא נמצא בקשר, חייב ליידע את פקיד הסעד במחלקת הרווחה, כדי שזה יפנה לבית-המשפט בבקשה להוציא צו הגנה שירחיק את האדם המתעלל מדירת המשפחה. החוק מאפשר גם לנער לגשת בעצמו לבית-המשפט ולהגיש באופן ישיר בקשה לצו הגנה.

4. חסרי ישע חובת דיווח (בהתאם לחוק העונשין), מפרט את חובות ההורים כלפי ילדיהם, וקובע כללי ענישה להורים או לאחראים אחרים על הקטין שלא מילאו את חובתם ו/או פגעו בקטין. החוק מגדיר "חסר ישע" כמי שאינו יכול לדאוג לצורכי מחייתו, לבריאותו ולשלומו עקב גיל, מחלה או מוגבלות.

החוק מחייב עובדי קידום נוער לדווח בהקדם לפקיד סעד או למשטרה על כל מקרה שבו יש להם יסוד סביר לחשוב, כי נעשתה פגיעה בקטין על-ידי הוריו או על-ידי אדם אחר. על-פי החוק, עובד קידום נוער שידע על פגיעה כזו ולא דיווח עליה - דינו מאסר שישה חודשים.

5. חוק גיל הנישואין, התש"י-1950, מראה, שהמחוקק קבע את גיל שבע-עשרה כגיל המינימלי לנישואי נער או נערה. עם זאת, מאפשר החוק נישואין בגיל צעיר יותר בהיתר מיוחד של בית-המשפט ובנסיבות מיוחדות המצוינות בחוק ובפסיקה. לצורך שקילת ההיתר מבקש בית-המשפט תסקיר מפקיד סעד לסדרי דין. לתשומת לב! היריון של נערה אינו צריך להוות עילה למתן המלצה לנישואין.

ייתכן, שעובד קידום נוער שמטפל בנערה המבקשת להינשא יתבקש למסור מידע לפקיד הסעד על בשלותה ועל יכולתה להתמודד ולתפקד במסגרת נישואין. אפשרות אחרת היא, שנער שנמצא בקשר עם עובד נוער מבקש לשאת קטינה מתחת לגיל שבע-עשרה, ופקיד הסעד פונה אליו לצורך התייעצות או כדי לקבל חוות דעת על הנער ועל מוכנותו לחיי משפחה. השיקולים האמורים להנחות את עובד קידום הנוער במתן חוות הדעת הם:

א. הבשלות הנפשית של הנער ו/או של הנערה.

ב. יכולתו של הנער לתפקד כבוגר אחראי וכראש משפחה.

ג. אבחון מערכת היחסים בין בני הזוג כבעלי פוטנציאל לקיים חיי משפחה תקינים ויציבים.

6. חוק העונשין, התשל"ז-1977 - הפסקת היריון

אישור הפסקת היריון - המחוקק קבע קריטריונים שעל-פיהם מחליטות ועדות מיוחדות הממונות לשם כך ופועלות במוסדות רפואיים מוכרים. בין הקריטריונים הבולטים להפסקת היריון:

א. "האישה היא למטה מגיל הנישואין" (חוק העונשין, סעיף 316 [א] [1] - כלומר, היא מתחת לגיל שבע-עשרה).

ב. "המשך ההיריון עלול לסכן את חיי האישה או לגרום לאישה נזק גופני או נפשי" (חוק העונשין, סעיף 316 [א] [4]) למשל: נערה מעל לגיל שבע-עשרה, שאינה בשלה ללדת ילד ולהיות אחראית לגידולו ולחינוכו.

פרק ד'

חוקים העוסקים בעבריינות נוער

1. חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), תשל"א-1971
2. חוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים), תשט"ו-1955
3. תקנות העמדת עבריינים במבחן (שירותי המבחן) תשי"ט-1959
4. פקודת המבחן (נוסח חדש), תשכ"ט-1969
5. חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, תשמ"א-1981
6. הימנעות מפתיחה ומסגירה של תיקים
7. פקודת הסמים המסוכנים (נוסח חדש), תשל"ג-1973
8. איסור מכירת משקאות משכרים לקטין (מתוך: חוק העונשין, תשל"ז-1977)
9. איסור אחזקת אגרופן או סכין שלא כדין (תיקון לחוק העונשין תשמ"א)
10. עבודת המשטרה עם הנוער
11. הסנגוריה הציבורית - מידע לנאשם הקטין ולבני משפחתו
12. קווים מנחים לעובדי קידום נוער

נערה הנמצאת בקשר עם עובד נוער והיא הרה יכולה לפנות לוועדה לאישור הפסקת היריון ולעבור הפלה גם ללא אישור הוריה. על-פי החוק, אין צורך באישור הורים כדי לבצע הפלה.

במקרה כזה מומלץ להפנות את הנערה לעובדת סוציאלית המטפלת בנערות במצוקה במחלקת הרווחה שברשות המקומית לצורך ליווי הנערה בתהליך הפסקת ההיריון ועזרה במימון כספי.

1. חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), תשל"א-1971

פרק א' - פרשנות

1. הגדרות

בחוק זה -

- "בית-משפט לנוער" - בית-משפט שלום או בית-משפט מחוזי כשיושב בהם שופט נוער;
- "שופט נוער" - שופט שהוטל עליו התפקיד של שופט נוער כאמור בסעיף 2;
- "קטין" - מי שטרם מלאו לו שמונה-עשרה שנים, ולעניין חשוד ונאשם לרבות בגיר שביום הגשת כתב האישום נגדו לא מלאו לו שמונה-עשרה שנה;
- "הורה" - לרבות הורה חורג, מאמץ ואפוטרופוס;
- "מעון" - מקום המשמש למגורים או למשמורת של קטינים מחוץ למשפחתם, שהממונה על המעונות הפנה אליו קטין לאחר שבית-משפט לנוער ציווה לפי חוק זה על החזקתו במעון;
- "מעון נעול" - מקום המשמש למגורים או למשמורת של קטינים מחוץ למשפחתם, חופש המוחזקים בו מוגבל ושר הסעד הכריז כי הוא מעון נעול לעניין חוק זה;
- "הממונה על המעונות" - מי שמונה לפי הוראות סעיף 43א;
- "קצין מבחן" - מי שנתמנה כך לפי פקודת המבחן;
- "קצין מעקב" - מי ששר הרווחה והשירותים החברתיים מינהו לביצוע טיפול עוקב לפי הוראות פרק ד';
- "חוק הגנת ילדים" - חוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים), התשט"ו-1955;
- "חוקר נוער" - שוטר, שהמפקח הכללי של משטרת ישראל או מי שהוא הסמיך לעניין זה הסמיך לחקור נוער; לא יוסמך שוטר כחוקר נוער אלא לאחר שקיבל הכשרה לצורך כך, כפי שיקבע המפקח הכללי של משטרת ישראל;

* הגדרה זו הוספה בתיקון מס' 21 וגם בתיקון מס' 31.

"עובד סוציאלי שמונה לפי חוק" - עובד סוציאלי שמונה לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960, או לפי חוק הסעד (טיפול במפגרים), התשכ"ט-1969, לפי העניין;
 "חוק בתי-המשפט" - חוק בתי-המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984;
 "חוק חקירת חשודים" - חוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים), התשס"ב-2002;
 "חוק המעצרים" - חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996;
 "חוק הנוער (טיפול והשגחה)" - חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960;
 "חוק הסנגוריה הציבורית" - חוק הסנגוריה הציבורית, התשנ"ו-1995;
 "חוק העונשין" - חוק העונשין, התשל"ז-1977;
 "חקירה" - תשאל או גביית הודעה בקשר לעבירה בידי שוטר למעט אחד מאלה:

[1] חקירה שהתנהלה מחוץ לתחנת משטרה בעבירות כאמור בסעיף 239 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, ששר המשפטים קבע לגביהן בתקנות סדרי אישום והמצאת מסמכים בסטייה מהוראות אותו חוק, או בעבירות שנקבעו כעבירות מינהליות לפי חוק העבירות המינהליות, התשמ"ו-1985;

[2] חקירה שהתנהלה מחוץ לתחנה כאמור בסעיף 3[א] לחוק חקירת חשודים; "פקודת בתי-הסוהר" - פקודת בתי-הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971;
 "פקודת המבחן" - פקודת המבחן [נוסח חדש], התשכ"ט-1969;

"קצין מוסמך", בתחנת משטרה - קצין הנוער בתחנת המשטרה, ובהיעדרו - הקצין הממונה על החקירות בתחנת המשטרה; ולעניין חקירה בעבירות לפי פקודת התעבורה - ראש מחלק תאונות דרכים במרחב ובהיעדרו קצין הבוחנים המחוזי, ובלבד שקיבלו הכשרה לצורך תפקידם לעניין חוק זה, כפי שיקבע המפקח הכללי של משטרת ישראל;

"קצין ממונה" - כהגדרתו בסעיף 25 לחוק המעצרים;

"תיעוד חזותי" ו"תיעוד קולי" - כהגדרתם בחוק חקירת חשודים.

א. [א] מימוש זכויות של קטין, הפעלת סמכויות ונקיטת הליכים כלפיו ייעשו תוך שמירה על כבודו של הקטין ומתן משקל ראוי לשיקולים לשיקומו, לטיפול בו, לשילובו בחברה ותקנת השבים, וכן בהתחשב בגילו ובמידת בגרותו.

[ב] חוק זה בא להוסיף על זכויות הנתונות לקטין לפי כל דין ולא לגרוע מהן.

ב. [א] נקבע על-פי הוראות כל דין, כי תינתן לאדם הזדמנות להביע את עמדתו או כי תידרש הסכמתו לעניין מתן החלטה בעניינו. זכאי קטין שתינתן לו הזדמנות להביע את עמדתו, רצונו ורגשותיו בעצמו ובדרך המותאמת לגילו, למידת בגרותו ולצרכיו (בחוק זה - הזדמנות להביע עמדה); לעמדתו של הקטין וכן לרצונו ולרגשותיו יינתן משקל ראוי בקבלת החלטה בעניינו בהתחשב בגילו ובמידת בגרותו.

[ב] לצורך מימוש זכותו של קטין להזדמנות להביע עמדה, יימסר לקטין מידע בשפה ובאופן המובנים לו, בהתחשב בגילו ובמידת בגרותו, אלא אם כן התקיים אחד מאלה:

[1] מסירת המידע לקטין אסורה לפי כל דין;

[2] מקבל ההחלטה בעניינו של הקטין שוכנע שמסירת המידע תגרום לו פגיעה ממשית.

ג. [א] על-אף הוראות סעיף קטן [א], רשאי מי שמקבל החלטה לפי חוק זה בעניינו של קטין, שלא לתת לקטין הזדמנות להביע עמדה לפני קבלת ההחלטה בעניינו, אם שוכנע מנימוקים מיוחדים שיירשמו, כי מתן ההזדמנות להביע עמדה יגרום לפגיעה ממשית בקטין.

[ד] לא ניתנה לקטין הזדמנות להביע עמדה לפני קבלת החלטה בעניינו כאמור בסעיף קטן [ג], תינתן לקטין ככל הניתן הזדמנות להביע את עמדתו לאחר קבלת החלטה, ובלבד שיישום ההחלטה עדיין לא החל או עדיין נמשך, וחדל מלהתקיים הטעם שמנע מתן הזדמנות לקטין להביע עמדה כאמור בסעיף קטן [ג].

[ה] התקבלה החלטה לפי חוק זה בעניינו של קטין בניגוד לעמדתו, יסביר מי שקיבל את ההחלטה או אדם מטעמו לקטין בשפה ובאופן המובנים לו בהתחשב בגילו ובמידת בגרותו, ככל הניתן, את הנימוקים להחלטתו, אלא אם כן התקיימו לגבי הנימוקים האמורים הוראות פסקאות [1] או [2] של סעיף קטן [ב].

[ו] על-אף הוראות סעיף זה, על החלטה של בית-משפט לפי חוק זה בעניינו של קטין יחולו הוראות סעיפים 17 ו-17ב.

א. ג. הליכים לפי חוק זה שמתנהלים בנוכחות הקטין יתנהלו בשפתו של הקטין או בשפה שהקטין מבין ודובר אותה, לרבות שפת סימנים או בתרגום לשפה כאמור.

עקרונות כלליים

1א. [א] מימוש זכויות של קטין, הפעלת סמכויות ונקיטת הליכים כלפיו ייעשו תוך שמירה על כבודו של הקטין ומתן משקל ראוי לשיקולים בדבר שיקומו, הטיפול בו, שילובו בחברה ותקנת השבים, וכן בהתחשב בגילו ובמידת בגרותו.
[ב] חוק זה בא להוסיף על זכויות הנתונות לקטין לפי כל דין, ולא לגרוע מהן.

1ב. [א] נקבע על-פי הוראות כל דין, כי תינתן לאדם הזדמנות להביע את עמדתו או כי תידרש הסכמתו לעניין מתן החלטה בעניינו, זכאי קטין שתינתן לו הזדמנות להביע את עמדתו, רצונו ורגשותיו בעצמו ובדרך המותאמת לגילו, למידת בגרותו ולצרכיו [בחוק זה - הזדמנות להביע עמדה]; לעמדתו של הקטין וכן לרצונו ולרגשותיו יינתן משקל ראוי בקבלת החלטה בעניינו בהתחשב בגילו ובמידת בגרותו.

[ב] לצורך מימוש זכותו של קטין להזדמנות להביע עמדה יימסר לקטין מידע בשפה ובאופן המובנים לו, בהתחשב בגילו ובמידת בגרותו, אלא אם כן התקיים אחד מאלה:

- [1] מסירת המידע לקטין אסורה לפי כל דין;
- [2] מקבל החלטה בעניינו של הקטין שוכנע שמסירת המידע תגרום לו פגיעה ממשית.

[ג] על-אף הוראות סעיף קטן [א], רשאי מי שמקבל החלטה לפי חוק זה בעניינו של קטין, שלא לתת לקטין הזדמנות להביע עמדה לפני קבלת החלטה בעניינו, אם שוכנע בנימוקים מיוחדים שיירשמו, כי מתן ההזדמנות להביע עמדה יגרום לפגיעה ממשית בקטין.

[ד] לא ניתנה לקטין הזדמנות להביע עמדה לפני קבלת החלטה בעניינו כאמור בסעיף קטן [ג], תינתן לקטין ככל הניתן הזדמנות להביע את עמדתו לאחר קבלת החלטה, ובלבד שיישום ההחלטה עדיין לא החל או עדיין נמשך, וחדל מלהתקיים הטעם שמנע מתן הזדמנות לקטין להביע עמדה כאמור בסעיף קטן [ג].

[ה] התקבלה החלטה לפי חוק זה בעניינו של קטין בניגוד לעמדתו, יסביר מי שקיבל את החלטה או אדם מטעמו לקטין בשפה ובאופן המובנים לו בהתחשב בגילו ובמידת בגרותו ככל הניתן, את הנימוקים להחלטתו, אלא אם כן התקיימו לגבי הנימוקים האמורים הוראות פסקאות [1] או [2] של סעיף קטן [ב].

[ו] על-אף הוראות סעיף זה, על החלטה של בית-משפט לפי חוק זה בעניינו של קטין יחולו הוראות סעיפים 17[א] ו-17[ב].

1ג. הליכים לפי חוק זה שמתקיימים בנוכחות הקטין, יתנהלו בשפתו של הקטין או בשפה שהקטין מבין ודובר אותה לרבות שפת סימנים או בתרגום לשפה כאמור.

2. [א] נשיא בית-המשפט העליון בהסכמת שר המשפטים יטיל על שופטים מבין שופטי בית-משפט מחוזי ושופטי בית-משפט שלום לשמש כשופטי נוער במשך התקופה שיקבע, ורשאי הוא להטיל על שופטים כאמור לדון במעצרים ובשחרורם של קטינים ובהליכים מקדמיים שלפני המשפט [בסעיף זה - הליכים אחרים הקשורים לנוער], ובלבד ששופטים כאמור יעברו הכשרה מיוחדת לשמש שופטי נוער או הכשרה מתאימה לשמש שופטי נוער לצורך דיון בהליכים אחרים הקשורים לנוער, לפי העניין.

[ב] נשיא בית-המשפט העליון רשאי למנות בהסכמת שר המשפטים שופט מבין שופטי נוער לנשיא בתי-המשפט לנוער לתקופה שיקבע.

[ג] שופט בית-משפט מחוזי שהתמנה לנשיא בתי-המשפט לנוער יהיה מוסמך לדון בעניינים שבסמכותו של בית-משפט שלום לנוער.

2. [א] נשיא בית המשפט העליון, בהסכמת שר המשפטים, יטיל על שופטים מבין שופטי בית משפט מחוזי ושופטי בית משפט שלום לשמש כשופטי נוער במשך התקופה שיקבע.

[ב] נשיא בית המשפט העליון רשאי למנות, בהסכמת שר המשפטים, שופט מבין שופטי נוער לשופט נוער ראשי לתקופה שיקבע.

[ג] שופט בית משפט מחוזי שהתמנה לנשיא בתי המשפט לנוער יהיה מוסמך לדון בעניינים שבסמכותו של בית משפט שלום לנוער.

פרק ב' - בית-משפט לנוער

2. [א] נשיא בית-המשפט העליון בהסכמת שר המשפטים יטיל על שופטים מבין שופטי בית-משפט מחוזי ושופטי בית-משפט שלום לשמש כשופטי נוער במשך

התקופה שיקבע. ורשאי הוא להטיל על שופטים כאמור לדון במעצרו ובשחרורו של קטינים ובהליכים מקדמיים שלפני המשפט (בסעיף זה - הליכים אחרים הקשורים לנוער), ובלבד ששופטים כאמור יעברו הכשרה מיוחדת לשמש שופטי נוער או הכשרה מתאימה לשמש שופטי נוער לצורך דיון בהליכים אחרים הקשורים לנוער, לפי העניין.

[ב] נשיא בית-המשפט העליון רשאי למנות בהסכמת שר המשפטים שופט מבין שופטי נוער לנשיא בתי-המשפט לנוער לתקופה שיקבע.

[ג] שופט בית-משפט מחוזי שהתמנה לנשיא בתי-המשפט לנוער יהיה מוסמך לדון בעניינים שבסמכותו של בית-משפט שלום לנוער.

3. שפיטת קטין

[א] בבית-משפט שלום ובבית-משפט מחוזי יהיה הדיון בעבירה שהואשם בה קטין, לרבות הדיון בערעור, לפני בית-משפט לנוער.

[ב] על-אף האמור בכל דין, רשאי שר המשפטים בצו להסמיך בית-משפט שלום לנוער לדון קטינים על פשעים לפי הסעיפים המפורטים בצו.

4. שפיטת קטין ובגיר יחד

[א] אין להעמיד לדיון קטין יחד עם אדם שאינו קטין אלא בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה.

[ב] הואשם קטין יחד עם אדם שאינו קטין, רשאי בית-משפט שאינו לנוער לאחר שמיעת בעלי הדיון לדון בעניין. החליט בית-המשפט לעשות כן, ינהג כלפי הקטין כאילו היה בית-משפט לנוער ויהיו לו הסמכויות של בית-המשפט לנוער לפי חוק זה. החליט בית-המשפט לא לדון בעניין, יצווה על הפרדת משפטו של הקטין ויעבירו לבית-משפט לנוער.

שפיטת בגיר בעבירה שביצע בהיותו קטין

5. [א] הדיון בבית-משפט שלום ובבית-משפט מחוזי, לרבות הדיון בערעור, בעניינו של נאשם שביום הגשת כתב האישום נגדו מלאו לו שמונה-עשרה שנים וטרם מלאו

לו תשע-עשרה שנים וביום ביצוע העבירה היה קטין, יהיה בפני בית-משפט לנוער, ואולם פסקאות [1], [4] ו-[5] שבסעיף 26 לא יחולו.

[ב] הדיון בעניינו של נאשם, שביום הגשת כתב האישום נגדו מלאו לו תשע-עשרה שנים וביום ביצוע העבירה היה קטין, יהיה בפני בית-משפט שאינו לנוער, ואולם, הוראות סעיפים 9, 21, 22, 24, 26 למעט פסקאות [1], [4] ו-[5] שבו ו-27 יחולו בשניונים המחויבים.

6. מצא בית משפט לנוער במהלך הדיון כי הנאשם אינו קטין והוראת סעיף 5א[א] אינו חלות עליו, רשאי הוא להמשיך ולדון בעניין כאילו לא היה בית משפט לנוער או להעבירו לבית משפט שאינו לנוער, והלה ידון בו כאילו הובא לפניו מלכתחילה ורשאי הוא לדון בו מן השלב שאליו הגיע בית המשפט לנוער.

6. בגיר שהובא לפני בית-משפט לנוער

מצא בית-משפט לנוער במהלך הדיון, כי הנאשם אינו קטין והוראת סעיף 5א[א] אינה חלה עליו, רשאי הוא להמשיך ולדון בעניין כאילו לא היה בית-משפט לנוער או להעבירו לבית-משפט שאינו לנוער, והלה ידון בו כאילו הובא לפניו מלכתחילה, ורשאי הוא לדון בו מן השלב שאליו הגיע בית-המשפט לנוער.

7. שמירת תוקפם של צווים ופסקי דין

צו סופי או פסק דין סופי של בית-משפט לא יהיה פסול מחמת זאת בלבד, שבגלל גיל הנאשם צריך היה להעמידו לדיון לפני בית-משפט אחר. אולם אם נגרם עיוות דין חמור כתוצאה מהעמדת נאשם לדיון לפני בית-משפט שאינו מתאים לגילו, רשאי נשיא בית-המשפט העליון להורות כי בית-המשפט שיקבע לכך יקיים משפט חוזר בעניין, והוראות סעיף 9[ב] עד [ד] לחוק בתי-המשפט, תשי"ז-1957, יחולו בשניונים המחויבים לפי העניין.

8. הפרדת קטינים

[א] בית-משפט לנוער יקיים ככל האפשר את דיוניו במקום שלא מתנהלים בו משפטים אחרים, או באותו מקום אך לא באותו זמן.

[ב] ככל האפשר לא יובאו נאשמים קטינים יחד עם נאשמים שאינם קטינים לבית-המשפט או ממנו ולא יוחזקו בו יחד.

בית-משפט לנוער ידון בדלתיים סגורות, אולם רשאי הוא להרשות לאדם או לסוגי

בני אדם לרבות לנפגע העבירה להיות נוכחים בשעת הדיון, כולו או מקצתו. לעניין זה "נפגע עבירה" - כהגדרתו בחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001.

פרק ב'1: חקירת עדים קטינים

9א. [א] בסעיף זה "בן משפחה" - הורה, הורה של הורה, אח, גיס, דוד, או צאצא של כל אחד מאלה.

[ב] קטין שיש לחקרו בעבירה שחוק הגנת ילדים לא חל על חקירתה, שאין הוא חשוד בביצועה, יוזמן לחקירה וייחקר בידיעת הורהו.

[ג] על-אף הוראת סעיף קטן [ב], מותר להזמין קטין לחקירה כאמור באותו סעיף קטן ומותר לחקרו אף בלא ידיעת ההורה אם מתקיים אחד מאלה:

[1] הקטין ביקש כי לא תימסר להורהו הודעה על חקירתו. הודעה על החקירה תימסר לעובד סוציאלי שמונה לפי חוק לכל המאוחר עם תום החקירה, והוא רשאי להורות על-אף בקשת הקטין, כי תימסר הודעה להורה אם סבר כי טובת הקטין מחייבת זאת;

[2] לדעת הקצין הממונה על חקירת העבירה, לאחר שהתייעץ עם חוקר הנוער, הזמנת הקטין בהודעה להורהו תעכב את חקירת העבירה בשל קושי להודיע להורה במאמץ סביר, ויש יסוד סביר להניח שהעיכוב יסכל את חקירת העבירה או יסכל מניעה של פשע. ואולם בכפוף להוראות סעיף זה, הודעה על החקירה תימסר לבגיר האחראי על הקטין באותה העת או לקרוב בגיר של הקטין, ככל הניתן בנסיבות העניין, וכן תימסר הודעה להורהו מוקדם ככל האפשר;

[3] לדעת הקצין הממונה על חקירת העבירה, לאחר שהתייעץ עם עובד סוציאלי שמונה לפי חוק, נכון לעשות כן על יסוד אחד מאלה:

[א] טעמים של טובת הקטין או טעמים של טובת החקירה שאין בהם פגיעה בטובת הקטין בשל היות החשוד בביצוע העבירה בן משפחתו של הקטין;

[ב] חשש לפגיעה בשלומה הגופני או הנפשי של הקטין.

[ד] חדל מלהתקיים הטעם שהצדיק חקירת קטין בלא ידיעת הורהו כאמור בסעיף

קטן [ג], יודיע הקצין הממונה על חקירת העבירה להורה על חקירת הקטין, אם אין מניעה אחרת להודיע עליה לפי סעיף זה.

[ה] הוראות סעיף זה יחולו גם על זימון קטין לתחנת המשטרה לפי סעיף 68[א] בחוק סדר הדין הפלילי [סמכויות אכיפה - מעצרים], התשנ"ו-1996.

[ו] הוראות פסקאות [1] ו-[3] של סעיף קטן [ג] הנוגעות לעובד סוציאלי שמונה לפי חוק יחולו רק לגבי חקירה בעבירה, המנויה בתוספת לחוק הגנת ילדים, של קטין שהוא נפגע העבירה. לעניין פסקה [1] האמורה, הסמכות הנתונה לעובד סוציאלי שמונה לפי חוק באותה פסקה תהיה נתונה לחוקר נוער.

9ב. [א] בסעיף זה "מקום שהות" - מקום שבו שוהה ילד לצורך חינוכי או טיפולי שאינו טיפול רפואי, לרבות בית-ספר, גן ילדים או קייטנה.

[ב] התקיים תנאי המצדיק חקירת קטין בעבירה שחוק הגנת ילדים לא חל על חקירתה ושאינו הוא חשוד בביצועה, בלא ידיעת הורהו כאמור בסעיף 9א רשאי חוקר נוער, בכפוף להוראת סעיף קטן [ג], להוציא את הקטין ממקום שהותו, אף בלא ידיעת ההורה לצורך החקירה, ובלבד שהקטין לא יוצא ממקום שהותו בניגוד לרצונו.

[ג] חוקר נוער לא יוציא קטין ממקום שהותו לפי הוראות סעיף זה, אלא אם כן סבר כי חקירת הקטין מחוץ למקום שהותו עדיפה בנסיבות העניין על חקירתו במקום שהותו ולאחר שעשה את כל אלה:

[1] הזדהה לפני מנהל מקום שהותו של הקטין או לפני האדם האחראי על ניהול המקום באותה עת, הודיע לו כי הוא עומד להוציא את הקטין מהמקום ומסר לו את פרטיו;

[2] התייעץ עם עובדי חינוך או טיפול במקום שהותו של הקטין המכירים את הקטין;

[3] הסביר לקטין בלשון המובנת לו בהתאם לגילו וליכולותיו את מטרת הוצאתו ממקום שהותו והצורך בביצועה.

[ד] הוציא חוקר נוער קטין ממקום שהותו כאמור בסעיף זה, ילווה הקטין ככל שהדבר אפשרי בנסיבות העניין במהלך שהותו מחוץ למקום גם בידי עובד חינוך או אדם אחר המוכר לו מאותו מקום [בסעיף זה - המלווה].

[4] הקטין והורה נתנו את הסכמתם לחקירה בשעות הלילה ובלבד שלא תתאפשר חקירתו של הקטין בשל הסכמתם כאמור אחרי השעה 00:00.

9. התעורר חשד במהלך חקירת קטין בעבירה שהוא אינו חשוד בביצועה, שהקטין היה מעורב בביצוע העבירה, יחולו עליו הוראות כל דין לעניין חקירת חשודים, וחקירתו לא תחודש אלא לאחר שקוימו לגבי הוראות סעיפים 9 עד 9ט.

פרק ג' - חקירת חשודים, מעצר, שחרור והליכים שלפני המשפט

19. [א] קטין החשוד בביצוע עבירה (בחוק זה - קטין חשוד) יוזמן לחקירה וייחקר בידיעת הורה, ואם לא ניתן לאתר את הורה הקטין במאמץ סביר - בידיעת קרוב משפחה בגיר או אדם בגיר אחר המוכר לקטין, ובלבד שנשמעה עמדת הקטין לעניין זהות אותו בגיר (בחוק זה - קרוב אחר), אלא אם כן אין אפשרות לאתר מי מהם במאמץ סביר בנסיבות העניין.

[ב] קטין חשוד השוהה במעון יוזמן לחקירה וייחקר בידיעת מנהל המעון וכן בידיעת הורה, ואם לא ניתן לאתר את הורה הקטין במאמץ סביר - בידיעת קרוב אחר, אלא אם כן אין אפשרות לאתר מי מהם במאמץ סביר בנסיבות העניין.

[ג] [1] הגיע קטין חשוד לתחנת המשטרה או הובא אליה כשאינו עצור, לפי הוראות סעיף 67[ב] לחוק המעצרים, או נעצר קטין חשוד, יודיע על כך הקצין הממונה בלא דיחוי ולאחר שיידע את הקטין, כי בכונתו לעשות כן להורה, ואם לא ניתן לאתר את הורה הקטין במאמץ סביר - לקרוב אחר, אלא אם כן אין אפשרות לאתר מי מהם במאמץ סביר בנסיבות העניין;

[2] על-אף הוראות פסקה [1], לא תימסר הודעה כאמור באותה הפסקה לעניין קטין שהגיע לתחנת המשטרה או שהובא אליה כשאינו עצור, אם הקטין הביע התנגדות בנימוק סביר למסירתה; היה הקטין עצור, יינתן לרצונו בעניין מסירת ההודעה משקל ראוי, בהתחשב בגילו ובמידת בגרותו, ובלבד שתמסר הודעה כאמור לקרוב אחר;

[3] החליט הקצין הממונה על מעצרו של קטין חשוד לפי הוראות סעיף 27 לחוק המעצרים, יודיע על כך גם לקצין מבחן.

[ה] מבלי לגרוע מהוראות כל דין, חוקר נוער שהוציא קטין ממקום שהותו כאמור בסעיף זה יחזיר את הקטין בתום החקירה לביתו, לאחר שהתייעץ עם הקצין הממונה על חקירת העבירה או למקום שממנו הוצא הקטין, או יוודא כי המלווה יחזיר את הקטין אל אותו המקום.

9. עוכב עד קטין במקום ונתבקש להילוות לשוטר אל תחנת המשטרה לפי סעיף 68[ב] לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, תימסר על כך בהקדם האפשרי הודעה להורה, ואם לא ניתן להודיע להורה כאמור - לאדם הקרוב לקטין, אלא אם כן סבר הממונה על תחנת המשטרה שאליה הובא הקטין כי הודעה כאמור עשויה לפגוע בשלום הקטין או אם ביקש זאת הקטין.

19. [א] בסעיף זה "שעות הלילה" -

- [1] לגבי קטין שטרם מלאו לו ארבע-עשרה שנים - השעות שבין 20:00 ל-7:00;
- [2] לגבי קטין שמלאו לו ארבע-עשרה שנים - השעות שבין 22:00 ל-7:00.

[ב] קטין לא ייחקר בשעות הלילה בתחנת המשטרה ולא תימשך חקירתו בתחנה בשעות כאמור, בעבירה שהוא אינו חשוד בביצועה.

[ג] על-אף האמור בסעיף קטן [ב], ניתן לחקור קטין בעבירה שהוא אינו חשוד בביצועה בשעות הלילה באחד מאלה:

- [1] הקטין הגיע מיוזמתו או לבקשתו לתחנת המשטרה בשעות כאמור כדי להגיש תלונה או למסור עדות על עבירה שבוצעה;
- [2] אם העבירה שהוא היה עד לביצועה נעברה בסמוך למועד החקירה, והוא נדרש להילוות לשוטר אל תחנת המשטרה לפי סעיף 68[ב] לחוק המעצרים;
- [3] הקצין הממונה על חקירת העבירה, לאחר שהתייעץ עם חוקר נוער, הורה בהחלטה מנומקת בכתב, כי קטין ייחקר בעבירה כאמור בשעות הלילה, אם שוכנע כי דחיית החקירה עלולה להביא לאחד מאלה:
 - [א] שיבוש או סיכול חקירתם או מעצרים של חשודים בעבירה מסוג פשע או בעבירה מסוג עוון, המנויה בחלק א' לתוספת שבקשר אליה הוא נחקר כעד;

[ב] מניעת גילוי ראיה או תפיסת חפץ הקשור לאותה עבירה;

[ג] מניעת שחרורם של חשודים ממעצר;

[ד] פגיעה בשלומם הגופני או הנפשי של הקטין;

[ד] לא נמסרה הודעה להורה של קטין חשוד כאמור בסעיפים קטנים [א] עד [ג] מחמת היעדר אפשרות לאתרו כאמור באותם סעיפים קטנים, תודיע המשטרה להורה, כל עוד הקטין נתון בחקירה או במעצר לפי המאוחר, בלא דיחוי עם היווצרות האפשרות לאתרו.

[ה] [1] אי-מסירת הודעה להורה של קטין חשוד ולקרוב אחר מחמת היעדר אפשרות לאתר מי מהם במאמץ סביר בנסיבות העניין כאמור בסעיפים קטנים [א] עד [ג], תתועד בכתב;

[2] יידוע הקטין, תגובתו וכן התנגדותו ככל שהייתה, וכן החלטת הקצין הממונה ונימוקיה, כאמור בסעיף קטן [ג], יתועדו על-ידי הקצין הממונה בתיעוד חזותי, בתיעוד קולי או בכתב.

19. [א] על-אף הוראות סעיף 19, רשאי קצין מוסמך בהחלטה מנומקת בכתב להורות על הזמנת קטין חשוד שאינו עצור לחקירה או על חקירתו, מבלי להודיע על כך להורה, לקרוב אחר או למנהל מעון, לפי העניין, אם שוכנע כי הודעה כאמור עלולה -

[1] לפגוע בשלמו הגופני או הנפשי של הקטין או של אדם אחר;

[2] להביא לשיבוש הליכי החקירה בשל חשד סביר כי אחד מהמנויים ברישה או בן משפחתו של הורה הקטין או הקרוב האחר, היה צד לעבירה שבה חשוד הקטין;

[3] לגבי קטין שהוא חשוד בעבירת ביטחון כמשמעותו בסעיף 35(ב) לחוק המעצרים - לפגוע בביטחון המדינה.

[ב] לצורך קבלת החלטה לעניין פסקה [1] שבסעיף קטן [א], רשאי קצין מוסמך להביא בחשבון הודעה מנומקת בכתב של מנהל מעון, כי יש חשש שהודעה להורה או לקרוב אחר תביא לפגיעה בשלמו הגופני או הנפשי של הקטין.

[ג] [1] הורה קצין מוסמך כאמור בסעיף קטן [א], בלא שהודיע להורה של הקטין, וחלפו שמונה שעות מהגעתו של הקטין לתחנת המשטרה או חדל מלהתקיים הטעם שהצדיק הזמנה לחקירה או חקירה מבלי להודיע להורה, לפי המוקדם, תימסר להורה הקטין בלא דיחוי הודעה על הימצאותו של הקטין בתחנת המשטרה ועל חקירתו;

[2] הורה קצין מוסמך כאמור בסעיף קטן [א], בלא שהודיע אף לקרוב אחר או למנהל המעון, לפי העניין, יחולו הוראות פסקה [1] אם חלפו שש שעות מהגעתו של הקטין לתחנת המשטרה או חדל מלהתקיים הטעם שהצדיק הזמנה לחקירה או חקירה שלא בידיעתם, לפי המוקדם.

[ד] החליט קצין מוסמך כאמור בסעיף קטן [א], וחלף פרק הזמן כאמור בסעיף קטן [ג][2], רשאי קצין נוער מרחבי, ובהיעדרו - קצין נוער מחוזי, להאריך את פרק הזמן האמור אם שוכנע כי מתקיים אחד מאלה, ובלבד שפרק הזמן המרבי מהגעתו של הקטין לתחנת המשטרה לא יעלה על שמונה שעות:

[1] סכנה ממשית לשלמו של הקטין או לביטחונו;

[2] חשש לשיבוש הליכי החקירה בעבירה מסוג פשע בשל חשד סביר, כי ההורה או הקרוב האחר או בן משפחתו של מי מהם היו צד לעבירה שבה חשוד הקטין;

[3] פגיעה ממשית בביטחון המדינה.

[ה] חדל מלהתקיים הטעם שבשלו לא נמסרה ההודעה להורה הקטין או לקרוב אחר, תימסר ההודעה בלא דיחוי, אלא אם כן הופעלה סמכות כאמור בסעיף 36 לחוק המעצרים, או שעובד סוציאלי שמונה לפי חוק הפעיל את סמכותו לפי סעיף 11 לחוק הנוער [טיפול והשגחה].

19. [א] קטין חשוד שהוזמן לחקירה בידיעת הורה או קרוב אחר או שנמסרה הודעה על

חקירתו לאחד מהם, לפי הוראות סעיף 19(א) עד [ג], זכאי שהורה או קרוב אחר יהיה נוכח בחקירתו וכן זכאי הוא להיוועץ במי מהם, ככל הניתן לפני תחילת החקירה, אלא אם כן הביע הקטין התנגדות לכך בנימוק סביר או אם היה מוחזק במעצר. והכול, אם סבר קצין מוסמך כי אין במתן אפשרות לנוכחות ההורה או הקרוב האחר כאמור כדי להביא לאחד מאלה:

[1] פגיעה בטובת החקירה או בטובת הקטין;

[2] אחד הטעמים המנויים בסעיף 19(א);

[3] אחד הטעמים המנויים בסעיף קטן [ג][2](א) עד [ה];

[4] חשיפת עניין הנוגע לצנעת חייו של קטין אחר.

[ב] הורה או קרוב אחר של קטין חשוד שהתקיימו לגבי הוראות סעיף קטן [א], יוזמן להיות נוכח בחקירה והחקירה תעוכב עד להגעתו.

[ג] על-אף הוראות סעיף קטן [ב], רשאי קצין מוסמך להורות בהחלטה מנומקת בכתב על התחלת חקירתו של קטין כאמור באותו סעיף קטן מבלי להמתין לנוכחות הורה או קרוב אחר -

[1] אם ההורה או הקרוב האחר לא הגיעו לחקירה בתוך זמן סביר בנסיבות העניין מהמועד שבו הוזמן;

[2] אם שוכנע כי המתנה כאמור עלולה להביא לאחד מאלה, ובלבד שחקירת הקטין בלא נוכחות הורה או קרוב אחר תימשך רק כל עוד מתקיים הטעם שהצדיק את אי-המתנה כאמור:

[א] פגיעה בשלומו הגופני או הנפשי של הקטין;

[ב] סיכול או שיבוש של החקירה או של חקירתם או מעצרים של חשודים נוספים בקשר לאירוע שלגביו נחקר הקטין;

[ג] מניעת גילוי ראיה או תפיסת חפץ הקשור לעבירה שהקטין חשוד בביצועה;

[ד] סיכול של מניעת עבירות נוספות;

[ה] מניעת שחרורם ממעצר של הקטין או של חשודים אחרים;

[3] לא ניתן לאתר מי מהם במאמץ סביר.

[ד] הורה קצין מוסמך על חקירת קטין חשוד בלא הזמנת הורה או קרוב אחר להיות נוכח עימו בחקירה כאמור בסעיף קטן [א], ינמק את החלטתו והיא תתועד בכתב.

[ה] הוחל בחקירתו של קטין חשוד מבלי להמתין לנוכחותו של הורה או של קרוב אחר, מאחד הטעמים האמורים בסעיף קטן [ג], והגיע הורה של הקטין או קרוב אחר לתחנת המשטרה במהלך החקירה, יורשה אותו אדם להיות נוכח בהמשך חקירת הקטין והחוקר ייתן לקטין הזדמנות להיוועץ באותו אדם במועד האפשרי הראשון בהתאם למהלך החקירה.

[ו] נכח הורה של קטין או קרוב אחר בחקירת הקטין, לא יתערב במהלך החקירה ולא יצא מחדר החקירה, אלא אם כן התיר לו החוקר לעשות כן ובתנאים שיקבע. בטרם תחל חקירת קטין בנוכחות הורה או קרוב אחר, יודיע החוקר להורה או לקרוב האחר, לפי העניין, על המגבלות החלות עליו כאמור.

[ז] ראה חוקר כי הורה של קטין או קרוב אחר הנוכח בחקירת הקטין מפריע לחקירה באופן שאינו מאפשר לנהלה, מתערב בחקירה אף שהוזהר שלא לעשות כן או

מאיים על הקטין באופן ישיר או מרומז, רשאי החוקר בהחלטה מנומקת בכתב להרחיק את ההורה או הקרוב האחר מן החקירה.

פ9ט. [א] בטרם ייחקר קטין חשוד יודיע חוקר לקטין בלשון המובנת לו בהתחשב בגילו

ובמידת בגרותו, על זכויותיו המפורטות להלן, נוסף על חובותיו לפי כל דין כלפי הקטין בהיותו חשוד:

[1] זכותו להיוועץ בעורך דין ביחידות ולהיות מיוצג על-ידי סנגור, וכן זכאות לפי חוק הסנגוריה הציבורית;

[2] זכותו לנוכחות הורה או קרוב אחר בחקירתו, כאמור בסעיף 9[ח].

[ב] בטרם ייחקר קטין חשוד עצור שהובא לתחנה או קטין חשוד העצור בהתאם להוראות סעיף 32 לחוק המעצרים שהובא לתחנה כשהוא עצור, יודיע חוקר לסנגורו של הקטין על חקירתו, ואם אין לו סנגור יודיע כאמור לסנגוריה הציבורית כדי שתבחן את זכאותו לייצוג. מבלי לגרוע מהוראת כל דין, אין בהודעה לסנגורו של הקטין או לסנגוריה הציבורית כאמור כדי לעכב את החקירה.

[ג] שר המשפטים, בהסכמת השר לביטחון הפנים יקבע הוראות בדבר נוסח הודעה כאמור בסעיף קטן [א].

פ9. קטין חשוד לא ייחקר בתחנת המשטרה בשעות הלילה כהגדרתן בסעיף 9ד[א]. ואולם, רשאי קצין מוסמך להורות בהחלטה מנומקת בכתב, כי קטין חשוד ייחקר בשעות הלילה באחד מאלה:

[1] העבירה שהוא חשוד בביצועה נעברה בסמוך למועד עיכוב הקטין או מעצרו;

[2] העבירה שהוא חשוד בביצועה היא עבירה מסוג פשע, או עבירה מסוג עוון המנויה בתוספת, והקצין המוסמך שוכנע כי דחיית החקירה עלולה להביא לאחד מהמקרים המנויים בסעיף 9ח[ג]2;

[3] הקטין והורה נתנו את הסכמתם לחקירה בשעות הלילה, ובלבד שלא תתאפשר חקירתו של הקטין בשל הסכמתם כאמור אחרי השעה 00:00.

פ9א. השר לביטחון הפנים בהסכמת שר המשפטים ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת [בחוק זה - ועדת החוקה] יקבע הוראות לעניין יישום סעיפים 9 עד 9פ.

פ9ב. הוראות סעיפים 9 עד 9פ באות להוסיף על הוראה לפי כל דין בדבר חקירה כהגדרתה בחוק זה.

פרק ג' - מעצר, שחרור והליכים שלפני המשפט

הוראות חוק המעצרים יחולו, לעניין קטין, בשינויים המפורטים בפרק זה.

10א. לא יוחלט על מעצרו של קטין אם ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך שפגיעתה בחירותו פחותה, והמעצר יהיה לפרק הזמן הקצר ביותר הנדרש לשם השגת המטרה כאמור. בקבלת החלטה על מעצרו של קטין יובאו בחשבון גילו והשפעת המעצר על שלומו הגופני והנפשי ועל התפתחותו.

10ב. בסעיף 9 לחוק המעצרים, לעניין קטין, האמור בו יסומן "א" ואחריו יבוא:

"(ב) מבלי לגרוע מהוראות סעיף קטן [א], לא יוחלט על כבילת קטין עצור אם ניתן להשיג את מטרת הכבילה בדרך שפגיעתה בקטין פחותה, וכבילתו תהיה לפרק הזמן הקצר ביותר הנדרש לשם השגת המטרה כאמור. בקבלת החלטה על כבילתו של קטין יובאו בחשבון גילו והשפעת הכבילה על שלומו הגופני והנפשי.

(ג) בטרם ייכבל קטין לפי הוראות סעיף קטן [א] יודיע לו השוטר, כי הוא עומד לכבול אותו, אלא אם כן סבר כי מתן הודעה כאמור תסכל את מטרת הכבילה".

10ג. סעיף 29 לחוק המעצרים יחול, לעניין קטין, בשינויים אלה:

(1) בסעיף קטן [ג], במקום "קצין משטרה בדרגת סגן ניצב" יקראו "קצין משטרה המשמש באותה עת כקצין נוער מרחבי או מחוזי";

(2) לעניין קטין שטרם מלאו לו ארבע-עשרה שנים -

(א) בסעיף קטן [א] במקום "ולא יאוחר מעשרים וארבע שעות" יקראו "ולא יאוחר משתיים-עשרה שעות";

(ב) בסעיפים קטנים (ד) ו-(ה)[1], בכל מקום, במקום "בתום עשרים וארבע שעות" יקראו "בתום שתיים-עשרה שעות", והחלטה על החזקת קטין במעצר במהלך השבת או החג כאמור בסעיפים הקטנים האמורים טעונה אישור מאת קצין המשטרה המשמש באותה עת כקצין נוער מרחבי או מחוזי.

10ד. [א] על-אף הוראות סעיפים 29 ו-30 לחוק המעצרים וסעיף 10ב, רשאי הקצין

הממונה להשהות הבאת קטין עצור שטרם מלאו לו ארבע-עשרה שנים לפני שופט, לתקופה שלא תעלה על עשרים וארבע שעות מתחילת המעצר, בכל אחד מאלה:

- (1) אם מצא כי התקיימה עילה מהעילות המפורטות בסעיף 30 לחוק המעצרים;
- (2) ההחלטה לבקש את הארכת מעצרו של קטין הייתה יכולה להתקבל בנסיבות

העניין רק לאחר חצות הלילה, והמועד שבו היה הקטין אמור להיות מובא לפני שופט לפי הוראות סעיף 29 לחוק המעצרים כנוסחו בסעיף 10ג, חל שלא בשעות הפעילות של בית-המשפט. הוארך המעצר לפי פסקה זו, יובא הקטין לפני שופט מיד עם תחילת פעילותו של בית-המשפט.

(ב) הקצין הממונה ירשום את הנימוק להארכת המעצר לפי סעיף זה, והנימוק יובא לתשומת לב השופט אשר לפניו יובא הקטין.

10ה. [א] בית-משפט הדין בבקשה למעצרו של קטין רשאי, נוסף על סמכויותיו לפי כל דין אם מצא כי קיימת עילה למעצרו, לנקוט פעולה מהפעולות האמורות בפסקאות (1) עד (6) של סעיף 3 לחוק הנוער (טיפול והשגחה) במקום להורות על מעצרו של הקטין, אם סבר שהדבר דרוש לשלומו הגופני או הנפשי של הקטין. ואולם, לא ינקוט בית-המשפט פעולה כאמור אלא לאחר שהובאה בפניו עמדתו של עובד סוציאלי שמונה לפי חוק לעניין זה.

(ב) אי-הבאת עמדתו של עובד סוציאלי שמונה לפי חוק בפני בית-המשפט כאמור בסעיף קטן [א], לא תשמש עילה להמשך מעצרו של הקטין.

10ו. [א] בית משפט הדין בבקשה למעצרו של קטין רשאי, נוסף על סמכויותיו לפי כל דין, אם מצא כי קיימת עילה למעצרו, לנקוט פעולה מהפעולות האמורות בפסקאות (1) עד (6) של סעיף 3 לחוק הנוער (טיפול והשגחה), במקום להורות על מעצרו של הקטין, אם סבר שהדבר דרוש לשלומו הגופני או הנפשי של הקטין; ואולם לא ינקוט בית המשפט פעולה כאמור אלא לאחר שהובאה בפניו עמדתו של פקיד-סעד עובד סוציאלי שמונה לפי חוק לעניין זה.

(ב) אי-הבאת עמדתו של פקיד-סעד עובד סוציאלי שמונה לפי חוק בפני בית המשפט כאמור בסעיף קטן [א], לא תשמש עילה להמשך מעצרו של הקטין.

10ז. הוגשה לבית-משפט בקשה למעצרו של קטין שאין לו סנגור, ימנה לו בית-המשפט סנגור ויחולו לעניין זה הוראות חוק הסנגוריה הציבורית.

10ח. [א] מבלי לגרוע מסמכותו של בית-המשפט לפי סעיף 21א לחוק המעצרים, הוגשה בקשה למעצרו של קטין, רשאי קצין מבחן ביוזמתו להגיש לבית-המשפט תסקיר מעצר כמשמעותו באותו סעיף, או להשמיע לפניו את עמדתו בעניין המעצר.

[ב] מבלי לגרוע מהוראות סעיף קטן [א], הוגשה בקשה למעצרו של קטין שהוגש נגדו כתב אישום, יורה בית-המשפט על הגשת תסקיר מעצר כמשמעותו בסעיף 21א לחוק המעצרים, או יאפשר לקצין המבחן להשמיע לפניו את עמדתו בעניין המעצר.

[ג] הייתה הבקשה כאמור בסעיף קטן [א] או [ב] בקשה למעצרו של קטין המוחזק במעון או במעון נעול, רשאי גם הממונה על המעונות או מי מטעמו באמצעות קצין המבחן להגיש לבית-המשפט חוות דעת לעניין המעצר או להשמיע לפניו את עמדתו בעניין זה.

[ד] אי-הגשת תסקיר מעצר כאמור בסעיף זה, לא תשמש עילה להמשך מעצרו של הקטין.

10ח. [א] לדיון בבית-משפט בעניין מעצרו של קטין יודיע החוקר או התובע, לפי העניין, להורה של הקטין על הזמנת ההורה לדיון כאמור, ואם לא ניתן לאתר את הורה הקטין במאמץ סביר - יודיע לקרוב אחר, אלא אם כן אין אפשרות לאתר מי מהם במאמץ סביר בנסיבות העניין. להורה או לקרוב האחר תינתן הזדמנות להביע את עמדתו לעניין נוכחותו בדיון.

[ב] על-אף הוראות סעיף קטן [א] -

[1] רשאי חוקר או תובע, לפי העניין, שלא להודיע להורה של קטין או לקרוב אחר על הזמנתו לדיון במעצרו של הקטין, אם הקטין הביע התנגדות בנימוק סביר להזמנת ההורה או הקרוב האחר כאמור;

[2] לא יוזמן הורה של קטין או קרוב אחר לדיון במעצרו של הקטין אם החוקר או התובע לפי העניין סבר, כי יש בכך כדי לפגוע בשלומו הגופני או הנפשי של הקטין לסכל את המטרה שלשמה מתבקש מעצרו או לסכן את ביטחון המדינה.

[ג] החלטה שלא להודיע להורה של קטין או לקרוב אחר על הזמנתו כאמור בסעיף קטן [ב] תובא לאישור בית-המשפט בעת הדיון במעצרו של הקטין.

[ד] לא הגיעו הורה של קטין או קרוב אחר לדיון בעניין מעצרו של הקטין, אף שהוזמנו אליו לפי הוראות סעיף קטן [א], או שלא אותרו במאמץ סביר כאמור באותו סעיף קטן, יחולו הוראות אלה:

[1] מצא בית-המשפט כי קיימת עילה למעצרו של הקטין, רשאי הוא לצוות על

מעצרו לתקופה שלא תעלה על עשרים וארבע שעות. ציווה בית-המשפט כאמור, יזמין את הורה של הקטין או קרוב אחר לדיון בהמשך המעצר שיתקיים בתום התקופה האמורה;

[2] מצא בית-המשפט כי קיימת עילה למעצרו של הקטין, אך סבר כי הורה של הקטין או קרוב אחר לא יגיעו לדיון בהמשך מעצרו אף אם יוזמן לפי הוראות פסקה [1], רשאי הוא לצוות על מעצרו של הקטין לתקופה שלא תעלה על עשרים וארבע שעות, ורשאי הוא להורות על הזמנתו של עובד סוציאלי שמונה לפי חוק או קצין מבחן לדיון בהמשך המעצר שיתקיים בתום התקופה האמורה.

[ה] לא הגיעו הורה של קטין או קרוב אחר או עובד סוציאלי שמונה לפי חוק או קצין מבחן, לפי העניין, לדיון בהמשך מעצרו של הקטין אף שהוזמנו לפי הוראות סעיף זה, רשאי בית-המשפט לדון בהמשך מעצרו של הקטין בלא נוכחותם, ואי-נוכחותם לא תשמש עילה למעצרו של הקטין.

10ט. בסעיף 17 לחוק המעצרים, לעניין קטין, בסעיף קטן [א] בכל מקום, במקום "חמישה ימים" יקראו "עשרה ימים" ובסעיף קטן [ב], במקום "שלושים ימים" יקראו "עשרים ימים".

10י. סעיף 21 לחוק המעצרים יחול, לעניין קטין, בשינויים אלה:

[1] אחרי סעיף קטן [א] יקראו:

"[א1] סעיף קטן [א] לא יחול על נאשם שהוא קטין שטרם מלאו לו ארבע-עשרה שנים. אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מסמכותו של בית-המשפט להורות על שחרור הנאשם בערובה או בתנאי שחרור אחרים";

[2] בסעיף קטן [ד] במקום "שלושים ימים" יקראו "חמישה-עשר ימים".

10יא. בסעיף 59 לחוק המעצרים, לעניין קטין, במקום "שבעים וחמישה ימים" יקראו "ארבעים ימים".

10יב. סעיף 61 לחוק המעצרים ייקרא, לעניין קטין, כך:

[1] בסעיף קטן [א], במקום "תשעה חודשים" יקראו "שישה חודשים";

[2] סעיף קטן [ג] ייקרא כך: "מבלי לגרוע מהוראות סעיף 62, ניתנה הכרעת דין שלפיה נקבע, כי נאשם ביצע את העבירה לאחר שהיה נתון במעצר לתקופה

המצטרפת כדי שישה חודשים בשל אותו כתב אישום, רשאי בית-המשפט שהכריע את דינו לצוות על הארכת מעצרו או על מעצרו מחדש לתקופה של ארבעים וחמישה ימים, ומטעמים מיוחדים לתקופה נוספת של שלושים ימים אם מצא כי יש עילה למעצרו. לא ניתן גזר דין בתוך שבעים וחמישה ימים מיום שציווה בית-המשפט כאמור לראשונה, ישוחרר הנאשם מן המעצר."

10. סעיף 62 לחוק המעצרים ייקרא, לעניין קטין, כך:

- [1] בסעיף קטן [א], במקום "תשעים ימים" יקראו "ארבעים וחמישה ימים";
[2] הוראות סעיף קטן [ב] לא יחולו.

10.ד. [א] קטין שבית-משפט הורה על שחרורו בערובה בתנאי כאמור בסעיף 48[א] [9] לחוק המעצרים, לא יהיה נתון בתנאי כאמור לתקופה העולה על תשעה חודשים. ואולם, רשאי בית-המשפט להורות על הארכת התנאי לתקופה שלא תעלה על תשעים ימים, ולחזור ולצוות כך מעת לעת.

[ב] הורה בית-משפט על שחרור קטין בערובה בתנאי כאמור בסעיף 48[א] [9] לחוק המעצרים לפרק זמן מצטבר העולה על שש-עשרה שעות ביום, או הורה בית-המשפט על מעצרו של קטין בפיקוח אלקטרוני לפי הוראות סימן ג' 1 בפרק ב' לחוק המעצרים, יורה על קיום דיון בעניינו של הקטין אחת לשלושה חודשים במהלך תקופת תוקפו של התנאי או של המעצרים האמורים, לפי העניין.

12. תפקידו של קצין מבחן (תיקון: תשמ"ד)

[א] נעצר קטין או נתגלה בחקירה פלילית כי קיים יסוד להעמיד לדין קטין, תודיע על כך המשטרה לקצין מבחן, והוא יהיה רשאי להשתמש בסמכויותיו של עובד סוציאלי לפי חוק הסעד [סדרי דין בענייני קטינים, חולי נפש ונעדרים], תשט"ו-1955, אף שלא לפי צו בית-משפט.

[ב] אין להעמיד לדין קטין שטרם מלאו לו שלוש-עשרה שנים, אלא לאחר התייעצות עם קצין מבחן.

12.א. [א] בסעיף זה -

"הליך חלופי" - הליך חלופי להליך פלילי או לחלקו, שנקבע בנוהל אשר מתנהל שלא בפני בית-משפט, בהשתתפות נפגע עבירה או שלא בהשתתפותו - אם נתן את הסכמתו לקיום ההליך בלעדיו ומטרותו, בין היתר, להביא לפעולה שתבטא את

קבלת האחריות של הקטין למעשה הפלילי, לרבות באמצעות תיקון כלפי נפגע העבירה, הקהילה או החברה;

"נוהל" - נוהל שנקבע לפי הוראות סעיף קטן [ד];

"תובע" - כל אחד מאלה:

- [1] פרקליט מחוז או פרקליט בכיר שהוסמך לפי סעיף 62[א] [1] לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, לפי העניין;
[2] תובע שהוא קצין משטרה המכהן כראש יחידת תביעות או תובע משטרתו שהוא הסמיך לעניין זה.

[ב] קצין מבחן שקיבל הודעה, כי נתגלה בחקירה פלילית שקיים יסוד להעמיד לדין קטין כאמור בסעיף 12[א], יבדוק אם להפנות את הקטין להליך חלופי בהתאם לתנאי הסף המפורטים בנוהל, ויעביר את תוצאות בדיקתו לקצין המוסמך או לתובע. מצא הקצין המוסמך או התובע כי ניתן להפנות את הקטין להליך חלופי, יודיע לקצין המבחן, וקצין המבחן יהיה רשאי להפנות את הקטין להליך כאמור שיתנהל בהתאם להוראות הנוהל, ובלבד שהתקיימו כל אלה:

- [1] הקטין הסכים בכתב להשתתף בהליך החלופי, לאחר שקצין המבחן מסר לו את המידע הדרוש בדבר מהות ההליך, לרבות משמעות הסכמתו להשתתף בהליך והשלכות הצפויות מההליך על מצבו המשפטי, בשפה ובאופן המובנים לו בהתחשב בגילו ובמידת בגרותו;
[2] הקטין מכיר במעורבותו באירוע המיוחס לו.

[ג] הסתיים הליך חלופי, בין שהושלם בהתאם להוראות הנוהל ובין שלא הושלם, יעביר קצין המבחן למשטרה את המלצתו בעניינו של הקטין. השלמת ההליך החלופי תהיה שיקול מרכזי ומכריע בכל החלטה לגבי המשך ההליך הפלילי בעניינו של הקטין, ואם טרם הועמד לדין לא יוחלט על העמדתו לדין, אלא אם כן מוצדק לעשות כן מנימוקים מיוחדים שיירשמו.

[ד] משטרת ישראל, משרד הרווחה והשירותים החברתיים באמצעות שירות המבחן לנוער ומשרד המשפטים יקבעו נוהל שיפורסם באתרי האינטרנט של משטרת ישראל ושל משרד הרווחה והשירותים החברתיים, המסדיר סוגי הליכים חלופיים ושיכלול, בין השאר, הוראות בעניינים אלה:
[1] השיקולים והתנאים להפניית קטין להליך חלופי;

[א] טובת הקטינה דורשת שהיא לא תוחזק בתא כשהיא לבדה;
 [ב] טובת הקטינה דורשת שהיא תוחזק בתא יחד עם מי שאינה קטינה, או
 אין אפשרות שהקטינה תוחזק בתא עם קטינה אחרת;
 [ג] אין בהחזקת הקטינה בתא מעצר יחד עם העצורה או האסירה שאינה
 קטינה כדי לסכן את שלומה הגופני או הנפשי של הקטינה;

[2] החלטה על החזקת קטינה יחד עם מי שאינה קטינה כאמור בפסקה [1]
 תובא לאישור בית-המשפט בתוך עשרים וארבע שעות ממועד תחילת
 ההחזקה כאמור;

[3] בסעיף קטן זה "הגורם המוסמך" -

[א] לעניין קטינה עצורה הנתונה במשמורת שירות בתי-הסוהר - מנהל
 בית-הסוהר;

[ב] לעניין קטינה עצורה אחרת - הקטין האחראי על הקטינות העצורות
 במקום המעצר.

[2ב] קטין עצור הנתון במשמורת שירות בתי-הסוהר זכאי כי עובד סוציאלי יראה אותו
 בתוך עשרים וארבע שעות מהמועד שבו התקבל למשמורת שירות בתי-הסוהר,
 אלא אם כן התקבל למשמורת כאמור בשבת או בחג. התקבל הקטין למשמורת
 שירות בתי-הסוהר בשבת או בחג, זכאי הקטין כי עובד סוציאלי יראה אותו
 בהקדם האפשרי לאחר תום השבת או החג.

[ג] שר הרווחה והשירותים החברתיים רשאי להכריז על מעון נעול כבית-מעצר
 לקטינים.

13א. סבר הקצין האחראי על הקטינים העצורים במקום המעצר, שהחזקתו של קטין בתא
 מעצר יחד עם קטינים נוספים תסכן את שלומו הגופני או הנפשי של הקטין או את
 שלומם הגופני או הנפשי של אחרים או שטובתו של הקטין דורשת את החזקתו בתא
 כשהוא לבדו, רשאי הוא להורות על החזקת הקטין בתא כאמור. לעניין זה "עצור"
 - למעט עצור הנתון במשמורת שירות בתי-הסוהר. קטין זכאי שתינתן לו הזדמנות
 להביע את עמדתו לעניין זה.

13ב. [א] מבלי לגרוע מהוראות סעיף 9[א] לחוק המעצרים, קטין עצור יוחזק בתנאים
 ההולמים את גילו ואת צרכיו ותוך השגחה מיוחדת על שלומו הגופני והנפשי,

[2] תנאי הסף לקיומו של ההליך החלופי;
 [3] מעמד נפגע העבירה;
 [4] סודיות הדברים שנאמרו ונמסרו בהליך החלופי;
 [5] תוצאות השלמת ההליך החלופי או אי-השלמתו;
 [6] הגורם האחראי לביצוע ההליך החלופי.

[ה] על-אף האמור בסעיף קטן [ד], עד לקביעת נהל כאמור באותו סעיף קטן, רשאים
 משטרת ישראל ומשרד הרווחה והשירותים החברתיים באמצעות שירות המבחן
 לנוער בהתייעצות עם משרד המשפטים, לקבוע נהל זמני שתוקפו לא יעלה על
 שלוש שנים. נהל זמני יכול שיהיה מוגבל לאזור מסוים, לתקופה מסוימת ולעניין
 מסוים, ואינו טעון פרסום.

[ו] אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מסמכותו של קצין מוסמך או של תובע להפנות
 קטין להליך אחר שאינו הליך חלופי כהגדרתו בסעיף קטן [א] ואינו מחייב
 השתתפות נפגע העבירה או הסכמתו להליך, ובלבד שההליך יוסדר בנוהל
 שיקבעו משטרת ישראל ומשרד הרווחה והשירותים החברתיים באמצעות שירות
 המבחן לנוער ובהתייעצות עם משרד המשפטים, ויפורסם באתרי האינטרנט
 כאמור בסעיף קטן [ד]. הוראות סעיף קטן [ה] יחולו לעניין נהל כאמור בשינויים
 המחויבים.

13. בתי-מעצר לקטינים [תיקון: תשל"ז]

[א] לא יוחזק קטין במעצר אלא בבית-מעצר נפרד לקטינים או באגף בבית-מעצר
 כללי, ובלבד שאותו אגף יהיה מופרד לחלוטין, ייעוד לקטינים בלבד ולא יהיו
 גישה או קשר ראייה בינו לבין אגפיו האחרים של בית-המעצר או שוכניו.

[ב] על-אף האמור בסעיף קטן [א] מותר להחזיק קטין לצורך חקירה בלבד בתחנת
 משטרה, ובלבד שיוחזק בנפרד ולא יהיה מגע בינו לבין חשודים או עצירים
 בגירים. הייתה תחנת המשטרה במקום ישוב אשר בו או בקרבתו יש בית-מעצר
 לקטינים - אין להלין את הקטין אלא בבית-המעצר.

[1] [1] על-אף הוראות סעיף קטן [א], סעיף 34ב וסעיף 8[א] ו- [ב] לחוק
 המעצרים, ניתן להחזיק קטינה עצורה בתא מעצר יחד עם עצורה או אסירה
 שאינה קטינה, אם הקטינה הסכימה לכך והגורם המוסמך סבר כי התקיימו
 כל אלה:

פרק ד' - סדרי הדין

14. אין להעמיד אדם לדין בשל עבירה שביצע בהיותו קטין אם עברה שנה מיום ביצועה אלא בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה.

15. קובלנה פרטית

לא תוגש קובלנה לפי סימן ב' לפרק ד' לחוק סדר הדין הפלילי, תשכ"ה-1965, נגד קטין בשל עבירה שבשעת ביצועה לא מלאו לו ארבע-עשרה שנה.

16. ציון גיל הקטין

בכתב אישום נגד קטין יצוין, אם הדבר ניתן לבירור, תאריך לידתו של הקטין.

17. דיון שלא בפני הקטין

בית-משפט לנוער רשאי להורות, כי נאשם שהוא קטין לא יהיה נוכח בשלב משלבי הדיון למעט בעת מתן פסק דין או החלטה אחרת לפי חוק זה בעניינו של הקטין, ובלבד שטובת הקטין דורשת זאת מטעמים מיוחדים שיירשמו, ושהקטין מיוצג על-ידי סנגור.

17א. החלטה של בית-משפט לפי חוק זה בעניינו של קטין תינתן לאחר שניתנה לקטין הזדמנות להביע את עמדתו לפני בית-המשפט, ובקבלת ההחלטה יינתן משקל ראוי לעמדתו של הקטין בהתחשב בגילו ובמידת בגרותו. בית-המשפט יסביר לקטין את החלטתו בשפה ובאופן המובנים לו בהתחשב בגילו ובמידת בגרותו. בסעיף זה "הזדמנות להביע עמדה" - כמשמעותה בסעיף ב1.

17ב. הוראות סעיפים 17 ו-17א לא יחולו לעניין החלטה על מתן צו הבאה לקטין בהתאם להוראות סעיף 73 לחוק בתי-המשפט או על מתן צו מעצר או צו חיפוש בנוגע לקטין, או צו אחר שניתן על-פי כל דין במעמד צד אחד או שלא בנוכחות הקטין, שהוחלט לתיתה שלא בנוכחות הקטין בהתאם להוראות כל דין.

18. סנגוריה (תיקון: תשנ"ו)

[א] קטין שהוגש נגדו כתב אישום, למעט אישום שהוגש בפני שופט תעבורה בעבירה שאינה פשע, זכאי לייצוג על-ידי סנגור לפי חוק הסנגוריה הציבורית.

[ב] מבלי לגרוע מהוראות סעיף קטן [א], רשאי בית-משפט למנות לקטין סנגור אף אם לא הוגש נגדו כתב אישום כאמור באותו סעיף קטן, אם הוא סבור כי טובת

ובכלל זה יינתנו לקטין שירותי חינוך ופנאי, כפי שיקבע השר לביטחון הפנים לאחר התייעצות עם שר הרווחה והשירותים החברתיים ושר החינוך.

[ב] על-אף הוראות סעיף 9(ב)[6] ו-7(7) לחוק המעצרים, קטין עצור שטרם הוגש נגדו כתב אישום יהיה זכאי לקבל מבקרים שהם בני משפחתו מדרגה ראשונה ולקיים קשר טלפוני עימם, וכן לשלוח מכתבים אליהם ולקבל מכתבים מהם בהתאם להוראות סעיפים 47א עד 47ד לפקודת בתי-הסוהר, אלא אם כן שוכנע הקצין הממונה, כי קיימות נסיבות שיירשמו, שבשלהן מתן זכויות כאמור עלול לפגוע בחקירה לרבות נסיבות שנקבעו לפי סעיף קטן [ד].

[ג] החלטה על החזקת קטין עצור בתא מעצר יחד עם קטינים אחרים תינתן בהתחשב בשלומם של הקטין, וכן בין השאר בהפרש הגיל בין הקטינים, בסוג העבירות שהם חשודים בביצוען, בעברם הפלילי, במעצרים קודמים שלהם מחשש למעשי אלימות או התעללות ביניהם. לעניין זה "קטין עצור" - קטין עצור הנתון במשמורת שירות בתי-הסוהר.

[ד] השר לביטחון הפנים לאחר התייעצות עם שר המשפטים יקבע הוראות לעניין סעיף זה, לרבות בדבר דרכי פיקוח סדירות על תנאי החזקתם של קטינים במעצר ונסיבות כאמור בסעיף קטן [ב], שבשלהן רשאי הקצין הממונה להגביל את הזכויות הקבועות באותו סעיף קטן.

13א. [א] החליט שוטר או בית-משפט לשחרר קטין ממעצר, בערובה או בלא ערובה, ימסור להורה הקטין, ואם לא ניתן למסור להורה - לקרוב אחר, הודעה על שחרורו, אלא אם כן אין אפשרות לאתר מי מהם במאמץ סביר בנסיבות העניין, או אם מסירת הודעה כאמור עלולה לפגוע בשלומם הגופני או הנפשי של הקטין.

[ב] תנאי שחרורו בערובה של קטין לפי סעיפים 42 או 48 לחוק המעצרים ייקבעו בהתחשב בצרכיו המיוחדים כקטין.

הקטין דורשת זאת. החליט בית-המשפט למנות לקטין סנגור כאמור, יפנה את הקטין ללשכת הסנגוריה הציבורית הנמצאת במחוז שיפוטו של בית-המשפט לצורך מינוי הסנגור.

ג) באין לקטין סנגור, יעזור לו בית-המשפט לחקור את העדים.

ד) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מזכותו של הקטין להיות מיוצג על-ידי עורך דין בהתאם להוראות חוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961.

19. מעמדו של הורה

א) בית-משפט לנוער ימציא להורה הקטין העתקים של ההזמנה לדין ושל כתב האישום עם הודעה שהוא רשאי להיות נוכח בשעת הדיון, זולת אם קבע בית-המשפט, מטעמים מיוחדים שיירשמו, שאין להזמין את ההורה או שאין להמציא לו את ההעתקים האמורים או אחד מהם.

ב) רשאי בית-משפט לנוער בכל עת לצוות שהורה הקטין יהיה נוכח בבית-המשפט.

ג) כל בקשה שנאשם רשאי להגיש לבית-המשפט רשאי גם הורה הקטין או אדם שבית-המשפט הרשהו לכך להגיש במקומו, ורשאים הם לחקור עדים ולהשמיע טענות במקום הקטין או יחד איתו.

ד) להורה של קטין תינתן הזדמנות להביע את עמדתו בדיון בבית-משפט לנוער בעניין החלטה לפי סעיפים 20, 24, 25, 26, 30, 31 (ד) ו-33 הנוגעת לקטין, לפני קבלת החלטה. לא היה הקטין מיוצג על-ידי עורך דין בדיון כאמור, רשאי בית-המשפט למנות לקטין אפוטרופוס לדין, אם סבר שיש לעשות כן בשל היעדרו של הורה הקטין מהדיון או מסיבה אחרת. אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מסמכותו של בית-משפט לתת להורה הקטין הזדמנות להביע את עמדתו בדיונים שלפניו בעניינו של הקטין.

20. אמצעי ביניים

א) הוגש כתב אישום נגד קטין, רשאי בית-משפט לנוער לצוות, שהקטין יימסר להשגחתו של קצין מבחן עד למתן החלטת בית-המשפט לפי סעיף 24 או לתקופה קצרה יותר כפי שקבע בית-המשפט (בחוק זה - צו להשגחה זמנית), אם סבר לאחר שהובאה לפניו חוות דעתו של קצין מבחן, שטובת הקטין דורשת זאת ושלא ניתן להשיג את המטרה שבמתן צו כאמור בדרך שפגיעתה בחירותו של הקטין פחותה.

ב) השגחת קצין מבחן כאמור בסעיף קטן א) תכלול אחד או יותר מאלה, כפי שיפורט בצו להשגחה זמנית בהתאם לנדרש לצורך קידום טובת הקטין והטיפול בו:

1) קיום קשר טיפולי עם הקטין בתקופת תוקפו של הצו;

2) עריכת אבחונים בקהילה לקטין, לרבות אבחון פסיכולוגי, פסיכיאטרי, תעסוקתי, לימודי, סוציאלי, התפתחותי ורפואי, וכן עריכת בדיקות לשם גילוי שימוש בסמים מסוכנים ובאלכוהול. מצא בית-המשפט כי יש לערוך אבחון פסיכיאטרי כאמור, יחולו הוראות חוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991;

3) בדיקת תפקודו של הקטין במשפחה ובקהילה;

4) גיבוש ממצאים להמלצות מפעולות שננקטו לפי פסקאות 1) עד 3).

ג) בית-משפט לנוער רשאי לבקשת קטין שלגביו ניתן צו להשגחה זמנית, או לבקשת קצין המבחן שהקטין נמסר להשגחתו ואשר הוגשה בהסכמת הקטין, אם סבר שטובת הקטין דורשת זאת, להורות כי במהלך תקופת תוקפו של הצו להשגחה זמנית יתגורר הקטין במקום מחוץ לביתו כפי שיחליט קצין המבחן. ניתן צו להשגחה זמנית בתנאים כאמור בסעיף קטן זה, יקיים בית-המשפט דיון בעניין ביצוע הצו אחת לשלושה חודשים.

ד) קצין המבחן שהקטין נמסר להשגחתו בהתאם לצו להשגחה זמנית יעביר לבית-המשפט לנוער אחת לשלושה חודשים דיווח בכתב על ביצוע הצו כאמור, ובית-המשפט רשאי להורות על קיום דיון בעניין לבקשת קצין המבחן או הקטין או מיזמתו.

ה) מבלי לגרוע מהוראות סעיף קטן ד), חלפו שישה חודשים מיום מתן הצו להשגחה זמנית או מיום קיומו של דיון בעניין ביצוע צו כאמור ולא קיים בית-המשפט לנוער דיון בעניין בפרק זמן זה, יקיים בית-המשפט דיון בעניין ביצוע הצו.

ו) ממצאים שהתקבלו לפי סעיף זה ולפי סעיף 20 לא ישמשו ראיה נגד הקטין בכל הליך פלילי בדבר ביצוע עבירות נוספות או אחרות על-ידו, או בהליך הפלילי שבו נידון כתב האישום באותה עבירה נגד הקטין, למעט לשם קביעת דרכי הטיפול בו. אין באמור כדי לגרוע מהוראות סעיף 368 לחוק העונשין.

20א. [א] הוגש כתב אישום נגד קטין וסבר בית-משפט לנוער, לאחר שהובאה לפניו חוות דעתו של קצין מבחן, כי מתן צו להשגחה זמנית אינו מספק בנסיבות העניין וכי טובת הקטין דורשת זאת, רשאי הוא לצוות שהקטין יוחזק לצורכי הסתכלות במעון, ואם לא ניתן להחזיקו שם למטרה כאמור - במעון נעול, לתקופה שלא תעלה על שבעים ימים. היה הקטין עצור, רשאי בית-המשפט לנוער, על-אף הוראות סעיף 7 לחוק המעצרים וסעיף 13 לחוק זה, לצוות על החזקת הקטין במעון נעול לצורכי הסתכלות במסגרת מעצרו ולתקופה שלא תעלה על שבעים ימים.

[ב] לא ייתן בית-המשפט לנוער צו כאמור בסעיף קטן [א], אלא אם כן התקיימו שניים אלה:

- [1] הקטין מיוצג על-ידי סנגור, ולגבי קטין שמלאו לו ארבע-עשרה שנים אף אם אינו מיוצג על-ידי סנגור ובלבד שבית-המשפט ראה, מטעמים שיירשמו, שלא ייגרם לו אי-צדק במתן הצו בשל כך;
- [2] הקטין הסכים למתן הצו או שהתקיימו נסיבות מיוחדות המצדיקות הוצאת הצו בלא הסכמתו, ובלבד שאם לא הסכים כאמור, היה הקטין מיוצג על-ידי סנגור.

[ג] החזקת קטין במעון או במעון נעול לצורכי הסתכלות כאמור בסעיף קטן [א], תכלול אחד או יותר מאלה:

- [1] עריכת אבחונים לקטין במעון כמפורט בסעיף 20(ב)[2];
 - [2] בדיקת תפקודו ההתנהגותי והחברתי במעון;
 - [3] גיבוש ממצאים והמלצות מפעולות שננקטו לפי פסקאות [1] ו-[2].
- [ד] ניתן צו כאמור בסעיף קטן [א] לגבי קטין עצור, לא תינתן לקטין חופשה מהמעצר במהלך תקופת תוקפו של הצו אלא באישורו של בית-המשפט לנוער, שניתן לבקשת הממונה על המעונות או מי שהוא הסמיכו לכך.

20ב. [א] לא ייתן בית-המשפט צו להשגחה זמנית לפי סעיף 20(ג) או צו להחזקה במעון לצורכי הסתכלות לפי סעיף 20א, אלא אם כן התקיים אחד מאלה:

[1] בית-המשפט נוכח שיש ראיות לכאורה להוכחת אשמתו של הקטין. קביעה כי יש ראיות כאמור בפסקה זו תיעשה בידי שופט שאינו דן באישום;

[2] הוגשה בקשה למעצרו של קטין כאמור בסעיף 21 לחוק המעצרים ובית-המשפט שדן בבקשת המעצר קבע, כי התקיימו ראיות לכאורה להוכחת האשמה;

[3] הקטין הודה בבית-המשפט או שאין מחלוקת לגבי קיומן של ראיות לכאורה.

[ב] על-אף האמור בסעיף קטן [א], רשאי בית-המשפט לתת צו כאמור באותו סעיף קטן אף אם לא התקיים האמור בו, ובלבד שהקטין מיוצג על-ידי סנגור, והוא וסנגורו הסכימו למתן צו כאמור.

20ג. [א] בית-משפט לנוער רשאי, לבקשת קצין מבחן, הממונה על המעונות או הקטין שלאגביו ניתן צו להשגחה זמנית או צו להחזקה במעון לצורכי הסתכלות לפי סעיף 20א, לשנות או לבטל צו כאמור או לתת כל הוראה הדרושה לביצועו, ולעניין צו לפי סעיף 20א - גם להאריכו לתקופה נוספת שלא תעלה על שלושים ימים.

[ב] על החלטת בית-משפט לנוער לפי סעיפים 20א או סעיף קטן [א] ניתן לערער לפני בית-המשפט שלערעור שידון בערעור במעמד שופט אחד. על החלטת בית-המשפט שלערעור לפי סעיף זה ניתן לערער לפני בית-המשפט העליון שידון בערעור במעמד שופט אחד.

21. הכרעת דין

בהכרעת הדין יחליט בית-משפט לנוער על זיכוי הקטין או יקבע שהקטין ביצע את העבירה.

22. תפקיד קצין מבחן ובדיקות אחרות

קבע בית-משפט לנוער שהקטין ביצע את העבירה, יורה על הגשת תסקיר קצין מבחן לפי סעיף 37 לחוק העונשין, ורשאי בית-המשפט להורות על עריכת בדיקות וחקירות כאמור בסעיף 190 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ד-1984.

23. חיסיון

העתק התסקיר של קצין המבחן והתוצאות של ההסתכלות לפי סעיף 20 ושלו הבדיקות והחקירות שנערכו לפי סעיף 22 לא יימסרו לבעלי הדין ולבאי כוחם, אלא אם בית-המשפט הורה הוראה אחרת. אולם, רשאים התובע והסנגור של הנאשם לעיין במסמכים האמורים בתיק בית-המשפט.

פרק ה' - עונשים ודרכי טיפול

24. החלטת בית-המשפט לגבי קטין שביצע עבירה

קבע בית-משפט לנוער שהקטין ביצע את העבירה והוגשו לו תסקיר של קצין המבחן ותוצאות הבדיקות והחקירות שעליהם הורה לפי סעיף 22, יחליט על אחד מאלה:

[1] להרשיע את הקטין ולגזור את דינו;

[2] לצוות על אחד או יותר מהאמצעים ומדרכי הטיפול המנויים בסעיף 26;

[3] לפטור את הקטין בלא צו כאמור.

25. דרכי ענישה

[א] [1] קטין שהורשע, רשאי בית-משפט לנוער במקום להטיל עליו מאסר לצוות על החזקתו במעון נעול לתקופה שיקבע, ובלבד שלא תעלה על תקופת המאסר שנקבעה לעבירה שבה הורשע הקטין.

[2] בית-משפט לנוער, המצווה על הפעלת מאסר על-תנאי לפי סעיף 55 לחוק העונשין, רשאי במקום להטיל על הקטין מאסר, לצוות על החזקתו במעון נעול;

[3] בית-משפט לנוער שהחליט על החזקת קטין במעון נעול לפי פסקאות [1] או [2], יסביר לקטין בשפה ובאופן המובנים לו בהתחשב בגילו ובמידת בגרותו, באילו נסיבות יהיה ניתן להעבירו מהמעון הנעול למאסר לפי הוראות סעיפים 25א או 25ב[ג], ואת ההשפעה של מעבר כאמור על תנאי החזקתו ועל שחרורו.

[ב] אדם שהיה קטין ביום ביצוע העבירה, לא יוטל עליו עונש מוות, ועל-אף האמור בכל דין אין חובה להטיל עליו מאסר עולם, מאסר חובה או עונש מינימום.

[ג] בקביעת עונשו של קטין יתחשב בית-המשפט לנוער, בין השאר, בגילו בשעת ביצוע העבירה.

[ד] קטין שבשעת גזירת דינו טרם מלאו לו ארבע-עשרה שנה, לא יוטל עליו מאסר.

25א. [א] ציווה בית-משפט לנוער על החזקתו של קטין במעון נעול במקום על מאסרו לפי הוראות סעיף 25א[א] [1] או [2], רשאי הוא לבקשת הממונה על המעונות,

לאחר שהוגש לו תסקיר קצין מבחן לעניין זה, להמיר את הצו האמור במאסר לתקופה שלא תעלה על יתרת התקופה שנותרה להשלמת הצו המקורי, אם שוכנע כי התקיים אחד מאלה:

[1] הקטין מסכן או עלול לסכן את עצמו או אחרים;

[2] הקטין גורם נזק חמור ומתמשך לרכושו;

[3] התנהגות הקטין במעון באופן מתמשך, לרבות בריחה חוזרת ונשנית של הקטין מהמעון לא מאפשרת לקיים את הצו במעון.

[ב] ציווה בית-המשפט כאמור בסעיף קטן [א], רשאי הוא להורות על קיום דיון בתקופת המאסר שמטרתו בחינת האפשרות להמיר את המאסר בצו להחזקתו של הקטין במעון נעול לתקופה שלא תעלה על יתרת התקופה שנותרה להשלמת תקופת המאסר כאמור בסעיף קטן [א].

[ג] לא ייתן בית-משפט לנוער צו לפי סעיף קטן [א] אלא לאחר שניתנה לקטין הזדמנות להביא ראיות ולטעון את טענותיו לעניין זה.

[ד] בהליך לפני בית-משפט לנוער לפי סעיף זה ימנה בית-המשפט סנגור לקטין שאין לו סנגור, ויחולו לעניין זה הוראות חוק הסנגוריה הציבורית.

25ב. [א] ניתן צו לפי סעיף 24[2] [ב] (בחוק זה - צו בדבר דרכי טיפול), והטיל בית-משפט לנוער עונש מאסר על קטין בתקופת תוקפו של הצו האמור, יישא הקטין תחילה את עונש המאסר ובית-המשפט ייתן בעת הטלת עונש המאסר הוראות לעניין המשך ביצוע הצו בדבר דרכי טיפול לאחר נשיאת המאסר, ורשאי הוא להורות על שינוי הצו האמור או על ביטולו.

[ב] הוראות בית-המשפט כאמור בסעיף קטן [א] יינתנו לאחר שהובאה לפניו חוות דעתו של קצין מבחן לעניין זה, ואם היה הקטין מוחזק במעון או במעון נעול - גם לאחר שהובאה לפניו חוות דעתו של הממונה על המעונות.

[ג] היה הקטין מוחזק במעון נעול לפי צו כאמור בסעיף 25א[א] [1] או [2], והטיל עליו בית-משפט לנוער עונש מאסר בתקופת תוקפו של הצו, יישא הקטין תחילה את עונש המאסר.

26. דרכי טיפול

ואלה דרכי הטיפול שעליהן רשאי בית-משפט לנוער לצוות לפי סעיף 24[2]:

[1] מסירת הקטין לטיפולו ולהשגחתו של אדם הראוי לכך שאינו הורה הקטין לתקופה שיקבע בית-המשפט, והגבלת זכויותיהם של הורי הקטין כאפוסטרופסיו במשך התקופה האמורה;

[2] העמדת הקטין במבחן;

[3] קבלת התחייבות, בערובה או בלי ערובה, מאת הקטין או הורהו בדבר התנהגותו של הקטין בעתיד;

[4] שהייה של הקטין במעון יומי במשך תקופה שיקבע בית-המשפט;

[5] החזקת הקטין במעון לתקופה שיקבע בית-המשפט או החזקת קטין במעון נעול לתקופה שלא תעלה על תקופת המאסר המרבית הקבועה לעבירה שביצע הקטין;

[6] מתן כל הוראה אחרת בדבר התנהגותו של הקטין, אם הדבר דרוש לדעת בית-המשפט לטיפול בו;

[7] חיוב הקטין או הורהו בתשלום קנס או הוצאות המשפט;

[8] חיוב הקטין או הורהו בתשלום פיצוי לאדם שניזוק באותה עבירה.

27. תחולת חוקים בענייני מבחן ודרכי ענישה

[א] מבחן שהוטל על קטין לפי סעיף 26 [2] יחולו עליו בשינויים המחויבים הוראות פקודת המבחן (נוסח חדש) תשכ"ט-1969; אולם, אם הקטין לא מילא אחרי הוראה מהוראות צו המבחן, לא יפעל בית-המשפט כאמור בסעיף 20 לפקודה האמורה, אלא רשאי הוא לצוות על אחת מדרכי הטיפול המנויות בסעיף 26 לחוק זה.

[ב] על דרכי הטיפול המנויות בפסקאות [3], [7] ו-[8] לסעיף 26 יחולו בשינויים המחויבים הוראות פרקים ד' ו-ה' וסעיפים 40 עד 42 לחוק דיני עונשין [דרכי ענישה] (נוסח משולב), תש"ל-1970.

28. הוצאות טיפול

[א] הורה בית-משפט לנוער על דרך טיפול כאמור בפסקאות [1], [4], [5] או [6] לסעיף 26, רשאי הוא לצוות כי הקטין או הורהו יישאו בהוצאות הטיפול, כולן או מקצתן, אם נוכח שיש להם האמצעים הדרושים לכך.

[ב] דין צו שניתן לפי סעיף קטן [א] כדין חיוב בהוצאות טיפול שניתן לפי סעיף 10 לחוק הנוער (טיפול והשגחה), והוראות החוק האמור בדבר גביית הוצאות הטיפול, שינוי החיוב וביטולו יחולו על הצו בשינויים המחויבים.

29. חיוב הורה הקטין

[א] לא ייתן בית-משפט לנוער צו לפי סעיפים 24 או 26 או 28 שיש בו כדי לחייב את הורה הקטין, אלא לאחר שניתנה לו הזדמנות נאותה להשמיע טענותיו.

[א1] [1] חיוב שהוטל על הורה הקטין לפי פסקאות [3], [7] ו-[8] של סעיף 26, לא יעלה על עשרת אלפים שקלים חדשים;

[2] הורה בית-המשפט על חיוב כאמור, יקבע את מועד תשלומו ורשאי הוא לקבוע כי החיוב ישולם לשיעורין. לא קבע בית-המשפט מועד כאמור, ישולם החיוב מיד;

[3] על גביית חיוב כאמור יחול חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995.

[ב] לעניין ערעור צו כאמור בסעיף קטן [א], דינו כדין פסק דין בהליכים פליליים שניתן נגד הורה הקטין.

[ג] הוגש ערעור מטעם הקטין בלבד, רשאי בית-המשפט הדין בערעור לדון גם בכל צו של בית-המשפט לנוער המחייב את הורה הקטין.

30. החלפת דרך טיפול

[א] בית-משפט לנוער שציווה על דרך טיפול כאמור בסעיף 26 רשאי, לפי בקשת קצין מבחן או הממונה על המעונות וכל עוד לא בוצע הצו במלואו, להחליפה ולצוות על דרך טיפול אחרת, ובלבד שתקופת תוקפה של דרך הטיפול האחרת יחד עם תקופת הטיפול שחלפה לא תעלה על התקופה שנקבעה בצו בדבר דרכי טיפול, אלא בהסכמת הקטין שלגביו ניתן הצו.

[ב] החלטת בית-המשפט לנוער לפי סעיף קטן [א] וכן החלטת בית-משפט לנוער בעניין המשך ביצוע צו בדבר דרכי טיפול על-פי סעיף 25 [א], ניתנת לערעור כאילו הייתה פסק דין.

[ג] בית-משפט לנוער רשאי, לבקשת קצין מבחן ובהסכמת הקטין לעניין זה, להאריך את תקופת הטיפול בקטין שנקבעה בצו בדבר דרכי טיפול בתקופה נוספת שלא

תעלה על שנה. ואולם, לעניין הארכת תקופת תוקפה של דרך טיפול כאמור בסעיף 26(2) או (5) יחולו הוראות סעיף 22 לפקודת המבחן או סעיף 33, לפי העניין.

31. העברה

(א) ציווה בית-משפט לנוער על החזקת קטין במעון נעול, רשאי הממונה על המעונות להעביר את הקטין מהמעון הנעול ולהחזיקו במעון, ובלבד שהקטין הוחזק במעון נעול במשך תקופה סבירה וקיימות נסיבות המצדיקות את העברתו כאמור.

(ב) ציווה בית-משפט לנוער על החזקת קטין במעון, לא יוחזק הקטין במעון נעול אלא באישור בית-המשפט;

(ג) על-אף הוראות סעיף קטן (ב), רשאי הממונה על המעונות, לאחר שנתן לקטין הזדמנות להביע את עמדתו לעניין זה, להעביר קטין שבית-משפט לנוער ציווה על החזקתו במעון להחזקה זמנית במעון נעול אף בלא אישור בית-המשפט, לתקופה הקצרה ביותר האפשרית בנסיבות העניין אשר לא תעלה על שבעה ימים, אם שוכנע שהתקיימו שניים אלה:

(1) הקטין מסכן או עלול לסכן את עצמו או אחרים, או גורם נזק חמור ומתמשך לרכוש;

(2) לא ניתן להשיג את המטרה שבהעברת הקטין להחזקה במעון נעול בדרך שפגיעתה בחירותו של הקטין פחותה.

(ד) על החלטת הממונה על המעונות לפי סעיף קטן (ג) ניתן לערור לפני בית-משפט לנוער.

(ה) בית-משפט לנוער שציווה על החזקת קטין במעון רשאי, לבקשת הממונה על המעונות או מי שהוא הסמיכו לכך ולאחר ששמע את טענות הצדדים במעמד הצדדים, להאריך את תקופת החזקה הזמנית במעון נעול כאמור בסעיף קטן (ג) בתקופה נוספת שלא תעלה על שלושים ימים, אם שוכנע כי התנאים האמורים בפסקאות (1) ו-(2) של אותו סעיף קטן ממשיכים להתקיים.

32. החזקת קטין בידי משפחה אומנת

הממונה על המעונות רשאי להורות, כי קטין המוחזק במעון או שניתן עליו צו להחזיקו במעון לפי חוק זה, יוחזק בידי משפחה אומנת שקבע לכך, ולעניין חוק זה יראו את הקטין כאילו הוחזק במעון. קטין זכאי שתינתן לו הזדמנות להביע את עמדתו לעניין זה.

33. הארכת החזקה במעון

(א) בית-משפט לנוער רשאי, על-פי בקשת הממונה על המעונות ולאחר ששמע את הקטין והורה, להאריך לתקופה שלא תעלה על שנה אחת את התקופה שבה יוחזק הקטין במעון, אם ראה בית-המשפט שהדבר דרוש לטובת הקטין וכדי להשלים את הטיפול בו או להכשירו למקצוע.

(ב) בית-משפט לנוער שהאריך את תקופת החזקתו של קטין במעון לפי סעיף קטן (א), יבטל את ההארכה כאמור לבקשת הקטין, ורשאי הוא לבטל את ההארכה כאמור על-פי בקשת הממונה על המעונות.

34. משך החזקה

על-אף הוראות פרקים ד' ו-ה' לא יוחזק אדם במעון או במעון נעול ולא יהיה חייב להתייצב במעון יומי לאחר שמלאו לו עשרים שנה.

34א. מנהל מעון או מעון נעול יפרט בפני קטין עם כניסתו למעון או למעון הנעול, על-פי צו לפי פרק ד' או לפי פרק זה, את זכויותיו בקשר להחזקתו במעון או במעון הנעול, לפי העניין, באופן שקבע שר הרווחה והשירותים החברתיים. כן ישוב ויודיע מנהל המעון או המעון הנעול לקטין זמן סביר לפני תום שנה מיום כניסתו למעון, על זכותו שעניינו יובא לפני ועדת שחרורים בהתאם להוראות סעיף 36.

פרק ה' : החזקת קטינים במאסר

34ב. (א) לא יוחזק קטין במאסר אלא בבית-סוהר נפרד לקטינים או באגף בבית-סוהר כללי, ובלבד שאותו אגף יהיה מופרד לחלוטין, ייועד לקטינים בלבד ולא יהיו גישה או קשר ראייה בינו לבין אגפיו האחרים של בית-הסוהר או שוכניו.

(ב) לא יוחזק קטין במאסר בתא יחד עם מי שאינו קטין, ואולם ניתן להחזיק אסיר שבמהלך נשיאת מאסרו מלאו לו שמונה-עשרה שנים וטרם מלאו לו עשרים ואחת שנים במאסר בתא יחד עם קטין, ובלבד שמלאו לקטין שבע-עשרה שנים ואין בכך כדי לפגוע בטובת הקטין. קטין זכאי שתינתן לו הזדמנות להביע עמדה לעניין זה. הוראות סעיפים קטנים (ג) ו-(ד) יחולו בכפוף להוראות סעיף קטן זה.

פרק ו' - שחרור מוקדם ממעון

35. ועדת שחרורים

[א] שר הרווחה והשירותים החברתיים יקים ועדות שחרורים לעניין חוק זה ויקבע את אזורי פעולתן.

[ב] ועדת שחרורים תהיה בת חמישה אנשים. יושב ראש הוועדה יהיה שופט שמינה שר המשפטים ושאר חבריה יהיו קציני מבחן, רופא, מחנך ואדם אחר שמינה שר הרווחה והשירותים החברתיים.

[ג] הודעה בדבר הקמת ועדת שחרורים ובדבר הרכבה תפורסם ברשומות.

[ד] המניין החוקי בישיבות של ועדת השחרורים יהיה שלושה וביניהם היושב ראש.

36. שחרור ממעון

[א] קטין המוחזק במעון או במעון נעול על-פי צו לפי הוראות פרק ה ועברה שנה מיום כניסתו, רשאית ועדת שחרורים לצוות על שחרורו. אם קיימים טעמים מיוחדים המצדיקים זאת, רשאית הוועדה לצוות על שחרור הקטין אף לפני תום שנה מיום כניסתו.

[ב] ועדת שחרורים רשאית להתנות את השחרור בתנאים, ורשאית היא לשנות מפעם לפעם את התנאים.

[ג] הפר משוחרר תנאי שנקבע לפי סעיף קטן(ב) או הוראת קצין מעקב לפי סעיף 39(ב), רשאית ועדת השחרורים לבטל את שחרורו ולצוות על החזרתו למקום שבו הוחזק עד תום התקופה שקבע בית-המשפט להחזקתו בו.

37. חופשה

[א] הממונה על המעונות רשאי להרשות לאדם המוחזק לפי חוק זה במעון או במעון נעול לצאת ממנו לחופשה מטעמים ובפרקי זמן אלה:

[1] בימי מנוחה כמשמעותם בסעיף 18א לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח-1948;

[2] בימי חופשה שיינתנו מעת לעת, במניין כולל שלא יעלה על חמישה-עשר ימים בשנה;

[ג] על-אף הוראות סעיף קטן [א], ניתן להחזיק קטין במאסר בבית-סוהר או באגף שאינו כאמור באותו סעיף קטן, אם ההחזקה כאמור היא לצורך הבאת הקטין לדיון בבית-משפט, ובלבד שהחזקתו תהיה לפרק זמן שלא יעלה על עשרים וארבע שעות. בסעיף קטן זה ובסעיף קטן [ד] ההחזקה תהיה ככל הניתן בנסיבות העניין, כך שלא יהיה קשר ישיר בין קטין לבין מי שאינו קטין, לרבות מגע פיזי, קשר ראייה או שמיעה.

[ד] על-אף הוראות סעיף קטן [ג], ניתן להחזיק קטין כאמור באותו סעיף קטן לפרק זמן שלא יעלה על שבעים ושתיים שעות במקרים אלה:

[1] חל מועד הדיון בבית-המשפט בשבת או בחג, או בסמוך לתום שבת או חג;

[2] הקטין הוא עצור שטרם ניתנה החלטה בדבר מעצרו או שטרם הוגש נגדו כתב אישום.

[ה] [1] על-אף הוראות סעיפים קטנים [א] ו-[ב] וסעיף 8 לחוק המעצרים, ניתן להחזיק קטינה במאסר בבית-סוהר שאינו בית-סוהר נפרד לקטינים או באגף בבית-סוהר כללי שאינו עומד בתנאים המנויים בסעיף קטן [א]. ואולם, לא תוחזק קטינה במאסר בתא יחד עם עצורה או אסירה שאינה קטינה, אלא אם כן הקטינה הסכימה לכך ומנהל בית-הסוהר סבר כי התקיימו התנאים שבסעיף 13(ב1)[1] [א] עד [ג];

[2] החלטה על החזקת קטינה יחד עם מי שאינה קטינה כאמור בפסקה [1] תובא לאישור בית-המשפט בתוך עשרים וארבע שעות מתחילת ההחזקה.

34. קטין יוחזק במאסר בתנאים ההולמים את גילו ואת צרכיו, שלא יהיה בהם כדי לפגוע בכבודו, ובהשגחה מיוחדת על שלומו הגופני והנפשי, ובכלל זה יינתנו לקטין שירותי חינוך ופנאי, כפי שיקבע השר לביטחון הפנים לאחר התייעצות עם שר החינוך.

34. הוראות פרק זה באות להוסיף על הוראות לפי כל דין בדבר החזקה במאסר.

[ב] טיפול עוקב במי שמשרת שירות סדיר בצבא הגנה לישראל יהיה בהתאם לפקודות הצבא, כמשמעותן בחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955.

41. ביטול טיפול עוקב

מי שנמצא בטיפול עוקב, רשאי בית-משפט לנוער על-פי בקשתו או בקשת קצין מעקב לקצר את תקופת הטיפול העוקב או להפסיקה אם נוכח, כי אין צורך בטיפול או שהוא אינו ניתן לביצוע.

פרק ח' - שונות

41א. [א] עובד הנמנה עם צוות במעון או במעון נעול רשאי לנקוט אמצעי ריסון סבירים כלפי קטין המוחזק בו, למעט כבילתו של הקטין, לשם מניעת בריחתו או לשם מניעת פגיעה בגופו של הקטין או בגופו של אחר, או לשם מניעת פגיעה ממשית ברכוש. נקיטה של אמצעי ריסון לפי סעיף זה תהא במידה שאינה עולה על הנדרש לצורך השגת המטרות האמורות.

[ב] עובד צוות כאמור בסעיף קטן [א], שנקט אמצעי ריסון כאמור באותו סעיף קטן, דיווח על כך בכתב סמוך לנקיטת האמצעי למנהל המעון או המעון הנעול.

[ג] שר הרווחה והשירותים החברתיים, לאחר התייעצות עם שר המשפטים ובאישור ועדת החוקה, יקבע הוראות לעניין סעיף זה, לרבות לעניין בעלי התפקידים הרשאים לנקוט אמצעים לריסון כאמור.

41ב. [א] עובד הנמנה עם צוות במעון נעול רשאי, באישור האחראי על המשמרת, להחזיק קטין הנתון להשגחתו בחדר נעול לאחת המטרות המנויות בסעיף 41א [א] לפרק זמן בן עשרים דקות, ורשאי הוא באישור מנהל המעון הנעול או הרכז החינוכי שלו להאריך את פרק הזמן האמור להחזקה בחדר הנעול לפרקי זמן נוספים בני עשרים דקות בכל פעם עד לפרק זמן כולל בן שעתיים.

[ב] לא יוחלט על החזקת קטין בחדר נעול כאמור בסעיף זה או על המשך החזקתו בחדר כאמור, אם ניתן להשיג את מטרת החזקה בחדר הנעול בדרך שפגיעתה בקטין פחותה.

[ג] עובד כאמור בסעיף קטן [א], המחזיק קטין בחדר נעול לפי הוראות אותו סעיף

[3] [א] בימי חופשה מיוחדת במניין כולל שלא יעלה על שלושים ימים בשנה - מטעמים מיוחדים, לרבות בשל אבל או שמחה, לצורך השתלבות הקטין במסגרת חינוכית או תעסוקתית, או כדי לבחון את אפשרות שילובו של הקטין בקהילה בטרם גיבוש המלצות לבית-המשפט בדבר החלפת דרכי טיפול;

[ב] להוסיף, באישור יושב ראש ועדת השחרורים, שלושים ימים נוספים לכל היותר לחופשה המיוחדת כאמור בפסקת משנה [א], ובאישור ועדת השחרורים - שלושים ימים נוספים לכל היותר בכל פעם.

[ב] חופשה כאמור, יכול שתינתן בתנאים והממונה על המעונות רשאי לבטלה בכל עת אם קיימת לדעתו הצדקה לכך.

פרק ז' - טיפול עוקב

38. טיפול עוקב

[א] מי ששוחרר ממעון או ממעון נעול בתום התקופה שקבע בית-המשפט לנוער לפי הוראות פרק ה יהיה נתון להשגחתו של קצין מעקב במשך שנה אחת מיום שחרורו או במשך תקופה ארוכה יותר שקבע הממונה על המעונות.

[ב] מי ששוחרר ממעון או ממעון נעול לפי החלטת ועדת שחרורים לפי סעיף 36 יהיה נתון להשגחה כאמור במשך שנה אחת או עד תום התקופה שקבע בית-המשפט להחזקתו, הכול לפי התקופה הארוכה יותר.

39. תפקיד קצין מעקב וציות להוראותיו

[א] קצין מעקב ישמור על קשר עם כל מי שנמצא בטיפולו וייתן את דעתו, בין השאר, למקום ולתנאים של מגוריו, ללימודיו, לעבודתו ולבילוי זמנו הפנוי.

[ב] מי ששוחרר ממעון או ממעון נעול לפי סעיף 38 [ב] חייב לציית להוראות קצין המעקב בעניינים האמורים בסעיף קטן [א] עד תום התקופה שקבע בית-המשפט להחזקתו.

40. משך טיפול עוקב

[א] על-אף האמור בסעיף 38, טיפול עוקב ייפסק לאחר שמלאו לאדם עשרים ואחת שנה.

קטן, יבדוק לעיתים תכופות ולפחות אחת לעשרים דקות, והוא יערוך דוח בכתב שבו יפרט את נסיבות ההחזקה בחדר הנעול והעילה להחזקה כאמור, לרבות קבלת האישור להמשך ההחזקה ככל שניתן.

[ד] שר הרווחה והשירותים החברתיים, לאחר התייעצות עם שר המשפטים ובאישור ועדת החוקה, יקבע הוראות לעניין סעיף זה, לרבות לעניין תנאי ההחזקה בחדר נעול, התנאים למתן אישור להמשך ההחזקה, וכן לעניין אופן התייעוד והדיווח בדבר הפעלת הסמכות לפי סעיף זה.

42. החזרה

[א] מי שמוחזק במעון או במעון נעול על-פי הוראות פרקים ד או ה רואים אותו כמי שנתון במשמורת חוקית, ואם נמלט ממנו או שבוטל שחרורו ממנו או שנסתיימה או בוטלה חופשתו ממנו, רשאי שוטר לעצרו ללא צו מעצר ולהחזיקו במעצר עד להחזרתו למעון או למעון הנעול שממנו נמלט או שוחרר.

[ב] נעצר אדם כאמור בסעיף קטן [א], תודיע המשטרה על כך מיד לממונה על המעונות. הממונה על המעונות ידאג להחזרתו למעון או למעון נעול בהקדם האפשרי ולשם כך יהיה רשאי בשעת הצורך לקבל עזרה מתאימה מאת המשטרה.

[ג] נמלט קטין ממעון או ממעון נעול, בוטל שחרורו מהמעון כאמור או שהסתיימה או בוטלה חופשתו ממנו והוא לא שב אליו, לא תיחשב תקופת היעדרותו זו במניין תקופת החזקתו במעון או במעון הנעול, למעט תקופת היעדרותו בשל החזקתו במעצר עד להחזרתו כאמור בסעיף קטן [א], אלא אם כן הורה בית-המשפט אחרת לבקשת הממונה על המעונות או הקטין.

43. שוטטות ליד מעון

מי שמשוטט או שנמצא ללא מטרה חוקית בקרבת מעון או מעון נעול ואינו עוזב את המקום לפי דרישת האחראי על המעון או המעון הנעול או מי שהאחראי הסמיכו לכך או שוטר, דינו - מאסר שישה חדשים.

43א. [א] שר הרווחה והשירותים החברתיים ימנה מבין עובדי משרדו ממונה על המעונות, שיהיו לו הסמכויות כמפורט בחוק זה. כן רשאי שר הרווחה והשירותים החברתיים למנות מבין עובדי משרדו סגן לממונה על המעונות ומפקחים ארציים ואזוריים על מעונות.

[ב] הממונה על המעונות רשאי לאצול מסמכויותיו לפי חוק זה, למעט סמכויותיו לפי סעיף 31[ב], לסגנו ולמפקחים כאמור בסעיף קטן [א].

44. ביצוע ותקנות

[א] שר הרווחה והשירותים החברתיים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל עניין הנוגע לביצועו, לרבות התנאים שבהם יוחזקו קטינים במעונות ובמעונות נעולים.

[ב] שר המשפטים רשאי להתקין תקנות סדרי דין לבתי-המשפט לנוער במידה שלא נקבעו בחוק, ורשאי הוא בהתייעצות עם שר הרווחה והשירותים החברתיים להתקין תקנות סדרי דין להליכים לפני ועדת שחרורים.

[ג] תקנות לפי פקודת הפרוצדורה הפלילית [עדות] בדבר טביעת אצבעות של קטינים טעונות התייעצות עם שר הרווחה והשירותים החברתיים וועדת העבודה, הרווחה והבריאות של הכנסת.

44א. השר לביטחון הפנים באישור ועדת החוקה רשאי לשנות בצו את התוספת.

45. אי-תחולה על חיילים [תיקון: תשמ"ב]

חוק זה לא יחול על הליכים לפי חוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955, לרבות הליכים לפני המשפט בבית-דין צבאי והליכים בדין משמעתי לפי החוק האמור.

45א. על-אף האמור בחוק זה, ניתן להעמיד לדין קטין שמלאו לו שש-עשרה שנים לפני בית-משפט צבאי לפי תקנות ההגנה [שעת חירום], 1945. לעניין זה יחולו הוראות חוק זה למעט הוראות סעיפים 3 ו-6 ויהיו לבית-המשפט הצבאי הסמכויות האמורות בפרק ה', והכול בשינויים אלה:

[1] בכל מקום במקום "בית-משפט לנוער" יבוא "בית-משפט צבאי שכל שופטיו שופטי נוער, שימונו על-ידי ראש המטה הכללי של צבא ההגנה לישראל בהמלצת נשיא בית-הדין הצבאי לערעורים, ושקיבלו הכשרה כאמור בסעיף 2[א] במתכונת שתאושר על-ידי נשיא בית-הדין הצבאי לערעורים;

[2] בסעיף 4[א], במקום "היועץ המשפטי לממשלה" יבוא "הפרקליט הצבאי הראשי";

[3] בסעיף 7, במקום "נשיא בית-המשפט העליון" יבוא "נשיא בית-הדין הצבאי לערעורים" ובמקום "הוראות סעיף 9[ב] עד [ד] לחוק בתי-המשפט, התשי"ז-1957" יבוא "הוראות סעיף 440 לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955".

445. [א] על-אף הוראות חוק זה, קטין שעבר עבירת תעבורה כמשמעותה בפקודת התעבורה הכרוכה בנהיגת רכב מנועי, או עבירה על פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], תש"ל-1970 הכרוכה בשימוש ברכב מנועי, יועמד לדין לפני שופט תעבורה אם הוא היה כשיר מבחינת גילו לקבל רישיון נהיגה לרכב המנועי שבו נעברה העבירה.

[ב] הוראות סעיף קטן [א] לא יחולו על קטין שעבר עבירת תעבורה שבה הוא נהג בהיותו שיכור כאמור בסעיף 64 לפקודת התעבורה, או שעבר עבירה לפי סעיף 10 [א] לפקודת התעבורה, למעט עבירה של נהיגת רכב שנעברה בידי מי שהיה בעל רישיון נהיגה שלא חודש.

[ג] על הליכים כאמור בסעיף קטן [א] לא יחולו הוראות חוק זה למעט סעיפים 10, 11, 13 עד 19, 35 עד 37, ויהיו לשופט תעבורה הסמכויות האמורות בפרק ה'. ואולם, לא ייתן בית-המשפט צו לפי סעיף 26 [1] עד [6] אלא לאחר שקיבל תסקיר של קצין מבחן לפי סעיף 22.

[ד] שופט תעבורה רשאי מטעמים מיוחדים שיירשמו לרבות נסיבות העבירה ותוצאותיה, ואם ראה צורך בכך לטובת הקטין, להעביר את הדין לבית-המשפט לנוער. ומשהועבר הדין כאמור, רשאי הוא לדון בו מן השלב שאליו הגיע שופט התעבורה.

46. [שולב בחוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960]

47. הוראות מעבר

[א] הוגש לבית-משפט כתב אישום לפני תחילתו של חוק זה, יימשכו הליכי המשפט לרבות הדין בערעור כאילו לא נכנס חוק זה לתוקפו. אולם, יהיו לבית-המשפט כל הסמכויות של בית-משפט לנוער לפי פרק ה'.

[ב] הוראות סעיפים 30 עד 34 ופרקים ו' ו-ז' לחוק זה יחולו בשינויים המחויבים על עונשים ועל דרכי טיפול שיצווה עליהם בית-המשפט לעבריינים צעירים בתוקף סמכותו לפי פקודת העבריינים הצעירים, 1937.

48. ביטול

פקודת העבריינים הצעירים - 1937 בטלה.

49. תחילה [תיקון: תשל"ז, תשמ"ב, תשמ"ה, תשמ"ו]

[א] תחילתו של חוק זה בתום חודש ימים מיום פרסומו ברשומות, בכפוף לאמור להלן.

[ב] לגבי קטינים ממין זכר שמלאו להם שש-עשרה שנה, תחילתו של חוק זה ביום שנקבע בצו של שר הסעד בהסכמת שר המשפטים, אולם לא יאוחר מהיום הקובע האמור בסעיף קטן [ה].

[ג] תחילתו של סעיף 13 [א] לגבי מחוז הדרום - למעט נפת אשקלון - ביום ל' בכסלו התשמ"ז [9 בינואר 1987] ובלבד שעד למועד האמור לא יוחזק קטין במעצר יחד עם אדם שאינו קטין.

[ד] צווים לפי סעיפים קטנים [ב] או [ג] יכול שיהיו מסווגים לפי עבירות או לפי גיל הקטינים. צווים לפי סעיף קטן [ב] יכול שיהיו מסווגים אף לפי סעיפי חוק זה או לפי דרכי טיפול.

[ה] "היום הקובע" לעניין סעיף זה - יום כ' בניסן תשל"ה [1 באפריל 1975]. אולם שר הסעד בהתייעצות עם ועדת השירותים הציבוריים של הכנסת רשאי לפני המועד האמור לקבוע לכך יום אחר שאינו יותר משנתיים אחריו.

2. חוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים), תשט"ו-1955

- [ב] הרשה חוקר ילדים עדותו של ילד, לא יהיו נוכחים בשעת גביית העדות אלא התובע, הנאשם, עורך דינו, חוקר הילדים ומי שבית-המשפט הרשה להיות נוכח.
- [ג] רשאי בית-המשפט לצוות על הפסקת גבייתתה של עדות או על קבלתה של הודעה כאמור בסעיף קטן [א] אם הוא סבור לאחר ששמע את חוקר הילדים, שהמשכן עלול לגרום נזק נפשי לילד.
- [ד] חוקר ילדים רשאי להתנות את עדותו של ילד על עבירה המנויה בתוספת בתנאים אלה, כולם או מקצתם:
- [1] גביית העדות שלא בנוכחות הנאשם אלא בנוכחות סגורו. על עדות לפי פסקה זו יחולו הוראות סעיף 2ב[ב] עד [ד] והתקנות שהותקנו לפי הוראות סעיף קטן [ו] לחוק לתיקון סדרי הדין (חקירת עדים), התשי"ח-1957;
- [2] גביית העדות בתוך תקופה מסוימת או לאחר תום תקופה מסוימת שתיקבע;
- [3] גביית העדות שלא על דוכן העדים;
- [4] גביית העדות כשהשופט ועורכי הדין אינם לבושים מדי משפט;
- [5] גביית העדות בלשכת השופט;
- [6] גביית העדות שלא במקום מושבו של בית-המשפט. מקום העדות ייקבע על-ידי בית-המשפט לאחר ששמע את עמדת חוקר הילדים;
- [7] גביית העדות בנוכחות אדם המלווה את הילד לצדו במהלך עדותו, לפי בחירת הילד, אף אם הוא מעיד בדלתיים סגורות לפי סעיף 68 לחוק בתי-המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984.
- [ה] לאחר תחילת עדותו של ילד שחוקר ילדים הרשה אותה, רשאי בית-המשפט מיזמתו או לבקשת בעל דין, הילד או הורה וכן לבקשת חוקר הילדים, לקבוע תנאים כאמור בסעיף קטן [ד] או לשנות תנאים שנקבעו לפי אותו סעיף קטן, אם הוא סבור שהמשך גביית העדות בלא תנאים או בתנאים שנקבעו עלול לגרום נזק נפשי לילד או לפגום בעדות. לא יחליט בית-המשפט כאמור אלא לאחר ששמע את חוקר הילדים.

1. בחוק זה -
- "אח" - לרבות אח חורג;
- "בן משפחה" - הורה, הורה של הורה, אח, גיס, דוד, או צאצא של כל אחד מאלה;
- "הורה" - לרבות בן זוגו של הורה, מי שידוע בציבור כבן זוגו של הורה, הורה מאמץ או אפוטרופוס;
- "ילד" - מי שלא מלאו לו ארבע-עשרה שנה;
- "עובד סוציאלי שמונה לפי חוק" - עובד סוציאלי שמונה לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960, או לפי חוק הסעד (טיפול במפגרים), התשכ"ט-1969, לפי העניין;
- "פגיעת איבה" - כהגדרתה בפסקאות [1] ו-[2] בסעיף 1 לחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל-1970;
- "פקיד סעד" - [נמחקה];
- "עבירה נגד המוסר" - [נמחקה];
- "קטין" - כהגדרתו בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות, תשכ"ב-1962;
- "קלטת חקירה" - דיסקט, תקליטור וכל אמצעי אחר לאגירה ולאחסון של מידע המופק ממכשיר תיעוד חזותי או קולי, המתעדים חקירת ילד בקשר עם עבירה המנויה בתוספת;
- "עבירה נגד הגוף" - [נמחקה];
- "תאונת דרכים" - כהגדרתה בחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975.
- א. [א] בסעיף זה "עבירה נלווית" - עבירה נוספת לעבירה המנויה בתוספת, שנעברה במהלך ביצוע העבירה המנויה בתוספת או בקשר אליה, בין אם על-ידי האדם החשוד בביצוע העבירה המנויה בתוספת ובין אם על-ידי אדם אחר, ובלבד שהילד נחקר לפי חוק זה על העבירה המנויה בתוספת.
- [ב] לעניין חוק זה, דין עבירה נלווית כדין עבירה המנויה בתוספת.
2. [א] אין מעידים ילד על עבירה המנויה בתוספת שנעשתה בגופו או בנוכחותו או שהוא חשוד בעשייתה, ואין מקבלים כראיה הודעתו של ילד על עבירה כאמור אלא ברשות חוקר ילדים.

[ו] לא ייתן חוקר ילדים החלטה לפי סעיף קטן [א] ולא יתנה את עדותו של ילד כאמור בסעיף קטן [ד], ובית-המשפט לא ייתן החלטה לפי סעיפים קטנים [ג] ו-[ה], אלא לאחר שנתנו לילד המסוגל לחוות דעה משלו הזדמנות להביע את עמדתו בעניין עדותו ודרכי גבייתה, לפי העניין. לדעתו של הילד יינתן משקל ראוי בהתאם לגילו ולמידת בגרותו.

[ז] [1] החליט חוקר ילדים להרשות עדותו של ילד, עם או בלי תנאים כאמור בסעיף קטן [ד], יעריך מחדש את החלטתו סמוך לפני מתן העדות בבית-המשפט.

[2] החליט חוקר ילדים שלא להרשות עדותו של ילד לפי חוק זה והחלטתו לא ניתנה סמוך לפני המשפט, יעריך מחדש את החלטתו סמוך לפני המשפט.

[ח] החליט חוקר ילדים להרשות עדותו של ילד לפי חוק זה, עם או בלי תנאים, רשאי בית-המשפט מיוזמתו או לבקשת הילד או הורה שאינו נאשם במשפט, מנימוקים מיוחדים שיירשמו להורות, כי ההחלטה תיבחן מחדש בידי חוקר ילדים בכיר.

[ט] חוקר הילדים ינמק בכתב את החלטותיו לפי סעיף זה.

א2. [בוטל].

3. [א] שר המשפטים ימנה חוקרי ילדים לצורך חוק זה.

[ב] לא יתמנה חוקר ילדים אלא לאחר התייעצות בוועדה.

[ג] הוועדה תהיה בת חמישה אנשים, והם:

[1] שופט של בית-משפט שלום המכהן אותה שעה כשופט לעניין פקודת העבריינים הצעירים, 1937, שיתמנה על-ידי שר המשפטים;

[2] מומחה להיגיינה רוחנית שיתמנה על-ידי שר הבריאות;

[3] מחנך שיתמנה על-ידי שר החינוך והתרבות;

[4] מומחה לטיפול בילד ובנוער שיתמנה על-ידי שר הסעד;

[5] קצין משטרה גבוה שיתמנה על-ידי שר המשטרה.

[ד] השופט ישמש יושב ראש הוועדה.

[ה] הוועדה תקבע את סדרי דיוניה ועבודתה במידה שלא נקבעו בתקנות.

א3. שר הרווחה, בהתייעצות עם הוועדה האמורה בסעיף 3, ימנה מבין חוקרי הילדים חוקר ילדים בכיר לצורך חוק זה.

4. פרט לחקירה בעדות שחוקר הילדים הרשה אותה לפי סעיף 2, אין חוקרים ילד בעבירה המנויה בתוספת אלא על-ידי חוקר ילדים. אולם, הוראה זו לא תחול -

[1] על שאלות הנשאלות בשעת מעשה העבירה או תיכף לאחריה, או משהתעורר חשש סביר שנעברה עבירה כזאת;

[2] על שאלות ששאל האב, האם, האפוטרופוס, האדם שהילד נמצא בפיקוחו או ברשותו או רופא.

א4. [א] ילד שיש לחקרו בעבירה המנויה בתוספת שאין הוא חשוד בביצועה, יוזמן לחקירה וייחקר בידיעת הורה.

[ב] על-אף הוראת סעיף קטן [א], מותר להזמין ילד לחקירה כאמור באותו סעיף קטן בלא הודעה להורה ומותר לחקרו אף בלא ידיעת ההורה אם מתקיים אחד מאלה:

[1] הילד ביקש כי לא תימסר להורה הודעה על חקירתו. הודעה על החקירה תימסר לעובד סוציאלי שמונה לפי חוק לכל המאוחר עם תום החקירה, והוא רשאי להורות על-אף בקשת הילד, כי תימסר הודעה להורה אם סבר כי טובת הילד מחייבת זאת;

[2] לדעת הקצין הממונה על חקירת העבירה, לאחר שהתייעץ עם חוקר הילדים, הזמנת הילד בהודעה להורה תעכב את חקירת העבירה בשל קושי להודיע להורה במאמץ סביר, ויש יסוד סביר להניח שהעיכוב יסכל את חקירת העבירה או יסכל מניעה של פשע. ואולם, בכפוף להוראות סעיף זה, הודעה על החקירה תימסר לבגיר האחראי על הילד באותה העת או לקרוב בגיר של הילד, ככל הניתן בנסיבות העניין, וכן תימסר הודעה להורה מוקדם ככל האפשר;

[3] לדעת הקצין הממונה על חקירת העבירה, לאחר שהתייעץ עם עובד סוציאלי שמונה לפי חוק, נכון לעשות כן על יסוד אחד מאלה:

[א] טעמים של טובת הילד או טעמים של טובת החקירה שאין בהם פגיעה בטובת הילד, בשל היות החשוד בביצוע העבירה בן משפחתו של הילד;

[ב] חשש לפגיעה בשלמו הגופני או הנפשי של הילד.

[ג] חדל מלהתקיים הטעם שהצדיק חקירת ילד בלא ידיעת הורה כאמור בסעיף קטן (ב), יודיע הקצין הממונה על חקירת העבירה להורה על חקירת הילד, אם אין מניעה אחרת להודיע עליה לפי סעיף זה.

[ד] הוראות סעיף זה וסעיף 4ב יחולו גם לעניין פעולות חקירה כאמור בסעיף 7.

[ה] הוראות סעיף זה יחולו גם על זימון ילד לתחנת המשטרה לפי סעיף 68[א] בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, בעניין חקירה בעבירה המנויה בתוספת.

34. [א] בסעיף זה "מקום שהות" - מקום שבו שוהה ילד לצורך חינוכי או טיפולי שאינו טיפול רפואי, לרבות בית-ספר, גן ילדים או קייטנה.

[ב] התקיים תנאי המצדיק חקירת ילד בעבירה המנויה בתוספת שאין הוא חשוד בביצועה, בלא ידיעת הורה כאמור בסעיף 4א, רשאי חוקר ילדים, בכפוף להוראות סעיף קטן [ג], להוציא את הילד ממקום שהותו אף בלא ידיעת ההורה לצורך החקירה או לצורך פעולה אחרת כאמור בסעיף 7 בקשר לעבירה כאמור, ובלבד שהילד לא יוצא ממקום שהותו בניגוד לרצונו.

[ג] חוקר ילדים לא יוציא ילד ממקום שהותו לפי הוראות סעיף זה אלא אם כן סבר, כי חקירת הילד מחוץ למקום שהותו עדיפה בנסיבות העניין על חקירתו במקום שהותו ולאחר שעשה את כל אלה:

[1] הזדהה לפני מנהל מקום שהותו של הילד או לפני האדם האחראי על ניהול המקום באותה עת, הודיע לו כי הוא עומד להוציא את הילד מהמקום ומסר לו את פרטיו;

[2] התייעץ עם עובדי חינוך או טיפול במקום שהותו של הילד המכירים את הילד;

[3] הסביר לילד בלשון המובנת לו בהתאם לגילו וליכולותיו את מטרת הוצאתו ממקום שהותו והצורך בביצועה.

[ד] הוציא חוקר ילדים ילד ממקום שהותו כאמור בסעיף זה, ילווה הילד, ככל שהדבר אפשרי בנסיבות העניין, במהלך שהותו מחוץ למקום גם בידי עובד חינוך או אדם אחר המוכר לו מאותו מקום (בסעיף זה - המלווה) בכפוף להוראות סעיף 5.

[ה] מבלי לגרוע מהוראות כל דין, חוקר ילדים שהוציא ילד ממקום שהותו כאמור בסעיף זה יחזיר את הילד בתום החקירה לביתו, לאחר שהתייעץ עם הקצין

הממונה על חקירת העבירה, או למקום שממנו הוצא הילד, או יוודא כי המלווה יחזיר את הילד אל אותו המקום.

44. אדם עם מוגבלות שכלית כהגדרתו בחוק הליכי חקירה והעדה (התאמה לאנשים עם מוגבלות שכלית או נפשית), התשס"ו-2005, שהוא ילד, ייחקר בידי חוקר ילדים שהוא חוקר מיוחד כהגדרתו בחוק האמור. ואולם, יחולו הוראות חוק זה כאשר העבירה שבה נחקר הילד היא עבירה המנויה בתוספת.

44. [א] בסעיף זה "שעות הלילה" - השעות שבין 20:00 ל-07:00.

[ב] ילד שיש לחקרו בעבירה המנויה בתוספת שאין הוא חשוד בביצועה, לא ייחקר בשעות הלילה בתחנת המשטרה או במקום אחר המשמש לחקירת הילד, ולא תימשך חקירתו במקום כאמור בשעות אלה בעבירה שהוא אינו חשוד בביצועה.

[ג] על-אף האמור בסעיף קטן [ב], ניתן לחקור ילד בעבירה שהוא אינו חשוד בביצועה בשעות הלילה באחד מאלה:

[1] הילד הגיע מיוזמתו או לבקשתו לתחנת המשטרה או למקום אחר המשמש לחקירת הילד בשעות כאמור כדי להגיש תלונה או למסור עדות על עבירה שבוצעה;

[2] אם העבירה שהוא היה עד לביצועה נעברה בסמוך למועד החקירה;

[3] הקצין הממונה על חקירת העבירה, לאחר שהתייעץ עם חוקר ילדים, הורה בהחלטה מנומקת בכתב, כי ילד ייחקר בעבירה כאמור בשעות הלילה, אם שוכנע כי דחיית החקירה עלולה להביא לאחד מאלה:

[א] שיבוש או סיכול חקירתם או מעצרים של חשודים בעבירה המנויה בתוספת שבקשר אליה הוא נחקר כעד;

[ב] מניעת גילוי ראיה או תפיסת חפץ הקשור לאותה עבירה;

[ג] מניעת שחרורם של חשודים ממעצר;

[4] הילד והורה נתנו את הסכמתם לחקירה בשעות הלילה ובלבד שלא תתאפשר חקירתו של הילד בשל הסכמתם כאמור אחרי השעה 00:00;

[5] חוקר הילדים, לאחר שהתייעץ עם הקצין הממונה על חקירת העבירה שוכנע, כי דחיית החקירה עלולה להביא לפגיעה בשלומו הגופני או הנפשי של הילד.

[ד] על-אף האמור בסעיף קטן [ג], רשאי חוקר ילדים שלא לחקור ילד בשעות הלילה כאמור באותו סעיף קטן, אלא במועד מאוחר יותר שאינו בשעות הלילה ומוקדם ככל הניתן, אם סבר כי לא ניתן לקיים את החקירה בשעות הלילה נוכח מצבו הגופני או הנפשי של הילד.

4. [א] ילד החשוד בביצוע עבירה המנויה בתוספת (בחוק זה - ילד חשוד), יוזמן לחקירה וייחקר בידיעת הורה, ואם לא ניתן לאתר את הורה הילד במאמץ סביר - בידיעת קרוב משפחה בגיר או אדם בכיר אחר המוכר לילד, ובלבד שנשמעה עמדת הילד לעניין זהות אותו בגיר (בחוק זה - קרוב אחר), אלא אם כן אין אפשרות לאתר מי מהם במאמץ סביר בנסיבות העניין.

[ב] ילד חשוד השוהה במעון יוזמן לחקירה וייחקר בידיעת מנהל המעון וכן בידיעת הורה, ואם לא ניתן לאתר את הורה הילד במאמץ סביר - בידיעת קרוב אחר, אלא אם כן אין אפשרות לאתר מי מהם במאמץ סביר בנסיבות העניין.

14. [א] על-אף הוראות סעיף 4(ה), רשאי הקצין המוסמך כהגדרתו בחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971 (בחוק זה - קצין מוסמך), לאחר שהתייעץ עם חוקר ילדים, בהחלטה מנומקת בכתב, להורות על הזמנת ילד חשוד שאינו עצור לחקירה או על חקירתו מבלי להודיע על כך להורה, לקרוב אחר או למנהל מעון, לפי העניין, אם שוכנע כי הודעה כאמור עלולה -

[1] לפגוע בשלומו הגופני או הנפשי של הילד או של אדם אחר;

[2] להביא לשיבוש הליכי החקירה בשל חשד סביר, כי ההורה או הקרוב האחר או בן משפחתו של מי מהם היה צד לעבירה שבה חשוד הילד.

[ב] לצורך קבלת החלטה כאמור בפסקה [1] שבסעיף קטן [א], רשאי הקצין המוסמך להביא בחשבון הודעה מנומקת בכתב של מנהל מעון, כי יש חשש שהודעה להורה או לקרוב אחר תביא לפגיעה בשלומו הגופני או הנפשי של הילד.

[ג] [1] הורה הקצין המוסמך כאמור בסעיף קטן [א] בלא שהודיע להורה של הילד, וחלפו שמונה שעות מהגעתו של הילד לתחנת המשטרה או למקום האחר המשמש לחקירת הילד, או חדל מלהתקיים הטעם שהצדיק הזמנה לחקירה או חקירה מבלי להודיע להורה, לפי המוקדם, תימסר להורה הילד בלא דיחוי הודעה על הימצאותו של הילד בתחנת המשטרה או במקום אחר המשמש לחקירת הילד ועל חקירתו;

[2] הורה הקצין המוסמך כאמור בסעיף קטן [א] בלא שהודיע אף לקרוב אחר או למנהל המעון, לפי העניין, יחולו הוראות פסקה [1] אם חלפו שש שעות מהגעתו של הילד לתחנת המשטרה או למקום האחר המשמש לחקירת הילד כאמור בפסקה [1], או חדל מלהתקיים הטעם שהצדיק הזמנה לחקירה או החקירה שלא בידיעתם, לפי המוקדם.

[ד] החליט הקצין המוסמך כאמור בסעיף קטן [א], וחלף פרק הזמן כאמור בסעיף קטן [ג] [2], רשאי קצין נוער מרחבי ובהיעדרו - קצין נוער מחוזי להאריך את פרק הזמן האמור אם שוכנע, כי מתקיים אחד מאלה, ובלבד שפרק הזמן המרבי מהגעתו של הילד לתחנת המשטרה או למקום האחר המשמש לחקירת הילד לא יעלה על שמונה שעות:

[1] סכנה ממשית לשלומו של הילד או לביטחוננו;

[2] חשש לשיבוש הליכי החקירה בעבירה מסוג פשע בשל חשד סביר, כי ההורה או הקרוב האחר או בן משפחתו של מי מהם היו צד לעבירה שבה חשוד הילד.

[ה] חדל מלהתקיים הטעם שבשלו לא נמסרה ההודעה להורה הילד או לקרוב אחר, תימסר ההודעה בלא דיחוי, אלא אם כן הופעלה סמכות כאמור בסעיף 36 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - המעצרים), התשנ"ו-1996, או שעובד סוציאלי שמונה לפי חוק הפעיל את סמכותו לפי סעיף 11 לחוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960.

5. לא יהיה אדם נוכח בחקירת ילד על-ידי חוקר ילדים אלא ברשות חוקר הילדים.

א. [א] חוקר ילדים יתעד חקירת ילד הנעשית על-ידו במלואה, לרבות כל חילופי הדברים עם הילד הנחקר או בנוכחותו, כדלקמן -

[1] באמצעות וידאו;

[2] בהקלטה קולית - אם אין אפשרות סבירה לתייעוד באמצעות וידאו או אם סירב הילד להשיב לשאלות חוקר הילדים בשל השימוש בוידאו וסירובו תועד באמצעות וידאו;

[3] בכתב - אם אין אפשרות סבירה לתייעוד בהקלטה קולית, או אם סירב

הילד להשיב לשאלות חוקר הילדים בשל ההקלטה הקולית וסירובו תועד בהקלטה כאמור.

[ב] לא ייעשה כל שינוי בקלטת חקירה.

[ג] תמליל מודפס של חקירת ילד שתיעד חוקר ילדים באמצעות וידאו או בהקלטה קולית [להלן - תמליל] יוכן בכל אחד מאלה:

[1] משהוגש כתב אישום בעבירה מושא החקירה;

[2] לפי דרישת תובע לצורך מילוי תפקידו.

[ד] חוקר הילדים אחראי להכנתו של התמליל במקרים האמורים בסעיף קטן [ג].

[ה] בסעיף זה "חקירת ילד" - לרבות חקירה נוספת של ילד בהתאם להוראות סעיף 10.

[ו] מיד בפתיחת החקירה יבהיר חוקר הילדים לילד הנחקר את חשיבות תיעוד החקירה בוידאו, ויפרט את דרכי התיעוד האחרות.

35. [א] הוראות סעיפים 74 ו-75 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 [להלן - חוק סדר הדין הפלילי], יחולו על קלטת חקירה ועל תמליל בשינויים אלה:

[1] התובע יעביר לידי הנאשם את התמליל;

[2] הנאשם זכאי להאזין לקלטת החקירה, לצפות בה, ולהשוות את תוכנה לאמור בתמליל;

[3] הנאשם אינו זכאי להעתיק את קלטת החקירה, להוציאה ממקום הימצאה הקבוע או לקבל לידיו את העתקה, אלא אם כן הורה בית-משפט אחרת מטעמים מיוחדים שיפרט. הורה בית-משפט כאמור, חייב הנאשם להחזיר את קלטת החקירה וכל העתק שלה, וכן את התמליל לתיק בית-המשפט בתום ההליך המשפטי, אלא אם כן קבע בית-המשפט מועד אחר להחזרתם כאמור.

[ב] לענין סעיף זה "הנאשם" - לרבות מי שפועל מטעמו כמפורט בסעיף 74 [א] לחוק סדר הדין הפלילי.

35. [א] על-אף הוראות סעיף 5, ילד חשוד שהוזמן לחקירה בידיעת הורה או קרוב אחר או שנמסרה הודעה על חקירתו לאחד מהם, לפי הוראות סעיף 4 [א] עד [ג], זכאי שהורה או קרוב אחר יהיה נוכח בחקירתו וכן זכאי הוא להיוועץ במי מהם ככל הניתן לפני תחילת החקירה, אלא אם כן הביע הילד התנגדות לכך בנימוק סביר או אם היה מוחזק במעצר. והכול, אם סבר הקצין המוסמך לאחר שהתייעץ עם חוקר ילדים, כי אין במתן אפשרות לנוכחות ההורה או הקרוב האחר כאמור כדי להביא לאחד מאלה:

[1] פגיעה בטובת החקירה או בטובת הילד;

[2] אחד הטעמים המנויים בסעיף 14 [א];

[3] אחד הטעמים המנויים בסעיף קטן [ג] [2] [א] עד [ה];

[4] חשיפת עניין הנוגע לצנעת חייו של קטין אחר.

[ב] הורה או קרוב אחר של ילד חשוד שהתקיימו לגביו הוראות סעיף קטן [א] יוזמן להיות נוכח בחקירה והחקירה תעוכב עד להגעתו.

[ג] על-אף הוראות סעיף קטן [ב], רשאי הקצין המוסמך לאחר שהתייעץ עם חוקר ילדים להורות בהחלטה מנומקת בכתב על התחלת חקירתו של קטין כאמור באותו סעיף קטן, מבלי להמתין לנוכחות הורה או קרוב אחר -

[1] אם ההורה או הקרוב האחר לא הגיעו לחקירה בתוך זמן סביר בנסיבות העניין מהמועד שבו הוזמן;

[2] אם שוכנע כי המתנה כאמור עלולה להביא לאחד מאלה, ובלבד שחקירת הילד בלא נוכחות הורה או קרוב אחר תימשך רק כל עוד מתקיים הטעם שהצדיק את אי-המתנה כאמור:

[א] פגיעה בשלמו הגופני או הנפשי של הילד;

[ב] סיכול או שיבוש של החקירה או של חקירתם או של מעצרים של חשודים נוספים בקשר לאירוע שלגביו נחקר הילד;

[ג] מניעת גילוי ראיה או תפיסת חפץ הקשור לעבירה שהילד חשוד בביצועה;

של הקטין על חקירתו, ואם אין לו סנגור יודיע כאמור לסנגוריה הציבורית כדי שתבחן את זכאותו לייצוג. מבלי לגרוע מהוראות כל דין, אין בהודעה לסנגורו של הקטין או לסנגוריה הציבורית כאמור כדי לעכב את החקירה.

[ג] שר המשפטים, בהסכמת השר לביטחון הפנים ושר הרווחה והשירותים החברתיים, יקבע הוראות בדבר נוסח הודעה כאמור בסעיף קטן [א].

5. ילד חשוד לא ייחקר בתחנת המשטרה או במקום אחר המשמש לחקירת ילד בשעות הלילה כהגדרתן בסעיף 4ד[א]. ואולם רשאי הקצין המוסמך לאחר שהתייעץ עם חוקר ילדים, להורות בהחלטה מנומקת בכתב, כי ילד חשוד ייחקר בשעות הלילה באחד מאלה:

[1] העבירה שהוא חשוד בביצועה נעברה בסמוך למועד עיכוב הילד או מעצרו;

[2] העבירה שהוא חשוד בביצועה היא עבירה המנויה בתוספת והקצין הממונה על חקירת העבירה שוכנע כי דחיית החקירה עלולה להביא לאחד מהמקרים המנויים בסעיף 5ג[ג][2];

[3] הילד והורו נתנו את הסכמתם לחקירה בשעות הלילה, ובלבד שלא תתאפשר חקירתו של הילד בשל הסכמתם כאמור אחרי השעה 00:00.

15. השר לביטחון הפנים, בהסכמת שר המשפטים ושר הרווחה והשירותים החברתיים ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, יקבע הוראות לעניין יישום סעיפים 4ד עד 14 ו-5 עד 5ה.

6. [א] לא יפרסם אדם דבר שיש בו כדי לגלות זהותו של ילד הנחקר בעבירה המנויה בתוספת, או שהעיד בקשר אליה לפני בית-משפט, אלא ברשות בית-המשפט.

[א1] לא יפרסם אדם קלטת חקירה או תמליל ובכלל זה העתקם, או זיכרון דברים או דין וחשבון כאמור בסעיפים 8 ו-9, אלא ברשות בית-המשפט.

[2א] לעניין סעיף זה "פרסום" - הצגה, השמעה, הפצה או העברה מחוץ לבית-המשפט, למעט לידי אחד מאלה או בפניו:

[1] הנאשם, סנגורו והמתמחה בעריכת דין בפיקוחו של הסנגור או אדם אחר המפורט בסעיף 74[א] לחוק סדר הדין הפלילי;

[2] תובע כמשמעותו בסעיף 12 לחוק סדר הדין הפלילי ומי שמתמחה בעריכת דין בפיקוחו;

[ד] סיכול של מניעת עבירות נוספות;

[ה] מניעת שחרורם ממעצר של הילד או של חשודים אחרים;

[3] לא ניתן לאתר מי מהם במאמץ סביר.

[ד] הוכה הקצין המוסמך על חקירת ילד חשוד בלא הזמנת הורו או קרוב אחר להיות נוכח עימו בחקירה כאמור בסעיף קטן [א], ינמק את החלטתו והיא תתועד בכתב.

[ה] הוחל בחקירתו של ילד חשוד מבלי להמתין לנוכחותו של הורו או של קרוב אחר מאחד הטעמים האמורים בסעיף קטן [ג], והגיע הורו של הילד או קרוב אחר לתחנת המשטרה או למקום האחר המשמש לחקירת הילד במהלך החקירה, יורשה אותו אדם להיות נוכח בהמשך חקירת הילד וחוקר הילדים ייתן לילד הזדמנות להיוועץ באותו אדם במועד האפשרי הראשון בהתאם למהלך החקירה.

[ו] נכח הורו של ילד או קרוב אחר בחקירת הילד, לא יתערב במהלך החקירה ולא יצא מחדר החקירה, אלא אם כן התיר לו חוקר הילדים לעשות כן ובתנאים שיקבע. בטרם תחל חקירת ילד בנוכחות הורו או קרוב אחר יודיע חוקר הילדים להורה או לקרוב האחר, לפי העניין, על המגבלות החלות עליו כאמור.

[ז] ראה חוקר הילדים כי הורו של ילד או קרוב אחר הנוכח בחקירת הילד מפריע לחקירה באופן שאינו מאפשר לנהלה, מתערב בחקירה אף שהוזהר שלא לעשות כן או מאיים על הילד באופן ישיר או מרומז, רשאי חוקר הילדים, בהחלטה מנומקת בכתב, להרחיק את ההורה או הקרוב האחר מן החקירה.

15ד. [א] בטרם ייחקר ילד חשוד יודיע חוקר הילדים לילד בלשון המובנת לו בהתחשב בגילו ובמידת בגרותו, על זכויותיו המפורטות להלן נוסף על חובותיו על-פי כל דין כלפי הילד בהיותו חשוד:

[1] זכותו להיוועץ בעורך דין ביחידות ולהיות מיוצג על-ידי סנגור, וכן זכאותו לייצוג לפי חוק הסנגוריה הציבורית, התשנ"ו-1995;

[2] זכותו לנוכחות הורו או קרוב אחר בחקירתו, כאמור בסעיף 5ג.

[ב] בטרם ייחקר ילד חשוד עצור שהובא לתחנה או ילד חשוד העצור בהתאם להוראות סעיף 32 לחוק סדר הדין הפלילי [סמכויות אכיפה - מעצרים], התשנ"ו-1996, שהובא לתחנה כשהוא עצור, יודיע חוקר הילדים לסנגורו

[3] חוקר ילדים;
[4] שוטר, הנזקק לדבר האסור בפרסום על-פי סעיפים קטנים [א] או [א1]

[5] עובד סוציאלי שמונה לפי חוק, הנזקק לדבר האסור בפרסום על-פי סעיפים קטנים [א] או [א1] לצורך מילוי תפקידו על-פי חוק.

[ב] העובר על סעיף זה דינו - מאסר שלוש שנים או קנס כאמור בסעיף 61[א] [4] לחוק העונשין, או שני העונשים כאחד.

[ג] בסעיף זה "בית-המשפט" -

[1] בטרם הוגש כתב אישום - בית-משפט השלום שבאזור שיפוטו מתנהלת החקירה;

[2] לאחר שהוגש כתב אישום - בית-המשפט שאליו הוגש כתב האישום.

6א. דיון בבית-משפט, שיש בו כדי לגלות את זהותו של ילד שנחקר בעבירה המנויה בתוספת, יתנהל בדלתיים סגורות, אלא אם כן הורה בית-המשפט לנהלו כולו או מקצתו בפומבי.

7. נתגלה הצורך, תוך כדי חקירה משטרתית בעבירה המנויה בתוספת, לעשות פעולה המצריכה נוכחותו של ילד או השתתפותו בה, לא תיעשה הפעולה אלא בהתאם להוראותיו של חוקר ילדים.

8. [א] נערכה חקירה בעבירה המנויה בתוספת על-ידי חוקר ילדים לפי בקשת המשטרה, יגלה חוקר הילדים לפניו את פרטי חקירתו ויביא לפניו את מסקנותיו.

[ב] הוראות סעיף 6 יחולו על דין וחשבון חוקר הילדים לפי סעיף זה בשינויים המחויבים לפי העניין.

9. [א] עדות בעבירה המנויה בתוספת, שתועדה בידי חוקר ילדים בהתאם להוראות חוק זה, וכן זיכרון דברים או דין וחשבון לעניין חקירה שתועדה כאמור, שנרשמו בידי חוקר ילדים בשעת החקירה או אחריה - כשרים להתקבל כראיה בבית-משפט.

[ב] שוכנע בית-המשפט כי ננקטו כל האמצעים הסבירים לתיעוד החקירה באמצעות וידאו או הקלטה קולית בהתאם להוראות סעיף 5א, אולם הקלטת החקירה לא

10. הופסקה גביית עדות או קבלת הודעה כאמור בסעיף 2[ג] או שהוגשה לבית-המשפט ראייה כאמור בסעיף 9, רשאים הנאשם או התובע לדרוש, וכן רשאי השופט לצוות, שחוקר הילדים יחקור את הילד חקירה נוספת וישאלו שאלה פלונית. אולם, רשאי חוקר הילדים לסרב לשאול את השאלות הנדרשות, כולן או מקצתן, אם הוא סבור ששאלתן עלולה לגרום נזק נפשי לילד.

11. לא יורשע אדם על סמך ראייה לפי סעיף 9, אלא אם יש לה סיוע בראיה אחרת.

11א. בהליך משפטי שאינו הליך פלילי שעניינו עבירה המנויה בתוספת יחולו הוראות אלה:

[1] עדות בעבירה המנויה בתוספת, כאמור בסעיף 9 וכן זיכרון דברים או דין וחשבון כאמור באותו סעיף, לא יתקבלו כראיה, אלא אם כן הרשה בית-המשפט לקבלם כראיה;

[2] בית-המשפט לא ייתן רשות כאמור בפסקה [1], אלא אם כן שוכנע מטעמים שיירשמו, כי הדבר דרוש לטובת הילד או כדי למנוע עיוות דין;

[3] רשות כאמור בפסקה [1], יכול שתהא מוגבלת בתנאים ויכול שתוגבל לראיה מסוימת. הכול, כפי שיקבע בית-המשפט תוך התחשבות בצורך למנוע את פרסום הראיה;

[4] לעניין סעיף זה "בית-המשפט" - לרבות בית-דין, כהגדרתו בסעיף 155[1] לחוק הירושה, תשכ"ה-1965.

12. שר המשפטים ממונה על ביצוע החוק והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו, לרבות קביעת נהלים בעניין קלטות חקירה, אחסון, שמירתן וביעורן.

13. תחילתו של חוק זה היא ביום ד' בתשרי תשט"ז (20 בספטמבר 1955).

תוספת

[סעיף 2]

[א] עבירות לפי סעיפים 199 עד 214, 345 עד 351 לחוק העונשין.

[ב] עבירה של אחראי על קטין, כהגדרתו בסעיף 368 לחוק העונשין, שנעברה כלפי הקטין שעליו הוא אחראי, לפי סעיפים 337, 368 ו-368 לחוק האמור.

3. תקנות העמדת עבריינים במבחן (שירותי המבחן), תשי"ט-1959

חקירות

9. הופנה אדם לשירות ונקבע קצין מבחן שיטפל בעניינו, יעמוד הקצין בקשר עם האדם, עם משפחתו ועם בני אדם הקשורים אליו או עם המוסדות המטפלים בו, ויאסוף פרטים בדבר אישיותו של האדם, התפתחותו הגופנית, השכלית והנפשית, תנאי ביתו וסביבתו וכן נסיבות העבירה בה הוא נאשם והמניעים שהביאוהו לכך. במהלך החקירה יבקר קצין המבחן בביתו של האדם אם ראה צורך בכך.

בדיקות

10. ראה קצין מבחן צורך בכך, יפנה את האדם כאמור בתקנה 9, באישור קצין המבחן המחוזי או מי שהורשה על-ידו למקום מתאים לשם בדיקה רפואית, פסיכולוגית, פסיכיאטרית או בדיקה אחרת.

עיון

11. במהלך חקירה כאמור יפנה קצין מבחן למשטרה ולתביעה הכללית לשם קבלת פרטים על אשמתו ועל עברו של הנאשם וכן יעיין בתיקו בבית-המשפט.

ידיד

12. קצין מבחן לנוער רשאי, לאחר שהובא נאשם קטין בפני בית-המשפט, לבקש מאותו בית-המשפט למנותו כידיד של אותו קטין לצורך הדיון בבית-המשפט.

הסברים

13. קצין מבחן לנוער יסביר לקטין הנאשם, להוריו או לאפוטרופסו או לכל מי שאותו הקטין נמצא ברשותו, את משמעות הדיון בבית-המשפט וכל הכרוך בו.

המלצות

14. קצין מבחן העומד להמליץ בפני בית-המשפט המלצה כל שהיא, יסביר לנאשם, ואם הוא קטין - להוריו או לאפוטרופסו או לכל מי שהקטין נמצא ברשותו - את משמעותה של ההמלצה וכל הכרוך בה.

(ג) [בוטל].

(ד) [בוטל].

(ה) [בוטל].

(ו) עבירה לפי סעיפים 329(א)[1], 333, 334, 335, 361, 362, 363, 364, 365, 367, 372, 373, 374, 377, 380 ו-382 לעניין עבירה לפי סעיף 380 לחוק העונשין, שלא בקשר לתאונת דרכים, למעשה טרור או לפגיעת איבה, והחשוד בביצוע העבירה הוא הורה או אח של הילד והנפגע בעבירה הוא אחד מהם או הילד.

(ז) עבירה לפי סעיפים 298, 300 ו-305 לחוק העונשין, שלא בקשר לתאונת דרכים, למעשה טרור או לפגיעת איבה, אם בעת גביית העדות התקיים אחד מאלה:

[1] לילד לא מלאו שנים-עשרה שנים והוא אינו החשוד בביצוע העבירה;

[2] לילד מלאו שנים-עשרה שנים, החשוד בביצוע העבירה הוא הורה או אח של הילד והנפגע בעבירה הוא אחד מהם או הילד.

יצחק בן-צבי משה שרת פנחס רוזן
נשיא המדינה ראש הממשלה שר המשפטים

4. פקודת המבחן (נוסח חדש) תשכ"ט - 1969

פרק א: העמדת עבריין במבחן

סמכות בית-משפט ליתן צו מבחן

1. הואשם אדם בעבירה וראה בית-המשפט שהאישום הוכח, אלא שבהתחשב בנסיבות העניין ובכללן אופיו של האדם, עברו, גילו, תנאי ביתו, בריאותו הגופנית ומצבו השכלי, טיב העבירה שעבר וכל נסיבה מקילה שבה נעברה העבירה, ראוי לפי דעתו לשחרר את העבריין על מנת להעמידו במבחן, רשאי בית-המשפט לעשות אחת מאלה:

[1] להרשיעו וליתן צו מבחן;

[2] ליתן צו מבחן מבלי להרשיעו אם אין על הנאשם עונש מאסר על תנאי שבית-המשפט רשאי לצוות על ביצועו עקב הרשעתו בעבירה שהואשם בה.

חוות דעת לפני מתן צו מבחן

2. לא ייתן בית-משפט צו מבחן אלא לאחר קבלת חוות דעת מקצין מבחן שנתמנה לפי פקודה זו.

הסבר לנבחן לפני מתן צו מבחן

3. לפני מתן צו מבחן יסביר בית-המשפט לעבריין בלשון פשוטה את משמעות הצו ויזהירו, שאם לא ימלא אחרי הצו מכל בחינה שהיא או יעבור עבירה נוספת, יהיה צפוי לעונש או להרשעה ועונש על העבירה המקורית, ולא ייתן בית-המשפט צו מבחן אלא אם הביע העבריין את נכונותו למלא אחר הוראות הצו.

תקופת המבחן

4. [א] תקופת תוקפו של צו מבחן תפורש בו, והיא לא תפחת משישה חודשים מיום מתן הצו ולא תעלה על שלוש שנים מאותו יום.

[ב] הנבחן יידרש בצו המבחן לעמוד בתקופה שפורשה בו בפיקוח של קצין מבחן שנתמנה או נקבע למחוז או לאזור שבו יגור הנבחן לאחר מתן הצו.

רישומים

15. קצין מבחן ירשום את כל הידיעות בתיקו האישי של הנאשם וכן יערוך תסקיר על סמך ממצאיו בהתאם להוראות כל דין.

תסקיר

16. [א] קצין מבחן לנוער יכול בתסקיר המלצה בדבר הטיפול הנאות לדעתו באותו קטין.

תפקידי קצין מבחן

17. קצין המבחן שנקבע בצו מבחן לטפל בנבחן ידאג לשלולמו הגופני והנפשי של הנבחן, לשיקומו החברתי ולחינוכו לאזרחות מועילה תוך מגע מתמיד ושיתוף פעולה עם הוריו, עם אפוטרופסו, עם משפחתו, עם השירותים הציבוריים ועם כל גורם היכול לעזור בכך. קצין המבחן יסיע לנבחן בקבלת הכשרה מקצועית ובסידור בעבודה, ואם היה הנבחן קטין, יסייע גם בקליטתו במסגרת לימודית מתאימה.

הועדת מעון לקטין

26. קצין מבחן לנוער העומד להמליץ בפני בית-המשפט כי קטין יימסר למעון כמשמעותו בתקנות חסות הנוער [מעונות], תשט"ו-1955 [להלן-מעון], יבקש תחילה מהממונה על המעונות שיועיד מעון לאותו קטין.

5. חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, תשמ"א - 1981

פרק א: המרשם הפלילי

ניהול המרשם

1. **[א]** המשטרה תנהל מרשם פלילי ובו פרטי רישום לעניין כל אדם שניתנה לגביו הרשעה או החלטה אחרת כאמור בסעיף 2.
- [ב]** פרטי הרישום יימסרו למשטרה מאת מי שנקבע לכך ובדרך שנקבעה לכך בתקנות.
- [ג]** אין באמור בסעיף זה כדי לגרוע מסמכות המשטרה לנהל רישומים אחרים הדרושים לה לצרכיה.
- [ד]** [1] ראש אגף החקירות והמודיעין במשטרת ישראל או קצין משטרה בדרגת סגן ניצב ומעלה שהוא הסמיך לכך [בסעיף זה - הגורם המוסמך], רשאי לבטל מרישומי המשטרה רישום בדבר החלטה שלא לחקור או שלא להעמיד לדין כאמור בסעיף 11א, לפי אמות מידה שקבע השר לביטחון הפנים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת [בסעיף זה - ועדת החוקה];
- [2]** אמות המידה כאמור בפסקה [1] ייקבעו בהתחשב, בין השאר, במשך הזמן שחלף מיום האירוע מושא החקירה [בסעיף זה - האירוע], גילו של האדם שהרישום נוגע לו ביום האירוע, נסיבותיו האישיות, קיומם של רישומים אחרים כאמור בסעיף קטן [ג] או של פרטי רישום כאמור בסעיף 2 לגבי אותו אדם, מהות העבירות שיוחסו לו וחומרתן.
- [ה]*** על-אף האמור בסעיף קטן [ד], רישום בדבר החלטה שלא לחקור או שלא להעמיד לדין כאמור בסעיף 11א בנוגע לעבירה שאינה פשע, יבוטל בתום שבע שנים מיום האירוע, אלא אם כן החליט הגורם המוסמך אחרת. החלטת הגורם המוסמך לפי סעיף קטן זה תינתן בכתב, ותהיה בהתאם לאמות מידה שקבע השר לביטחון הפנים באישור ועדת החוקה.

* לעניין החלטה שלא לחקור או שלא להעמיד לדין כאמור בסעיף 11א שנתקבלה לפני יום 03.03.2008, תהא תחילת תוקף הסעיף הקטן ביום 03.03.2010.

פרק ב: אי-עמידה במבחן

נבחן שלא ציית לצו מבחן

18. **[א]** ראה שופט כי נבחן פלוני לא מילא אחרי הוראה מהוראותיו של צו מבחן, רשאי הוא ליתן הזמנה לנבחן הדורשת ממנו להתייצב במקום ובמועד שפורשו בה או ליתן עליו צו מעצר. בין בהזמנה ובין בצו מעצר יורה שהנבחן יתייצב או יובא לפני בית-המשפט שנתן את צו המבחן.
- [ב]** שופט בית-משפט שלום לא ייתן הזמנה או צו מעצר לפי סעיף זה אלא על סמך הודעה בכתב הנתמכת בשבועה.

דין הנבחן שלא ציית לצו

20. הוכח להנחת דעתו של בית-המשפט שנתן את צו המבחן, שהנבחן לא מילא אחרי הוראה מהוראותיו של צו המבחן, רשאי בית-המשפט לעשות אחד מאלה:
- [1]** להזהיר את הנבחן מבלי לפגוע בהמשך תוקפו של צו המבחן;
- [2]** להטיל על הנבחן קנס מבלי לפגוע בהמשך תוקפו של צו המבחן. ואם לאחר מכן יבוא בית-משפט להטיל עונש על הנבחן לפי סעיפים 16 או 17 או סעיף זה, יובא הקנס האמור בחשבון בקביעת הסכום של אותו עונש;
- [3]** אם ניתן צו המבחן בלא הרשעה על העבירה שבגללה ניתן - להרשיע את הנבחן ולהטיל עליו עונש, ואם ניתן צו המבחן לאחר הרשעה כאמור - להטיל על הנבחן עונש. הכול, כפי שבית-המשפט היה רשאי להטיל על הנבחן אילו זה עתה הורשע בפניו על אותה עבירה.

פרטי הרישום

2. ואלה פרטי הרישום:

- [1] הרשעות ועונשים של בית-משפט או בית-דין בפלילים (להלן - בית-משפט) בשל פשעים ועוונות (להלן - עבירות);
- [2] צווי מבחן, צווי בדבר התחייבות להימנע מעבירה - למעט צווי נגד מתלונן - וצווי שירות לתועלת הציבור, אך אם ניתנו ללא הרשעה, והכול עקב עבירה;
- [3] קביעת בית-משפט באישום בעבירה כי הנאשם אינו מסוגל לעמוד בדין או אינו בר-עונשין מחמת היותו חולה נפש או לקוי בכושרו השכלי;
- [4] קביעה לפי סעיף 24 וצו לפי סעיף 26 לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), תשל"א-1971;
- [5] הרשעות ועונשים בבית-דין למשמעת שהוקם לפי פקודת המשטרה (נוסח חדש), תשל"א-1971, למעט הרשעות ועונשים בשל עבירות משמעת ששר הפנים בהתייעצות עם שר המשפטים קבע בתקנות;
- [6] שינוי שנעשה בפרט רישום מכוח חנינה או מכוח סמכות אחרת על-פי דין;
- [7] החלטת נשיא המדינה לפי סעיף 18.

עיון, הודעה על מסירת מידע ותיקון טעות

12. [א] כל אדם זכאי לעיון במידע שבמרשם הנוגע לו.

פרק ג: הגבלת מידע שנמסר

מחיקת הרשעה חוק תשמ"ס-1983, חוק (מס' 2) תשמ"ז-1987

פרק ג': הגבלת מידע שנמסר

13. מידע מן המרשם כמפורט להלן לא יימסר אלא לגופים המפורטים בפרטים [א] עד [ה], [י] עד [יב], [יד] עד [יט], [כא], [כב], [כד], [כה], [כח] ו-[ל] שבתוספת הראשונה לצורך מילוי תפקידיהם:

[1] מידע על עבירה שעבר קטין בטרם מלאו לו ארבע-עשרה שנים;

[2] מידע על עוון שעבר קטין שמלאו לו ארבע-עשרה שנים וטרם מלאו לו שש-עשרה שנים;

[3] קביעה או צו כאמור בסעיף 2[4];

[4] מידע בדבר צו מבחן;

[5] מידע על צו בדבר התחייבות להימנע מעבירה וצו שירות לתועלת הציבור שניתנו ללא הרשעה.

14. [א] לא יימסר מידע לפי סעיפים 6 עד 9 אם עברו מיום פסק הדין או ההחלטה

התקופות המפורטות להלן (בחוק זה - תקופת ההתיישנות):

[1] אם הוטל מאסר עד שנה אחת - התקופה שהוטלה ועוד שבע שנים;

[2] אם הוטל מאסר עד חמש שנים - התקופה שהוטלה ועוד עשר שנים;

[3] אם הוטל מאסר למעלה מחמש שנים - התקופה שהוטלה ועוד כפל התקופה, ובלבד שהתקופה הנוספת לא תעלה על חמש-עשרה שנים;

[4] אם הוטל עונש שאינו בין המפורטים בפסקאות [1] עד [3], או נתן בית-המשפט קביעה כאמור בסעיף 2[3] - שבע שנים.

[ב] הוראות סעיף קטן [א] יחולו לגבי עבירה שעבר קטין בשינויים אלה:

[1] אם הוטל מאסר עד שלוש שנים - תקופת ההתיישנות תהיה התקופה שהוטלה ועוד חמש שנים;

[2] אם הוטל מאסר עד חמש שנים - תקופת ההתיישנות תהיה התקופה שהוטלה ועוד שבע שנים;

[3] אם הוטל מאסר למעלה מחמש שנים - תקופת ההתיישנות תהיה התקופה שהוטלה ועוד עשר שנים;

[4] אם הוטל עונש שאינו בין המפורטים בפסקאות [1] עד [3] או נתן בית-המשפט קביעה כאמור בסעיף 2[3] - תקופת ההתיישנות תהיה שלוש שנים.

- [ג] המשטרה תמסור מידע אף אם חלפו התקופות האמורות בסעיפים קטנים [א] או [ב] אם ידוע לה שהאדם עדיין לא נשא עונשו, כולו או מקצתו.
- [ד] אם בתקופת ההתיישנות הורשע אדם בעבירה או ניתנה עליו קביעה כאמור בסעיף 2[3], יימסר מידע על ההרשעה הקודמת כל עוד לא תמה תקופת ההתיישנות של ההרשעה הנוספת או של הקביעה.
- [ה] לעניין סעיף זה "מאסר" - מאסר בפועל, לרבות מאסר על תנאי שהופעל.
15. [א] הופחת עונש או הומר על-פי סמכות כדין, יראו לעניין תקופת ההתיישנות את העונש כפי שהופחת או הומר כעונש שהוטל בשל העבירה.
- [ב] הוטל עונש אחד בשל הרשעות אחדות או שהוטל עונש מצטבר, רואים אותו לעניין תקופת ההתיישנות כאילו הוטל בשל כל אחת מההרשעות.
- [ג] הוטלו בפסק דין אחד עונשים שונים בשל הרשעות שונות, יימסר המידע לגבי כל אחת מהן כל עוד לא חלפו תקופות ההתיישנות כולן.
16. [א] משעברו עשר שנים מתום תקופת ההתיישנות [להלן - תקופת המחיקה], יראו את ההרשעה כהרשעה שנמחקה ולא יימסר מידע עליה אלא לגופים המנויים בפרטים [ב] עד [ה] לתוספת הראשונה וליועץ המשפטי לממשלה. היו לנידון הרשעות אחדות, תחל תקופת המחיקה רק משתמו תקופות ההתיישנות של כל ההרשעות שלו.
- [ב] על-אף האמור בסעיף קטן [א], תהיה תקופת המחיקה לעניין מידע כאמור בסעיף 13 - חמש שנים, ולגבי עוון שעבר קטין שטרם מלאו לו שש-עשרה שנים - שלוש שנים. תקופת מחיקה כאמור תחל ביום פסק הדין או ההחלטה.
- [ב1] תקופת המחיקה תיפסק אם מי שהמידע עליו הורשע בעבירה נוספת.
- [ג] הרשעה שנשיא המדינה נתן עליה חנינה, דינה כדין הרשעה שנמחקה.
- מידע שלמסירתו אין סייג**
17. לא תהיה התיישנות או מחיקה לפי סעיפים 14 ו-16 לגבי עבירות אלה:
- [1] עבירות שעונשן מוות;
- [2] עבירות שאין עליהן התיישנות לפי חוק ביטול התיישנות בפשעים נגד האנושות, תשכ"ו-1966;

- [3] עבירות שעונשן מאסר עולם או מאסר עשרים שנים והוטל מאסר בפועל של עשר שנים או יותר;
- [4] עבירות לפי החיקוקים הבאים אם עונשן מאסר עשר שנים או יותר והוטל מאסר בפועל של חמש שנים או יותר:
- א. פרק ז' לחוק העונשין, תשל"ז-1977;
- ב. חוק דיני עונשין [ביטחון המדינה, יחסי חוץ וסודות רשמיים], תשי"ז-1957;
- ג. פקודת הסודות הרשמיים;
- ד. סעיפים 49 עד 54 ו-57 לפקודת החוק הפלילי, 1936;
- ה. חוק למניעת הסתננות [עבירות ושיפוט], תשי"ד-1954;
- ו. תקנות ההגנה [שעת חירום], 1945;
- ז. סעיפים 43 עד 100, 92, 46 ו-102 סיפה לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955;
- ח. פקודת מניעת טרור, תש"ח-1948.
- ט. סעיף 8 לחוק איסור מימון טרור, התשס"ה-2005.
18. נשיא המדינה רשאי לקצר או לבטל תקופת התיישנות ותקופת מחיקה של אדם, ולהחיל את סעיפים 14 ו-16 לגבי מי שעבר עבירה מן העבירות המנויות בסעיף 17.

פרק ה: שונות

הוראות מעבר

24. לא יימסר מידע מן המרשם על עבירה שעבר קטין בהיותו מתחת לגיל שלוש-עשרה.

מסירת מידע מן המרשם הפלילי

א4. [א] המשטרה רשאית למסור מידע מן המרשם הפלילי לרשויות ולבעלי תפקידים באזור המפורטים להלן לפי דרישתם ולצורך מילוי תפקידיהם:

[1] מפקד;

[2] בית-משפט צבאי;

6. הימנעות מפתחה וסגירה של תיקים

א. כללי

נוהלי גניזת חומר חקירה בהליך אי-תביעה וסגירת תיקים נגד חשודים קטינים יהיו בהתאם לפקודת הקבע 14.01.01 "קבלת תלונות אי-תביעה - סגירת תיקים".

ב. גניזת חומר חקירה לקטינים בהליך אי-תביעה

1. קטינים מעל גיל שתיים-עשרה

(א) גניזת חומר חקירה לקטינים בהליך אי-תביעה לגילאי שתיים-עשרה* תיעשה לפי המלצת עובד נוער.**

(ב) ראש יחידת נוער במרחב בדרגת פקד לפחות, ומפקד תחנה בדרגת פקד לפחות מוסמכים לגנוז חומר חקירה בהליך אי-תביעה נגד קטין החשוד בביצוע עבירות שבתוספת ושאינן בתוספת, אם נתקיימו כל התנאים הבאים:

[1] הממונה על החקירה שוכנע על-ידי תגובת הקטין, בנסיבות המקרה ובנסיבותיו האישיות של הקטין, שאין חשש שיחזור ויבצע עבירה בעתיד. הוא ישקול בעניין גם בהתחשב בעובדה שהקטין נמצא במסגרת קבועה ומסודרת, או מוכן להיכנס למסגרת מוסדרת של עבודה או של לימודים.

[2] העבירה היא מסוג עוון או חטא (לרבות העוונות שאינן בתוספת).

[3] הקטין מודה בביצוע העבירה.

[4] הקטין או בני משפחתו מביעים נכונות לפיצוי הניזוק מן העבירה (אם קיים ניזוק).

* מתוך א' שרון, נוער בפלילים, חיפה: תמר, 1990, עמ' 589-591.

** עובד נוער - איש משטרה המשמש בתפקיד של חוקר נוער, פקחן נוער ועובד מניעת עבריינות נוער, הנמנה עם יחידת נוער ונושא תעודת הסמכה לעובד נוער שהוצאה על-ידי מטא"ר או מח"ק.

ד. סגירת תיקים בעילה של "העבריין אינו בר-עונשין" לקטינים שאינם בני עונשין (12-)

אם נפתח תיק חקירה בעקבות תלונה בגין עבירה, ומתברר מאוחר יותר שהחשוד בביצוע העבירה הוא קטין שאינו בר-עונשין, ייסגר התיק מהסיבה "העבריין אינו בר-עונשין". סמכות הסגירה - בהתאם להוראות פה"ק 14.01.01.

ה. סגירת תיק לאחר הגשת כתב אישום

אם התקבלה מקצין המבחן המלצה לסגירת תיק נגד קטין לאחר שכבר הוגש כתב אישום נגדו אך בטרם החלו ההליכים המשפטיים, רשאי ראש יחידת הנוער או הקצין המוסמך על-פי הדין והפה"ק לסגור תיקים מחוסר עניין לציבור, להורות על ביטול כתב האישום אם המלצת קצין המבחן מקובלת עליו בעניינו של אותו קטין. התקבלה ההמלצה לאחר שהחלו ההליכים המשפטיים - תינתן לה תשומת הלב הראויה. אם הוגשה בקשה לעיכוב הליכים, תשמש גם המלצה זו כרקע לחוות דעת המשטרה לגבי הבקשה.

[5] טרם נזקפו לחובת הקטין בעבר רישום פלילי או אירוע שנגנז הליך של אי-תביעה.

[6] הקטין חתם על נוסח אזהרה (הנוסח ייגנז עם חומר החקירה).

א) בהתאם לפה"ק 14.01.01 או סעיף ו' 6, תישלח הודעה למתלונן בדבר גניזת חומר החקירה בהליך אי-תביעה.

2. קטינים שאינם בני עונשין (מתחת לגיל שנים-עשרה)

אם ברור כבר בעת הגשת תלונה שהחשוד בביצוע העבירה הוא קטין שאינו בר-עונשין, לא ייפתח תיק חקירה כלל, והקטין שאינו בר-עונשין לא יואשם בביצוע העבירה ולא יילקחו ממנו טביעות אצבעות. החקירה תתרכז במטרה לגלות שותפים, רכוש וכיו"ב. חומר החקירה נגדו ייגנז באוגדן אי-תביעה.

ג. גניזת חומר חקירה לקטינים בעילה של חוסר עניין לציבור

1. סגירת תיקים בעילה של חוסר עניין לציבור תיעשה בהתאם להוראות פה"ק 14.01.01, בנוסף לשיקולים המנויים בס' ט"ו 3. לפה"ק זה יתווספו האפשרויות שלהלן:

א) העבירה אינה חמורה.

ב) הקטין אינו עבריין מועד.

ג) הקשר של הקטין עם המשטרה עד כה היה מרתיע לגבי הקטין.

ד) קיימת נכונות מצד הקטין והאחראים עליו לפצות את הקורבן.

כמו כן תינתן תשומת לב לתנאים הבאים:

א) הקטין אינו נמצא בפיקוח קצין מבחן ואין נגדו צו מעון.

ב) הקטין נמצא במסגרת תקינה ובהשגחה - לומד או עובד בדרך קבע, נמצא בהשגחת הוריו או האפוטרופוסים שלו, אינו משוטט ואיננו מתרועע עם עבריינים וחברים מפוקפקים וכיו"ב.

א) המלצת קצין מבחן.

2. אם חלפה שנה מיום ביצוע העבירה ולא הוגש כתב אישום (ראו פרק ט' סעיף ז').

של הנאשם או ברשות המחזיק אותו מטעמו של הנאשם, או אם הסם של הנאשם נמצא ברשותו של אדם אחד ללא ידיעתו של אותו אחר, או אם הסם נמצא במקום שאינו ברשותו או שאינו נתון לפיקוחו או להשגחתו של שום אדם.

חצרים

9. **[א]** המחזיק חצרים לא ירשה להשתמש בהם לשם הכנת סם מסוכן, שימוש בו, מכירתו או עשיית עסקה אחרת בו שלא בהיתר.

כלים

10. לא יהיו ברשותו של אדם כלים המשמשים להכנת סם מסוכן או לצריכתו שלא בהיתר. העובר על הוראות סעיף זה דינו - מאסר עשרים שנים או קנס פי עשרים וחמישה מן הקנס האמור בסעיף 61 [א] [4] לחוק העונשין, תשל"ז-1977. ואם היו הכלים לשימוש בצריכתו העצמית בלבד דינו - מאסר שלוש שנים או קנס כאמור בסעיף 61 [א] [4] לחוק העונשין, תשל"ז-1977.

10א. **[א]** לא ייצר אדם כלי אסור, לא ימכרו, לא יציגו למכירה, לא ייבאו, לא ייצאו, לא יסחר בו או יעשה בו עסקה אחרת ולא יחזיק בו במטרה לעשות אחת מהפעולות האמורות, שלא בהיתר. העובר על הוראות סעיף זה דינו - מאסר חמש שנים.
[ב] בסעיף זה "כלי אסור" - כלי שייעודו העיקרי, דרך כלל, הוא להכנת סם מסוכן או לצריכתו, כגון הכלים המנויים להלן: [1] באנג.

סימן ב: מסחר ומעבר

יצוא, יבוא מסחר והספקה

13. לא ייצא אדם סם מסוכן, לא ייבא אותו, לא יקל על ייצואו או ייבואו, לא יסחר בו, לא יעשה בו שום עסקה אחרת ולא יספקנו בשום דרך בין בתמורה ובין שלא בתמורה, אלא אם הותר הדבר בפקודת זו או בתקנות לפיה או ברישיון מאת המנהל.

תיווך

14. לא יתווך אדם - בין בתמורה ובין שלא בתמורה - בפעולה אסורה לפי סעיף 13.

7. פקודת הסמים המסוכנים (נוסח חדש), תשל"ג-1973

פרק א: פרשנות

הגדרות

"סם מסוכן" - חומר מן המפורטים בתוספת הראשונה לרבות כל מלח שלו וכן כל תכשיר, תרכובת, תערובת או תמיסה של חומר כאמור ומלחיהם;

פרק ג: עבירות

סימן א: ייצור, החזקה ושימוש

ייצור, הכנה והפקה

6. לא יגדל אדם סם מסוכן, לא ייצר אותו, לא יפיק אותו, לא יכין אותו ולא ימצה אותו מחומר אחר, אלא ברישיון מאת המנהל. העובר על הוראות סעיף זה דינו - מאסר עשרים שנים או קנס פי עשרים וחמישה מן הקנס האמור בסעיף 61 [א] [4] לחוק העונשין, תשל"ז-1977.

החזקה ושימוש

7. **[א]** לא יחזיק אדם סם מסוכן ולא ישתמש בו, אלא במידה שהותר הדבר בפקודה זו או בתקנות לפיה, או ברישיון מאת המנהל.

[ב] האמור בסעיף זה בדבר איסור החזקה אינו חל על סם מסוכן הנמצא במעבר שהותר לפי פקודה זו.

[ג] העובר על הוראות סעיף זה דינו - מאסר עשרים שנים או קנס פי עשרים וחמישה מן הקנס האמור בסעיף 61 [א] [4] לחוק העונשין, תשל"ז-1977. ואם החזיק בסם או השתמש בו לצריכתו העצמית בלבד דינו - מאסר שלוש שנים או קנס כאמור בסעיף 61 [א] [4] לחוק העונשין, תשל"ז-1977.

דרכי החזקה

8. לעניין אישום בשל אחזקת סם מסוכן אין נפקא מינה אם הסם המסוכן נמצא ברשותו

עונשין

19א. העובר על הוראות סימן זה דינו - מאסר עשרים שנים או קנס פי עשרים וחמישה מן הקנס האמור בסעיף 61 [א] [4] לחוק העונשין, תשל"ז-1977.

סימן ג: הדחת קטינים

הדחת קטין לסמים מסוכנים

21. [א] העושה אחת מאלה דינו - מאסר עשרים וחמש שנים או קנס פי עשרים וחמישה מהקנס האמור בסעיף 61 [א] [4] לחוק העונשין, תשל"ז-1977:

[1] נותן לקטין סם מסוכן;

[2] בהיותו אחראי לקטין מניח לו להשיג סם מסוכן או להשתמש בו;

[3] משדל קטין להשיג סם מסוכן או להשתמש בו.

[ב] לעניין סעיף זה "אחראי לקטין" - הורה, לרבות הורה חורג, מאמץ, אפוטרופוס או מי שהקטין נמצא במשמורתו או בהשגחתו.

סייג

22. סעיף 21 לא יחול על מי שעשה את המעשה לשם טיפול רפואי בהיותו רופא או רופא שיניים או לפי הוראת רופא או רופא שיניים או בנסיבות חוקיות אחרות.

דרכי ביצוע

23. לעניין מעשה לפי סעיף 21 אין נפקא מינה -

[1] אם הקטין ידע שהוא משתמש בסם מסוכן או שלא ידע על כך;

[2] פרט לגבי פסקה [3], אם הנאשם פנה אל הקטין או הקטין אליו.

חזקות

24. חזקה על אדם שעבר אחת מהעבירות לפי סעיף 21 אם עשה אחת מאלה:

[1] נתן לידי קטין או לאחר בשבילו כלי הנועד לשימוש מסוכן;

[2] הזמין קטין למקום שבו רגילים אנשים להשתמש בסמים מסוכנים;

[3] הזמין קטין למקום שבו יכול הקטין להשיג סם מסוכן או להשתמש בו;

[4] הפנה קטין למקום כאמור בפסקאות [2] או [3] או עיכב אותו במקום כאמור.

מאסר חובה

25. מי שהורשע בעבירה לפי סעיף 21 או בניסיון לעבירה כאמור או בשידול לעבירה כאמור, יוטל עליו עונש מאסר, אם כעונש יחיד ואם בצירוף לעונש אחר, אך לא יוטל עליו מאסר על תנאי בלבד ולא יינתן עליו צו מבחן.

פרק ד': ביקורת

26. בכל עת סבירה רשאי המנהל להיכנס לחצריו של אדם שמוותר לו לפי סעיף 11[1] [2] או [4] להחזיק סמים מסוכנים, כדי לבדוק את מלאי הסמים המסוכנים שבהחזקתו ואת הרשומות והפנקסים של עסקאות בסמים מסוכנים שעליו לקיים לפי תקנות שעל-פי פקודה זו. ורשאי הוא לדרוש מאותו אדם להציג לבדיקה את כל המסמכים, החשבונות וההיתרים הנוגעים לעסקאותיו בסמים מסוכנים.

27. לא יסרב אדם ליתן למנהל כניסה לחצרים כאמור בסעיף 26, לא יפריע ולא יעכב בעצמו או על-ידי אחר כניסת המנהל כאמור, ולא יימנע מהציג לפי הדרישה את כל מלאי הסמים המסוכנים שבהחזקתו או בשליטתו, את הרשומות והפנקסים שעליו לקיים ומסמכים אחרים שדרש המנהל הנוגעים לעסקאותיו בסמים מסוכנים. העובר על הוראות סעיף זה דינו - מאסר שלוש שנים או קנס כאמור בסעיף 61[א] [4] לחוק העונשין, תשל"ז-1977.

28. [א] סמכויות שוטר לפי סעיף 25 לפקודת סדר הדין הפלילי [מעצר וחיפוש] [נוסח חדש], תשכ"ט-1969, יהיו נתונות לו גם לעניין עוונות לפי פקודה זו.

[ב] מבלי לפגוע בסמכות הכללית הניתנת לשוטר לערוך חיפוש, רשאי שוטר לערוך חיפוש בלא צו חיפוש:

[1] בכל רכב - אם החיפוש דרוש לצורך קיום הוראות פקודה זו;

[2] על גופו של אדם כאמור בסעיף 22 לפקודת סדר הדין הפלילי [מעצר וחיפוש] [נוסח חדש], תשכ"ט-1969, אף אם לא עצר אותו, אם יש לו יסוד סביר להניח שאותו אדם נושא עימו שלא כדין סם מסוכן;

8. איסור מכירת משקאות משכרים לקטין (מתוך: חוק העונשין, תשל"ז-1977)

2. במקום סעיף 193 (ג) ו- (ד) לחוק העיקרי יבוא:

(ג) בעל עסק או עובד בעסק שבו נמכרים משקאות משכרים, המספק משקה משכר לשיכור או מעודד אותו לשתות משקה משכר דינו - מאסר שישה חודשים.

3. אחרי סעיף 193 לחוק העיקרי יבוא: איסור מכירת משקאות משכרים לקטין

(א) המעודד או משדל אדם שלא מלאו לו שמונה-עשרה שנים לשתות משקה משכר דינו - מאסר שלושה חודשים.

(ב) בעל עסק או מי שעובד בעסק שבו נמכרים משקאות משכרים לשם שתייה במקום, לא ימכור ולא יגיש משקה משכר לאדם שלא מלאו לו שמונה-עשרה שנים ולא יעודד אדם כאמור לשתות משקה משכר. העובר על הוראה זו דינו - מאסר שישה חודשים.

(ג) בעל עסק או מי שעובד בעסק כאמור בסעיף קטן (ב) רשאי לדרוש מאדם המבקש שישפיקו לו משקה משכר שיציג לו תעודה בה ניתן לוודא את גילו. לא הציג האדם תעודה כאמור, לא יסופק המשקה למבקש.

(ג1) בעל עסק או מי שעובד בעסק שבו נמכרים משקאות משכרים אשר מכר, הגיש או סיפק משקה משכר לקטין בניגוד להוראות סעיפים קטנים (א) עד (ב), חזקה כי היה מודע לכך שמכר, הגיש או סיפק משקה משכר לקטין, אלא אם כן הוכיח ברמת ההוכחה הנדרשת במשפט אזרחי, שהקטין הציג לו תעודה כאמור בסעיף קטן (ג) ולפיה הוא אינו קטין.

(ד) בעל עסק כאמור בסעיף קטן (ב), יציג במקום בולט בעסקו, בצורה שיקבע שר המשטרה בתקנות, הודעה המפרטת את הוראות סעיף זה ואת הוראות סעיף 193 (ג).

(ה) מי שלא קיים הוראות סעיף קטן (ד) רואים אותו כמי שלא קיים תנאי מתנאי רישיון שניתן לפי חוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968, והוראות החוק האמור יחולו עליו.

(3) על גופו של אדם כאמור בסעיף 22 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969, אגב כניסתו לשדה תעופה, למנחת, למתקן תעופתי, לנמל, לתחנת גבול או לנקודת כניסה לארץ או יציאה ממנה, בעת שהייתו שם וכן בעת שהייתו בכלי טיס או שיט - אם החיפוש דרוש לצורך קיום הוראות פקודה זו;

(4) במטען ובטובין אחרים לפני הכנסתם לשדה תעופה, למנחת, למתקן תעופתי, לנמל, לתחנת גבול או לנקודת כניסה לארץ או יציאה ממנה, לפני העלאתם לכלי טיס או שיט, אחרי הורדתם או בעת הימצאם שם - אם החיפוש דרוש לצורך קיום הוראות פקודה זו;

(5) על גופו של אדם כאמור בסעיף 22 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969, אגב כניסתו למקום שבו נתונים עצירים במשמורת המשטרה - אם החיפוש דרוש לצורך קיום הוראות פקודה זו;

(ג) [נמחק].

(ד) לענין חיפוש לפי סעיפים קטנים (ב) [3] עד [5] ו-(ג), תהיה לשוטר ולסוהר הסמכות הנתונה בסעיף 9(ג) לחוק הטיס (ביטחון בתעופה האזרחית), התשל"ז-1977, לגבי מי שמסרב לחיפוש.

(ה) לפני תחילת חיפוש לפי סעיף זה באדם או ברכב יודיע המחפש לאותו אדם או למי שנמצא ברכב באותה עת על מטרת החיפוש. החיפוש ייעשה ללא שיהוי מיותר. חיפוש אצל אישה לא ייעשה אלא בידי אישה.

(ו) נעשה חיפוש לפי סעיף זה, תיערך רשימת הדברים שנתפסו. הרשימה תיחתם בידי המחפש ובידי מי שהחיפוש נערך בכליו או בגופו. נערך החיפוש ברכב, במטען או בטובין, תיחתם הרשימה בידי מי שמחזיק בהם בזמן החיפוש. העתק הרשימה החתומה כאמור יימסר למי שחתם עליה לפי דרישתו.

9. איסור אחזקת אגרופן או סכין שלא כדין (תשס"א)

- א. המחזיק אגרופן או סכין מחוץ לתחום ביתו או חצריו ולא הוכיח כי החזיקם למטרה כשרה דינו - מאסר חמש שנים.
- ב. לעניין סעיף זה, חזקה היא כי החזקת אולר הנה למטרה כשרה. החזקה לפי סעיף קטן זה לא תחול על החזקת אולר במוסדות חינוך או במקומות אחרים, הכול כמפורט בתוספת השנייה או בסמוך אליהם.
- ג. השר לביטחון הפנים רשאי בצו, מטעמים של שמירה על ביטחון הציבור ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, לשנות את התוספת השנייה לעניין סעיף קטן.

תיקון חוק רישוי עסקים

4. בחוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968, בסעיף 2 אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:
- (ג) בעסק כאמור בסעיף קטן (א) תוצג במקום בולט הודעה המפרטת את הוראות סעיפים 193 (ג) ו-193 (א) לחוק העונשין התשל"ז-1977.
- (ד) חובת הצגת הודעה לפי סעיף קטן (ג) היא תנאי מתנאי הרישיון של אותו עסק.
- תחולה**
5. הודעות סעיף 4 יחולו גם על עסק כאמור בסעיף 2 לחוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968, שהיה לו רישיון ערב תחילתו של חוק זה.

קטינים החשודים בביצוע עבירה יחקרו, ככל האפשר, על-ידי עובדי נוער בלא מדים. ככל שניתן תתבצע החקירה בשעות היום, בזמן שהקטין אינו במסגרת חינוכית או תעסוקתית, בחדר חקירות נפרד לקטינים, בלא נוכחות עדים או נחקרים בגירים.

ככלל, תפקידה של המשטרה הוא למנוע עבירות ולגלותן, לתפוס את העבריינים ולתובעם לדין. יחד עם זאת, בעבירות קלות רשאי קצין משטרה בדרגת פקד ומעלה להורות שלא לחקור בעניין העבירה ולסגור את תיק החקירה מחוסר עניין לציבור, תוך שהוא שוקל את חומרת המעשה, נסיבותיו, נסיבות ביצוע העבירה הקשורות לקורבן, המעשה ושיקולים רלוונטיים נוספים - ביטחוניים, מדיניים או ציבוריים שונים.

במקרה כזה ייגנז חומר החקירה בהליך חקירתי המכונה אי-תביעה (א.ת.), שמטרתו לאפשר את חקירת הקטינים תוך הימנעות מתיוג הקטין כעבריון. משמעות הדבר, שהקטין לא יעמוד לדין בגין אותה עבירה ופרטיו האישיים לא יופיעו במאגר הממוחשב של המשטרה.

נקיטת הליך זה היא חד-פעמית ומחייבת הודאת הקטין, הבעת נכונותו להתנצל בפני הנפגע ולפצותו, וכן התרשמות החוקר שהקטין לא יחזור ויבצע עבירות. אם ישתנו הנסיבות ויחזור הקטין לבצע עבירות, ניתן יהיה לפתוח מחדש את התיק ולנהל חקירה פלילית שעלולה להסתיים בהעמדה לדין. כל זאת, בשיתוף פעולה ובתיאום עם קצין מבחן לנוער.

מהם עיקרי זכויותיהם של ילדים ושל נוער בעת חקירה, מעצר ובהליך המשפטי?

עד גיל שתים-עשרה אין קטין נושא באחריות פלילית ואסור לחקור אותו כחשוד, לעצור אותו או לחייב אותו להיחקר.

חקירה

על-פי הנחיית המשטרה חובה לאפשר נוכחות הורים בחקירת ילדים עד גיל ארבע-עשרה, למעט חריגים.

מעצר

- מגיל שתים-עשרה עד גיל ארבע-עשרה ניתן לעצור קטין למשך שתים-עשרה שעות בלבד, עם אפשרות להארכה בשתים-עשרה שעות נוספות. זאת, רק באישור קצין המשטרה הממונה על תחנת המשטרה. מעבר לפרקי זמן אלו יש צורך בצו של בית-משפט להארכת תקופת המעצר.

10. עבודת המשטרה עם הנוער

משטרת ישראל שמה לה למטה להיות קשובה לצורכי השטח. עובד הנוער מאופיין בגישה חינוכית ושיקומית המדגישה את חשיבות הוצאתו של הקטין מהמעגל הפלילי.

קטין המעורב בפלילים זוכה ליחס שלא זרחה שגה ולא של עבריון מועד, תוך שמירה על זכויותיו. בנסיבות מסוימות ייגנז חומר החקירה נגד הקטין בהליך חקירתי של "אי-תביעה" (א.ת.). מטרתו של הליך זה לאפשר את חקירת הקטין תוך הימנעות מרישום פלילי (מתיוג הקטין).

עובדי הנוער מוסמכים בהכשרה מיוחדת ופועלים בלבוש אזרחי, ברכב מוסווה, ביחידות נוער נפרדות ובשיתוף פעולה מלא עם גורמי חינוך וטיפול בקהילה.

ההתמקצעות בעבודת הנוער במשטרה הביאה להבחנה בין חוקרים, פקחנים, עובדי מניעה, רכזי מודיעין נוער ותובעי נוער. הפקחנים ועובדי המניעה הם ה"עיניים" וה"אוזניים" של יחידות הנוער בשטח.

תפקיד עובדי המניעה הוא לאתר קטינים על סף התדרדרות, לקיים קשר עם שירותי רווחה ועם מוסדות חינוך, לבצע פעולות הסברה ולהפעיל בני נוער מתנדבים לשיתוף פעולה עם המשטרה.

תפקיד הפקחנים הוא לחשוף פעולות פליליות המבוצעות על-ידי קטינים, לעקוב אחר התנהגות עבריינים מועדים ולסייע לרשויות המטפלות בנוער בסיכון, בנעדרים ובקטינים שברחו ממעונות חסות.

תהליכי חקירת קטינים

חוקי הנוער אינם כוללים הסדרים והוראות ביחס לחקירת קטינים על-ידי המשטרה, אולם מתוך מודעות לצרכים המיוחדים של קטינים, קבעה לעצמה המשטרה הנחיות וכללים מיוחדים בעניין זה ועל-פיהם היא נוהגת.

לפי הנחיות אלה, בכל תחנת משטרה ימונו עובדי נוער שיעסקו בחקירת נוער, בפקחנות ובמניעת עבירות. עובדי הנוער הם שוטרים שקיבלו הכשרה והדרכה מיוחדת לצורך עבודה עם בני נוער וילדים.

11. הסנגוריה הציבורית - מידע לנאשם שהוא קטין ולמשפחתו

אחת מ"זכויות הילד" הבין-לאומיות, המוכרות באמנה לזכויות הילד אותה אשררה מדינת ישראל, היא הזכות לייצוג משפטי בהליכים פליליים. אולם, רוב הקטינים לא היו מסוגלים לממש זכות זו הלכה למעשה ורוב ההליכים הפליליים בבית-המשפט לנוער התנהלו בעבר ללא סנגור. מבדיקה מדגמית שנערכה בשנת 1992 בבית-המשפט לנוער בתל אביב נמצא, כי מתוך 850 תיקים רק ב-124 מהם מונה לקטין סנגור על-ידי בית-המשפט. על-פי בדיקה מדגמית זו, למעלה מ-80% מהקטינים לא זכו לכל ייצוג משפטי.

בשנת 1993 הגישה האגודה הבין-לאומית לזכויות הילד הצעת חוק למתן ייצוג משפטי לקטינים בהליכים פליליים. הצעה ראשונה זו לא התגבשה להצעה ממשלתית, הבעיה אף לא באה על פתרונה המלא לאחר הקמת הסנגוריה הציבורית בשנת 1996. אמנם שופטי הנוער הוסמכו למנות סנגורים ציבוריים לייצוג קטינים בהליכים המתנהלים בפניהם, אך סמכות זו לא יושמה בהיקף רחב, ורוב הקטינים לא זכו לייצוג או לייצוג של סנגור במהלך מעצרו, חקירתם ומשפטם. לדוגמה, במהלך שנת 1997 כ-70% מהנאשמים הקטינים בבית-המשפט לנוער בתל אביב עדיין היו בלתי מיוצגים.

כדי להתמודד עם בעיית הקטינים הבלתי מיוצגים הכינה המחלקה לייצוג ולחקיקה במשרד המשפטים תזכיר לשינוי חקיקה. לאחר התייעצויות ממושכות הוחלט, שהשינוי החקיקתי ייעשה באמצעות סעיף 18 (ג) לחוק, המסמך את שר המשפטים להרחיב את מעגל הזכאים לייצוג בידי הסנגוריה הציבורית. כאמור בסעיף 18 (ג) הנ"ל: "שר המשפטים, בהסכמת שר האוצר ובאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, רשאי לקבוע זכאים נוספים על אלה המנויים בסעיף [18 לחוק], בדרך כלל, בהדרגה או לפי אזורים".

על סמך סעיף זה נוסחו תקנות חדשות - "תקנות הסנגוריה הציבורית [זכאות לייצוג לקטינים נוספים], התשנ"ח-1998". התקנות הללו קובעות, כי כל קטין עצור או שהוגש כנגדו כתב אישום [למעט כתב אישום שהוגש בפני שופט תעבורה בעבירה שאינה פשע], יהא זכאי לייצוג על-ידי סנגור ציבורי, ללא תלות במצבו הכלכלי של הקטין או של הוריו, וללא קשר לחומרת העבירה בה הוא חשוד או מואשם.

ב-14 ביולי 1998 אושרו התקנות החדשות בהצבעה פה אחד על-ידי ועדת החוקה, חוק

- מגיל ארבע-עשרה ניתן לעצור קטין למשך עשרים וארבע שעות עם אפשרות להארכה לעשרים וארבע שעות נוספות. וזאת, רק באישור קצין המשטרה הממונה על תחנת המשטרה. מעבר לפרקי זמן אלו יש צורך בצו של בית-משפט להארכת תקופת המעצר.
- קטין שנעצר יוחזק בתא מעצר המופרד לגמרי מתאי המעצר בהם מוחזקים בגירים.
- קטין שנעצר זכאי לייצוג משפטי על-ידי סנגור ציבורי, על-פי קריטריונים שנקבעו בחוק.
- בכל מקרה של מעצר, חובה להודיע על כך לאחד מהורי הקטין ולקצין מבחן לנוער.

שפיטה וענישה

קטין המואשם בביצוע עבירה יישפט בכפוף לכללים ולהסדרים שנקבעו בחוק בפני בית-משפט לנוער. חוקי הנוער המיוחדים נועדו להבטיח לקטין הסדרים מיוחדים בנושאי מעצר, שחרור, ניהול המשפט, ענישה ודרכי טיפול. בבית-המשפט לנוער מתנהל הדיון בדלתיים סגורות ובנוכחות הקטין, הוריו, סנגורו, קצין מבחן ותובע.

פרסום ברבים

חל איסור לפרסם כל דבר העשוי להביא לידי זיהוי קטין, כמי שהובא לפני בית-המשפט או כמי שמיוחסת לו עבירה גם אם הוא או הוריו הסכימו לכך.

12. קווים מנחים לעובדי נוער

1. **חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), תשל"א-1971, ותקנות העמדת עבריינים במבחן (שירותי המבחן), התשי"ט-1959, ולפקודת המבחן (נוסח חדש), התשכ"ט-1969, וחוק העונשין מגדירים את גיל האחריות הפלילית של אדם במדינת ישראל לגיל שנים-עשרה. רק נגד אדם מגיל זה ומעלה יוגש כתב אישום. לטובת אדם מתחת לגיל זה (ילד) ניתן לפעול במסגרת חוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ן-1960. נתגלה בחקירה פלילית כי קיים יסוד להעמיד לדין קטין, תודיע על כך המשטרה לקצין מבחן, והוא יהיה רשאי להשתמש בסמכויותיו של פקיד סעד לפי חוק הסעד (סדרי דין בענייני קטינים, חולי נפש ונעדרים), התשט"ו-1955, אף שלא לפי צו בית-משפט. אין להעמיד לדין קטין שטרם מלאו לו שלוש-עשרה שנים, אלא לאחר התייעצות עם קצין מבחן. בית-המשפט מבקש מקצין המבחן לנוער להגיש המלצה שתעריך את מצבו של הקטין ושתצא תכנית לשיקומו.**

החוק הסמיך את קצין המבחן להיות אחראי להפעלת תכנית השיקום ולפיקוח עליה. אחריותו של קצין המבחן כלפי הנער נגזרת מכוח החוק. בהתאם לכך, **עובד קידום נוער ישתלב בתכנית הטיפול בנער רק בתיאום עם קצין המבחן ובהתאם לבקשתו, תוך הגדרה ברורה של חלוקת התפקידים ביניהם.**

בשנים האחרונות מפעיל שירות המבחן לנוער תכנית **קדם** שבמסגרתה מפגיש קצין המבחן פורום הכולל את רוב האנשים הקשורים לנער/ה, לדין משותף בתכנית ההתערבות המתאימה לנער/ה. חשוב, שעובדי קידום נוער ייקחו חלק במפגשי הקדם הנערכים לבני נוער המטופלים בקידום נוער ושהיו שותפים בבניית תכנית ההתערבות וביישומה.

2. **חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א-1981, קובע, שעל המשטרה לנהל רישום פלילי לגבי כל נער שהורשע בעבירה, ובו כלולים: הרשעות ועונשים על פשעים ועל עוונות שנפסקו על-ידי בתי-משפט ובתי-דין כפליליים או על-ידי בית-הדין למשמעת שהוקם לפי פקודת המשטרה (נוסח חדש), תשל"א-1971. צווי מבחן, צווים כדבר התחייבות להימנע מעבירה וצווי שירות לתועלת הציבור, עם הרשעה וללא הרשעה. החלטות לגבי קטינים ללא הרשעה בדין, כולל גם פטור ללא צו. קביעות**

ומשפט של הכנסת. התקנות נחתמו על-ידי שר המשפטים ב-26 ביולי 1998. על-פי התקנות הורחבה זכאותם של קטינים בהדרגה במחוזות השונים, במחוז תל אביב מרכז החל מיום 1 בנובמבר 1998, במחוזות ירושלים והדרום החל מיום 1 בינואר 1999 במחוז נצרת החל מיום 20 בדצמבר 2000 ובמחוז חיפה החל מיום 10 בנובמבר 2002.

שלבי הפנייה אל מחלקת נוער

בכל מחוז של הסנגוריה הציבורית קיימת מחלקה המתמחה במתן ייצוג לנאשמים ולעצורים קטינים. הפעילות במחלקות הנוער מהווה כ-15% מהיקף הפעילות של הסנגוריה הציבורית. מזכירות בתי-המשפט לנוער שולחות לקטין הנאשם ולהוריו עותק מכתב האישום והזמנה לדין, אשר אליהם מצורפת "הודעה לנאשם קטין". בהודעה זו מוסברת לקטין זכותו לקבל ייצוג משפטי על-ידי הסנגוריה הציבורית, וכן מפורטות הנחיות כיצד עליו לנהוג כדי ליישם זכות זו. ההודעה מופיעה בשלוש שפות (עברית, ערבית ורוסית).

כל קטין שנעצר מקבל הודעה על זכותו לקבל ייצוג משפטי.

במזכירות בתי-משפט לנוער מוצבים מגשים ובהם טופסי "הודעה לנאשם קטין" בצירוף טופסי "בקשה למנוי סנגור". טופסי הבקשה שמולאו על-ידי הקטינים נשלחים למחלקת הנוער במחוז בו נמצא בית-המשפט.

פניות טלפוניות של קטינים ו/או הורים מועברות למזכירות מחלקת הנוער בסנגוריה הציבורית, בה מקבלים הפונים הסבר על תהליך המינוי ומוזמנים למלא בקשה למינוי סנגור ציבורי במשרדי מחלקת הנוער בסנגוריה או בשירות המבחן.

הסנגור המחוזי, באמצעות הממונה על מחלקת הנוער באותו מחוז, קובע מי הסנגור הציבורי המתאים שימונה לטיפול בתיק. שם הסנגור המטפל בתיק ימסר לקטין ולמשפחתו. הסנגורים הציבוריים הממונים לייצוג קטינים הם בעלי מומחיות בתחום ייחודי זה ועברו הדרכה והשתלמויות שהכשירו אותם לתפקידם. בנוסף למתן ייצוג הולם בבתי-המשפט, על סנגור המייצג קטינים להיות בקשר עם גורמי אבחון וטיפול, עם מעונות חסות הנוער ושירות המבחן לנוער.

עורכי הדין מן הצוות הפנימי נותנים מענה לפניות דחופות של סנגורים בנוגע לייצוג לקוחותיהם הקטינים, ומקבלים מן הסנגורים דיווחים שוטפים על הנעשה בתיקים שבטיפולם.

פרק ה'

חוקים, נהלים וחומרי עזר - לעובדי חינוך-טיפול בילדים ובנוער בסיכון

1. חוקים והנחיות בנושא שמירת והעברת מידע
חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998
חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981
2. קווים מנחים לעובדי קידום נוער בהעברת מידע פלילי
חוקים והנחיות בנושא חשיפת ילדים ובני נוער בתקשורת
מבוא
מקבץ הוראות מחוקים שונים
עשרת איסורי הפרסום
3. חוק למניעת העסקת עברייני מין במוסד המכוון למתן שירותים לקטינים
4. קידום נוער - אמנת שירות

שנאשמים אינם מסוגלים לעמוד לדין או אינם בני-עונשין עקב מחלת נפש או פיגור שכלי, שינויים בפסקי דין על-ידי ערעור, חנינה, או החלטות אחרות של נשיא המדינה.

החוק קובע, שהמרשם אינו כולל מידע על סגירת תיקים ביוזמת המשטרה או לפי המלצות שירות המבחן לנוער, בהתייחס לזיכויים, לעונשים ולחטאים - פרטים שהיו חלק בלתי נפרד בעבר מהמרשם כפליליים. עם זאת, רשאית המשטרה לנהל גם רישומים אחרים, אך בהם היא רשאית להשתמש רק לצרכיה, פרט למשפטים ולחקירות פליליות שטרם הסתיימו שעליהם היא רשאית לדווח במקרים מיוחדים.

החוק קובע מחיקת הרשעות אחרי פרקי זמן מוגדרים מיום מתן פסק הדין. האפשרות למחיקת הרשעות היא החידוש העיקרי של החוק לגבי קטינים ומבוגרים שהורשעו בדיון. היא מאפשרת גם להם, לאחר התקופה הממושכת של עשר שנים מתום תקופת ההתיישנות ללא עבירות, להיחשב כבעלי עבר נקי ולא להינזק יותר כתוצאה ממעשיהם בעבר.

ככלל, כל נער רשאי לעיין במידע שבמרשם הנוגע לו. החוק מפרט אילו רשויות זכאיות לקבל מידע מן המרשם הפלילי. עובד הנוער יכול לידע את הנער לגבי הרשויות הללו ולגבי הקריטריונים בחוק למחיקת הרשעות.

3. **פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973, קובעת שייצור, הכנה, הפקה, החזקה, ושימוש בסמים וכן סחר והספקה של סמים מסוכנים הם עבירות על החוק.** החוק קובע עונשים לגבי כל אדם (כולל קטין) המשתמש בסמים או סוחר בהם, ועונשים כבדים במיוחד על אדם המדיח קטינים לשימוש בסמים. **עובד קידום נוער שיש בידו מידע על הדחת קטינים לסחר בסמים חייב להעביר מידע זה למשטרה.**

4. **חוק העונשין, התשל"ז-1977 (סעיף 193א), אוסר על מכירת משקאות משכרים לצעירים מתחת לגיל שמונה-עשרה.** החוק מאפשר לבעל עסק או לעובד שמוכר משקאות משכרים לדרוש מנער להציג בפניו תעודה המוכיחה מהו גילו. החוק אוסר למכור משקה לנער שהתבקש להציג תעודה כזו ואינו מציג אותה. כמו כן, חל איסור על שידול קטינים לשתות משקאות משכרים. החוק מטיל עונשים על בעלי עסקים שפועלים בניגוד לו, ומחייב אותם להציג במקום בולט הודעה המפרטת איסור זה.

בירה נחשבת למשקה משכר, והחוק מטיל איסור על מכירתה לקטינים.

1. חוקים והנחיות בנושא שמירת והעברת מידע

חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998* נוסח החוק ותקנות הקשורות אליו

חופש מידע

1. לכל אזרח ישראלי או תושב הזכות לקבל מידע מרשות ציבורית בהתאם להוראות חוק זה.

הגדרות

2. חוק זה

"ועדה משותפת" - ועדה משותפת של ועדת החוקה חוק ומשפט וועדת החוץ והביטחון של הכנסת;

"מידע" - כל מידע המצוי ברשות ציבורית והוא כתוב, מוקלט, מוסרט, מצולם או ממוחשב;

"ממונה" - מי שמונה לפי סעיף 3;

"קבלת מידע" - לרבות עיון, צפייה, האזנה, העתקה, צילום, קבלת פלט מחשב או קבלת מידע בכל דרך אחרת בהתאם לסוג המידע ולצורת החזקתו;

רשות ציבורית

[1] הממשלה ומשרדי הממשלה, לרבות יחידותיהם ויחידות הסמך שלהם;

[2] לשכת נשיא המדינה;

[3] הכנסת;

[4] מבקר המדינה, למעט לגבי מידע שהגיע אליו לצורך פעולות הביקורת ובירור תלונות הציבור;

* ס"ח 1667, התשנ"ח [29.5.1998], עמ' 226. תיקון: ס"ח 1739, התשי"ס [11.6.2000], עמ' 194.

[5] בתי-משפט, בתי-דין, לשכות הוצאה לפועל וגופים אחרים בעלי סמכות שפיטה על-פי דין - למעט לגבי תוכנו של הליך משפטי;

[6] רשות מקומית;

[7] תאגיד בשליטת רשות מקומית;

[8] תאגיד שהוקם בחוק;

[9] חברה ממשלתית וחברת בת ממשלתית כהגדרתן בחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975, שקבע שר המשפטים, בהסכמת השרים כהגדרתם בחוק האמור. קביעה כאמור יכול שתהיה לגבי כל פעילותה של החברה או לגבי פעילויות מסוימות;

[10] גוף אחר הממלא תפקיד ציבורי, שהוא גוף מבוקר כמשמעותו בסעיף 9 לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב], שקבע שר המשפטים באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת. קביעה כאמור יכול שתהיה לגבי כל פעילותו של גוף כאמור או לגבי פעילויות מסוימות;

"ראש רשות ציבורית" - המנהל הכללי, ובאין מנהל כללי - בעל התפקיד המקביל באותו גוף. ברשות מקומית - ראש הרשות המקומית;

"תאגיד בשליטת רשות מקומית" - תאגיד עירוני, כמשמעותו בסעיף 249א לפקודת העיריות, וכן תאגיד שבו יש למועצה מקומית, כמשמעותה בפקודת המועצות המקומיות, לפחות מחצית ההון או מחצית כוח ההצבעה בו;

"תושב" - כהגדרתו בסעיף 1 לחוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965, וכן תאגיד שהתאגד לפי הדין בישראל.

ממונה

3. ראש רשות ציבורית ימנה מקרב עובדי הרשות ממונה על העמדת מידע לרשות הציבור, על טיפול בבקשות לקבלת מידע ועל יישום הוראות חוק זה.

פרסום רשימת הרשויות הציבוריות

4. [א] הממשלה תעמיד לרשות הציבור במקום ובאופן שייקבעו בתקנות את הרשויות הציבוריות, כאמור בפסקאות [1] ו-[8] להגדרת "רשות ציבורית", למעט רשויות ציבוריות שסעיף קטן [ב] חל עליהן. הרשימה תכלול מידע תמציתי על תפקידיה

של כל רשות ציבורית, וכן על דרכי ההתקשרות עם הממונה ועל דרכים נוספות לקבלת מידע שבידי הרשות כנהוג באותה רשות.

[ב] רשות מקומית תעמיד לרשות הציבור במקום ובאופן שייקבעו בתקנות את הפרטים האמורים בסעיף קטן [א] לגביה ולגבי התאגידים שבשליטתה אשר חוק זה חל עליהם.

דוח תקופתי

5. [א] רשות ציבורית תפרסם דין וחשבון שנתי שיכלול מידע על אודות פעילותה ותחומי אחריותה והסבר על תפקידיה וסמכויותיה. הדין וחשבון יכלול גם דיווח של הממונה על הפעלת חוק זה ברשות הציבורית, ואולם, רשאית היא לפרסם דיווח זה בנפרד.

[ב] שר המשפטים באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת רשאי לקבוע לגבי רשות ציבורית מסוימת, כאמור בפסקאות [1] ו-[6] עד [10] להגדרת "רשות ציבורית", או סוגים של רשויות ציבוריות, תקופה אחרת לפרסום של הדין וחשבון.

[ג] הוראות בדבר מתכונת הדין וחשבון ודרך פרסומו ייקבעו בתקנות.

הנחיות מינהליות וחוקי עזר

6. [א] רשות ציבורית תעמיד לעיון הציבור את ההנחיות המינהליות הכתובות שעל-פיהן היא פועלת ושיש להן נגיעה או חשיבות לציבור.

[ב] הוראות סעיף 9 יחולו בשינויים המחויבים על העמדת הנחיות מינהליות לעיון הציבור לפי סעיף זה.

[ג] רשות מקומית תעמיד לעיון הציבור את חוקי העזר שלה.

נוהל הגשת בקשות והטיפול בהן

7. [א] בקשה לקבלת מידע תוגש בכתב לממונה או למי שהוסמך לכך על ידו. אין המבקש חייב לציין את הטעם לבקשתו.

[ב] הרשות הציבורית תודיע למבקש המידע ללא שיהוי, ולא יאוחר משלושים ימים מקבלת הבקשה, על החלטתה בבקשתו. ראש הרשות הציבורית או מי שהוא הסמיך לכך רשאי להאריך את התקופה האמורה במקרה הצורך בשלושים ימים נוספים, ובלבד שהודיע על כך למבקש בכתב ונימק את הצורך בהארכת התקופה.

[ג] ראש הרשות הציבורית רשאי להאריך הארכה נוספת את התקופה האמורה בסעיף קטן [ב] בהחלטה מנומקת, אשר תישלח למבקש בתוך התקופה האמורה, אם בשל היקפו או מורכבותו של המידע המבוקש יש צורך להאריך את התקופה. ההארכה הנוספת לא תעלה על התקופה המתחייבת מהטעמים האמורים, ובכל מקרה לא תעלה על שישים ימים.

[ד] החליטה הרשות הציבורית להעמיד את המידע לרשות המבקש, תבוצע החלטתה תוך זמן סביר בנסיבות העניין אך לא יאוחר מחמישה-עשר ימים, זולת אם קבע הממונה מטעמים מיוחדים כי ההחלטה תבוצע במועד מאוחר יותר. הרשות תודיע למבקש היכן ומתי יעמוד המידע לרשותו.

[ה] המידע יועמד לרשות המבקש כפי שהוא מצוי בידי הרשות הציבורית ואין הרשות חייבת לעבד את המידע לצרכיו של המבקש. היה המידע ממוחשב, הוא יופק עבור המבקש באמצעים המשמשים דרך קבע את הרשות.

[ו] החליטה הרשות הציבורית לדחות את בקשת המבקש, כולה או חלקה, תשלח למבקש הודעה בכתב שתפרט את נימוקי ההחלטה, ותיידע את המבקש על זכותו לעתור נגד ההחלטה לפי הוראות סעיף 17.

דחיית בקשות במקרים מסוימים

8. רשות ציבורית רשאית לדחות בקשה לקבלת מידע באחד מאלה:

- [1] הטיפול בה מצריך הקצאת משאבים בלתי סבירה;
- [2] המידע נוצר או נתקבל בידה למעלה משבע שנים לפני הגשת הבקשה ואיתורו כרוך בקושי של ממש;
- [3] לאחר שנקטה אמצעים סבירים התברר לה, שלא ניתן לאתר את המידע או שאינו מצוי ברשותה;
- [4] המידע פורסם ועומד לרשות הציבור או לעיונו, בין בתשלום ובין שלא בתשלום. ואולם, בדחותה את הבקשה לפי פסקה זו, תודיע הרשות למבקש היכן יוכל לרכוש את המידע המבוקש, לקבלו או לעיין בו;
- [5] המידע נוצר בידי רשות ציבורית אחרת, ואין בהפניית המבקש לאותה רשות כדי להכביד הכבדה בלתי סבירה על קבלתו של המידע על-ידו. ואולם, בדחותה

בקשה לפי פסקה זו, תפנה הרשות הציבורית את המבקש לרשות הציבורית אשר בידיה נוצר המידע.

מידע שאין למסרו או שאין חובה למסרו

9. [א] רשות ציבורית לא תמסור מידע שהוא אחד מאלה:

- [1] מידע אשר בגילוי יש חשש לפגיעה בביטחון המדינה, ביחסי החוץ שלה, בביטחון הציבור או בביטחון או בשלומו של אדם;
 - [2] מידע בנושאים ששר הביטחון, מטעמים של שמירה על ביטחון המדינה, קבע אותם בצו באישור הוועדה המשותפת;
 - [3] מידע שגילוי מהווה פגיעה בפרטיות, כמשמעותה בחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981, [להלן - חוק הגנת הפרטיות], אלא אם כן הגילוי מותר על-פי דין.
 - [4] מידע אשר אין לגלותו על-פי כל דין.
- [ב] רשות ציבורית אינה חייבת למסור מידע שהוא אחד מאלה:
- [1] מידע אשר גילוי עלול לשבש את התפקוד התקין של הרשות הציבורית או את יכולתה לבצע את תפקידיה;
 - [2] מידע על אודות מדיניות הנמצאת בשלבי עיצוב;
 - [3] מידע על אודות פרטי משא ומתן עם גוף או עם אדם שמחוץ לרשות;
 - [4] מידע בדבר דיונים פנימיים, תרשומות של התייעצויות פנימיות בין עובדי רשויות ציבוריות, חבריהן או יועציהן או של דברים שנאמרו במסגרת תחקיר פנימי, וכן חוות דעת, טיוטה, עצה או המלצה, שניתנו לצורך קבלת החלטה, למעט התייעצויות הקבועות בדין;
 - [5] מידע הנוגע לניהול פנימי של הרשות הציבורית שאין לו נגיעה או חשיבות לציבור;
 - [6] מידע שהוא סוד מסחרי או סוד מקצועי או שהוא בעל ערך כלכלי, שפרסומו עלול לפגוע פגיעה ממשית בערכו, וכן מידע הנוגע לעניינים מסחריים או מקצועיים הקשורים לעסקיו של אדם, שגילוי עלול לפגוע פגיעה ממשית

בסעיף 9, וניתן לגלות את המידע ללא הקצאת משאבים בלתי סבירה או הכבדה ניכרת על פעולתה של הרשות, תוך השמטת פרטים, עריכת שינויים או התניית תנאים בדבר דרך קבלת המידע והשימוש בו, תמסור הרשות את המידע בהשמטות, בשינויים או בתנאים המחויבים, לפי העניין. נעשו השמטות או שינויים כאמור, תציין זאת הרשות, אלא אם כן אין לגלות עובדה זו מהטעמים המפורטים בסעיף 9(א)[1].

תחולה לגבי אדם שאינו אזרח או תושב

12. הוראות חוק זה יחולו גם על מבקש מידע שאינו אזרח ישראלי או תושב, לגבי מידע בדבר זכויותיו בישראל.

הגנה על צד שלישי

13. (א) נתבקש מידע הכולל פרטים על אודות צד שלישי, אשר מסירתם עלולה לפגוע בצד השלישי והרשות הציבורית שוקלת לאפשר למבקש המידע לקבל את המידע, תודיע הרשות לצד השלישי בכתב על דבר הגשת הבקשה ועל זכותו להתנגד למסירת המידע ותודיע על כך למבקש. קיבל אדם הודעה כאמור, רשאי הוא להודיע לרשות בתוך עשרים ואחד ימים, כי הוא מתנגד לבקשה בנימוק שאין למסור את המידע, כולו או מקצתו, מכוח הוראות סעיף 9 או הוראות כל דין. עשרים ואחד הימים האמורים לא יבואו במניין המועדים המנויים בסעיף 7.

(ב) החליטה הרשות הציבורית לדחות את התנגדותו של הצד השלישי, תמציא לו בכתב את החלטתה המנומקת, ותודיע לו על זכותו לעתור נגד החלטתה על-פי חוק זה;

(ג) על-אף האמור בסעיף 7(ב), לא תאפשר הרשות הציבורית את קבלת המידע המבוקש בטרם חלפה התקופה להגשת העתירה או בטרם הוחלט לדחותה, לפי העניין, אלא אם כן הודיע הצד השלישי שהתנגד בכתב, כי הוא מוותר על זכותו להגישו.

סייגים לתחולת החוק

14. (א) הוראות חוק זה לא יחולו על הגופים שלהלן, ועל מידע שנוצר, שנאסף או שמוחזק בידיהם -

(1) מערך המודיעין של צבא הגנה לישראל ויחידות צבאיות נוספות אשר שר

באינטרס מקצועי, מסחרי או כלכלי, למעט מידע שהוא אחד מאלה -

(א) מידע על חומרים שנפלטו, שנשפכו, שסולקו או שהושלכו לסביבה;

(ב) תוצאות של מדידות רעש, ריח וקרינה שלא ברשות היחיד.

(7) מידע שהגיע לידי הרשות הציבורית שאי-גילוי היה תנאי למסירתו, או שגילוי עלול לפגוע בהמשך קבלת המידע;

(8) מידע על אודות שיטות עבודה ונהלים של רשות ציבורית העוסקת באכיפת החוק, או שיש לה סמכות חקירה או ביקורת או בירור תלונות על-פי דין, אם גילוי עלול לגרום לאחד מאלה:

(א) פגיעה בפעולות האכיפה או הביקורת או בירור התלונות של הרשות;

(ב) פגיעה בהליכי חקירה או משפט או בזכותו של אדם למשפט הוגן;

(ג) גילוי או מתן אפשרות לגלות את קיומו או זהותו של מקור מידע חסוי;

(9) מידע הנוגע לענייני משמעת של עובד של רשות ציבורית, למעט מידע בדבר הליכים פומביים על-פי החוק;

לעניין פסקה זו "עובד" - לרבות חייל, שוטר, סוהר ונושא משרה ברשות הציבורית;

(10) מידע שיש בגילוי פגיעה בצנעת הפרט של אדם שנפטר.

(ג) לעניין סעיף זה, אין נפקא מינה אם העילה לאי-גילוי המידע היא בשל המידע המבוקש לבדו או בשל הצטברותו למידע אחר.

שיקולי הרשות הציבורית

10. בבואה לשקול סירוב למסור מידע לפי חוק זה מכוח הוראות סעיפים 8 ו-9, תיתן הרשות הציבורית דעתה, בין היתר, לענייניו של המבקש מידע אם ציין זאת בבקשתו, וכן לעניין הציבורי שבגילוי המידע מטעמים של שמירה על בריאות הציבור או על בטיחותו, או שמירה על איכות הסביבה.

מסירת מידע חלקי ומסירת מידע בתנאים

11. היה המידע המבוקש מידע אשר הרשות הציבורית רשאית או חייבת שלא למסרו כאמור

הביטחון, באישור הוועדה המשותפת, קבע אותן בצו מטעמים של ביטחון המדינה;

[2] שירות הביטחון הכללי וכן יחידות הביטחון ברשויות ציבוריות, בעניינים המונחים על-ידי שירות הביטחון הכללי או מטעמו;

[3] המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים;

[4] יחידת הממונה על הביטחון במערכת הביטחון;

[5] יחידות במשרד ראש הממשלה ובמשרד הביטחון שעיקר פעילותן ביטחון המדינה או יחסי חוץ, שראש הממשלה או שר הביטחון, באישור הוועדה המשותפת, קבע אותן בצו;

[6] הוועדה לאנרגיה אטומית ומרכזי המחקר הגרעיני שבאחריותה;

[7] המרכז למחקר מדיני, החטיבה לפירוק נשק והחטיבה לתכנון מדיני במשרד החוץ, ויחידות נוספות של משרד החוץ, אשר שר החוץ באישור הוועדה המשותפת קבע אותן בצו מטעמים של ביטחון המדינה או יחסי החוץ שלה;

[8] כל גוף או רשות שיש להם סמכות חקירה על-פי דין לגבי מידע שנאסף או שנוצר לצורכי חקירה ולגבי מידע מודיעיני;

[9] מערכי המודיעין והחקירות של משטרת ישראל, וכן יחידות נוספות אשר השר לביטחון פנים באישור הוועדה המשותפת קבע אותן בצו;

[10] שירות בתי-הסוהר - לגבי מערך המודיעין ומערך האבטחה;

[11] כל רשות מעין-שיפוטית שתפקידה לדון במצבו הרפואי של אדם - לגבי הליכים בפניה.

[ב] שר המשפטים רשאי בצו, בהתייעצות עם השר הנוגע בדבר ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת או ועדת משנה שלה, להוסיף גוף או עניין לרשימת הגופים המנויים בסעיף קטן [א]. תוקפו של צו כאמור יהיה לתקופה שתקבע בו ושלא תעלה על שישה חודשים, זולת אם בוטל קודם לכן. נקבעה בצו תקופת תוקף הפחותה משישה חודשים, רשאי שר המשפטים להאריך את תוקפו של הצו לתקופה נוספת, ובלבד שהתקופה הכוללת לא תעלה על שישה חודשים.

[ג] שר המשפטים רשאי באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת לקבוע בצו, כי חוק זה לא יחול על תאגיד כאמור בפסקאות [7] או [8] להגדרה "רשות ציבורית" שבסעיף 2, בשים לב למידת הפגיעה העלולה להיגרם לפעילותו הכלכלית או העסקית של התאגיד. צו כאמור יינתן לגבי תאגיד בשליטת רשות מקומית לאחר התייעצות עם שר הפנים, ולגבי תאגיד אחר - לאחר התייעצות עם השר הממונה על החוק שמכוחו הוקם התאגיד.

[ד] הוראות חוק זה לא יחולו על מידע שהעבירה הרשות הציבורית לגנזך המדינה בהתאם לחוק הארכיונים, התשט"ו-1955.

דיוני הוועדה המשותפת

15. [א] ישיבות הוועדה המשותפת יהיו חסויות אם לא החליטה החלטה אחרת לעניין זה.

[ב] הוועדה המשותפת רשאית לקבוע, כי צו אשר אושר על-ידה לפי סעיפים 9 או 14 לא יפורסם ברשומות, כולו או חלקו.

תיקון מידע

16. קיבל אדם מידע על אודותיו לפי חוק זה ומצא כי המידע אינו נכון, שלם, ברור או מעודכן, רשאי הוא לפנות לרשות הציבורית בבקשה לתקנו, ויחולו לעניין זה הוראות סעיפים 14 ו-15 לחוק הגנת הפרטיות בשינויים המחויבים.

עתירה לבית-המשפט

17. [א] על דחיית בקשה לקבל מידע לפי חוק זה ועל החלטת רשות ציבורית לדחות התנגדות של צד שלישי לפי סעיף 13, רשאי המבקש או הצד השלישי, לפי העניין, להגיש תוך שלושים ימים מיום קבלת ההודעה על ההחלטה עתירה לבית-המשפט לעניינים מינהליים. ואולם, אם הוצאה לגבי המידע המבוקש תעודת חיסיון לפי סעיף 44 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971 [8], תידון העתירה בפני בית-המשפט העליון.

[ב] בדונו בעתירה, למעט בעתירה על דחיית בקשה לפי סעיף 8, רשאי בית-המשפט לקבל לידיו את כל המידע המבוקש ולעניין בו. בית-המשפט רשאי מהטעמים המנויים בסעיף 9 לשמוע טענות מפי בא-כוח הרשות הציבורית בדלתיים סגורות וללא נוכחות העותר או בא-כוחו.

ביצוע ותקנות

19. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת להתקין תקנות לביצועו.

שמירת דינים

20. אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מתוקפו של חיקוק המחייב, המתיר, האוסר או המסדיר באופן אחר מסירה של מידע שבידי רשות ציבורית.

תחילה

21. [א] תחילתו של חוק זה שנה מיום פרסומו.

[ב] על-אף הוראת סעיף קטן [א], רשאית הממשלה, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, לקבוע בצו רשויות ציבוריות או סוגים של רשויות ציבוריות, שלגביהם יחל החוק במועדי תחילה אחרים. הכול, כפי שתקבע ובלבד שמועד תחילה שייקבע כאמור לא יהיה מאוחר מתום שלוש שנים ממועד התחילה לפי סעיף קטן [א].

בנימין נתניהו	צחי הנגבי	עזר ויצמן	דן תיכון
ראש הממשלה	שר המשפטים	נשיא המדינה	יושב ראש הכנסת

[ג] לא יורה בית-המשפט על מסירת מידע העלול לפגוע בזכויות צד שלישי, אלא לאחר שנתן לצד השלישי הזדמנות להשמיע טענותיו בדרך שיקבע.

[ד] על-אף הוראות סעיף 9, רשאי בית-המשפט להורות על מתן מידע מבוקש, כולו או חלקו ובתנאים שיקבע, אם לדעתו העניין הציבורי בגילוי המידע עדיף וגובר על הטעם לדחיית הבקשה, ובלבד שגילוי המידע אינו אסור על-פי דין.

[ה] החליט בית-המשפט כאמור בסעיפים קטנים [ב] או [ד], ירשום את הטעמים להחלטתו.

אגרות

18. [א] שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, יתקין תקנות הקובעות אגרות בעד בקשה לקבלת מידע ובעד הפעולות הכרוכות באיתור המידע המבוקש ומסירתו לפי חוק זה. קביעת האגרות תיעשה תוך התחשבות בסוגים השונים של המידע ושל הפונים לקבלתו.

[ב] בתקנות בעניין אגרות ייקבעו נסיבות שבהן יינתן פטור מאגרה.

[ג] לא תיקבע אגרה בעד בקשת מידע אשר יש להעמידו לרשות הציבור לפי סעיף 6. ואולם, ניתן לקבוע אגרה או תשלום עבור העתקת המידע או הדפסתו ועבור משלוח המידע למבקש.

[ד] לא תיקבע אגרה בעד בקשה של אדם לקבל מידע על אודות עצמו. ואולם, ניתן לקבוע אגרה או תשלום עבור העתקת המידע או הדפסתו ועבור משלוח המידע למבקש, וכן עבור הפעולות הכרוכות באיתור המידע אם בשל היקפו או מורכבותו של המידע המבוקש נדרש מאמץ מיוחד לצורך הטיפול בבקשה.

[ה] על החלטת הממונה בדבר תשלום אגרה בעניין בקשה מסוימת ניתן להגיש ערעור לבית-משפט שלום, באופן שייקבע בתקנות.

[ו] שר המשפטים רשאי לקבוע, כי מועד הקבוע בחוק זה למסירת מידע יחל רק לאחר תשלום אגרה על-ידי המבקש, וכי המידע יימסר למבקש רק לאחר תשלום אגרה.

חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 [תיקון אחרון 13/8/00]

פרק א': פגיעה בפרטיות

1. איסור הפגיעה בפרטיות - לא יפגע אדם בפרטיות של זולתו ללא הסכמתו.
2. פגיעה בפרטיות מהי - פגיעה בפרטיות היא אחת מאלה:
 - [1] בילוש או התחקות אחרי אדם העלולים להטרידו או הטרדה אחרת;
 - [2] האזנה האסורה על-פי חוק;
 - [3] צילום אדם כשהוא ברשות היחיד;
 - [4] פרסום תצלומו של אדם ברבים בנסיבות שבהן עלול הפרסום להשפילו או לבזותו;
 - [5] העתקת תוכן של מכתב או כתב אחר שלא נועד לפרסום, או שימוש בתוכנו בלי רשות מאת הנמען או הכותב. והכול, אם אין הכתב בעל ערך היסטורי ולא עברו חמש-עשרה שנים ממועד כתיבתו;
 - [6] שימוש בשם אדם, בכינוי, בתמונתו או בקולו לשם רווח;
 - [7] הפרה של חובת סודיות שנקבעה בדין לגבי ענייני הפרטיים של אדם;
 - [8] הפרה של חובת סודיות לגבי ענייני הפרטיים של אדם, שנקבעה בהסכם מפורש או משתמע;
 - [9] שימוש בדיעה על ענייני הפרטיים של אדם או מסירתה לאחר, שלא למטרה שלשמה נמסרה;
 - [10] פרסומו או מסירתו של דבר שהושג בדרך פגיעה בפרטיות לפי פסקאות [1] עד [7] או [9];
 - [11] פרסומו של עניין הנוגע לצנעת חייו האישיים של אדם או למצב בריאותו, או להתנהגותו ברשות היחיד.
3. הגדרת מונחים [תיקון: תשמ"א, תשנ"ז] - לעניין חוק זה -

"אדם" - לעניין סעיפים 2, 7, 13, 14 ו-25 למעט תאגיד;

"הסכמה" - במפורש או מכללא;

"מחזיק, לעניין מאגר מידע" - מי שמצוי ברשותו מאגר מידע דרך קבע והוא רשאי לעשות בו שימוש;

"פרסום" - כמשמעותו בסעיף 2 לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965; "צילום" - לרבות הסרטה.

"שימוש" - לרבות גילוי, העברה ומסירה.

4. פגיעה בפרטיות - עוולה אזרחית
- פגיעה בפרטיות היא עוולה אזרחית, והוראות פקודת הנזיקין [נוסח חדש] 3 יחולו עליה בכפוף להוראות חוק זה.
5. פגיעה בפרטיות - עבירה [תיקון: תשנ"ז]

הפוגע במזיד בפרטיות זולתו באחת הדרכים האמורות בסעיף [3], [1] עד [7] ו-[9] עד [11], דינו - מאסר חמש שנים.
6. מעשה של מה בכך - לא תהיה זכות לתביעה אזרחית או פלילית לפי חוק זה בשל פגיעה שאין בה ממש.

פרק ב': הגנה על הפרטיות במאגרי מידע

7. הגדרות [תיקון: תשנ"ז]

בפרק זה ובפרק ד' -

"אבטחת מידע" - הגנה על שלמות המידע, או הגנה על המידע מפני חשיפה, שימוש או העתקה. והכול, ללא רשות כדין;

"מאגר מידע" - אוסף נתוני מידע המוחזק באמצעי מגנטי או אופטי והמיועד לעיבוד ממוחשב, למעט -

 - [1] אוסף לשימוש אישי שאינו למטרות עסק; או
 - [2] אוסף הכולל רק שם, מען ודרכי התקשורת, שכשלעצמו אינו יוצר אפיון שיש בו פגיעה בפרטיות לגבי בני האדם ששמותיהם כלולים בו, ובלבד שלבעל האוסף או לתאגיד בשליטתו אין אוסף נוסף;

"מידע" - נתונים על אישיותו של אדם, על מעמדו האישי, על צנעת אישיותו, על מצב בריאותו, על מצבו הכלכלי, על הכשרתו המקצועית, על דעותיו ועל אמונתו;

"מידע רגיש" -

- [1] נתונים על אישיותו של אדם, על צנעת אישיותו, על מצב בריאותו, על מצבו הכלכלי, על דעותיו ועל אמונתו;
- [2] מידע ששר המשפטים קבע בצו באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת שהוא מידע רגיש;
- "מנהל מאגר" - מנהל פעיל של גוף שבבעלותו או בהחזקתו מאגר מידע או מי שמנהל כאמור הסמיכו לעניין זה;
- "רשם" - מי שמתקיימים בו תנאי הכשירות למינוי שופט של בית-משפט השלום, והממשלה מינתה אותו בהודעה ברשומות לנהל את פנקס מאגרי המידע (להלן - הפנקס) כאמור בסעיף 12;
- "שלמות מידע" - זהות הנתונים במאגר מידע למקור שממנו נשאבו בלא ששוננו, נמסרו או הושמדו ללא רשות כדין;
- סימן א': מאגרי מידע [תיקון: תשנ"ו]
8. רישום מאגר מידע, והשימוש בו [תיקון: תשנ"ו]
- [א] לא ינהל אדם ולא יחזיק מאגר מידע החייב ברישום לפי סעיף זה, אלא אם כן התקיים אחד מאלה:
- [1] המאגר נרשם בפנקס;
- [2] הוגשה בקשה לרישום המאגר והתקיימו הוראות סעיף 10 [ב];
- [3] המאגר חייב ברישום לפי סעיף קטן (ה) והוראת הרשם כללה הרשאה לניהול ולהחזקה של המאגר עד רישומו.
- [ב] לא ישתמש אדם במידע שבמאגר החייב ברישום לפי סעיף זה, אלא למטרה שלשמה הוקם המאגר.
- [ג] בעל מאגר מידע חייב ברישום בפנקס, ועל בעל המאגר לרשמו אם נתקיים בו אחד מאלה:
- [1] מספר האנשים שהמידע עליהם נמצא במאגר עולה על עשרת אלפים;
- [2] יש במאגר מידע רגיש;
- [3] המאגר כולל מידע על אנשים והמידע לא נמסר על-ידם, מטעמים או בהסכמתם למאגר זה;
- [4] המאגר הוא של גוף ציבורי כהגדרתו בסעיף 23;
- [5] המאגר משמש לשירותי דיוור ישיר כאמור בסעיף 17ג.

- [ד] הוראת סעיף קטן (ג) לא תחול על מאגר שאין בו אלא מידע שפורסם ברבים על-פי סמכות כדין או שהועמד לעיון הרבים על-פי סמכות כדין;
- [ה] הרשם רשאי, מטעמים מיוחדים שיירשמו, להורות על קיום חובת רישום לגבי מאגר הפטור מחובת רישום לפי סעיפים קטנים (ג) ו-[ד]. הוראה כאמור תומצא לבעל המאגר, ובה יפרט הרשם הוראות לעניין ניהול ואחזקת המאגר עד לרישומו. על החלטת הרשם לפי סעיף קטן זה רשאי בעל המאגר לערער לפני בית-המשפט המחוזי תוך שלושים ימים מיום שנמסרה לו הודעה על החלטת הרשם.
9. בקשה לרישום [תיקון: תשנ"ו, תש"ס]
- [א] בקשה לרישום מאגר מידע תוגש לרשם.
- [ב] בקשה לרישום מאגר מידע תפרט את -
- [1] זהות בעל מאגר המידע, המחזיק במאגר ומנהל המאגר, ומעניהם בישראל;
- [2] מטרת הקמת מאגר המידע והמטרות שלהן נועד המידע;
- [3] סוגי המידע שייכללו במאגר;
- [4] פרטים בדבר העברת מידע מחוץ לגבולות המדינה;
- [5] פרטים בדבר קבלת מידע דרך קבע מגוף ציבורי כהגדרתו בסעיף 23, שם הגוף הציבורי מוסר המידע ומהות המידע הנמסר, למעט פרטים הנמסרים בהסכמת מי שהמידע על אודותיו.
- [ג] שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות פרטים נוספים שיפורטו בבקשה לרישום.
- [ד] הבעל או המחזיק מאגר מידע יודיע לרשם על כל שינוי בפרט מהפרטים המפורטים בסעיף קטן (ב) או לפי סעיף קטן (ג) ועל הפסקת פעולתו של מאגר המידע.
10. סמכויות הרשם [תיקון: תשנ"ו]
- [א] הוגשה בקשה לרישום מאגר מידע -
- [1] ירשום אותו הרשם בפנקס תוך תשעים ימים מיום שהוגשה לו הבקשה, זולת אם היה לו יסוד סביר להניח, כי המאגר משמש או עלול לשמש לפעולות בלתי חוקיות או כמסווה להן, או שהמידע הכלול בו נתקבל, נצבר או נאסף בניגוד לחוק זה או בניגוד להוראות כל דין;

[2] הרשם רשאי לרשום מטרה שונה מזו שפורטה בבקשה, לרשום מטרות אחדות למאגר או להורות על הגשת בקשות אחדות תחת הבקשה שהוגשה. והכול, אם נוכח לדעת כי הדבר הולם את פעילות המאגר הלכה למעשה;

[3] הרשם לא יסרב לרשום את מאגר המידע לפי פסקה [1] ולא יפעיל סמכויותיו לפי פסקה [2], אלא לאחר שנתן למבקש הזדמנות לטעון את טענותיו;

[ב] על החלטת הרשם לפי סעיף קטן [א] רשאי בעל המאגר לערער לפני בית-המשפט המחוזי תוך שלושים ימים מיום שנמסרה לו ההודעה על ההחלטה;

[1ב] לא רשם הרשם את מאגר המידע תוך תשעים ימים מיום שהוגשה לו הבקשה, ולא הודיע למבקש על סירובו לרשום או על השהיית הרישום מטעמים מיוחדים שיפרט בהודעתו - רשאי יהיה המבקש לנהל או להחזיק את המאגר אף שאינו רשום.

[2ב] הודיע הרשם למבקש על סירובו לרשום את מאגר המידע או על השהיית הרישום כאמור בסעיף קטן [1ב], לא יהיה המבקש רשאי לנהל או להחזיק את המאגר זולת אם בית-המשפט קבע אחרת.

[3ב] הרשם ימחק רישומו של מאגר מידע מהפנקס אם הודיע לו בעל המאגר, שהמידע שבאותו מאגר בוער ואימת הודעה זו בתצהיר. הוחזק מאגר מידע שלא בידי בעל מאגר המידע, תאומת ההודעה גם בתצהיר של המחזיק;

[ג] הרשם יפקח על מילוי הוראות חוק זה והתקנות לפיו.

[ד] שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, יקים בצו יחידת פיקוח שתפקח על מאגרי המידע, על רישומם ועל אבטחת המידע בהם. גודלה של היחידה יותאם לצורכי הפיקוח.

[ה] הרשם יעמוד בראש יחידת הפיקוח, והוא ימנה את המפקחים לצורך ביצוע הפיקוח לפי חוק זה; לא יתמנה למפקח אלא מי שקיבל הכשרה מקצועית מתאימה בתחום מחשוב ואבטחת מידע והפעלת סמכויות לפי חוק זה, ומשרתת ישראל לא הביעה התנגדות למינויו מטעמים של שמירה על ביטחון הציבור.

[1] לצורך ביצוע תפקידיו רשאי מפקח -

[1] לדרוש מכל אדם הנוגע בדבר למסור לו ידיעות ומסמכים המתייחסים למאגר מידע;

[2] להיכנס למקום שיש לו יסוד סביר להניח כי מופעל בו מאגר מידע, לערוך בו חיפוש ולתפוס חפץ, אם שוכנע כי הדבר דרוש לשם הבטחת ביצוע חוק זה וכדי למנוע עבירה על הוראותיו. על חפץ שנתפס לפי סעיף זה יחולו הוראות פקודת סדר הדין הפלילי [מעצר וחיפוש] [נוסח חדש], התשכ"ט-1969.4. סדרי כניסה למתקן צבאי או למתקן של רשות ביטחון כמשמעותה בסעיף 19[ג] ייקבעו על-ידי שר המשפטים בהתייעצות עם השר הממונה על רשות הביטחון, לפי העניין. בפסקה זו "חפץ" - לרבות חומר מחשב, ופלט כהגדרתם בחוק המחשבים, התשנ"ה-1995.5;

[3] על-אף הוראות פסקה [2], לא ייכנס למקום כאמור המשמש למגורים בלבד, אלא לפי צו מאת שופט של בית-משפט שלום;

[ו] הפר מחזיק או בעל של מאגר מידע הוראות של חוק זה או התקנות לפיו, או לא מילא אחר דרישה שהפנה אליו הרשם, רשאי הרשם לפנות לבית-המשפט המחוזי בבקשה למתן צו לביטול רישומו של מאגר המידע בפנקס או להתליית תוקפו של הרישום לתקופה שיקבע בית-המשפט.

[ז] דין הרשם ומי שפועל מטעמו כדין עובד המדינה.

10.א. דוח הגנה על הפרטיות [תיקון: תשנ"ו]

לא יאוחר מ-1 באפריל בכל שנה תגיש המועצה להגנת הפרטיות לוועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת דין וחשבון שיכין הרשם על פעולות האכיפה והפיקוח בשנה שקדמה להגשת הדוח בצירוף הערותיה של המועצה.

11. חובת מבקש מידע

פנייה לאדם לקבלת מידע לשם החזקתו או שימוש בו במאגר מידע תלווה בהודעה שיצינו בה -

[1] אם חלה על אותו אדם חובה חוקית למסור את המידע, או שמסירת המידע תלויה ברצונו ובהסכמתו;

[2] המטרה אשר לשמה מבוקש המידע;

[3] למי יימסר המידע ומטרות המסירה.

12. פנקס מאגרי מידע [תיקון: תשנ"ו]

- [א] הרשם ינהל פנקס מאגרי מידע אשר יהיה פתוח לעיונו של הציבור.
- [ב] הפנקס יכיל את הפרטים לרישום מאגר המידע כאמור בסעיף 9.
- [ג] על-אף הוראות סעיפים קטנים [א] ו-[ב], במאגר של רשות ביטחון, הפרטים המפורטים בסעיף 9 [ב] [4], [3] ו[5] לא יהיו פתוחים לעיונו של הציבור.

13. זכות עיון במידע [תיקון: תשמ"ה, תשנ"ו, תש"ס] [2]

- [א] כל אדם זכאי לעיין בעצמו או על-ידי בא-כוחו שהרשה בכתב או על-ידי אפוטרופסו, במידע שעליו המוחזק במאגר מידע.
- [ב] בעל מאגר מידע יאפשר עיון במידע לפי בקשת אדם כאמור בסעיף קטן [א] [להלן - המבקש], בשפה העברית, הערבית או האנגלית.
- [ג] בעל המאגר רשאי שלא למסור למבקש מידע המתייחס למצבו הרפואי או הנפשי אם לדעתו עלול המידע לגרום נזק חמור לבריאותו הגופנית או הנפשית של המבקש או לסכן את חייו. במקרה זה ימסור בעל המאגר את המידע לרופא או לפסיכולוג מטעמו של המבקש.

[ג1] אין בהוראות סעיף זה כדי לחייב למסור מידע בניגוד לחיסיון שנקבע לפי כל דין, אלא אם כן המבקש הוא מי שהחיסיון נועד לטובתו.

בסעיף קטן זה "דין" - לרבות הלכה פסוקה.

[ד] האופן, התנאים והתשלום למימושה של זכות העיון במידע ייקבעו בתקנות.

[ה] הוראות סעיף זה וסעיף 13 א לא יחולו -

- [1] על מאגר מידע של רשות ביטחון כמשמעותה בסעיף 19 [ג];
- [א1] על מאגר מידע של שירות בתי-הסוהר;
- [2] על מאגר מידע של רשות מס כמשמעותה בחוק לתיקון דיני מסים [חילופי ידיעות בין רשויות מס], התשכ"ז-1967: 6;
- [3] כשביטחון המדינה, יחסי חוץ שלה או הוראות חיקוק מחייבים שלא לגלות לאדם מידע שעליו.
- [4] על מאגר מידע של גופים אשר שר המשפטים בהתייעצות עם שר הביטחון או עם שר החוץ, לפי העניין, ובאישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת קבע,

כי הוא כולל מידע שביטחון המדינה או יחסי החוץ שלה מחייבים שלא לגלותו [להלן - מידע סודי], ובלבד שאדם המבקש לעיין במידע שעליו המוחזק באותו מאגר יהיה זכאי לעיין במידע שאינו מידע סודי.

[5] על מאגר מידע על אודות חקירות ואכיפת החוק של רשות המוסמכת לחקור על-פי דין בעבירה, אשר שר המשפטים קבע אותה בצו באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

[6] על מאגר מידע שהוקם לפי סעיף 28 לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000.

13א. עיון במידע שאינו בהחזקת בעל המאגר [תיקון: תשנ"ו]

בלי לגרוע מהוראות סעיף 13 -

[1] בעל מאגר מידע המחזיק אותו אצל אחר [בסעיף זה - המחזיק], יפנה את המבקש אל המחזיק תוך ציון מענו, ויורה למחזיק בכתב לאפשר למבקש את העיון;

[2] פנה המבקש תחילה למחזיק, יודיע לו המחזיק אם הוא מחזיק מידע עליו, וכן את שם בעל מאגר המידע ואת מענו.

14. תיקון מידע [תיקון: תשנ"ו]

[א] אדם שעיון במידע שעליו ומצא כי אינו נכון, שלם, ברור או מעודכן, רשאי לפנות לבעל מאגר המידע, ואם הוא תושב חוץ - למחזיק מאגר המידע, בבקשה לתקן את המידע או למוחקו.

[ב] הסכים בעל מאגר המידע לבקשה כאמור בסעיף קטן [א], יבצע את השינויים הנדרשים במידע שברשותו ויודיע עליהם לכל מי שקיבל ממנו את המידע בתקופה שנקבעה בתקנות.

[ג] סירב בעל מאגר המידע למלא בקשה כאמור בסעיף קטן [א], יודיע על כך למבקש באופן ובדרך שנקבעו בתקנות.

[ד] מחזיק חייב לתקן מידע, אם בעל מאגר המידע הסכים לתיקון המבוקש או שבית-משפט ציווה על התיקון.

15. ערעור לבית-המשפט [תיקון: תשנ"ו]

על סירובו של בעל מאגר מידע לאפשר עיון כאמור בסעיף 13 או בסעיף 13א ועל הודעת סירוב כאמור בסעיף 14 [ג], רשאי מבקש המידע לערער לפני בית-משפט השלום באופן ובדרך שנקבעו בתקנות.

16. סודיות [תיקון: תשמ"ה, תשנ"ו]

לא יגלה אדם מידע שהגיע אליו בתוקף תפקידו כעובד, כמנהל או כמחזיק של מאגר מידע, אלא לצורך ביצוע עבודתו או לביצוע חוק זה או על-פי צו בית-משפט בקשר להליך משפטי; אם הוגשה הבקשה לפני תחילת ההליך תידון הבקשה בבית-משפט השלום. המפר הוראות סעיף זה דינו - מאסר חמש שנים.

17. אחריות לאבטחת מידע [תיקון: תשנ"ו]

בעל מאגר מידע, מחזיק במאגר מידע או מנהל מאגר מידע, כל אחד מהם אחראי לאבטחת המידע שבמאגר המידע.

17א. מחזיק במאגרים של בעלים שונים [תיקון: תשנ"ו]

[א] מחזיק במאגרי מידע של בעלים שונים יבטיח, כי אפשרות הגישה לכל מאגר תהיה נתונה רק למי שהורשו לכך במפורש בהסכם בכתב בינו לבין בעליו של אותו מאגר.

[ב] מחזיק שברשותו חמישה מאגרי מידע לפחות החייבים ברישום לפי סעיף 8, ימסור לרשם מדי שנה רשימה של מאגרי המידע שברשותו בציון שמות בעלי המאגרים ותצהיר על כך, שלגבי כל אחד מן המאגרים נקבעו הזכאים בגישה למאגר בהסכם בינו לבין הבעלים, ושמו של הממונה על האבטחה כאמור בסעיף 17ב.

17ב. ממונה על אבטחה [תיקון: תשנ"ו]

[א] הגופים המפורטים להלן חייבים במינוי אדם בעל הכשרה מתאימה שיהיה ממונה על אבטחת מידע [להלן - הממונה]:

[1] מחזיק בחמישה מאגרי מידע החייבים ברישום לפי סעיף 8;

[2] גוף ציבורי כהגדרתו בסעיף 23;

[3] בנק, חברת ביטוח, חברה העוסקת בדירוג או בהערכה של אשראי.

[ב] מבלי לגרוע מהוראות סעיף 17, הממונה יהיה אחראי לאבטחת המידע במאגרים המוחזקים ברשות הגופים כאמור בסעיף קטן [א].

[ג] לא ימונה כממונה מי שהורשע בעבירה שיש עימה קלון או בעבירה על הוראות חוק זה.

סימן ב': דיוור ישיר [תיקון: תשנ"ו]

17ג. הגדרות [תיקון: תשנ"ו] בסימן זה -

"דיוור ישיר" - פנייה אישית לאדם בהתבסס על השתייכותו לקבוצת אוכלוסין, שנקבעה על-פי אפיון אחד או יותר של בני אדם ששמותיהם כלולים במאגר מידע; "פנייה" - לרבות בכתב, בדפוס, בטלפון, בפקסימיליה, בדרך ממוחשבת או באמצעי אחר;

"שירותי דיוור ישיר" - מתן שירותי דיוור ישיר לאחרים בדרך של העברת רשימות, מדבקות או נתונים בכל אמצעי שהוא.

17ד. דיוור ישיר [תיקון: תשנ"ו]

לא ינהל אדם ולא יחזיק מאגר מידע המשמש לשירותי דיוור ישיר, אלא אם כן הוא רשום בפנקס ואחת ממטרותיו הרשומות היא שירותי דיוור.

17ה. ציון מקור המידע [תיקון: תשנ"ו]

לא ינהל אדם ולא יחזיק מאגר מידע המשמש לשירותי דיוור ישיר, אלא אם כן יש בידו רישום המציין את המקור שממנו קיבל את כל אוסף הנתונים המשמש לצורך מאגר המידע ומועד קבלתו, וכן למי מסר את כל אוסף הנתונים כאמור.

17ו. מחיקת מידע ממאגר המשמש לדיוור ישיר [תיקון: תשנ"ו]

[א] כל פנייה בדיוור ישיר תכיל באופן ברור ובולט -

[1] ציון כי הפנייה היא דיוור ישיר, בצירוף ציון מספר הרישום של המאגר

המשמש לשירותי דיוור ישיר בפנקס מאגרי מידע;

[2] הודעה על זכותו של מקבל הפנייה להימחק מן המאגר כאמור בסעיף קטן

[ב], בצירוף המען שאליו יש לפנות לצורך כך;

[3] זהותו ומענו של בעל מאגר המידע שבו מצוי המידע שעל-פיו בוצעה הפנייה,

והמקורות שמהם קיבל בעל המאגר מידע זה.

[ב] כל אדם זכאי לדרוש בכתב מבעל מאגר מידע המשמש לדיוור ישיר, שמידע המתייחס אליו יימחק ממאגר המידע.

[ג] כל אדם זכאי לדרוש בכתב מבעל מאגר המידע המשמש לשירותי דיוור ישיר או מבעל מאגר המידע שבו מצוי המידע שעל-פיו בוצעה הפנייה, כי מידע המתייחס אליו לא יימסר לאדם, לסוג בני אדם או לאנשים מסוימים. והכול, לפרק זמן מוגבל או קבוע.

[ד] הודיע אדם לבעל מאגר המידע על דרישתו כאמור בסעיפים קטנים [ב] או [ג], יפעל בעל המאגר בהתאם לדרישה ויודיע לאדם בכתב כי פעל על-פיה.

[ה] לא הודיע בעל מאגר המידע כאמור בסעיף קטן [ד] תוך שלושים ימים מיום קבלת הדרישה, רשאי האדם שהמידע מתייחס אליו לפנות לבית-משפט השלום בדרך שנקבעה בתקנות, כדי שיורה לבעל מאגר המידע לפעול כאמור.

[ו] הזכויות לפי סעיף זה של נפטר שרשום במאגר מידע נתונות גם לבן זוגו, לילדו או להורהו.

17. תחולה על ידיעות [תיקון: תשנ"ו]

הוראות סימן זה יחולו על ידיעות הנוגעות לענייני הפרטיים של אדם אף שאינם בגדר מידע, כשם שהן חלות על מידע.

18. אי-תחולה על גוף ציבורי [תיקון: תשנ"ו]

סימן זה לא יחול על גוף ציבורי כמשמעותו בסעיף 1[23] במילוי תפקידיו על-פי דין.

17ט. שמירת דינים [תיקון: תשנ"ו] - הוראות סימן זה באות להוסיף על הוראות כל דין.

פרק ג': הגנות

18. הגנות מה הן

במשפט פלילי או אזרחי בשל פגיעה בפרטיות תהא זו הגנה טובה אם נתקיימה אחת מאלה:

[1] הפגיעה נעשתה בדרך של פרסום שהוא מוגן לפי סעיף 13 לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965;

[2] הנתבע או הנאשם עשה את הפגיעה בתום לב באחת הנסיבות האלה:

[א] הוא לא ידע ולא היה עליו לדעת על אפשרות הפגיעה בפרטיות;

[ב] הפגיעה נעשתה בנסיבות שבהן הייתה מוטלת על הפוגע חובה חוקית, מוסרית, חברתית או מקצועית לעשותה;

[ג] הפגיעה נעשתה לשם הגנה על עניין אישי אשר של הפוגע;

[ד] הפגיעה נעשתה תוך ביצוע עיסוקו של הפוגע כדין ובמהלך עבודתו הרגיל, ובלבד שלא נעשתה דרך פרסום ברבים;

[ה] הפגיעה הייתה בדרך של צילום או בדרך של פרסום תצלום שנעשו ברשות הרבים, ודמות הנפגע מופיעה בו באקראי;

[ו] הפגיעה נעשתה בדרך של פרסום שהוא מוגן לפי פסקאות [4] עד [11] לסעיף 15 לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965;

[3] בפגיעה היה עניין ציבורי המצדיק אותה בנסיבות העניין, ובלבד שאם הייתה הפגיעה בדרך של פרסום - הפרסום לא היה כוזב.

19. פטור [תיקון: תשמ"ה]

[א] לא יישא אדם באחריות לפי חוק זה על מעשה שהוסמך לעשותו על-פי דין.

[ב] רשות ביטחון, או מי שנמנה עם עובדיה או פועל מטעמה, לא יישאו באחריות לפי חוק זה על פגיעה שנעשתה באופן סביר במסגרת תפקידם ולשם מילוי.

[ג] "רשות ביטחון", לעניין סעיף זה - כל אחד מאלה:

[1] משטרת ישראל;

[2] אגף המודיעין במטה הכללי והמשטרה הצבאית בשם צבא הגנה לישראל;

[3] שירות ביטחון כללי;

[4] המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים.

20. נטל ההוכחה

[א] הוכיח הנאשם או הנתבע שעשה את הפגיעה בפרטיות באחת הנסיבות האמורות בסעיף 2[18], ושהפגיעה לא חרגה מתחום הסביר באותן נסיבות, חזקה עליו שעשה את הפגיעה בתום לב.

[ב] חזקה על הנאשם או על הנתבע שעשה את הפגיעה בפרטיות שלא בתום לב, אם הוא פגע בידועין במידה גדולה משהייתה נחוצה באופן סביר לצורך העניינים שניתנה להם הגנה בסעיף 2[18].

[ג] חזקה על נאשם או על הנתבע הטוען להגנה על-פי סעיף 18 [ד] שעשה את הפגיעה בפרטיות שלא בתום לב, אם ביצע את הפגיעה תוך כדי הפרת הכללים

או עקרונות של אתיקה מקצועית החלים עליו מכוח דין או המקובלים על אנשי המקצוע שהוא נמנה עימם.

21. הפרכה של טענות הגנה

הביא הנאשם או הנתבע ראיה או העיד בעצמו כדי להוכיח אחת ההגנות הניתנות בחוק זה, רשאי התובע להביא ראיות סותרות. אין בהוראה זו כדי לגרוע מסמכות בית-המשפט לפי כל דין להתיר הבאת ראיות בידי בעלי הדין.

22. הקלות

בבואו לגזור את הדין או לפסוק פיצויים רשאי בית-המשפט להתחשב לטובת הנאשם או הנתבע גם באלה:

- [1] הפגיעה בפרטיות לא הייתה אלא חזרה על מה שכבר נאמר, והוא נקב את המקור שנעליו הסתמך;
- [2] הוא לא התכוון לפגוע;
- [3] אם הייתה הפגיעה בדרך של פרסום - הוא התנצל על הפרסום ונקט צעדים להפסקת מכירתו או הפצתו של עותק הפרסום המכיל את הפגיעה, ובלבד שההתנצלות פורסמה במקום, במידה ובדרך שבהם פורסמה הפגיעה ולא הייתה מסויגת.

פרק ד': מסירת מידע או ידיעות מאת גופים ציבוריים [תיקון: תשמ"ה]

23. הגדרות [תיקון: תשמ"ה, תשנ"ה, תשנ"ו] - בפרק זה - "גוף ציבורי" -

- [1] משרדי הממשלה ומוסדות מדינה אחרים, רשות מקומית וגוף אחר הממלא תפקידים ציבוריים על-פי דין;
- [2] גוף ששר המשפטים קבע בצו באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, ובלבד שבצו ייקבעו סוגי המידע והידיעות שהגוף יהיה רשאי למסור ולקבל;

24. תחולה על ידיעות [תיקון: תשמ"ה]

הוראות פרק זה יחולו על ידיעות על ענייניו הפרטיים של אדם, אף שאינן בגדר מידע, כשם שהן חלות על מידע.

23ב. איסור על מסירת מידע [תיקון: תשמ"ה]

[א] מסירת מידע מאת גוף ציבורי אסורה, זולת אם המידע פורסם ברבים על-פי סמכות כדין, או שהאדם אשר המידע מתייחס אליו נתן הסכמתו למסירה.

[ב] אין בהוראות סעיף זה כדי למנוע מרשות ביטחון כמשמעותה בסעיף 19 לקבל או למסור מידע לשם מילוי תפקידה, ובלבד שהמסירה או הקבלה לא נאסרה בחיקוק.

23ג. סייג לאיסור [תיקון: תשמ"ה]

מסירת המידע מותרת על-אף האמור בסעיף 23ב, אם לא נאסרה בחיקוק או בעקרונות של אתיקה מקצועית -

[1] בין גופים ציבוריים, אם נתקיים אחד מאלה:

[א] מסירת המידע היא במסגרת הסמכויות או התפקידים של מוסר המידע, והיא דרושה למטרת ביצוע חיקוק או למטרה במסגרת הסמכויות או התפקידים של מוסר המידע או מקבלו;

[ב] מסירת המידע היא לגוף ציבורי הרשאי לדרוש אותו מידע על-פי דין מכל מקור אחר;

[2] מגוף ציבורי למשרד ממשלתי או למוסד מדינה אחר או בין משרדים או מוסדות כאמור, אם מסירת המידע דרושה למטרת ביצוע כל חיקוק או למטרה במסגרת הסמכויות או התפקידים של מוסר המידע או מקבלו. אולם, לא יימסר מידע כאמור שניתן בתנאי שלא יימסר לאחר.

23ד. חובותיו של גוף ציבורי [תיקון: תשמ"ה]

[א] גוף ציבורי המוסר דרך קבע מידע בהתאם לסעיף 23ג יפרט עובדה זו על כל דרישת מידע בהתאם לחוק.

[ב] גוף ציבורי המוסר מידע בהתאם לסעיף 23ג יקיים רישום של המידע שנמסר.

[ג] גוף ציבורי המקבל דרך קבע מידע בהתאם לסעיף 23ג והמידע נאגר במאגר מידע, יודיע על כך לרשם, ועובדה זו תיכלל בפרטי רשימת מאגרי המידע לפי סעיף 12.

[ד] גוף ציבורי שקיבל מידע בהתאם לסעיף 23ג לא יעשה בו שימוש אלא במסגרת הסמכויות או התפקידים שלו.

[ה] לעניין חובת השמירה על סודיות לפי כל דין, מידע שנמסר לגוף ציבורי מכוח חוק זה כמוהו כמידע שאותו גוף השיג מכל מקור אחר. ובנוסף, יחולו על הגוף המקבל גם כל ההוראות החלות על הגוף המוסר.

23ה. מידע עודף [תיקון: תשמ"ה]

[א] מקום שמידע שמותר למסרו לפי סעיפים 23בא ו-23ג מצוי על גבי אותו קובץ עם מידע אחר [להלן - מידע עודף], רשאי הגוף המוסר את המידע למסור לגוף המקבל את המידע המבוקש עם המידע העודף.

[ב] מסירת מידע עודף לפי סעיף קטן [א] מותנית בקביעת נהלים שיבטיחו מניעת שימוש כלשהו במידע עודף שנתקבל. נהלים כאמור ייקבעו בתקנות, וכל עוד לא נקבעו בתקנות יקבע הגוף המבקש נהלים כאמור בכתב, וימציא לגוף המוסר עותק מהם לפי דרישתו.

23ו. מסירה מותרת אינה פגיעה בפרטיות [תיקון: תשמ"ה]

מסירת מידע המותרת לפי חוק זה לא תהווה פגיעה בפרטיות ולא יחולו עליה הוראות סעיפים 8-12.

23ז. תקנות [תיקון: תשמ"ה]

לעניין מסירת מידע, שר המשפטים באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת רשאי להתקין תקנות בדבר סדרי מסירת מידע מאת גופים ציבוריים.

23ח. עונשין [תיקון: תשמ"ה, תשנ"ו] - בטל

פרק ה': שונות

24. דין המדינה [תיקון: תשמ"ה] - חוק זה חל על המדינה.

25. מות הנפגע

[א] אדם שנפגע בפרטיותו ותוך שישה חודשים לאחר הפגיעה מת מבלי שהגיש תובענה או קובלנה בשל אותה פגיעה, רשאים בן זוגו, ילדו או הורהו, ואם לא השאיר בן זוג, ילדים או הורים - אחיו או אחותו, להגיש תוך שישה חודשים לאחר מותו תובענה או קובלנה בשל אותה פגיעה.

[ב] אדם שהגיש תובענה או קובלנה בשל פגיעה בפרטיות ומת לפני סיום ההליך, רשאים בן זוגו ילדו או הורהו, ואם לא השאיר בן זוג, ילדים או הורים - אחיו או אחותו, להודיע לבית-המשפט תוך שישה חודשים לאחר מותו על רצונם להמשיך בתובענה או בקובלנה. ומשהודיעו כאמור יבואו הם במקום התובע או הקובל.

26. התיישנות - תקופת ההתיישנות של תביעה אזרחית לפי חוק זה היא שנתיים.

27. החלת הוראות מחוק איסור לשון הרע

על הליכים משפטיים בשל פגיעה בפרטיות יחולו הוראות סעיפים 21, 23 ו-24 לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965, בשינויים המחויבים לפי העניין.

28. ראיות על שם רע, על אופי או על עבר של אדם

במשפט פלילי או אזרחי בשל פגיעה בפרטיות אין להביא ראיה או לחקור עד בדבר שמו הרע של הנפגע או בדבר אופיו, עברו, מעשיו או דעותיו.

29. צווים נוספים [תיקון: תשנ"ו]

[א] בנוסף לכל עונש וסעד אחר, רשאי בית-המשפט במשפט פלילי או אזרחי בשל פגיעה בפרטיות לצוות:

[1] על איסור הפצה של עותקי החומר הפוגע או על החרמתו. צו החרמה לפי

פסקה זו כוחו יפה כלפי כל אדם שברשותו נמצא חומר כזה לשם מכירה,

הפצה או החסנה, גם אם אותו אדם לא היה צד למשפט. ציווה בית-המשפט

על החרמה, יורה מה ייעשה בעותקים שהוחרמו;

[2] על פרסום פסק הדין, כולו או מקצתו. הפרסום ייעשה על חשבון הנאשם או

הנתבע במקום, במידה ובדרך שקבע בית-המשפט;

[3] על מסירת החומר הפוגע לנפגע;

[4] על השמדת מידע שנתקבל שלא כדין, או לאסור על שימוש במידע כאמור

או במידע עודף כהגדרתו בסעיף 23ה, או להורות לגבי המידע כל הוראה

אחרת.

[ב] אין בהוראות סעיף זה כדי למנוע החזקת עותק של פרסום בספריות ציבוריות,

בארכיונים וכיוצא באלה, זולת אם הטיל בית-המשפט בצו החרמה על-פי סעיף

קטן [א] [1] הגבלה גם על החזקה כזאת, ואין בהן כדי למנוע החזקת עותק של

פרסום בידי הפרט.

30. אחריות בשל פרסום בעיתון

[א] פורסמה פגיעה בפרטיות בעיתון כמשמעותו בפקודת העיתונות 7 (להלן - עיתון), יישאו באחריות פלילית ואזרחית בשל הפגיעה האדם שהביא את הדבר לעיתון וגרם בכך לפרסומו, עורך העיתון ומי שהחליט בפועל על פרסום אותה פגיעה בעיתון, ובאחריות אזרחית יישא גם המוציא לאור של העיתון.

[ב] באישום פלילי לפי סעיף זה תהא זאת הגנה טובה לעורך העיתון שנקט אמצעים סבירים כדי למנוע פרסום אותה פגיעה ושלא ידע על פרסומה.

[ג] בסעיף זה "עורך עיתון" - לרבות עורך בפועל.

31א. עונשין בעבירות של אחריות קפידה [תיקון: תשנ"ו]

[א] העושה אחד מאלה דינו - מאסר שנה:

- [1] מנהל, מחזיק או משתמש במאגר מידע בניגוד להוראות סעיף 8;
- [2] מוסר פרטים לא נכונים בבקשה לרישום מאגר מידע כנדרש בסעיף 9;
- [3] אינו מוסר פרטים או מוסר פרטים לא נכונים בהודעה המלווה בקשה לקבלת מידע לפי סעיף 11;
- [4] אינו מקיים את הוראות סעיפים 13 ו-13א לעניין זכות העיון כמידע המוחזק במאגר מידע, או אינו מתקן מידע על-פי הוראות סעיף 14;
- [5] מאפשר גישה למאגר מידע בניגוד להוראות סעיף 17א [א] או אינו מוסר לרשם מסמכים או תצהיר בהתאם להוראות סעיף 17א [ב];
- [6] אינו ממנה ממונה על אבטחת מידע בהתאם להוראות סעיף 17ב;
- [7] מנהל או מחזיק מאגר המשמש לשירותי דיוור ישיר בניגוד להוראות סעיפים 17ד עד 17ו;
- [8] מוסר מידע בניגוד לסעיפים 23 עד 23ה.

[ב] עבירה לפי סעיף זה אינה טעונה הוכחת מחשבה פלילית או רשלנות.

31ב. עוולה בנזיקין [תיקון: תשנ"ו]

מעשה או מחדל בניגוד להוראות פרקים ב' או ד' או בניגוד לתקנות שהותקנו לפי חוק זה יהווה עוולה לפי פקודת הנזיקין [נוסח חדש] 8.

31. אחריות של מדפים ומפיץ

פורסמה פגיעה בפרטיות בדפוס, למעט בעיתון בעל תדירות הופעה של ארבעים

ימים או פחות המוצא לאור על-פי רישיון תקף, יישאו באחריות פלילית ואזרחית בשל הפגיעה גם מחזיק בית-הדפוס כמשמעותו בפקודת העיתונות שבו הודפס הפרסום, ומי שמוכר את הפרסום או מפיץ אותו בדרך אחרת, ובלבד שלא יישאו באחריות אלא אם ידעו או חייבים היו לדעת שהפרסום מכיל פגיעה בפרטיות.

32. חומר פסול לראיה

חומר שהושג תוך פגיעה בפרטיות יהיה פסול לשמש ראיה בבית-משפט ללא הסכמת הנפגע, זולת אם בית-המשפט התיר מטעמים שיירשמו להשתמש בחומר, או אם היו לפוגע, שהיה צד להליך, הגנה או פטור לפי חוק זה.

33. תיקון פקודת הנזיקין - בפקודת הנזיקין [נוסח חדש], סעיף 34א - בטל.

34. תיקון חוק סדר הדין הפלילי

בתוספת לחוק סדר הדין הפלילי, התשכ"ה-1965, 9, אחרי פסקה [12] יבוא:

"[13] עבירות על חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981."

35. שמירת דינים

הוראות חוק זה לא יגרעו מהוראות כל דין אחר.

36. ביצוע ותקנות [תיקון: תשנ"ו]

שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת בכל עניין הנוגע לביצועו, ובין השאר -

- [1] תנאי החזקת מידע ושמירתו במאגרי מידע;
- [2] תנאים להעברה של מידע אל מאגרי מידע שמחוץ לגבולות המדינה או מהם;
- [3] כללי התנהגות ואתיקה לבעלים, למחזיקים או למנהלים של מאגרי מידע ולעובדיהם;

36א. אגרות [תיקון: תשנ"ו, תש"ס]

[א] שר המשפטים באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת רשאי לקבוע -

- [1] אגרות בעבור רישום מאגר מידע ועיון בו לפי חוק זה;
- [2] אגרה לתקופה שיקבע בעבור מאגר מידע הרשום בפנקס [להלן - אגרה תקופתית], למעט מאגר מידע שבבעלות המדינה. ורשאי הוא לקבוע שיעורים שונים של אגרות תקופתיות לפי סוגים של מאגרים, וכן את מועדי התשלום של האגרה התקופתית, ותוספת אגרה לאגרה תקופתית שלא שולמה במועדה.

משרד החינוך
מינהל חברה ונוער
תחום קידום נוער

קווים מנחים לעובדי קידום נוער להעברת מידע פלילי

בכל מקרה של עבירה כנגד ביטחון המדינה יועבר המידע על העבירה הנידונה למשטרה.

אם עומדת להתבצע עבירה אשר בביצועה יש סכנה לחיי אדם בין אם במישרין ובין בעקיפין, אם בנשק חם או קר, ולאחר שמוצו כל הדרכים החינוכיות/טיפוליות בטווח המידי למנוע את ביצוע העבירה, ולאחר שנשקלו חלופות נוספות, יועבר המידע על העבירה הנידונה למשטרה. בכל מקרה של סחר בסמים המיועד להפצה בקרב נערים ואשר עלול להביא לידי התמכרות פיזית או נפשית להם, ולאחר שמוצו כל הדרכים החינוכיות/טיפוליות בטווח המידי למנוע את ביצוע העבירה, ולאחר שנשקלו חלופות נוספות, יועבר המידע על ביצוע הסחר למשטרה.

בעבירות שיש בהן כדי להביא לסטייה מינית של צעירים, ולאחר שמוצו כל הדרכים החינוכיות/טיפוליות בטווח המידי למנוע את ביצוע העבירה, ולאחר שנשקלו חלופות נוספות, יועבר המידע על העבירה הנידונה למשטרה.

בכל עבירה העומדת להתבצע שבה נאלץ צעיר לבצע עבירה בניגוד לרצונו, ולאחר שמוצו כל הדרכים החינוכיות/טיפוליות בטווח המידי למנוע את ביצוע העבירה, ולאחר שנשקלו חלופות נוספות, יועבר המידע על העבירה הנידונה למשטרה.

בכל מקרה של ביצוע עבירה פלילית אחרת מאלו המצוינות מעלה, יש להתייעץ עם המנחה ו/או המפקח על דרך התגובה בנידון.

הערה: דף זה מתבסס על דף הנחיה של משטרת ישראל שהוצא על-ידי מחלקת החקירות ומתייחס לחקירות וללחימה בפשיעה בנושא קבוצות נוער. הנחיה מספר 03.300.118 (נוסח חדש), אפריל 1985.

[ב] כספי אגרות שנגבו לפי סעיף זה יועדו לרשם וליחידת הפיקוח לצורך פעולתם לפי חוק זה.

[ג] לא שולמה האגרה התקופתית או תוספת האגרה לאגרה התקופתית, לפי העניין, בתוך שישה חודשים מהמועד שנקבע בתקנות לתשלום תוספת האגרה, יותלה רישומו של המאגר בפנקס עד לתשלום.

[הערת מערכת תקדין: מי שניהל או החזיק מאגר מידע רשום בפנקס ביום 2/7/2000, יהיה חייב בתשלום אגרה תקופתית שתחל בתאריך האמור].

37. תחילה

תחילתו של פרק ב' שישה חודשים מיום פרסומו של חוק זה.

מנחם בגין	משה נסים	יצחק נבון
ראש הממשלה	שר המשפטים	נשיא המדינה

**עבירות נגד
ביטחון המדינה
עבירות שיש בהן
סכנה לחיי אדם**

סחר בסמים

**עבירות מין נגד
קטינים**

**הדחה לדבר
עבירה**

**עבירות פליליות
אחרות**

3. סיווג המידע וחסיון המוסר

- א. מידע שהתקבל מעובד השירות לנוער ולצעירים יסווג כסודי, ושמו של העובד המוסר את המידע לא יופיע בכתובים בצמוד למידע.
- ב. מעמדו של העובד המוסר מידע יהיה כשל מקור מודיעיני חסוי.
- ג. ככלל, משהתקבל ביחידת משטרה מידע מהעובדים הנ"ל על קשירת קשר לביצוע עבירה, לא יוזמן לחקירה העובד או החניך ששמו הוזכר בקשר לעבירה העתידה להתבצע, אלא אם יש בידה מידע ממקור אחר, שניתן לגלות את מקורו בשעת החקירה ושמויביל אף הוא לאותו חניך.
- ד. על-אף האמור לעיל, רשאית היחידה לחקור עובדים וחניכים אף בשלב זה בתנאי שמדובר בעבירות הבאות, ולאחר התייעצות עם הפיקוח המקצועי הממונה עליהם באמצעות ראש המדור לעבריינות נוער / מח"ק:
1. עבירות שיש בהן סכנה לחיי אדם.
 2. עבירות נגד ביטחון המדינה.
 3. עבירות אונס ומעשים מגונים בקטינים.
 4. עבירות הקשורות להחזקת נשק או לשימוש בו למטרות בלתי חוקיות.
 5. עבירות סחר והפצת סמים מסוכנים או הדחת קטינים לשימוש בסמים מסוכנים, כהגדרתן ב-"פקודת הסמים המסוכנים", תשל"ג-1973.
- ה. בעבירות אחרות, שלפי המידע עלולות להיות חמורות באופיין ובדרך ביצוען לפי שיקול דעתו של קצין אח"ק מרחבי, תחקור המשטרה את החניך או את העובד או את שניהם. אולם, גם זאת רק לאחר התייעצות עם הפיקוח המקצועי הממונה על העובד באמצעות ר' מדור עבריינות נוער.
- ו. מידע על עבירות אחרות ישמש למטרות מודיעיניות בלבד ולא יהווה בסיס להזמנת עובד או חניכו לחקירה.

נספח 1

משטרת - ישראל

1985

אפריל

הנחיות

היחידה המוציאה את ההנחיה	הנושא	קבוצת ההנחיה
מחלקת חקירות חקירות ולחימה בפשיעה קבוצת נוער		
מס' הנחייה	שם ההנחייה	
03.300.118 (נוסח חדש) פעולות המשטרה בנושאי עובדי נוער וצעירים במצוקה (עובדי חברות רחוב)		

א. כללי

בידי עובדי השירות לטיפול בנוער וצעירים במצוקה יכול להיות מידע פלילי בעל משמעות למשטרה. כדי שניתן יהיה לקיים שיתוף פעולה בין המשטרה לעובדים אלה הוחלט על קביעת נוהל עבודה משותף למשטרה ולעובדי שירות זה, אשר יתבסס בעיקרו על יצירת אמון הדדי ואי פגיעה בעבודתו ובמעמדו של עובד נוער וצעירים.

ב. הנחיות

1. להלן ההנחיות המסדירות את עיקרי פעולות המשטרה בכל הקשור לקבלת מידע מעובד השירות לנוער ולצעירים במצוקה. אם המידע הגיע ישירות מהם או אם הגיע מהפיקוח המקצועי הממונה עליהם.

2. הגדרות

- א. **חברות רחוב** - קבוצת צעירים הנתונים במצוקה ומקבלים טיפול קבוצתי או פרטני מטעם עובדים שהתמנו כדי לשמש בתפקיד זה מטעם משרד החינוך עם משרד הרווחה עם הרשות המקומית.
- ב. **עובד השירות לנוער ולצעירים (עובד)** - אדם שנתמנה לשמש בתפקיד טיפולי, חינוכי ושיקומי בחברה או ביחידים באחת מין הרשויות המקומיות והוא נושא עימו תעודה המעידה על סמכותו לטפל בנערים או בחברה כעובד נוער וצעירים.
- ג. **פיקוח מקצועי** - אדם או אנשים הממונים על הדרכתו של עובד חברות הרחוב מטעם משרד הרווחה, משרד החינוך ואשר להם חייב העובד דיווח מתמיד על הקורה בחברה ועל בעיות חברה.
- ד. **חניך/נער** - לרבות בגיר/ה הנוטל/ת חלק בפעולות של אחת מחברות הרחוב לה הוצמד עובד נוער וצעירים וכן בודד הנמצא בטיפולו של העובד.

הערה: בכל מקום שמוזכר נוער וצעירים הכוונה גם לקידום נוער

4. הנחיות נוספות

- א. עובד שיזהה עצמו על-פי תעודה מתאימה יורשה להיפגש עם חניך שבטיפולו הנמצא במעצר, ככל שהחקירה תאפשר זאת.
- ב. עובד שהוזמן לחקירה או למסירת עדות וזיהה עצמו תחילה בתעודת עובד, יותר לו (קודם לחקירתו) להתקשר עם עובד הפיקוח המקצועי הממונה עליו.
- ג. עובד לא יוזמן להעיד בבית-משפט אם יש לדעת התובע ראיות מספיקות להוכחות האשמה גם ללא עדותו.
- ד. התברר לתובע כי הזמנת העובד לבית-המשפט חיונית, הובא הדבר לשיקולו של קצין אח"ק המרחבי אשר יחליט אם להזמין לבית-המשפט. וזאת, לאחר התייעצות עם הפיקוח המקצועי הממונה על העובד ועם ראש מדור עבריינות נוער.

2. חוקים והנחיות בנושא חשיפת ילדים ובני נוער בתקשורת*

1. מבוא
2. מקבץ הוראות מחוקים שונים
3. עשרת איסורי הפרסום

1. מבוא

השפעתה הגוברת של העיתונות הכתובה, התרחבותה של התקשורת האלקטרונית וחדירת ערוצי הכבלים לשכבות רחבות של האוכלוסייה, מעוררות שאלות ביחס לחשיפתם של ילדים ושל בני נוער למדיה.

מן הצד האחד, אין עוררין על חשיבותם הרבה של חופש הביטוי, חופש העיתונות וזכות הציבור לדעת, שהם אבני יסוד של כל חברה דמוקרטית. מהצד האחר, חופש העיתונות וזכות הציבור לדעת אינם בלתי מוגבלים. עקרון טובת הילד והשמירה על זכויותיו עלולים לא אחת לעמוד מנגד להם ולהגביל את השימוש בחופש הביטוי.

המערכת המשפטית, ובייחוד חוקי המדינה העוסקים באיסורי פרסום שונים, מחייבים לעיתים את כלי התקשורת לנהוג באופן שבו טובתו, ביטחונו ושלומו של הילד יועדפו על פני עקרונות וערכים אחרים. כפי שנכתב, בין השאר, בהחלטה של המשנה לנשיא בית-המשפט העליון: "גורלה של הילדה, טובתה ובריאותה הנפשית עדיפים במקרה זה על זכותם של כלי התקשורת לדעת ולהודיע לציבור" (השופט אלון, בג"ץ 243/88).

לא אחת נחשפים ילדים ובני נוער באמצעי התקשורת השונים בניגוד לכללים ולחוקים שנקבעו בהקשר זה. הוראות החוק וכללי האתיקה לאיסורי פרסום הנוגעים לקטינים פזורים בחוקים רבים ומגוונים.

מטרתו של פרק זה למסור לעובדי הנוער מידע תמציתי ומרוכז הנוגע לסוגיה זו, לעורר את

* מקבץ זה מביא את תמצית הוראות החוק והאתיקה. הנוסח המחייב הינו כמובן נוסח החוק.

רגישותם לבעיות הכרוכות בחשיפת ילדים ובני נוער בתקשורת ולהנחות את פעולתם כדי שיוכלו להגן על שלומם ועל ביטחונם של הקטינים.

2. מקבץ הוראות מחוקים שונים

1. **חוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960**, סעיף 24 - הגנת קטין מפני פרסומים מזיקים

[א] אלה דינים מאסר שנה אחת:

[1] המפרסם שמו של קטין הנמצא בישראל או שמקום מושבו כמשמעותו בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962, הוא בישראל [להלן בסעיף זה - קטין], או המפרסם כל דבר אחר העשוי להביא לידי זיהויו של קטין באופן או בנסיבות שיש בהם כדי לגלות כי הקטין הובא לפני בית-משפט, או שפקיד סעד פועל לגביו לפי חוק זה, או כי קטין ניסה להתאבד או התאבד, או שיש בהם כדי לייחס לקטין עבירה או שחיתות מידות, או לרמוז שהוא ילדו, אחיו, אחותו, נכדו או נכדתו של אדם שמייחסים לו עבירה או שחיתות מידות;

[2] המפרסם תמונת עירום של קטין שמלאו לו תשע שנים, ויש בפרסום כדי לזהותו.

[ב] לעניין סעיף זה, אין נפקא מינה אם הקטין או האחראי עליו הסכים לפרסום או לא הסכים.

2. חוק אימוץ ילדים, תשמ"א-1981

א. סעיף 21 [א] - סודיות הדיון

דיון לפי חוק זה יהיה בדלתיים סגורות זולת אם ראה בית-המשפט לקיימו בפומבי. אולם, רשאי בית-המשפט להרשות לאדם או לסוגי בני אדם להיות נוכחים בשעת הדיון, כולו או מקצתו.

ב. סעיף 34 [א] - איסור גילוי פרטים על אימוץ

המגלה שלא כדיון, בלי רשות בית-משפט, שמם של מאמץ או של מאומץ או של הורה, כולל שמם של אלה שביחס אליהם הוגשה בקשה לפי חוק זה לבית-המשפט, או דבר אחר העשוי להביא לזיהוים או תוכנם של מסמכים שהוגשו

לבית-המשפט לצורך דיון לפי חוק זה, דינו - מאסר שישה חודשים. סעיף זה אינו בא לגרוע מהוראות סעיף 70 לחוק בתי-המשפט, נוסח משולב, תשמ"ד-1984.

3. **חוק העונשין, תשל"ז-1977**, סעיף 352 - איסור פרסומים בנוגע לעבירות מין

[א] המפרסם ברבים שמו של אדם או של כל דבר שיש בו כדי לזהות אדם כמי שנוגע לעבירה לפי סימן זה, דינו - מאסר שנה.

[ב] לא יישא אדם באחריות פלילית לפי סעיף קטן [א], אם האדם ששמו או זהותו פורסמו כאמור נתן את הסכמתו לפרסום בפני בית-משפט.

4. **חוק תיקון דיני ראיות (הגנת ילדים), תשט"ו-1955**, סעיף 6 - איסור פרסומים הקשורים לעבירות נגד המוסר

[א] לא יפרסם אדם דבר שיש בו כדי לגלות זהותו של ילד שנחקר בעבירה נגד המוסר, או שהעיד בקשר אליה לפני בית-המשפט, אלא ברשות בית-המשפט.

[ב] העובר על סעיף זה דינו - מאסר שישה חודשים או קנס 250 לירות או שני העונשים כאחד.

5. **חוק בתי-המשפט (נוסח משולב), תשמ"ד-1984**, סעיף 70 [א] - דיון בדלתיים סגורות

לא יפרסם אדם דבר על הדיון שהתנהל בבית-המשפט בדלתיים סגורות אלא ברשות בית-המשפט.

סעיף 70 [ג] - פרסומים ללא רשות בית-המשפט

לא יפרסם אדם בלי רשות בית-המשפט שם קטין שלא מלאו לו שמונה-עשרה שנים והוא נאשם או עד במשפט פלילי, או מתלונן או ניזוק במשפט בשל עבירה לפי סעיפים 345 עד 358, סעיף 360 וסעיפים 208 עד 214 לחוק העונשין, תשל"ז-1977, ולא את תמונתו, מענו או פרטים אחרים העשויים להביא לזיהויו של הקטין.

6. **חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), תשל"א-1971** סעיף 9 - דיון בדלתיים סגורות

בית-משפט לנוער ידון בדלתיים סגורות. אולם, רשאי הוא להרשות לאדם או לסוגי בני אדם להיות נוכחים בשעת הדיון, כולו או מקצתו.

9. ריאיון עם קטין שטרם מלאו לו שש-עשרה שנה ללא הסכמת הוריו. אף אם ניתנה הסכמת ההורים, אין לפרסם ריאיון עם קטין אשר טרם מלאו לו ארבע-עשרה בעניינים הנוגעים לעבירות פליליות, לשחיתות מידות או אישיות.*
10. צילום של ילד במוסד רפואי כלשהו ללא קבלת הסכמת הרופא או משפחתו של הקטין.**

קווים מנחים לעובדי נוער

איסורי הפרסום שפורטו בפרק זה הם מוחלטים. אין תוקף להסכמה לפרסום שניתנת על-ידי הקטין או האחראי עליו. בית-המשפט רשאי להתיר בנסיבות המפורטות בחוק פרסום הנוגע לקטין על-אף האמור בכל חוק. איסורי הפרסום חלים על פרסום שמו של קטין, תמונתו, או כל דבר האחר העלול להביא לזיהויו. הכרת מגבלות החוק ואיסורי הפרסום יסייעו לעובדי הנוער לפעול מתוך ראיית טובת הנער והשמירה על זכויותיו. מומלץ, שעובדי נוער יידעו את הנערים שאיתם הם נמצאים בקשר ביחס לפרסום כפי שקבע המחוקק. אם כלי תקשורת פעל שלא במסגרת החוק, ניתן להגיש נגדו תלונה באמצעות פנייה למועצת העיתונות בישראל, בית סוקולוב, קפלן 4 תל אביב, טלפון: 03-6951437.

7. **תקנות הנוער (טיפול והשגחה) סדרי דין, תשל"א-1970** תקנה 8 - דיון בדלתיים סגורות
- הדיון יהיה בדלתיים סגורות ולא יהיה נוכח בשעת הדיון אלא מי שבית-המשפט הרשהו להיות נוכח.

3. עשרת איסורי פרסום - אין לפרסם:

1. דבר שיש בו כדי לייחס לקטין עבירה או שחיתות מידות או לרמוז כי קטין הוא ילדו, אחיו, אחותו נכדו או נכדתו של אדם אשר מייחסים לו עבירה או שחיתות מידות.
2. דבר שיש בו כדי להביא לזיהויו של קטין שהוא נאשם או עד במשפט פלילי.
3. דבר שיש בו כדי להביא לזיהויו של קטין שהוא קורבן, נאשם, עד, ניזוק או מתלונן במשפט המתנהל בנוגע לעבירת מין או לעבירת זנות ותועבה.
4. דבר שיש בו כדי להביא לזיהוים של מאמץ, מאומץ או הורה, כולל מי שביחס אליו הוגשה בקשה על-פי חוק אימוץ ילדים, או תוכנם של מסמכים אשר הוגשו לבית-משפט על-פי חוק זה.
5. דבר שיש בו כדי לגלות, כי קטין הובא לפני בית-משפט או פקיד סעד פועל לגביו על-פי חוק הנוער (טיפול והשגחה).
6. שם של קטין אשר ניסה להתאבד או התאבד.
7. תמונת עירום של קטין מעל גיל תשע בדרך המאפשרת את זיהויו.
8. דבר על דיון אשר התנהל בדלתיים סגורות. הדיון בהליכים הבאים מתנהל דרך קבע בדלתיים סגורות:
 - א. הליכים על-פי חוק אימוץ ילדים, תשמ"א-1981.
 - ב. הליכים על-פי חוק הנוער (שפיטה ענישה ודרכי טיפול), תשל"א-1971.
 - ג. הליכים על-פי חוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960.
 כמו כן, רשאי בית-המשפט להורות בכל הליך משפטי כי הדיון יתקיים בדלתיים סגורות.

* סעיף זה מקורו בכללי האתיקה של מועצת העיתונות. יתר הסעיפים מקורם בחוק.

** כנ"ל.

3. חוק למניעת העסקת עברייני מין במוסד המכוון למתן שירותים לקטינים

1. כללי

- ביום 1/3/2003 נכנס לתוקף החוק למניעת העסקת של עברייני מין במוסד המכוון למתן שירות לקטינים, התשס"א-2001 [להלן - החוק]. החוק קובע איסור העסקת ואיסור עיסוק של בגיר שהורשע בעבירת מין, כהגדרתה בחוק ונידון עליה לשנת מאסר בפועל לפחות, במוסדות הנותנים שירות לקטינים. החוק אינו חל על קטין שביצע עבירת מין, על בגיר שביצע עבירת מין בהיותו קטין ועל אישה.
- החוק קובע מנגנון של מתן אישורי משטרה למעסיקים, למועמדים להעסקה ולמועסקים במוסדות כאמור.

1. הגדרות

"מוסד" - בית-ספר שלומדים בו קטינים, מוסד חינוכי ששוהים בו קטינים, מעונות לקטינים, מעונות יום ומשפחתונים לקטינים, מרכזי תרבות, נוער וספורט, מכוני כושר ומועדוני ספורט שבהם מתאמנים בין השאר קטינים, גן ילדים, גן חיות, גן שעשועים, תנועת נוער, עסק להסעה העוסק בין השאר בהסעת קבוצות קטינים, עסק העוסק בין השאר בארגון טיולים לקטינים או באבטחת קטינים, בריכת שחייה הפתוחה גם לקטינים, קייטנה, פנימייה או מועדון שבהם שוהים קטינים, מרפאות ובתי-חולים לילדים, מחלקות ילדים בבתי-חולים; "בגיר" - מי שמלאו לו שמונה-עשרה שנים והוא מועמד להעסקה או מועסק במוסד; "מעסיק" - לענין קבלת אדם לעבודה במוסד באמצעות משרד ממשלתי או רשות מקומית שהמוסד נתון לפיקוחם - האחראי במשרד הממשלתי או ברשות המקומית על קבלת אדם לעבודה במוסד. לענין קבלת אדם לעבודה במוסד שלא באמצעות משרד ממשלתי או רשות מקומית - מנהל המוסד, ובמוסד שהוא תאגיד גם התאגיד; "מבקש" - מעסיק, מוסד או בגיר המגיש בקשה לאישור המשטרה כי אין מניעה להעסקת הבגיר לפי החוק; "אישור המשטרה להעסקה" - אישור ממשטרת ישראל כי אין מניעה להעסקת בגיר בעבודה במוסד.

3. הנחיות

- הגשת בקשה של בגיר להעסקה במוסד "בקשת בגיר לקבל אישור המשטרה" תוגש לשוטר המוסמך, ערוכה לפי טופס 1 בתוספת לתקנות, כשהיא חתומה ביד הבגיר. הבקשה תוגש על-ידי הבגיר בעצמו או באמצעות בא-כוחו. אם הבגיר אינו אזרח ישראל, יש לשלוח את הבקשה למדור מידע פלילי במטה הארצי.
- הגשת בקשה על-ידי מעסיק המבקש להעסיק את הבגיר במוסד
- "בקשת מעסיק שאינו משרד ממשלתי או רשות מקומית לקבל אישור המשטרה" תוגש כשהיא ערוכה לפי טופס 3 שבתוספת לתקנות וחתומה ביד המעסיק.
- "בקשת מעסיק שהוא משרד ממשלתי או רשות מקומית לקבל אישור המשטרה" תוגש כשהיא ערוכה לפי טופס 4 שבתוספת לתקנות וחתומה ביד המעסיק.

הערה: את הטפסים יש להגיש בתחנת המשטרה.

טבלת ריכוז סוגי הטפסים הנדרשים למילוי

מיופה כוח - מעסיק	המעסיק [מנהל מוסד / אחראי]	מיופה כוח - בגיר	הבגיר	
V	V	V	V	זיהוי לפי ת"ז מגיש הבקשה
V	V	V		צילום ת"ז מועמד (בגיר)
		V מילוי סע' 1 ו-2	V מילוי סע' 1	בקשת בגיר (טופס 1)
		V	V	טופס תעודת מוסד (טופס 2)
V מילוי סעיף ד'	V			בקשת מעסיק פרטי (טופס 3)
V מילוי סעיף ד'	V			בקשת מעסיק ציבורי (טופס 4)
V	V			טופס ייפוי כוח למעסיק (טופס 5)

קידום נוער - אמנת שירות

האמנה פותחה במסגרת התכנית להטמעת ניהול איכותי במשרד החינוך, מינהל חברה ונוער - תחום קידום נוער.

כתיבה: ד"ר אילן שמש, מפקח ארצי תחום קידום נוער
שוקי פטקין, יועץ ארגוני

צוות חשיבה: חיים להב, מנהל תחום קידום נוער

מיכאל ביטון, מנהל גף השכלה בקידום נוער

נח גרינבוים, מפקח ארצי חינוך-טיפול בקידום נוער

יפעת קלמרו, ראש תחום קידום נוער במחוז תל אביב

ד"ר מיקי גרניאק, רכזת השתלמויות ומנחה במחוז תל אביב

יורם ביטון, ראש תחום קידום נוער במחוז מרכז

חנה לדרמן, ראש תחום קידום נוער במחוז חיפה

תמיכה וסיוע: ד"ר חסינטו ענבר, הממונה על האיכות והמצוינות במשרד החינוך

חברת סיגו - EFQM צוות היעוץ הארגוני לתכנית

מקורות: חזון תחום קידום נוער

מדיניות הטיפול בנוער בסיכון ובנוער מנותק - להב, 2002

אוכלוסיית היעד כוללת:

נוער מנותק - בני נוער שאינם עובדים ואינם לומדים, בני נוער עובדים בלבד, נוער במעצר ובמאסר, נוער במוסדות חסות ונוער משוטט הנוטה לעסוק בפעילות אנטי חברתית או פלילית.

נוער בסיכון - בני נוער המתאפיינים בניידות גבוהה בין מסגרות חינוכיות, הלומדים במסגרות "נמוכות" מיוחדות, מתאפיינים בניכור ובבעיות הסתגלות, בעלי הישגים לימודיים נמוכים, נעדרים תכופות מבית-הספר ונוטים להתנהגויות סיכון.

במסגרת התחום פועלים בכל מגזרי האוכלוסייה - נוער ותקי, נוער עולה [עם דגש על עולים מחבר המדינות ומאתיופיה], נוער מהמגזר הערבי, הדרוזי והבדואי ונוער מהמגזר החרדי, הדתי והקיבוצי.

במסגרת תחום קידום נוער פותח מערך של שירותים טיפוליים, חינוכיים, חברתיים והשכלתיים (תכנית היל"ה) המותאמים למגזר ולתרבות.

משרד החינוך באמצעות תחום קידום נוער פועל כ"רשת ביטחון" הנפרסת ברשויות המקומיות לטיפול בבני נוער בגילאים ארבע-עשרה עד שמונה-עשרה, שנשרו ממסגרות החינוך הפורמליות (נשירה גלויה) או המתקשים לתפקד בה ולהסתגל אליה (נשירה סמויה).

חזון ויעוד

- לשמש כתובת [במסגרת היחידות לקידום נוער ברשויות המקומיות] לכל נער ונערה מנותקים שנשרו ממערכת החינוך והם זקוקים לתמיכה, לסיוע, להכוון וליעוץ על מנת להשתלב מחדש בחברה ובקבוצת השווים.
- לסייע לכל נער ונערה מנותקים שמבקשים לחזור למערכת החינוך או לחזור וללמוד, למצוא את המסגרת ואת מסלולי הלימוד האפשריים והמתאימים להם, או למצוא את הפוטנציאל ההשכלתי האישי במסגרת תכנית היל"ה.
- ליצור לכל נער ונערה מנותקים אפשרויות והזדמנויות חדשות למיצוי הפוטנציאל האישי שלהם בתחומי מצוינות ועניין אישיים במגוון תחומי החיים.
- להעמיק את רמת האחריות והמחויבות של הקהילה ושל החברה בישראל כלפי בני הנוער המנותקים, על-ידי העלאת צרכיהם המיוחדים לסדר היום הציבורי ברמה הקהילתית, המוניציפלית והממלכתית.
- לפתח ולקדם את העבודה החינוכית-טיפולית כפרופסיה ייחודית, המכוונת לקידום של בני נוער וצעירים, ולהעצים את העובדים המקצועיים בקידום נוער בתפקידיהם השונים ובמסגרות הפעולה השונות, לחיזוק התמצאותם ולישפור מעמדם הציבורי-מקצועי.

מטרות

- בתחום קידום נוער במטה, במחוזות וביחידות לקידום נוער יפעלו למימוש מטרות אלו:
- "מניתוק לשילוב" - שילוב מחדש של נוער מנותק במערך המסגרות והפעילויות הנורמטיביות של בני הגיל בבתי-ספר, בעבודה, בהכשרה מקצועית, בפעילות חברתית, בשירות לאומי ובשירות בצה"ל.
 - "קידום ומימוש פוטנציאל אישי" - פיצוי וקידום נוער מנותק [שאינו משתלב במסגרת נורמטיבית] בתחומי ההשכלה, המיומנויות החברתיות ומימוש הפוטנציאל האישי בתחומים המקצועיים והקהילתיים.

- "חיזוק ההשתייכות והיכולת להשפיע" - חיזוק תחושת המסוגלות האישית והתועלת החברתית של בני הנוער תוך עידוד החברה להכיר ביכולותיהם ובתרומתם.
- "מניעת נשירה" - חיזוק גורמי החוסן ומניעת התנהגויות סיכון בקרב תלמידים בסיכון גבוה לנשירה, בעבודה על הרצף בבית-הספר, בקהילה ובמשפחה.
- "פיתוח מקצועי" - גיוס, הכשרה ופיתוח מקצועי של עובדים חינוכיים-טיפוליים ליישום התכניות ולהענקת השירותים ברמה האופטימלית. פיתוח הידע המקצועי בשיתוף העובדים באמצעות מחקרים, פרסומים ולמידה הדדית.

עקרונות פעולה

מכוונות להעצמה ולהצלחה

- הטיפול בנוער המנותק מתבסס על איתור תחומי היכולת וההצלחה של הנער ושל הנערה וחיזוקם כמנוף להתמודדות עם בעיותיהם, תוך חיזוק תחושת המסוגלות להתמודד בכוחות עצמם עם קשיים עתידיים.
- הנוער המטופל יהיה שותף פעיל בתהליך החינוכי-טיפולי החל משלב החוזה, דרך קביעת היעדים והדרכים להשגתם וכלה בתהליכי הסיום והפרידה.
- העצמת בני הנוער תבוא לידי ביטוי בפיתוח עצמאותם, במעורבותם הנורמטיבית בחברה, בהתנדבותם ובתרומתם הפעילה לקהילה.
- תהליך הטיפול ותוצאותיו יוגדרו במונחים בני הערכה ומדידה, וייבחנו לפי מידת התקדמותם והעצמתם של הנער ושל הנערה.
- העובדים בקידום נוער יעבדו מתוך אמונה ותחושת מסוגלות בכוחם וביכולתם לקדם משמעותית את בני הנוער שבטיפולם.

ראיית הנוער והנערה במכלול תחומי החיים

- הטיפול בנוער ובנערה יתבסס על ראייתם במכלול תחומי חייהם [חינוכי, השכלתי, חברתי, בריאותי ומשפחתי] תוך שילוב ושיתוף משפחתם והגורמים הרלוונטיים בקהילה בתהליך הטיפול.
- שירותי קידום נוער היל"ה רואים בקידום ההשכלה של נוער מנותק מרכיב בסיסי ומרכזי להתפתחותם התקינה ולקידומם של בני הנוער. כפועל יוצא מכך מפעיל התחום במסגרת תכנית היל"ה מסלולי למידה ל-8, 9, 10, ו-12 שנות לימוד ומסלולים לבגרות.

- שירותי קידום נוער יפעלו לחיזוק זהותם, השתייכותם ומחויבותם של בני הנוער מקבוצות התרבות השונות לחברה הישראלית לשירות משמעותי בצה"ל ולשירות לאומי והתנדבות ומעורבות קהילתית, תוך חיזוק המורשת התרבותית הייחודית ופיתוח רגישות רב-תרבותית.
- שירותי קידום נוער רואים בעולם התעסוקה לנוער מרכיב מרכזי בהתפתחותם הבוגרת והתורמת של הנער ושל הנערה. כפועל יוצא מכך, תחום קידום נוער יזום ומפעיל הכשרות מקצועיות, תכניות לפיתוח מיומנויות עבודה ומסייע לנער ולנערה להשתלב בעולם התעסוקה.
- שירותי קידום נוער רואים בהפחתת התנהגויות סיכון של בני נוער [כגון: שימוש בסמים, אלכוהול, אלימות, אובדנות וכו'] מרכיב בסיסי בכל תכנית התערבות והעצמה של הנער ושל הנערה.
- שירותי קידום נוער רואים במשפחה גורם מרכזי המשפיע על התנהגות בני הנוער ועל התפתחותם, ולכן יפעלו לשיפור מערכת הקשרים בין הנער והנערה למשפחתם.

Reaching out - זמינות ונגישות

- במסגרת התחום יוגש סיוע מקצועי לכל נער ונערה במהירות וביעילות המרביות האפשריות, בהתאם לאמצעים העומדים לרשותו ועל-פי אמות מידה שוות, וינתן מענה ייחודי המתאים לצרכים ולמאפיינים המגזריים-תרבותיים.
- שירותי היחידות לקידום נוער יהיו זמינים לנערים ולנערות בשעות גמישות ובמקומות השונים בהתאם לצורכיהם.
- אנשי המחוז יתמכו ביחידות לקידום נוער במצבי חירום [מלחמה, פגיעה המונית, אובדן וכדומה] ויעמידו לרשות היחידות לקידום נוער מערך הנחיה והדרכה מקצועי זמין בהתאמה ליכולת ולצורכי היחידות.
- על-פי תפיסת אנשי המטה לקידום נוער, היחידות לקידום נוער הן המוקד המרכזי של השירותים הניתנים לנוער מנותק ובסיכון, ובהתאם לכך יעמידו לרשות המחוזות והיחידות לקידום נוער תכניות חינוכיות מרכזיות, נהלים והנחיות עבודה, משאבים ותקציבים. המטה יפעיל מערכות תמיכה, בקרה, הערכה ומשוב בכל הרמות.

רצף חינוכי-השכלתי

- במסגרת תחום קידום נוער יופעלו בני נוער שנמצאים על הרצף שבין נשירה סמויה לנשירה גלויה מתוך כוונה למנוע נשירת תלמידים, לשלב בני נוער נושרים מחדש במערכות החינוך או לספק למנותקים שירותי השכלה וחינוך חלופיים (תכנית היל"ה) השווים לשירותי החינוך הפורמליים.
- הגדרת בני נוער כמנותקים לצורכי זכאותם לקבלת סל שירותי חוק חינוך חנים תתואם עם היחידה לביקור סדיר ברמות השונות (ישובית, מחוזית וארצית).
- היחידות לקידום נוער ימוקמו בחסות המחלקות/אגפי החינוך ברשויות המקומיות, כדי לשמור על רצף חינוכי-טיפולי בבני נוער מנותקים, וכדי למצות את יתרונות איגום משאבי החינוך ברשות המקומית.

שותפויות

- על-פי המדיניות, מעודד צוות התחום לקידום נוער עבודה בראיה מערכתית ושותפויות להרחבה ולהעמקה של הטיפול בנוער המנותק עם הגורמים הרלוונטיים השונים ברמה הממלכתית, הרשותית והעסקית.
- במסגרת התחום לקידום נוער פועלים לחיבור בין הידע האקדמי במכללות ובאוניברסיטאות לבין הפרקטיקה שבשטח, על-ידי פיתוח הידע באמצעות מחקרי שטח וקידום מקצועי של סטודנטים בהכשרתם המעשית.
- במסגרת התחום לקידום נוער פועלים לחיזוק הקשר בין הגורמים הממלכתיים הפועלים עם נוער (יחידות משרד החינוך, משרד הרווחה, משרד הקליטה, משרד הביטחון, המשטרה, צה"ל ועוד).
- במסגרת התחום לקידום נוער יעודדו שותפויות עם ארגונים לא ממלכתיים הפועלים עם נוער בסיכון, במטרה להרחיב ולנצל באופן מיטבי את מכלול המשאבים המושקעים לקידום נוער בסיכון בישראל.
- במסגרת התחום לקידום נוער יעודדו למידה ארגונית, שותפויות בין העובדים ועבודת צוות בתכנון ובביצוע של תכניות ופעילויות חינוכיות טיפוליות.
- הנוער המטופל יהיה שותף פעיל בתהליך החינוכי-טיפולי החל משלב החוזה, דרך קביעת היעדים והדרכים להשגתם וכלה בתהליכי הסיום והפרידה.

ערכים מרכזיים**כיבוד כל נער ונערה ואמונה בהם**

- עובדי קידום נוער יתייחסו לכל נער ונערה בכל מצב ומכל תרבות בכבוד - יקשיבו להם, יתחשבו בצורכיהם, יאמינו להם ויאמרו להם מילה טובה, וכל זאת ללא זלזול או התנשאות.
- עבודת קידום נוער תיעשה בדיאלוג ב"גובה העיניים", מתוך כוונה ללמוד מהווייתם של בני הנוער ולהשתמש בחומרים של תרבותם, ללא ויתור על הצורך להתמודד עם פרשנות ועם ביקורת.
- במסגרת התחום לקידום נוער פועלים מתוך אמונה מלאה ביכולתם של הנערים והנערות להגיע להישגים הלימודיים, התעסוקתיים והחברתיים הגבוהים ביותר של בני גילם.

סודיות, אמינות ואתיקה מקצועית

- אנשי תחום קידום נוער יפעלו מתוך שיקולים מקצועיים לטובת הנער והנערה, כל עוד שיקולים אלה הולמים את הנורמות החברתיות המקובלות.
- הצוות יפעל בהגינות, בכנות וללא שיקולים זרים, ובהתבססות על מידע אמין ומדויק.
- הצוות יקפיד לכבד את פרטיותם של הנער ושל הנערה אשר בטיפולם, ישמור את המידע שברשותו ולא יעבירו ללא אישור מראש של הנער או של הנערה המטופלים, למעט לגורמים המאושרים לכך על-פי חוק.
- עבודת קידום נוער תעמוד בסטנדרטים מחייבים שייקבעו ויפורסמו בקוד אתי.

מקצועיות, יזמות ויצירתיות

- תחום קידום נוער הוא הגורם המרכזי בפיתוח הידע המקצועי בעבודה החינוכית, הטיפולית, ההשכלתית והתעסוקתית המתייחס לנוער מנותק ובסיכון בישראל. ככזה, יפעלו במסגרת התחום לפיתוח ולהפעלה של תכניות לרכישת מיומנויות מקצועיות חדשניות ויצירתיות ברמה הגבוהה ביותר האפשרית לטובת העוסקים במלאכה.
- צוות תחום קידום נוער פועל באוטונומיה מקצועית הנגזרת מתוקף הוראות מנכ"ל ליישום חוק חינוך חנים לנוער מנותק. הוא פועל בשקיפות ובשוויוניות הבאה לידי ביטוי במדיניות ובנהלי עבודה.

- עובדי תחום קידום נוער במטה, במחוזות וברשויות המקומיות פועלים על-פי סטנדרטים גבוהים של ידע ומיומנויות מקצועיות, ובהקפדה על התעדכנות ועל שכלול מקצועי הרלוונטי לשירות שאותו הם מעניקים לנוער המנותק ובסיכון.
- בתחום קידום נוער פועלים ברמה מקצועית גבוהה הכוללת: תכנון וביצוע, בקרה ומשוב לצורכי שיפור מתמיד באיכות העבודה.

אחריות חברתית

- בתחום קידום נוער פועלים להגברת האחריות והמחויבות של החברה הישראלית בכלל ושל משרד החינוך בפרט לקידומם ולהשתלבותם של בני נוער מנותקים, על-ידי העלאת צורכיהם המיוחדים לסדר היום הציבורי.
- בתחום קידום נוער פועלים לקידומם של בני נוער מנותקים תוך התייחסות מיוחדת למאפיינים הייחודיים של כל קבוצת תרבות בכוונה לשלבם בחברה הישראלית.

השכלה כערך

- צוות תחום קידום נוער רואה בהשכלה ערך מרכזי המשפיע על סיכוייהם של בני הנוער לפתח קריירה ולהשתלב בעולם התעסוקה העתידי כאזרחים תורמים ומועילים למדינה ולעצמם. כפועל יוצא מכך, פועלים במסגרת התחום למימוש זכותם של כל נער ונערה מנותקים לרכוש ולהשלים השכלה פורמלית גם אם נשרו ממערכת החינוך הפורמלית.

אמנת שירות

- בתחום קידום נוער במטה, במחוזות וביחידות לקידום נוער יעשה המרב והמיטב על מנת לתת לנוער המנותק שבטיפולו את השירות המקצועי האיכותי ביותר במסגרת המשאבים העומדים לרשותו. על מנת לממש את המטרות, הערכים והעקרונות המקצועיים של התחום, וכדי לוודא שאכן עובדי התחום עומדים בהם, יפעלו בתחום באופן הבא:
- ככלל, עובדי תחום קידום נוער יפעלו ליצור קשר ראשוני אישי עם כל נער או נערה שדווח עליהם כנושרים ממערכת החינוך הפורמלית, בתוך שבועים ושתיים שעות ממועד קבלת המידע.

- ככלל, נער מנותק או נערה מנותקת, המעוניינים ביצירת קשר טיפולי מסוג כלשהו ופנו ליחידה לקידום נוער, תגובש עבורם תכנית בתוך ארבעה-עשר יום לכל היותר ממועד פנייתם, והם ישולבו בתכנית התערבות אחת לפחות (טיפולית, השכלתית, חברתית, תעסוקתית וכו') בתוך שלושים יום לכל היותר.
- התכנון והמעקב אחר השתלבותם של בני נוער מנותקים בתכניות יתנהלו במסגרת ועדות תו"מ (תכנון ומעקב) אשר תתכנסנה בתדירות של אחת לחודש וחצי לפחות, באחריות מנהל היחידה לקידום נוער. צוות היחידה לקידום נוער ידאג לכך, שהנער או הנערה יהיו שותפים פעילים בתכנון ובביצוע של תכנית ההתערבות.
- התהליך הטיפולי בבני הנוער יתועד במפורט בתיק החינוכי-טיפולי שביחידה, ויכלול את החוזה הטיפולי, היעדים החינוכיים שהוצבו בפני הנער או הנערה וכל מידע העשוי לתעד את התהליך שאותו הם עברו.
- התהליך הלימודי של בני הנוער בתכנית ה"ל"ה יתועד בתיק מעקב לימודי עדכני.
- הצוות המחוזי ישמור על קשר רציף עם היחידות לקידום נוער ברשויות המקומיות ויבקר לפחות אחת לשבועיים ביחידות לקידום נוער.
- פניות מהיחידות למחוז או לגורמים המקצועיים במטה ייענו בתוך ארבעה-עשר יום לכל היותר.
- כל עובדי התחום ישתתפו מדי שנה בהשתלמות או בהכשרה מקצועית אחת לפחות.

